

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru)

Memorandwm Esboniadol
yn ymgorffori'r
Asesiad Effaith Rheoleiddiol a'r
Nodiadau Esboniadol

Tachwedd 2024

Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru)

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru).

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Drysorlys Cymru, Llywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru.

Datganiad yr Aelod

Yn fy marn i, byddai darpariaethau Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru), a gyflwynir gennyf i ar 25 Tachwedd 2024, o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd Cymru.

Mark Drakeford AS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a'r Gymraeg
Yr Aelod o'r Senedd sy'n gyfrifol am y Bil

25 Tachwedd 2024

Tudalen gynnwys

RHAN 1 – MEMORANDWM ESBONIADOL	3
1. Disgrifiad	3
2. Cymhwysedd Deddfwriaethol	4
3. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael	5
4. Ymgynghori	16
5. Y pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth.....	25
RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL.....	47
6. Crynodeb o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol	47
7. Yr opsiynau	51
8. Costau a manteision.....	55
9. Asesiadau Effaith	98
10. Adolygu ar ôl gweithredu	104
11. Asesiad o Fforddiadwyedd	106
ATODIAD 1 - Nodiadau esboniadol	110
ATODIAD 2 - Mynegai o ofynion y rheolau sefydlog	133
ATODIAD 3 - Atodlen o ddiwygiadau	137
ATODIAD 4 – Dull cyfrifo'r amcangyfrif o refeniw o'r ardoll ymwelwyr	176

RHAN 1 – MEMORANDWM ESBONIADOL

1. Disgrifiad

Treth leol newydd a gaiff ei dylunio mewn ffordd sy'n gweithio i gymunedau lleol, busnesau, ac ymwelwyr â Chymru fydd ardoll ymwelwyr. Mae trethi lleol yn fuddsoddiad yn ein dyfodol i ariannu gwariant lleol; ni fyddai ein hasedau cyhoeddus heddiw – ffyrdd, canolfannau ymwelwyr, traethau glân, parciau, canolfannau hamdden na mannau trefol – yn bodoli heb drethi. Mae trethi lleol yn ffyrddiau refeniw pwysig sy'n sicrhau bod gwasanaethau a seilwaith lleol yn parhau'n gynaliadwy i'n cymunedau.

Defnyddir y term 'ardoll' gan ei fod yn ymwneud â thaliad uniongyrchol i'r llywodraeth nad yw'n gysylltiedig â gwerth nwyddau a gwasanaethau. Mae'r ardoll yn dreth leol a fydd yn ariannu gwariant llywodraeth leol.

Bydd Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) ("y Bil") yn rhoi pŵer i awdurdodau lleol yng Nghymru i godi ardoll ar ymwelwyr dros nos sy'n aros mewn llety ymwelwyr yn eu hardal. Bydd yr ardoll yn ddisgresiynol ei natur, gan mai mater i awdurdodau lleol fydd penderfynu a ddylid ei chyflwyno, ar ôl ymgynghori â'u cymunedau a busnesau lleol. Bydd yn dâl fesul person, fesul noson, a fydd yn cael ei godi ar bawb sy'n talu i aros mewn llety dros nos. Bydd cap o 31 o ddiwrnodau ar nifer y nosweithiau y gellir codi amdanynt a bydd rhai arosiadau dros nos wedi'u heithrio, yn rhai lle nad yw'r ardoll yn daladwy neu'n destun ad-daliad. Bydd yr ardoll yn cael ei chasglu a'i rheoli gan Awdurdod Cyllid Cymru (ACC).

Mae'r Bil hefyd yn sefydlu cofrestr o ddarparwyr llety ymwelwyr (darparwyr) sy'n gweithredu yng Nghymru, a fydd yn cynnwys manylion am y math o safle y maent yn ei weithredu a'i leoliad ledled Cymru. Mae'n ofynnol i ddarparwyr gofrestru, ni waeth a yw'r ardal awdurdod lleol y maent yn gweithredu ynddi wedi gweithredu'r ardoll ai peidio.

Mae pŵer hefyd i Weinidogion Cymru gyhoeddi gwybodaeth sy'n deillio o'r gofrestr. Efallai y bydd yr wybodaeth hon o ddiddordeb i awdurdodau lleol, ymwelwyr, busnesau ac ymchwilwyr.

2. Cymhwysedd Deddfwriaethol

Mae gan Senedd Cymru ("y Senedd") y cymhwysedd deddfwriaethol i wneud y darpariaethau ym Mil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) ("y Bil") yn unol â Rhan 4 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 ("Deddf 2006"), fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Cymru 2017.

3. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

3.1 Cyflwyniad

- 3.1.1 Mae'r [Rhaglen Lywodraethu](#) yn ymrwymo Llywodraeth Cymru i 'gyflwyno deddfwriaeth sy'n caniatáu i awdurdodau lleol godi ardoll twristiaeth'. Cafodd y gwaith hwn ei ddatblygu fel rhan o Gytundeb Cydweithio Llywodraeth Cymru â Phlaid Cymru rhwng mis Tachwedd 2021 a mis Mai 2024. Roedd yn cynnwys llunio'r polisi, ymgynghori, a phenderfynu ar y dull cyffredinol o ymdrin â'r cynigion.
- 3.1.2 Mae'r cynigion a osodir gerbron y Senedd yn seiliedig ar ardoll ymwelwyr ddisgresiynol lleol. Mater i awdurdodau lleol fydd penderfynu a ddylid cyflwyno ardoll ymwelwyr os caiff y darpariaethau perthnasol eu cymeradwyo gan y Senedd.
- 3.1.3 Mae'r economi ymwelwyr yn ffynhonnell bwysig o ran swyddi a thwf economaidd ledled Cymru. Ein huchelgais yw tyfu twristiaeth er budd Cymru drwy gefnogi cymunedau lleol mewn ffordd sy'n gynaliadwy ar gyfer amgylchedd a phobl Cymru.
- 3.1.4 Mewn hinsawdd economaidd hynod heriol ar ôl pandemig ac argyfwng costau byw, mae gwasanaethau lleol yng Nghymru yn parhau i fod o dan bwysau. Bydd yr ardoll ymwelwyr yn sicrhau y bydd ymwelwyr yn talu cyfraniad bach ond cymesur y gellir ei ailfuddsoddi yn yr ardaloedd lleol hyn wedyn. Mae egwyddor tegwch yn sail i ardollau ymwelwyr ac yn sicrhau y caiff y costau eu rhannu'n fwy cyfartal rhwng trigolion ac ymwelwyr. Mae nwyddau a gwasanaethau cyhoeddus yn rhan annatod o'r profiad cyffredinol i ymwelwyr, a gall ardoll ymwelwyr helpu i'w hariannu, gan annog ffordd fwy gynaliadwy o ymdrin â thwristiaeth. Gallai'r ardoll hefyd gynnig cyfleoedd newydd ar gyfer buddsoddi gan awdurdodau lleol drwy ddarparu refeniw ychwanegol.
- 3.1.5 Nod y polisi ardoll ymwelwyr yw sicrhau y bydd costau ariannu gwasanaethau a seilwaith lleol sydd o fudd i ymwelwyr yn cael eu rhannu'n fwy cyfartal rhwng trigolion ac ymwelwyr, a galluogi awdurdodau lleol i gynhyrchu refeniw ychwanegol y gellir ei ailfuddsoddi mewn gwasanaethau a seilwaith lleol i gefnogi twristiaeth a chefnogi ein huchelgeisiau ar gyfer twristiaeth gynaliadwy, wrth gynyddu Gwerth Ychwanegol Gros twristiaeth yng Nghymru.
- 3.1.6 Bydd yr ardoll yn cael ei chodi ar arosiadau dros nos mewn llety ymwelwyr, a bydd yn dreth a hunanasesir. Bydd yn ofynnol i ddarparwyr gadw cyfrif o bob ymwelydd, gan godi'r ardoll fesul ymwelydd, a ffeilio ffurflen a thaliad i ACC, neu fel arall wynebu cosbau am fethu â gwneud hynny.

3.1.7 Mae'r Bil yn cynnwys cofrestr o ddarparwyr llety ymwelwyr am sawl rheswm. Yn bennaf, bydd yn helpu pobl i ddeall pwy ddylai fod yn talu'r ardoll mewn ardal awdurdod lleol a bydd yn bodloni gofynion cofrestru'r cynllun hwnnw. Bydd hefyd yn cefnogi awdurdodau lleol a Llywodraeth Cymru gyda'r broses o wneud penderfyniadau a pholisi sy'n gysylltiedig â'r ardoll ymwelwyr. Ar ben hynny, bydd yn darparu un ffynhonnell ddata o'r holl lety ymwelwyr sydd ar gael ledled Cymru, gan ddarparu set ddata gywir, gynhwysfawr a chyfredol. Gall yr wybodaeth hefyd fod o fudd i unrhyw feysydd polisi cysylltiedig yn y dyfodol, megis cynlluniau trwyddedu statudol arfaethedig ar gyfer llety gwyliau.

3.1.8 I grynhoi, bydd y ddeddfwriaeth yn rhoi'r pŵer i awdurdodau lleol i fabwysiadu ardoll ymwelwyr ddisgresiynol lleol newydd. Mater i awdurdodau lleol fydd penderfynu a ddylid cyflwyno ardoll ymwelwyr, ar ôl ymgynghori â'u hardal leol. Nod y gofrestr yw hwyluso'r gwaith o weinyddu a rheoli'r ardoll ymwelwyr a darparu gwybodaeth i awdurdodau lleol a allai fod yn ystyried gweithredu'r ardoll yn y dyfodol. Yn ogystal, bydd y gofrestr yn cynnig data a gwybodaeth werthfawr i Weinidogion Cymru am lety ymwelwyr, gan gefnogi'r gwaith o ddadansoddi ac ymchwilio i'r sector yn fwy cywir.

3.1.9 Mae darpariaethau'r Bil fel a ganlyn:

- **Dyletswydd, ar ran Gweinidogion Cymru, i gadw cofrestr o ddarparwyr llety ymwelwyr yng Nghymru.**
- **Dyletswydd ar ddarparwyr llety ymwelwyr i fod yn gofrestredig:** rhaid i ddarparwr llety ymwelwyr fod yn gofrestredig mewn cysylltiad â'r llety ymwelwyr y mae'n ei ddarparu neu'n cynnig ei ddarparu.
- **Pŵer i Weinidogion Cymru gyhoeddi gwybodaeth sy'n deillio o'r gofrestr.**
- **Pŵer i osod ardoll:** rhoi pŵer disgresiynol i awdurdodau lleol i'w galluogi i godi ardoll ymwelwyr ar arosiadau dros nos.
- **Atebolrwydd i dalu:** y ddarparwr llety ymwelwyr fydd yn atebol am gyflwyno ffurflenni a thalu'r ardoll. Efallai y bydd yn dewis trosglwyddo'r costau hynny i ymwelwyr.
- **Sail yr ardoll a'r dull o'i chyfrifo:** tâl fesul person, fesul noson ar lety dros nos. Bydd y gyfradd yn cael ei gosod yn genedlaethol i sicrhau cysondeb. Ni fydd y rhai sy'n aros mwy na 31 o nosweithiau yn atebol i dalu'r ardoll.
- **Ad-dalu swm sy'n gyfwerth â'r ardoll:** gall person wneud cais i ACC am ad-daliad os ddarparodd gydnabyddiaeth (arian) am arhosiad dros nos mewn llety ymwelwyr o dan gontract ac os arhosodd y person yn y llety oherwydd nad oedd yn gallu preswyllo yn ei unig breswylfa neu yn ei brif breswylfa oherwydd risg i'w iechyd, i'w ddiogelwch neu i'w les, neu os ddarparwyd y llety i berson

a oedd yn ddigartref ar adeg yr arhosiad, neu os oedd y person a arhosodd dros nos yn cael budd-dal anabledd ac roedd person arall wedi mynd gydag ef.

- **Casglu:** rhaid i bersonau atebol gyflwyno ffurflen i ACC bob chwarter, neu caniateir iddynt wneud hynny bob blwyddyn yn dibynnu ar swm yr ardoll yr amcangyfrifir ei gasglu (gall y darparwyr hynny sy'n amcangyfrif atebolrwydd o lai na £1000 ar draws y flwyddyn dreth gyflwyno'n flynyddol).
- **Defnyddio enillion net:** rhaid i awdurdodau lleol ddefnyddio enillion net ardoll ymwelwyr i hwyluso'r gwaith o gyflawni amcanion sy'n ymwneud â "rheoli a gwella cyrchfannau".
- **Adrodd ac Adolygu:** rhaid i awdurdodau lleol gadw cyfrif ar wahân ar gyfer yr ardoll ymwelwyr drwy adrodd yn flynyddol ar faint o arian a gesglir a'r defnydd o enillion net.
- **Cyflwyno a Gweinyddu'r Ardoll:** camau y mae rhaid i awdurdod lleol eu cymryd cyn cyflwyno, newid neu ddiddymu ardoll yn eu hardal. Ceir gofynion i awdurdod lleol ymgynghori ymlaen llaw.
- **Gorfodi:** bydd pwerau presennol ACC yn Neddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 yn cael eu hestyn fel y gellir eu defnyddio mewn perthynas â'r ardoll ymwelwyr. Er enghraifft, pwerau sy'n ymwneud â chael gwybodaeth, cynnal arolygiadau, gosod cosbau a sicrhau uniondeb y system dreth.
- **Apelau:** apelau yn erbyn penderfyniadau ACC sy'n ymwneud â'r ardoll ymwelwyr.
- **Pŵer i estyn y Ddeddf i ddocfeydd ac angorfeydd:** caiff Gweinidogion Cymru, ar ôl ymgynghori'n briodol, estyn y Ddeddf i fod yn gymwys i ddocfeydd ac angorfeydd.

3.2 Y cefndir a'r achos dros newid

Effeithiau Cadarnhaol Twristiaeth

3.2.1 Mae twristiaeth yn gwneud cyfraniad sylweddol at yr economi yng Nghymru. Gwnaed mwy na 69 miliwn o ymweliadau â Chymru yn 2023, gan arwain at gyfanswm gwariant o fwy na £4.95 biliwn. Roedd 8.65 miliwn o'r ymweliadau hyn yn cynnwys aros dros nos, gan arwain at wariant o £2.02 biliwn¹. Mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU wedi cyflwyno ymyriadau sylweddol i gefnogi'r sector yn ystod

¹ [Ystadegau twristiaeth ddomestig Prydain Fawr \(tripiau dros nos\): 2022 i 2023 \(diwygiedig\) | LLYW.CYMRU; Ymweliadau a gwariant rhyngwladol gan ymwelwyr â Chymru \[HTML\] | LLYW.CYMRU;](#)

hinsawdd economaidd anodd ar ôl y pandemig. Mae'r argyfwng costau byw presennol yn rhoi pwysau cynyddol ar bobl a busnesau ledled Cymru ac yn cyflwyno rhagolwg economaidd heriol. Rydym am helpu'r diwydiant i godi'n ôl ar ei draed er mwyn sicrhau y bydd yr economi ymwelwyr yn ffynnu unwaith eto.

- 3.2.2 Mae twristiaeth yn cael effeithiau cadarnhaol a negyddol. Er enghraifft, mae twristiaeth yn dod â budd drwy ddarparu swyddi, gyrfaoedd, twf economaidd, cyfleoedd addysgol a diogelu safleoedd a henebion hanesyddol. Mae'n gwneud cyfraniad economaidd sylweddol at economi Cymru. Yn 2022, amcangyfrifwyd bod Gwerth Ychwanegol Gros y sector yn £3.8 biliwn (neu 5.1% o gyfanswm y Gwerth Ychwanegol Gros ledled Cymru)².
- 3.2.3 Gall ymwelwyr â Chymru fwynhau amrywiaeth o weithgareddau, o gerdded mynyddoedd a threulio diwrnod ar y traeth, i fwynhau ein dinasoedd a'n trefi bywiog. Mae gennym arlwy cyfoethog o dirweddau unigryw a phrydferth ac amrywiaeth o atyniadau i ymwelwyr sy'n parhau i ddenu miliynau o ymwelwyr i'n gwlad bob blwyddyn. Mae'r ymweliadau hyn yn gwneud cyfraniad sylweddol at economïau lleol. Yn 2022, roedd y sector twristiaeth yn cyflogi 159,000 o bobl yng Nghymru, sef cyfanswm o 11.8% o'r gweithlu³. Mae'r economi ymwelwyr yn amrywio o ran maint ledled Cymru ac, felly, mae cyfran lawer uwch o'r gweithlu yn gweithio yn y diwydiant twristiaeth mewn rhai ardaloedd. Felly, mae'r ardaloedd hyn yn cael llawer mwy o fudd o dwristiaeth o'i gymharu ag ardaloedd ag economïau ymwelwyr llai (a niferoedd llai o ymwelwyr).
- 3.2.4 Nod yw Bil hwn yw cynnig cyfleoedd newydd ar gyfer buddsoddi gan awdurdod lleol drwy ddarparu refeniw ychwanegol. Bydd yn rhoi'r awdurdod i awdurdodau lleol i wneud penderfyniadau yn unol ag anghenion eu cymunedau. Mae hyn yn cyd-fynd â dull polisi ehangach Llywodraeth Cymru ar gyfer trethi lleol.

Allanoldebau Negyddol Twristiaeth

- 3.2.5 Cydnabyddir yn eang bod twristiaeth yn effeithio ar gyrchfannau twristiaid mewn ffyrdd cadarnhaol a negyddol, gan gwmpasu dimensiynau economaidd, diwylliannol-gymdeithasol ac amgylcheddol. Mae tystiolaeth yn dangos y gall effeithiau negyddol gynnwys y canlynol:
- Costau amgylcheddol wrth i'r amgylchedd naturiol gael ei or-ecsbloetio:

- Colli bioamrywiaeth^{4,5} wrth i amgylcheddau naturiol gael eu herydu neu eu difetha gan draffig cerddwyr a'r amgylchedd adeiledig.
- Erydiad pridd a llwybrau troed, wrth i nifer mawr o dwristiaid ymweld â safleoedd twristiaid poblogaidd⁶.
- Heriau o ran rheoli sbwriel a gwastraff, wrth i nifer yr ymwelwyr gynyddu yn ogystal â lefelau sbwriel a'r effaith ar wasanaethau rheoli gwastraff.
- Tagfeydd, pan na fo seilwaith trafndiaeth yn gallu cefnogi traffig ymwelwyr mewn cyrchfannau poblogaidd^{7,8}.
- Allyriadau carbon a achosir gan deithio sy'n gysylltiedig â thwristiaeth. Yn 2016, amcangyfrifwyd bod yr allyriadau hyn yn cyfrif am 5% o holl allyriadau carbon y byd⁹.
- Costau cymdeithasol a achosir gan brinder cyflenwad tai wrth i gartrefi gael eu prynu fel ail gartrefi gan ymwelwyr¹⁰:
 - Gall hyn arwain at golli cymuned a threftadaeth, wrth i bobl gael eu prisio allan o ardal lle na allant fforddio byw ynddi mwyach.

3.2.6 Ar hyn o bryd, mae methiant yn y farchnad dwristiaeth ar draws y byd, gan fod y galw cynyddol yn cynyddu gweithgarwch cynhyrchu a chystadleuaeth heb ystyried yr effaith amgylcheddol neu'r effaith ar adnoddau naturiol¹¹. Mae ffenomena 'gor-dwristiaeth' neu dwristiaeth anghytwys yn tyfu, oherwydd wrth i'r galw gan ddefnyddwyr gynyddu, felly hefyd y cyflenwad o wasanaethau i ateb y galw hwnnw. Mae Fenis¹² a Gwlad yr Iâ¹³ yn enghreifftiau o gyrchfannau sydd wedi profi ystod o effeithiau wrth i dwristiaeth dyfu. Mae'r effeithiau negyddol hefyd wedi cael eu cydnabod gan rai sefydliadau fel y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (OECD), sy'n nodi bod

⁴ [CEP-SS Sustainable Tourism.IP_03.e.pdf \(unece.org\)](#)

⁵ [The biodiversity implications of changes in coastal tourism due to climate change | Environmental Conservation | Cambridge Core](#)

⁶ [Tourism Impacts employment gender income A Lemma.pdf \(publishing.service.gov.uk\)](#)

⁷ [The economic contribution of the tourism economy in the UK.pdf \(visitbritain.org\)](#)

⁸ [Cornwall hit by 'tourist overcrowding' amid UK heatwave - BBC News](#), 2018

⁹ <https://www.visitbritain.org/sites/default/files/vb-corporate/Documents-Library/documents/EconomicCaseforTourism.pdf>

⁹ [Tourism's Carbon Emissions Measured in Landmark Report Launched At COP25 \(unwto.org\)](#)

¹⁰ [Gwaith ymchwil ar ail gartrefi: crynodeb o'r adolygiad o'r dystiolaeth | LLYW.CYMRU](#)

¹¹ [On the need for sustainable tourism consumption - Richard Sharpley, 2021 \(sagepub.com\)](#)

¹² [The end of tourism? | Travel | The Guardian](#)

¹³ [\(PDF\) Social sustainability of tourism in Iceland: A qualitative inquiry \(researchgate.net\)](#)

diffyg cyllid yng Ngwlad yr Iâ wedi peri problem wrth liniaru'r effeithiau negyddol ar ecosystemau bregus a seilwaith¹⁴.

- 3.2.7 Gwelwyd achosion o golli bioamrywiaeth a lefelau taflu sbwriel uchel wrth i nifer yr ymwelwyr ffynnu mewn cyrchfannau poblogaidd yn ystod pandemig COVID-19. Cynhaliodd Cyfoeth Naturiol Cymru ymchwil i ystyried yr effeithiau hyn a deall y ffordd y mae natur yn ymateb i nifer cynyddol o ymwelwyr. Dangosodd yr ymchwil fod sbwriel, erydu a lleihad mewn bioamrywiaeth i gyd yn effeithiau a gynyddodd wrth i nifer yr ymwelwyr gynyddu¹⁵.
- 3.2.8 Yn olaf, dylid cydnabod bod costau hefyd yn gysylltiedig â darparu gwasanaethau a seilwaith a ddefnyddir gan ymwelwyr. Er enghraifft, bydd ymwelwyr yn defnyddio seilwaith ffyrdd, trafndiaeth gyhoeddus, meysydd parcio, goleuadau stryd, gwasanaethau rheoli gwastraff, toiledau cyhoeddus, canolfannau croeso, gwasanaethau brys ac iechyd, llwybrau troed, seddi, a seilwaith adeiledig arall. Mae trethi'n ariannu'r elfennau hanfodol hyn, ond ar hyn o bryd nid oes unrhyw beth yn y system drethu sy'n cyfrif yn uniongyrchol am ddefnydd ymwelwyr o'r gwasanaethau hyn.
- 3.2.9 Mae darparu seilwaith a gwasanaethau lleol yn costio. Mewn ardaloedd lle mae llawer iawn o dwristiaeth, nid yw'r gost honno'n cael ei dosbarthu'n deg rhwng ymwelwyr a thrigolion. Er y gallai busnesau sy'n gysylltiedig â thwristiaeth fel darparwyr llety ymwelwyr fod yn talu Ardrethi Annomestig, felly hefyd busnesau eraill yn yr ardal a allai fod yn ymwneud llai â'r arlwy twristiaeth. Felly, nid yw'r system drethu leol bresennol yn ystyried yr allanoldebau negyddol unigryw a achosir gan dwristiaeth.
- 3.2.10 Gallwn weld, felly, fod cost yn gysylltiedig â thwristiaeth ac rydym yn cydnabod pwysigrwydd diogelu a chynnal asedau naturiol a seilwaith lleol. Ar gyfer ardaloedd sy'n profi llawer iawn o ymwelwyr, mae'r pwysau ar wasanaethau awdurdodau lleol sy'n gysylltiedig â thwristiaeth yn uwch, ac felly hefyd y costau. Ar hyn o bryd, mae'r costau hyn yn cael eu talu o gyllidebau presennol awdurdodau lleol (wedi'u hariannu gan gymysgedd o drethi lleol, benthyca a chyllid Llywodraeth Cymru drwy broses y Gyllideb¹⁶).
- 3.2.11 Gwyddom fod ymwelwyr â Chymru yn mwynhau ein harlwy cyfoethog o natur a golygfeydd ysblennydd. Yr atyniadau mwyaf poblogaidd yng Nghymru yn 2021 yn ôl cyfran o'r ymwelwyr oedd "gwarchodfeydd bywyd gwyllt/natur" a oedd â chyfran o 28% (4.8 miliwn o ymweliadau) a "pharciau gwledig/gerddi" a oedd â chyfran o 18% (3.1 miliwn o

¹⁴ [Iceland must balance growth in power and tourism industries with nature conservation, OECD says - OECD](#)

¹⁵ [Bywyd Gwyllt Dan Glo | Parc Cenedlaethol Eryri \(llyw.cymru\)](#)

¹⁶ <https://senedd.cymru/NAfW%20Documents/qg08-0006-cy.pdf%20-%2017062010/qg08-0006-cy-Cymraeg.pdf>

ymweliadau). Mae atyniadau am ddim, ar draws pob categori, hefyd yn denu cyfran fwy o ymweliadau (64%) nag atyniadau a thâl (34%). Fel y nodwyd yn Arolwg Atyniadau Ymwelwyr (2021), cododd cyfran yr ymweliadau â'r ddau gategori uchod o 26% ar y cyd yn 2019 i uchafbwynt o 46% yn 2021. Fodd bynnag, dylid bod yn ofalus wrth ddehongli hyn fel cyfran sefydlog o ymwelwyr, ac wrth inni symud ymhellach i ffwrdd o gyfnod COVID-19, mae'n debygol y bydd cyfran yr ymwelwyr â'r ardaloedd hyn yn gostwng yn agosach at y cyfartaledd yn 2019.

Tabl 1 - Cyfanswm yr ymweliadau fesul math o fynediad (2021)¹⁷

Math o fynediad	Sampl	% yr atyniadau	Nifer yr ymweliadau	% o ymweliadau
Yn rhad ac am ddim	128	46%	11,177,283	64%
Â thâl	150	54%	6,251,012	36%
Cyfanswm	278	100%	17,428,295	100%

Sampl: atyniadau a ddarparodd ddata (278)

3.2.12 Roedd amgylchedd naturiol a golygfeydd Cymru yn thema allweddol mewn ymchwil flaenorol ynghylch pam yr oedd pobl yn ymweld â hi. Drwy ymchwil ansoddol, nodwyd bod ein hanes, ein hiaith, ein hamgylchedd a'n golygfeydd i gyd yn gryfderau allweddol sy'n gwneud i Gymru deimlo'n unigryw o'i gymharu â chyrchfannau gwyliau eraill y DU¹⁸. O blith yr ymwelwyr sy'n aros dros nos o'r DU, y prif reswm dros aros a roddwyd oedd mwynhau'r dirwedd / cefn gwlad / y traeth (42%)¹⁹. Yr ail brif reswm oedd cymryd rhan mewn gweithgareddau awyr agored neu chwaraeon (18%).²⁰

3.2.13 Yn fwy cyffredinol, mae awydd i dyfu twristiaeth yng Nghymru mewn modd cynaliadwy. Gallwn weld, felly, os nad yw'r amodau galluogi ar gyfer twristiaeth yn cael eu diogelu, gallai hyn arwain at leihad yn nifer yr ymwelwyr. Gall ymwelwyr effeithio'n negyddol ar y dirwedd a'r harddwch naturiol sy'n denu ymwelwyr i Gymru. Os nad oes cyllid ar gael i liniaru'r effeithiau, gallai fod effaith ar atyniadau twristiaeth gan arwain at ddirywiad tymor hwy twristiaeth. Yn ogystal, efallai y bydd rhai ardaloedd yn dymuno gwella eu harlwy lleol neu'r gwasanaethau a ddarperir ganddynt, ond nad oes ganddynt yr adnoddau i wneud hyn ar hyn o bryd.

3.2.14 Nid oes gan y sector twristiaeth yng Nghymru un ffynhonnell ddata ar hyn o bryd i ddarparu asesiad cywir o faint o lety ymwelwyr sydd ar

¹⁷ [Ymweliadau ag atyniadau twristiaeth: 2021 | LLYW.CYMRU](#) tud.22, Ffig 6.1

¹⁸ [Arolwg Ymwelwyr Cymru 2019: Canfyddiadau'r Ymchwil Ansoddol \(llyw.cymru\)](#) tud.9

¹⁹ [Arolwg Ymwelwyr Cymru 2019 Ymwelwyr sy'n Aros o'r DU \(llyw.cymru\)](#) ffigur 3.6

²⁰ Ibid.

gael ledled y wlad, a'u math. Mae'r diffyg gwybodaeth hwn wedi rhwystro dadansoddiad cywir o'r effaith (cadarnhaol a negyddol) y mae twristiaeth yn ei chael ar gymunedau lleol. Mae hefyd yn ei gwneud yn anodd i awdurdodau lleol asesu ac ystyried yn iawn pa ymyriadau a allai fod o fudd i'w cymunedau ac ymwelwyr.

3.2.15 Mae'r cyd-destun economaidd ehangach yn cyflwyno rhagolwg heriol i awdurdodau lleol yng Nghymru, gyda'r pwysau o ran chwyddiant yn parhau, pwysau ar gyflogau, costau ynni uchel yn ogystal â galw cynyddol am wasanaethau, yn arwain at benderfyniadau cyllidol anodd ar bob lefel o lywodraeth. Ar lefel awdurdod lleol, heb ddigon o adnoddau, gall y gallu i ariannu gweithgarwch sy'n gysylltiedig â chynlluniau rheoli cyrchfannau, gael ei rwystro hefyd. Gallai hyn arwain at danariannu neu doriadau i gyllid ar lefel leol mewn meysydd gwariant sy'n bwysig i fywiogrwydd yr economi ymwelwyr. Mae hyn oherwydd y gall y gwariant hwn gael ei asesu'n flaenoriaeth is o'i gymharu ag anghenion lleol eraill.

Cyllid a gwariant awdurdodau lleol ar dwristiaeth a gweithgareddau sy'n gysylltiedig â thwristiaeth

3.2.16 Ar hyn o bryd, nid yw ymwelwyr yn gwneud unrhyw gyfraniad 'uniongyrchol' drwy drethiant tuag at y costau cyhoeddus sy'n gysylltiedig â'u hymweliad. Mae ymwelwyr yn dod â budd i ardal drwy eu gweithgarwch gwario sy'n cefnogi llawer o economïau lleol ledled Cymru. Fodd bynnag, nid yw allanoldebau (effeithiau negyddol) twristiaeth ar hyn o bryd yn cael eu cynnwys ym mhris gwasanaethau a ddarperir gan y farchnad, gan nad oes treth nac ardoll yn bodoli ar hyn o bryd i helpu i gyfrif am hyn.

3.2.17 Mae Tabl 2 yn dangos bod gwariant cyfredol net awdurdodau lleol yng Nghymru ar dwristiaeth wedi lleihau 44 y cant mewn termau real rhwng 2013-14 a 2023-24 ac wedi aros yn gymharol sefydlog ers 2016-17²¹. Mae'r gwariant hwn yn ymwneud â gwariant i annog pobl i ymweld â'r ardal fel y caniateir gan adran 144 o Ddeddf Datblygu Twristiaeth 1969²².

²¹ [Crynodeb o wariant alldro referniw, yn ôl gwasanaeth \(£ mil\) \(llyw.cymru\)](#);

²² Bydd hyn yn cynnwys costau: (1) datblygu polisïau i hyrwyddo twristiaeth yn yr ardal (2) hyrwyddo a hysbysebu'r ardal i ymwelwyr posibl (3) cyfraniadau i Fwrdd Croeso Cymru (4) grantiau a benthyciadau a roddir i gefnogi sefydliadau sy'n cynnig atyniadau neu gyfleusterau eraill sy'n gysylltiedig â thwristiaeth (5) swyddfeydd gwybodaeth (canolfannau ymwelwyr) a chanolfannau ar gyfer darparu gwybodaeth i ymwelwyr, gan gynnwys costau darparu unrhyw ddeunyddiau darllen i ymwelwyr, er enghraifft mapiau, canllawiau i dwristiaid a thafleini 'beth sy' mlaen', etc

Tabl 2 - Gwariant (cyfredol) net awdurdodau lleol yng Nghymru ar dwristiaeth, £m (prisiau 2024-25)

	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	Newid rhwng 13-14 a 23-24
Twristiaeth	18.4	14.7	12.5	11.1	10.7	10.5	10.6	10.4	10.1	11.0	10.3	-44%

Ffynhonnell: Alldro Refeniw, Llywodraeth Cymru

3.2.18 Gall gwariant awdurdodau lleol ar feysydd eraill, fel mentrau amgylcheddol (mae tystiolaeth dda, er enghraifft, y gall sbwriel a llygredd gael effaith negyddol ar dwristiaeth a'r profiad i ymwelwyr^{23, 24}) yn ogystal â llecynnau agored a gwasanaethau diwylliant a threftadaeth²⁵, hefyd helpu i wella pa mor ddeniadol yw ardal i ymwelwyr.

3.2.19 Fodd bynnag, er y bydd gwariant awdurdodau lleol ar y meysydd hyn yn amrywio'n naturiol o flwyddyn i flwyddyn, mae gwariant cyfredol net cyfunol awdurdodau lleol yng Nghymru ar y meysydd hyn wedi lleihau mewn termau real dros y 10 mlynedd diwethaf (gweler Tabl 3).

Tabl 3 - Gwariant (cyfredol) net awdurdodau lleol yng Nghymru ar feysydd eraill sy'n gysylltiedig â thwristiaeth, £m (prisiau 2024-25)

	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	Newid rhwng 13-14 a 23-24
Llecynnau agored	82.9	78.0	75.8	75.4	75.4	68.7	66.1	67.1	72.4	75.7	73.5	-11%
Gwasanaethau diwylliant a threftadaeth	56.8	53.3	45.8	43.6	45.0	42.8	39.8	43.6	43.6	38.8	38.2	-33%
Mentrau amgylcheddol	11.9	9.3	7.4	7.1	6.3	5.8	6.3	8.4	8.4	9.7	11.8	-1%

Ffynhonnell: Alldro Refeniw, Llywodraeth Cymru

3.3 Nodau'r polisi

3.3.1 Nodau'r polisi ardoll ymwelwyr yw:

- Sicrhau y bydd costau ariannu gwasanaethau a seilwaith lleol sydd o fudd i ymwelwyr yn cael eu rhannu'n fwy cyfartal rhwng trigolion ac ymwelwyr.
- Galluogi awdurdodau lleol i gynhyrchu refeniw ychwanegol y gellir ei ailfuddsoddi mewn gwasanaethau a seilwaith lleol sy'n gallu cefnogi twristiaeth.
- Cefnogi ein huchelgeisiau ar gyfer twristiaeth gynaliadwy²⁶:

²³ [The Effects of Marine Debris on Beach Recreation and Regional Economies in Four Coastal Communities: A Regional Pilot Study \(noaa.gov\)](#)

²⁴ [Marine Litter Issues, Impacts and Actions \(www.gov.scot\)](#)

²⁵ Sylwer: Caiff gwasanaethau diwylliannol a threftadaeth yng Nghymru hefyd eu hariannu'n uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru, sef diwylliant a'r celfyddydau drwy Gyngor Celfyddydau Cymru, Amgueddfa Genedlaethol Cymru, Llyfrgell Genedlaethol Cymru, Cymru Greadigol ac eraill, a chefnogaeth i'r amgylchedd hanesyddol a naturiol drwy Cadw, yr Ardd Fotaneg Genedlaethol a Chomisiwn Brenhinol Henebion Cymru ([Cyllideb derfynol 2023 i 2024: cynnig \(llyw.cymru\)](#))

²⁶ [Croeso i Gymru: blaenoriaethau i'r economi ymwelwyr 2020 i 2025 | LLYW.CYMRU](#)

3.3.2 Bydd y gofrestr yn cefnogi'r gwaith o weinyddu'r ardoll. Bydd hefyd yn ein helpu i ddeall y sector yn well er mwyn helpu i lywio ymyriadau polisi yn y dyfodol.

3.3.3 Mae'r ardoll ymwelwyr hefyd yn cysylltu â'r uchelgeisiau ehangach a amlinellir yn y [Rhaglen Lywodraethu](#), sef:

- Bwrw ymlaen tuag at filiwn o siaradwyr Cymraeg, a galluogi twristiaeth, chwaraeon a'r celfyddydau i ffynnu²⁷.
- Datblygu mesurau treth, cynllunio a thai effeithiol pellach i sicrhau bod buddiannau pobl leol yn cael eu gwarchod.
- Cryfhau ymreolaeth ac effeithiolrwydd llywodraeth leol i'w gwneud yn fwy llwyddiannus wrth ddarparu gwasanaethau.

3.4 Ardollau ymwelwyr mewn gwledydd eraill

3.4.1 Caiff ardollau ymwelwyr eu defnyddio ledled y byd er budd cymunedau lleol ac ymwelwyr. Cânt eu defnyddio ar lefelau daearyddol amrywiol, o ardaloedd trefol mawr i ranbarthau gwledig llawer llai. Defnyddir ardollau ymwelwyr mewn cannoedd o gyrchfannau ledled y byd, gan gynnwys Amsterdam, Ynysoedd Baleares, Ffrainc, yr Almaen, Catalwnia, Califfornia, yr Eidal, Gwlad Groeg, rhannau o Ganada, a Seland Newydd.

3.4.2 Mae mwy o gyrchfannau yn y DU yn ceisio cyflwyno ardollau ymwelwyr. Pasiwyd Bil Ardoll Ymwelwyr (Yr Alban)²⁸ ar 28 Mai 2024. Mae'r ddeddfwriaeth yn rhoi'r gallu i gynghorau lleol yn yr Alban i godi ardoll ar lety ymwelwyr dros nos os ydynt yn dymuno gwneud hynny. Disgwylir y bydd cynghorau'n gallu dechrau codi'r ardoll o fis Ebrill 2026 ymlaen.

3.4.3 Ar 1 Ebrill 2023, cyflwynodd Manceinion Dâl Ymweld â'r Ddinas²⁹ ar gyfer ymwelwyr sy'n aros dros nos mewn llety penodol. Mae'r tâl wedi codi £2.8 miliwn yn ei flwyddyn gyntaf ac mae'r refeniw wedi'i fuddsoddi mewn glanhau strydoedd, ymgyrchoedd marchnata a digwyddiadau mawr. Mae llawer o drefi a dinasoedd eraill Lloegr yn mabwysiadu dull tebyg, gan gynnwys Caer, Bournemouth, Christchurch a Poole sy'n ystyried cynlluniau ar gyfer tâl ymwelwyr.

3.4.4 Fersiwn o ardoll ymwelwyr a weithredir yn gyffredin yw ardoll ar arosiadau dros nos mewn llety twristiaeth. Mae dyluniad ardoll dwristiaeth, ei chyfraddau, a'r dull o'i chymhwysu yn amrywio'n rhyngwladol. Mewn modelau rhyngwladol, mae'r ardoll yn amrywio o

²⁷ Prif gynghorau fydd yn penderfynu sut yn union y caiff refeniw ei ddefnyddio. Mae ymdrechion o ran y Gymraeg yn un maes lle y gellid dyrannu refeniw.

²⁸ [Bill as passed \(parliament.scot\)](#)

²⁹ [Home - Manchester ABID](#)

£0.50 i £5.00 y noson. Yn aml, caiff ei chodi fesul person, ac mae'n tueddu i amrywio yn ôl y math o lety neu'r gost.

- 3.4.5 Prin yw'r dystiolaeth sy'n awgrymu bod ardollau ymwelwyr yn cael effaith negyddol ar yr economi. Tystiolaeth gyfyngedig a geir hefyd ynghylch effeithiau dadleoli. Ceir ymchwil economaidd ehangach sy'n gysylltiedig ag elastigedd pris y galw am dwristiaeth mewn rhai cyrchfannau. Fodd bynnag, dim ond un newidyn o gost twristiaeth yw ardoll ymwelwyr, ac felly nid oes ymchwil na gwerthusiad diffiniol sy'n ynysu ardoll ymwelwyr fel newidyn sy'n achosi effeithiau negyddol.
- 3.4.6 Mae nifer o enghreifftiau yn fyd-eang, sy'n dangos sut y mae ardoll ymwelwyr yn cael ei defnyddio i gynhyrchu arian sy'n cefnogi manau gwyrdd, strydoedd taclus, gwasanaethau i ymwelwyr, cymunedau lleol, gwaith diogelu tirnodau, a thrafnidiaeth gyhoeddus. Er enghraifft, ers 2016, mae Ynysoedd Baleares wedi bod yn gweithredu Treth Gynaliadwy i ariannu 'cronfa i hyrwyddo twristiaeth gynaliadwy'. Mae'r dreth wedi helpu i gwblhau 168 o brosiectau, gwerth cyfanswm o €263 miliwn. Yn 2023, cafodd 27 o brosiectau newydd eu cymeradwyo, gwerth cyfanswm o €138 miliwn³⁰. Mae'r prosiectau a ariennir yn ymwneud ag amrywiaeth eang o faterion, gan gynnwys yr amgylchedd, twristiaeth gynaliadwy, treftadaeth ddiwylliannol, ymchwil wyddonol, hyfforddiant a chyflogaeth, a thai rhent cymdeithasol³¹.
- 3.4.7 Yng Ngwlad yr Iâ, rhwng 2012 a 2021, ariannwyd cyfartaledd o ychydig o dan 80 o brosiectau y flwyddyn, gyda grant cyfartalog o ychydig dros 8 miliwn ISK (tua £47,000). Mae'r rhan fwyaf o'r prosiectau a ariennir gan y Gronfa Gwarchod Safleoedd Twristiaid yn ymwneud â mynediad i atyniadau twristiaid naturiol a'r gwaith o'u diogelu. Mae prosiectau nodweddiadol yn cynnwys adeiladu llwybrau troed a llwybrau eraill; rampiau mynediad, pontydd, a rheiliau llaw; llwyfannau gwyllo a rhwystrau diogelwch; cyfleusterau parcio a thoiledau; ac arwyddion a byrddau gwybodaeth³².

³⁰ <https://www.llyw.cymru/adolygiad-o-effeithiau-ardollau-ymwelwyr-mewn-cyrchfannau-byd-eang>

³¹ <http://www.illessostenibles.travel>

³² <https://www.llyw.cymru/adolygiad-o-effeithiau-ardollau-ymwelwyr-mewn-cyrchfannau-byd-eang>

4. Ymgynghori

4.1 Ymgynghoriad ar ardoll ymwelwyr ddisgresiynol i awdurdodau lleol

4.1.1 Cynhaliwyd [ymgynghoriad](#) cyhoeddus 12 wythnos ar ein cynigion cychwynnol ar gyfer ardoll ymwelwyr ddisgresiynol i awdurdodau lleol rhwng 20 Medi 2022 a 13 Rhagfyr 2022. Roedd dogfen ymgynghori ddwyieithog ar gael ar-lein, ynghyd â fersiwn "hawdd ei deall" a fersiwn ddarluniadol a symlach ar gyfer pobl ifanc, a gyhoeddwyd ochr yn ochr ag [Aseiad Effaith Rheoleiddiol Rhannol](#).

4.1.2 Gofynnwyd i'r ymatebwyr ateb cwestiynau ar faterion yn ymwneud â dyluniad a phroses weithredu ardoll ymwelwyr gan gynnwys:

- Egwyddor a diben ardoll ymwelwyr
- Pwy ddylai dalu ardoll ymwelwyr?
- Pwy ddylai godi a chasglu ardoll ymwelwyr?
- Sut y gellid cymhwysu ardoll ymwelwyr?
- Pa bwerau disgresiynol y gallai awdurdod lleol eu cael ar gyfer gweithredu ardoll ymwelwyr?
- Pa wybodaeth y gallai fod ei hangen i weinyddu ardoll ymwelwyr?
- Sut y gellid gorfodi ardoll ymwelwyr?
- Sut y gellid defnyddio refeniw o ardoll ymwelwyr a sicrhau bod pobl yn ymwybodol o sut y caiff y refeniw ei ddefnyddio a'r manteision?

4.1.3 Cynhaliwyd pedwar digwyddiad wyneb yn wyneb rhwng mis Medi a mis Tachwedd 2022, ar draws gwahanol ranbarthau yng Nghymru, ac un digwyddiad rhithiwr. Daeth dros 300 o randdeiliaid i'r digwyddiadau hyn, ac yn eu plith roedd cynrychiolwyr o'r diwydiant twristiaeth, busnesau, llywodraeth leol, grwpiau cymunedol, grwpiau amgylcheddol a'r trydydd sector.

4.1.4 Cafwyd cyfanswm o 1,200 o ymatebion i'r ymgynghoriad gan amrywiaeth o randdeiliaid. Roedd y prif ymatebwyr o'r sector llety ymwelwyr. Cawsom hefyd ymatebion gan y rhan fwyaf o awdurdodau lleol. Darparodd y Parciau Cenedlaethol, sefydliadau'r trydydd sector a sefydliadau cynrychioliadol eraill ymatebion hefyd.

4.1.5 Er na fu ymgynghoriad ar wahân yn benodol ar gronfa ddata neu gofrestr, cynhaliwyd ymgynghoriadau ar gynllun statudol ehangach ar gyfer darparwyr llety ymwelwyr. Yn 2021, comisiynodd Llywodraeth Cymru Strategic Research and Insights (SRI) o Gaerdydd i gynnal ymarfer cwmpasu mewn cysylltiad â sefydlu cynllun cofrestru neu drwyddedu statudol ar gyfer pob math o lety ymwelwyr. Cynhaliodd

SRI 37 o gyfweiliadau manwl a naw grŵp ffocws rhwng mis Medi a mis Tachwedd 2021 gydag adrannau perthnasol yn Llywodraeth Cymru, awdurdodau lleol, cyrff cynrychioliadol a darparwyr llety. Roedd un cwestiwn a godwyd yn ymwneud â manteision a rhesymeg cael cynllun o'r fath. Tynnodd yr adroddiad sylw at sut y byddai polisi sy'n ymwneud â llety twristiaid yn elwa ar gael cofrestr o weithredwyr ac awgrymodd hefyd y byddai angen rhyw fath o gronfa ddata mewn rhai achosion fel ardoll dwristiaeth.

4.1.6 Cafodd cwestiwn hefyd ei gynnwys yn yr ymgynghoriad ar yr ardoll yn gofyn a ddylai fod rhestr gynhwysfawr o ddarparwyr llety ymwelwyr ar gael i'r awdurdod treth i gefnogi'r gwaith o weinyddu'r ardoll. Mwyafrif bychan o'r ymatebwyr i'r cwestiwn hwn oedd yn anghytuno â chreu rhestr gynhwysfawr o ddarparwyr llety ymwelwyr (53% neu 444 o ymatebwyr), o'i gymharu â'r rhai a oedd yn cytuno (47% neu 401 o ymatebwyr). Y thema fwyaf cyffredin a godwyd gan ymatebwyr a oedd yn cytuno â'r cynnig dan sylw oedd y farn y byddai cynllun cofrestru yn hwyluso trefniadau effeithiol o ran monitro a gorfodi'r ardoll. Roedd cytundeb hefyd y byddai cynllun cofrestru yn hwyluso'r gwaith o weinyddu'r ardoll yn effeithiol ac y byddai'n sicrhau cysondeb wrth ei chymhwyso ar draws darparwyr llety ac ardaloedd.

4.2 Crynodeb o'r Ymatebion

- 4.2.1 Cyhoeddwyd crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad ym mis Mawrth 2023³³. Roedd y mwyafrif o'r ymatebwyr i'r ymgynghoriad yn erbyn y cynigion (78% o'r rhai a ymatebodd i'r cwestiwn '*Ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno y dylai awdurdodau lleol gael pwerau disgrisiynol i godi ardoll ymwelwyr er mwyn cynnig sylfaen decach ar gyfer ariannu gwasanaethau a seilwaith lleol rhwng trigolion ac ymwelwyr?*').³⁴
- 4.2.2 Yn dilyn ymgysylltu â'r sector twristiaeth yn ystod y cyfnod cyn yr ymgynghoriad, roeddem yn rhag-weld pryderon ac yn disgwyl ymateb negyddol ar y cyfan i'r ymgynghoriad oherwydd y nifer mawr o ymatebion gan ddarparwyr llety ymwelwyr (46% o'r holl ymatebion) a sefydliadau sy'n cynrychioli'r sector, fel Cynghrair Twristiaeth Cymru, UK Hospitality a Chymdeithas Broffesiynol Hunanddarparwyr y DU.
- 4.2.3 Adlewyrchwyd tair thema gyffredinol yn gyson yn yr ymgynghoriad. Y gyntaf oedd pwysigrwydd sicrhau bod ardoll yn cael ei rhoi ar waith mewn ffordd deg, er mwyn osgoi dylunio ardoll ag effeithiau a allai fod yn ostynggraddol (megis effeithio'n anghymesur ar unigolion ar incwm

³³ [Cynigion ar gyfer ardoll ymwelwyr dewisol i awdurdodau lleol \(llyw.cymru\)](#)

³⁴ [Cynigion ar gyfer ardoll ymwelwyr dewisol i awdurdodau lleol \(llyw.cymru\)](#), tud.18

isel), a phryderon ynghylch rhoi baich sylweddol o ran cost a gwaith gweinyddol ar ddarparwyr llety llai.

- 4.2.4 Sicrhau bod dyluniad a phroses weithredu'r ardoll yn syml ac yn glir oedd yr ail thema gyffredinol, a hynny er mwyn lleihau'r baich gweinyddol a roddir ar ddarparwyr llety ac awdurdodau lleol, yn ogystal â gwella cydymffurfedd.
- 4.2.5 Trydedd thema gyffredinol a welwyd oedd ffafriaeth i'r ardoll gael ei gweinyddu ar sail rannol ganoledig o leiaf. Cydnabuwyd y gallai diffyg dull gweithredu canoledig arwain at ganlyniadau anfwriadol, gan gynnwys ychwanegu cymhlethdod i fusnesau. Cydnabu ymatebwyr eraill fanteision gweinyddu'r ardoll yn lleol, gan gynnwys gwell dealltwriaeth o'r sylfaen dreth yn lleol a allai gefnogi unrhyw gamau gorfodi.
- 4.2.6 Darperir rhagor o fanylion am yr ymatebion i'r ymgynghoriad a sut y mae'r adborth hwn wedi helpu i lywio dyluniad a chwmpas yr ardoll mewn pedwar maes allweddol yn yr adran nesaf.

Cysondeb

- 4.2.7 Pwynt a godwyd gan nifer o'r ymatebwyr i'r ymgynghoriad, gan gynnwys llawer o awdurdodau lleol, oedd yr angen i ardoll gael ei rhoi ar waith yn gyson. Ystyriodd cwestiwn 3 yr ymgynghoriad pa annibyniaeth leol y dylid ei rhoi ar gyfer codi ardoll. Roedd 66% o'r ymatebwyr yn anghytuno ag unrhyw agwedd ar annibyniaeth leol, gan gredu y byddai dull gweithredu mwy canoledig yn fuddiol.
- 4.2.8 Gan ystyried yr adborth ar y pwynt hwn, mae dyluniad y polisi wedi'i seilio ar gyflwyno fframwaith cenedlaethol i weithredu'r ardoll ymwelwyr ar draws yr awdurdodau lleol hynny sy'n dewis ei chyflwyno. Ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu yw 'caniatáu' i awdurdodau lleol godi ardoll ymwelwyr. Mae disgrisiwn a gwneud penderfyniadau'n lleol yn bamedrau pwysig ar gyfer y polisi. Felly, awdurdodau lleol fydd yn penderfynu a ddylid cyflwyno ardoll a sut i ddefnyddio'r refeniw. Pe bai awdurdodau lleol yn optio i mewn, byddant yn ddarostyngedig i'r fframwaith cenedlaethol a sefydlir ar gyfer yr ardoll. Bydd ACC yn casglu ac yn rheoli'r ardoll ymwelwyr ar ran yr awdurdodau lleol hynny sy'n optio i mewn. Bydd hyn yn lleihau costau gweinyddu ac yn galluogi arbedion maint ar gyfer unrhyw broses ganoledig o gasglu. Yn ogystal, bydd yn sicrhau y gall y rhai hynny yr effeithir arnynt fanteisio ar ddull cyfathrebu mwy effeithiol, sydd wedi'i ddatblygu'n strategol i'w helpu i ddeall yr ardoll.

Math o gyfradd

- 4.2.9 Ystyriodd yr ymgynghoriad yr amrywiol opsiynau ar gyfer y math priodol o gyfradd ar gyfer ardoll ymwelwyr, gan gynnwys cyfradd fesul ystafell/llety, fesul noson; cyfradd fesul person, fesul noson; a chanran o'r tâl am lety. Nid oedd consensws ymhlith yr ymatebwyr i'r ymgynghoriad ynghylch pa fath o gyfradd sydd orau, er mai tâl fesul person, fesul noson oedd yr opsiwn a ffefrid fwyaf ar y cyfan. Roedd yr ymatebwyr o blaid opsiynau gwahanol. Roedd consensws y dylai'r un math o gyfradd fod ar waith ar draws pob ardal awdurdod lleol sy'n gweithredu ardoll.
- 4.2.10 Er mwyn sicrhau bod yr ardoll mor syml a chlr â phosibl, mae dyluniad y polisi ardoll wedi'i ddatblygu yn seiliedig ar gyfradd safonol fesul person, fesul noson.
- 4.2.11 Er mwyn cydnabod y gallai trethi uwch atal teithwyr sy'n teithio ar gyllideb neu unigolion ar incwm is, mae strwythur y dreth yn y Bil wedi'i ddylunio gyda dwy gyfradd mewn golwg, sef cyfradd is a chyfradd uwch. Codir y cyfraddau fesul person, fesul noson, sef £1.25 ar gyfer y rhan fwyaf o fathau o lety, a chyfradd is o £0.75 ar gyfer hosteli a safleoedd gwersylla. Cyflwynwyd y gyfradd is i gydnabod bod y mathau hyn o lety yn cael eu darparu, ar gyfartaledd, am gost is o'i gymharu ag eraill. Sylwer bod hyn yn lleihau natur ostyngreddol yr ardoll. Y nod yw sicrhau bod y dreth mor syml â phosibl i'w gweinyddu o safbwynt cydymffurfedd, sy'n golygu y bydd yn fwy costeffeithiol dros y tymor hwy.

Esemptiadau ac arosiadau wedi'u pennu ar gyfradd o ddim

- 4.2.12 Cynigiwyd cyfres o esemptiadau yn yr ymgynghoriad, ac roedd y rhain yn seiliedig ar waith a wnaed i ddatblygu'r Aseiad Effaith Rheoleiddiol Rhannol. Roeddem wedi nodi senarios ar gyfer rhai ymwelwyr, pan na fyddai'n gymesur codi ardoll. Yn ogystal, gwnaethom gydnabod yr angen i sicrhau bod rhai mathau o lety y tu allan i gwmpas y polisi. Nodwyd y rhain yn yr ymgynghoriad ac fe'u datblygwyd fel rhan o'r cynigion deddfwriaethol.
- 4.2.13 Roedd yr ymgynghoriad yn nodi cyfres o esemptiadau posibl, gan gynnwys ar gyfer y rhai sy'n ddigartref, safleoedd Sipsiwn, Roma a Theithwyr a gwasanaethau a ddarperir gan elusennau i roi lloches i unigolion. Roedd cefnogaeth gyffredinol i'r ddeddfwriaeth sefydlu esemptiadau clir yn genedlaethol. Bydd hyn yn golygu, pan fo esemptiad yn cael ei nodi yn y ddeddfwriaeth, y bydd yr esemptiad yn gymwys i bob ardal sy'n defnyddio ardoll ymwelwyr. Prin oedd yr awydd a'r dystiolaeth dros yr angen am bwerau disgresiynol i esemptio.

4.2.14 Yn ystod y gwaith o ddatblygu'r ddeddfwriaeth, cydnabuwyd bod angen diffinio'n well yr iaith a ddefnyddir yn yr ymgynghoriad ynghylch yr hyn sydd y tu allan i gwmpas y ddeddfwriaeth ac esemptiadau er mwyn bod yn gyson â therminoleg mewn deddfau eraill am drethi lleol a datganoledig. Felly, rydym wedi penderfynu nodi tri chategori o arosiadau mewn perthynas â'r ardoll yn y ddeddfwriaeth a fydd naill ai'n cael eu hesemptio, eu pennu ar gyfradd o ddim neu eu had-dalu:

- Esemptiadau yw'r achosion hynny pan nad ydym yn bwriadu i'r ardoll gael ei chodi. Er enghraifft, mae hyn yn cynnwys llety i geiswyr lloches, ysbytai preifat, mangreoedd sydd wedi'u cymeradwyo, cartrefi gofal a safleoedd sipsiwn a theithwyr.
- Arosiadau wedi'u pennu ar gyfradd o ddim yw'r arosiadau hynny mewn llety ymwelwyr (gwestai, lleoliadau gwely a brecwast etc.) lle nad ydym yn dymuno i'r ardoll fod yn gymwys, pan fyddai'n annheg o dan amgylchiadau penodol. Mae hyn yn cynnwys arosiadau a drefnir gan awdurdodau lleol ar gyfer pobl sy'n ddigartref.
- Gall ACC ddarparu ad-daliadau pan nad yw'n bosibl neu'n ddymunol cymhwyso cyfradd o ddim. Mae hyn yn cynnwys arosiadau pan fo risg i iechyd, diogelwch neu les unigolyn pe bai wedi aros yn ei unig breswylfa neu yn ei brif breswylfa (er enghraifft, arosiadau a drefnir gan elusennau ar gyfer personau agored i niwed neu pan fo tân, llifogydd neu drychineb arall wedi gwneud eiddo yn amhosibl byw ynddo neu pan fo'r gwasanaethau brys wedi cynghori yn erbyn aros yn yr eiddo am resymau o'r fath), arosiadau pan oedd unigolyn yn ddigartref (ac nad oedd yr arhosiad wedi'i bennu ar gyfradd o ddim), ac arosiadau gan bersonau anabl pan fo gofalwr wedi mynd gyda nhw ar yr arhosiad.

4.2.15 Mae darpariaethau wedi'u nodi yn y Bil ar gyfer creu esemptiadau neu ad-daliadau pellach yn y dyfodol, pe bai tystiolaeth ychwanegol yn dod i'r amlwg ynghylch yr angen i wneud hynny. Bydd hyn yn sicrhau y gallwn addasu a diogelu'r ddeddfwriaeth at y dyfodol.

4.2.16 At ddibenion cofrestru, bydd rhaid i ddarparwr gofrestru os yw'n darparu, neu'n cynnig darparu, llety a ddiffinnir yn y ddeddfwriaeth fel llety ymwelwyr, ni waeth beth fo statws ardolladwy'r arhosiad dros nos, e.e. os yw darparwr yn cynnig, neu'n darparu, llety ymwelwyr ar gyfer arhosiad dros nos wedi'i bennu ar gyfradd o ddim at ddibenion talu'r ardoll, byddai'n rhaid i'r math o lety ymwelwyr fod yn gofrestredig o hyd. Mae pwerau ychwanegol wedi'u nodi i ganiatáu i ddarparwyr gael eu hesemptio rhag yr angen i fod yn gofrestredig.

Neilltuo

4.2.17 Roedd 74% o'r ymatebwyr, sef 481 o bobl, a atebodd y cwestiwn a ddylai referniw gael ei neilltuo yn cytuno y dylid gwneud hynny. Codwyd y cysyniad o 'ychwanegedd' yn gyson hefyd, lle na ddylai unrhyw ardoll ddisodli cyllid presennol ac y dylai ddarparu budd ychwanegol y tu hwnt i'r hyn a ddarperir eisoes.

4.2.18 Gall neilltuo arwain at well ymwybyddiaeth o ddibenion yr ardoll (pan gaiff referniw ei neilltuo at ddibenion twristiaeth) a chreu cysylltiad cliriach rhwng yr ardoll a'r gwasanaeth a ddarperir. Gall hefyd helpu i ategu'r negeseuon i ymwelwyr a thrigolion, gan fod cysylltiad cryfach rhwng yr ardoll a'r gwasanaethau a dderbynnir.

4.2.19 O ran y dull a ddilynir mewn perthynas â'r ardoll ymwelwyr, bydd y referniw yn cael ei neilltuo'n fras at ddibenion 'rheoli a gwella cyrchfannau'. Ystyr rheoli a gwella cyrchfannau yw unrhyw un o'r canlynol:

- lliniaru effaith ymwelwyr;
- cynnal a hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg;
- hyrwyddo neu gefnogi twf economaidd cynaliadwy twristiaeth a mathau eraill o deithio;
- darparu, cynnal a gwella seilwaith, cyfleusterau a gwasanaethau sydd i'w defnyddio gan ymwelwyr (pa un a ydynt i'w defnyddio gan bobl leol hefyd ai peidio).

4.2.20 Mae'r ddeddfwriaeth yn nodi bod rhaid i awdurdodau lleol gyhoeddi, ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, fanylion ynglŷn â sut y dyrannwyd y referniw o'r ardoll ymwelwyr tuag at ddibenion rheoli a gwella cyrchfannau.

4.3 Ymchwil defnyddwyr annibynnol

4.3.1 Yn ychwanegol at yr ymgynghoriad ac i gasglu barn y cyhoedd ymhellach ynghylch y cynigion polisi, comisiynwyd ymchwil a oedd yn canolbwyntio ar ddefnyddwyr³⁵, rhwng mis Tachwedd 2022 a mis Ionawr 2023.

4.3.2 Lluniwyd yr ymchwil i gael barn trigolion Cymru a defnyddwyr gwyliau domestig y DU ar y posibilrwydd o ardoll ymwelwyr ddisgresiynol.

³⁵ [Cyflwyniad PowerPoint \(llyw.cymru\)](#)

Edrychodd ar eu barn ynghylch y cwestiynau a ganlyn: a ddylai ymwelwyr gyfrannu drwy ardoll, a yw ymwelwyr yn fodlon talu ardoll ac a fyddai ymwelwyr yn newid eu hymddygiad petai ardoll yn cael ei chyflwyno.

- 4.3.3 Cwblhaodd mwy na 2,500 o ymatebwyr yr arolwg, gan gynnwys 1,005 o Gymru. Cynhaliwyd cyfweiliadau manwl gydag 16 o unigolion hefyd. Roedd y canlyniadau'n adlewyrchu cefnogaeth eang i egwyddor ardoll ymwelwyr. Pan gyflwynwyd y cysyniad o ardoll ymwelwyr mewn man lle y maent yn mynd ar wyliau neu yn eu hardal, roedd yr ymatebwyr yn fwy cadarnhaol na negyddol. Roedd 45% yn gadarnhaol, a 25% yn negyddol, a chynyddodd positifrwydd ymysg pobl gyda llawer o dwristiaeth yn eu hardal.
- 4.3.4 Ar y cyfan, roedd y rhai a gymerodd ran yn yr arolwg yn cefnogi egwyddor ardoll ymwelwyr. Roedd y mwyafrif (58%) o'r ymatebwyr yn cytuno y dylai twristiaid gyfrannu at gostau cynnal a buddsoddi yn y cyrchfannau y maent yn aros ynddynt, gan godi ymhlith pobl sydd â llawer o dwristiaeth yn eu hardal – yng Nghymru (66%) a'r DU (72%). Ychydig iawn (13%) o'r ymatebwyr a oedd yn anghytuno â'r cysyniad o gyfrannu tuag at gostau.
- 4.3.5 Er bod yr ymatebion yn fwy cadarnhaol na negyddol, pan gafodd yr ardoll ymwelwyr ei throï o fod yn gysyniad haniaethol (h.y. i dwristiaid gyfrannu at ardaloedd twristiaeth) i fod yn gysyniad diriaethol (ardoll ymwelwyr go iawn mewn ardaloedd y maent yn ymweld â nhw neu'n byw ynddynt), cynyddodd negyddoldeb, ac i rai ymatebwyr, roedd negyddoldeb yn amlwg. Ymhellach, ar gyfer y rhai o aelwydydd ag incwm is, gostyngodd positifrwydd yn sylweddol, gan awgrymu bod modd ariannol yn ysgogi ymateb cadarnhaol.
- 4.3.6 Teimlai bron pob cynulleidfa ei bod yn bwysig eu bod yn cael gwybod ble y byddai'r arian yn cael ei wario, yn enwedig trigolion o Gymru a oedd yn byw mewn ardaloedd lle'r oedd twristiaeth yn weithgarwch economaidd sylweddol. 'Diogelu'r amgylchedd lleol' a 'chynnal gwasanaethau a seilwaith lleol' oedd y prif ffyrdd yr oedd pobl ar eu gwyliau a phobl leol yn teimlo y dylid gwario'r arian, er eu bod wedi nodi trefn flaenoriaeth wahanol.

4.4 Ymgysylltu â rhanddeiliaid

- 4.4.1 Rydym wedi parhau i ymgysylltu â rhanddeiliaid drwy gydol y gwaith o ddatblygu'r Bil. Mae gweithgarwch ymgysylltu wedi digwydd ar ôl i'r

ymgyngoriad ddod i ben drwy'r fforymau twristiaeth rhanbarthol rheolaidd a drefnir gan Croeso Cymru.

- 4.4.2 Mae gweithgarwch ymgysylltu penodol ag awdurdodau lleol hefyd wedi digwydd drwy gydol y gwaith o ddatblygu'r Bil. Cynhaliwyd gweithdai ym mis Gorffennaf 2023 i drafod ystyriaethau o ran llywodraethu, archwilio ac adrodd, a phrosesau ac effeithiau lleol gweithredu'r model gweithredol arfaethedig ar gyfer yr ardoll. Helpodd y trafodaethau hyn i fireinio dyluniad yr ardoll ymhellach.
- 4.4.3 Sefydlwyd gweithgor ardoll ymwelwyr i sicrhau ein bod yn gwbl ymwybodol o heriau posibl gweithredu ardoll, ac i ddeall yr effeithiau'n fanwl a sut y gellir eu lliniaru. Sefydlwyd y grŵp ym mis Rhagfyr 2023 ac mae'n cynnwys cymysgedd o gynrychiolwyr o awdurdodau lleol, darparwyr llety ymwelwyr, arbenigwyr annibynnol ym maes trethi a chyrrff sy'n cynrychioli twristiaeth. Mae'r gweithgor wedi canolbwyntio ar drafod pynciau canllawiau a nodi effeithiau, sydd wedi helpu i gyfrannu at wybodaeth a chanllawiau y mae swyddogion wedi'u llunio ar gyfer gweithredu'r ardoll.
- 4.4.4 Gwnaethom hefyd ymgysylltu'n eang, yn fewnol ac yn allanol, â rhanddeiliaid, yn benodol mewn meysydd i lywio ein dealltwriaeth o'r effaith bosibl ar grwpiau agored i niwed, fel rhan o ddatblygu ein Hasesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb, ein Hasesiad o'r Effaith ar Blant, ein Hasesiad o'r Effaith Economaidd-gymdeithasol a'n Hasesiad o'r Effaith ar y Gymraeg³⁶.
- 4.4.5 Yn ogystal, fel rhan o'u gwaith darganfod ar gyfer yr ardoll ymwelwyr, mae ACC wedi cynnal ymchwil defnyddwyr ac wedi ymgysylltu'n uniongyrchol â chyflenwyr llety ymwelwyr, asiantau teithio ar-lein ac eraill sy'n ymwneud â'r sector llety ymwelwyr.

4.5 Rhesymau dros beidio ag ymgynghori ar Fil drafft

- 4.5.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi ymgysylltu'n helaeth â rhanddeiliaid drwy gydol y broses o ddatblygu'r polisi ardoll ymwelwyr – cyn lansio'r ymgynghoriad, yn ystod yr ymgynghoriad a hyd at gyflwyno'r Bil i'r Senedd.
- 4.5.2 Mae Llywodraeth Cymru wedi profi goblygiadau ymarferol yr ardoll arfaethedig, a'r trefniadau casglu a rheoli, drwy drafodaethau manwl

³⁶ <https://www.llyw.cymru/bil-llety-ymwelwyr-cofrestr-ac-ardoll-cymru-asesiad-ffaith-integredig>

gyda rhanddeiliaid, gan gynnwys cynrychiolwyr o awdurdodau lleol, darparwyr llety ymwelwyr, ACC, arbenigwyr annibynnol ym maes trethi a chyrrff sy'n cynrychioli twristiaeth.

4.5.3 Roedd yr ymgynghoriad yn helaeth ei natur, ac mae wedi ystyried pob agwedd ar ddyluniad ardoll ymwelwyr. Cawsom ymatebion manwl i'r ymgynghoriad sydd wedi helpu i lywio dyluniad yr ardoll. Felly, o ystyried manylder yr ymgynghoriad hwnnw, ni theimlwyd bod ymgynghoriad pellach ar fil drafft yn gymesur. Mae'r darpariaethau a geir yn y Bil yn cyd-fynd â'r egwyddorion a nodir yn yr ymgynghoriad a gyhoeddwyd ym mis Medi 2022. Mae'r cynigion penodol wedi'u mireinio ymhellach ar ôl hynny, gydag arbenigedd a mewnbwn gan randdeiliaid.

5. Y pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth

Mae'r Bil yn cynnwys darpariaethau i wneud is-ddeddfwriaeth a dyroddi penderfyniadau. Mae Tabl 5.1 (is-ddeddfwriaeth) a Thabl 5.2 (cyfarwyddydau, codau a chanllawiau) yn nodi'r canlynol mewn perthynas â'r rhain:

- i. y person neu'r corff y rhoddir y pŵer iddo;
- ii. ar ba ffurf y mae'r pŵer i gael ei arfer;
- iii. priodoldeb y pŵer dirprwyedig;
- iv. y weithdrefn berthnasol; hynny yw, p'un a yw'n "gadarnhaol", yn "negyddol", neu "dim gweithdrefn", ynghyd â'r rhesymau pam yr ystyrir ei bod yn briodol.

Bydd Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar gynnwys yr is-ddeddfwriaeth os bernir ei bod yn briodol gwneud hynny. Penderfynir ar union natur yr ymgynghoriad ar ôl ffurfioli'r cynigion.

Tabl 5.1: Crynodeb o'r pwerau i wneud is-ddeddfwriaeth yn narpariaethau Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru)

Adran	I bwy rhoddir y pŵer	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
Rhan 1, adran 2(5)	Gweinidogion Cymru	<p>Pŵer gwneud rheoliadau i alluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau, yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft, i ddiwygio adran 2 er mwyn:</p> <p>(a) darparu bod, neu nad yw, math o lety, neu lety o ddisgrifiad penodol, yn llety ymwelwyr;</p> <p>(b) amrywio'r disgrifiad o fath o lety.</p>	<p>Er mwyn sicrhau bod y gyfraith yn eglur os daw unrhyw achosion i'r amlwg lle nad yw'n glir a yw llety'n llety ymwelwyr ai peidio. Rydym yn ymwybodol o natur y sector sy'n esblygu o hyd. Bydd angen i'r ddeddfwriaeth gyd-fynd â newidiadau yn y sector llety ymwelwyr fel ei bod yn adlewyrchu ac yn portreadu'r sector yn gywir.</p> <p>Mae'r diffiniadau a ddarperir yn y Bil yn sicrhau bod pob llety</p>	Cadarnhaol drafft	<p>Dylid rhoi'r cyfle i'r Senedd graffu a phleidleisio ar unrhyw newidiadau arfaethedig, o ystyried y byddant yn effeithio ar y dyletswyddau a osodir ar bersonau a chysylltiad y personau hynny ag unrhyw gosbau cysylltiedig am gofrestru a'r ardoll ymwelwyr.</p> <p>Bydd y darpariaethau a'r newidiadau hyn hefyd yn cael effaith ddilynol ar faterion treth, gan fod llety ymwelwyr yn elfen ddiffiniol ar gyfer yr</p>

Adran	I bwy rhoddir y pŵer	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			<p>ymwelwyr wedi'i gynnwys yn y gofrestr.</p> <p>Bydd angen rheoliadau i sicrhau bod cwmpas y gyfraith, a'r ffordd y caiff ei chymhwyso, yn cyd-fynd â bwriad y polisi mewn maes cymhleth sy'n esblygu.</p>		ardoll ymwelwyr.
Rhan 2, adran 4(5)	Gweinidogion Cymru	Ychwanegu, amrywio neu ddileu disgrifiad o wybodaeth a bennir yn is-adran 2 (yr hyn y mae rhaid i gofnod yn y gofrestr ei gynnwys).	Bydd y pŵer hwn i wneud rheoliadau yn sicrhau bod y gofrestr yn parhau i gyflawni bwriad y polisi a bod y gofrestr yn casglu'r holl wybodaeth <i>berthnasol</i> i alluogi trefniadau effeithiol o	Cadarnhaol drafft	Dylai'r Senedd allu craffu a phleidleisio ar unrhyw ddiwygiadau i ofynion gwybodaeth. Bydd hyn yn sicrhau bod y pŵer hwn yn cael ei ddefnyddio'n gymesur ac yn rhesymol.

Adran	I bwy rhoddir pŵer y	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			ran gweinyddu'r dreth a chasglu a dadansoddi data ar gyfer twristiaeth.		
Rhan 2, adran 5(2)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau sy'n darparu ar gyfer esemptio disgrifiad o Ddarparwr Llety Ymwelwyr rhag y gofyniad i gofrestru.	<p>Mae'r sector llety ymwelwyr yn amrywiol, yn gymhleth ac yn newid yn barhaus. Rydym yn cydnabod efallai na fydd llety ymwelwyr mewn rhai senarios yn cael ei ddefnyddio gan ymwelwyr.</p> <p>Bydd y senarios hyn yn dod i'r amlwg. Felly, mae angen hyblygrwydd o ran mesurau diogelu priodol i sicrhau nad yw dyletswyddau'n cael eu gosod ar</p>	Cadarnhaol drafft	Dylai'r Senedd allu craffu a phleidleisio ar unrhyw esemptiadau arfaethedig, gan eu bod yn effeithio ar bersonau yng Nghymru a chysylltiad y personau hynny ag unrhyw gosbau cysylltiedig.

Adran	I bwy rhoddir pŵer y y	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			<p>personau pan na fwriedir hynny, a bod y gofrestr yn rhoi darlun cywir o gyfansoddiad y sector llety ymwelwyr ledled Cymru.</p> <p>Efallai y bydd llety nad yw wedi'i fwriadu i fod o fewn cwmpas, o safbwynt bwriad y polisi, wedi'i gynnwys o fewn cwmpas yn anfwriadol yn seiliedig ar y ffordd y caiff y ddeddfwriaeth ei drafftio.</p> <p>Bydd angen rheoliadau i sicrhau bod cwmpas y gyfraith, a'r ffordd y</p>		

Adran	I bwy rhoddir pŵer y y	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			caiff ei chymhwyso, yn cyd-fynd â bwriad y polisi mewn maes cymhleth sy'n esblygu.		
Rhan 2, adran 7	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau i wneud darpariaeth ynghylch y gofrestr a'r gofynion cofrestru gan gynnwys: (a) cymhwyso'r Rhan hon i bartneriaethau a chyrrff anghorfforedig; (b) y gweithdrefnau ar gyfer cofrestru (gan gynnwys amrywio a chanslo cofrestriad); (c) awdurdodi datgelu gwybodaeth a gynhwysir yn y gofrestr neu ei gwneud ofynnol bod	Mae'r Bil yn gosod dyletswyddau ar ddarparwyr llety ymwelwyr i gofrestru a darparu gwybodaeth drwy'r broses gofrestru honno. Cydnabyddir bod angen rhagor o fanylion i sicrhau bod cynllun cofrestru cenedlaethol yn cael ei roi ar waith yn effeithiol. Mae'r manylion gweithredol hyn yn cynnwys materion megis sut y dylid trin	Cadarnhaol drafft	Dylai'r Senedd gael cyfle i graffu ar fanylion unrhyw reoliadau arfaethedig, a chynnal dadl arnynt, i sicrhau bod y llywodraeth yn gweithredu mewn modd cymesur ac atebol a bod cyfreithiau Cymru yn addas.

Adran	I bwy rhoddir pŵer y y	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
		<p>gwybodaeth o'r fath yn cael ei datgelu;</p> <p>(d) gorfodi'r Rhan hon, gan gynnwys darpariaeth ar gyfer—</p> <p>(i) troseddau neu gosbau sy'n ymwneud â methiannau i gydymffurfio ag unrhyw ofynion yn neu o dan y Rhan hon;</p> <p>(ii) adolygiadau ac apelau.</p>	<p>partneriaethau a chyrff anghorfforedig, y weithdrefn ar gyfer gwneud cais i gofrestru ac ar gyfer amrywio neu ganslo cofrestriad, sut y caniateir, neu y mae rhaid, rhannu gwybodaeth o'r gofrestr a chyda phwy, gorfodi, adolygiadau ac apelau.</p> <p>Mae angen y pwerau hyn i wneud rheoliadau i sicrhau bod cynllun cofrestru cenedlaethol yn cael ei roi ar waith yn effeithiol, ac i roi eglurder i ddarparwyr</p>		

Adran	I bwy rhoddir y pŵer	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			llety ymwelwyr.		
Rhan 3, adran 9(5)	Gweinidogion Cymru	Pŵer gwneud rheoliadau i ychwanegu, dileu neu newid disgrifiadau o amgylchiadau pryd y mae arhosiad dros nos mewn llety ymwelwyr yn digwydd neu pryd nad yw arhosiad dros nos mewn llety ymwelwyr yn digwydd.	<p>Mae nodweddion diffiniol arhosiad ardolladwy wedi'u nodi yn y Bil o dan yr adran hon. Rydym hefyd wedi darparu ar gyfer amgylchiadau a allai fodloni'r meini prawf hyn, ond na ddylid eu diffinio fel arhosiad ardolladwy (yn unol â bwriad y polisi).</p> <p>Fodd bynnag, efallai y bydd angen rhestru mathau eraill o arosiadau dros nos gan na ddarperir ar eu cyfer fel arall, er mwyn sicrhau bod bwriad polisi Gweinidogion Cymru (a'r Senedd) yn cael ei</p>	Cadarnhaol drafft	<p>Dylid rhoi'r cyfle i'r Senedd graffu a phleidleisio ar y rheoliadau hyn, gan y byddant yn effeithio ar arosiadau sy'n ardolladwy ai peidio.</p> <p>Byddai unrhyw newidiadau yn cynrychioli newid sylweddol i'r ffordd y gweithredir yr ardoll ymwelwyr a byddent yn effeithio ar y ffordd y mae'r ardoll yn gweithredu i ymwelwyr â Chymru.</p>

Adran	I bwy rhoddir pŵer y y	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			<p>wireddu'n llawn.</p> <p>Felly, mae darpariaeth wedi'i gwneud i roi pŵer gwneud rheoliadau i Weinidogion Cymru i'w galluogi i atal dyletswyddau rhag cael eu gosod ar ddarparwyr llety ymwelwyr pan na fwriedir hynny yn unol â'r polisi.</p>		
Rhan 3, adran 12(2)	Gweinidogion Cymru	Pŵer gwneud rheoliadau i wneud rheoliadau i ddiwygio cyfraddau'r ardoll ymwelwyr a bennir mewn deddfwriaeth.	Mae'n bwysig bod darpariaeth i newid cyfradd yr ardoll ymwelwyr i sicrhau ei bod yn gymesur o ran y cyd-destun macro-economaidd ehangach, yn parhau i gyflawni nodau'r polisi ac yn sicrhau bod	Cadarnhaol drafft	Dylid rhoi'r cyfle i'r Senedd bleidleisio ynghylch newid cyfradd yr ardoll, gan y byddai'n golygu newid sylweddol i'r ffordd y gweithredir yr ardoll ymwelwyr ac y byddai'n effeithio ar y ffordd y mae'r ardoll yn gweithredu i ymwelwyr

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			digon o refeniw'n cael ei gynhyrchu. Felly, dylai fod darpariaeth i Weinidogion newid cyfradd yr ardoll, i'w phenderfynu gan Weinidogion Cymru gan ddefnyddio'r dystiolaeth sydd ar gael.		â Chymru.

Adran	I bwy rhoddir y pŵer	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
Rhan 3, adran 13(4)	Gweinidogion Cymru	Pŵer gwneud rheoliadau i wneud rheoliadau i ddiwygio pa arosiadau sy'n ddarostyngedig i ba gyfradd, h.y. y gyfradd is, y gyfradd uwch neu'r gyfradd o ddim.	Mae angen y pŵer hwn i sicrhau bod y cyfraddau ardolladwy ar gyfer mathau o lety yn parhau i gyd-fynd â bwriad y polisi ac yn darparu hyblygrwydd o ran mesurau diogelu priodol i gymhwyso'r gyfradd o ddim ar gyfer rhai arosiadau mewn llety ymwelwyr. Bydd hyn yn hyrwyddo tegwch wrth gymhwyso ac yn dileu unrhyw rwystrau anfwriadol posibl ar gyfer grwpiau penodedig.	Cadarnhaol drafft	Mae gan y Senedd rôl allweddol yn y gwaith o graffu ar gyfreithiau trethiant Cymru. Byddai newidiadau a osodir gan y rheoliadau hyn yn effeithio ar ddarparwyr llety ymwelwyr ac aelodau o'r cyhoedd. Felly, mae'n gymesur ac yn angenrheidiol bod y Senedd yn craffu ac yn pleidleisio ar unrhyw newidiadau o'r fath.
Rhan 3, adran 13(5)	Gweinidogion Cymru	Pŵer gwneud rheoliadau i osod gofynion tystiolaeth ar gyfer arosiadau wedi'u pennu ar gyfradd o ddim, ac i sefydlu trefniadau	Mae rheoliadau yn briodol pe bai'r angen neu'r gofyniad am ragor o arosiadau wedi'u pennu ar gyfradd o ddim yn dod i'r amlwg yn y dyfodol.	Cadarnhaol drafft	Mae gan y Senedd rôl allweddol yn y gwaith o graffu ar gyfreithiau trethiant Cymru. Byddai newidiadau a osodir gan y rheoliadau hyn yn effeithio ar ddarparwyr

Adran	I bwy rhoddir pŵer y y	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
		<p>ar gyfer dyroddi talebau at ddibenion profi bod y gyfradd o ddim yn gymwys i arhosiad mewn llety ymwelwyr.</p>	<p>Er mwyn cynnal uniondeb y system dreth, mae angen inni sicrhau bod mesurau diogelu priodol ar waith i atal pobl rhag efadu trethi.</p> <p>Efallai y bydd y gallu i sefydlu system dalebau i ddangos bod arhosiad wedi'i bennu ar gyfradd o ddim yn dod i'r amlwg yn y dyfodol a rhaid cael yr hyblygrwydd i sefydlu system o'r fath pe bai'r angen yn codi. Byddai hyn yn atal unrhyw faich diangen ar weithredwyr neu ymwelwyr, gan gefnogi dull sy'n lleihau faint o ddata a gesglir i atal</p>		<p>llety ymwelwyr ac aelodau o'r cyhoedd. Felly, mae'n gymesur ac yn angenrheidiol bod y Senedd yn craffu ac yn pleidleisio ar unrhyw newidiadau o'r fath.</p>

Adran	I bwy rhoddir y pŵer	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			darparwyr llety ymwelwyr rhag casglu data diangen.		
Rhan 3, adran 14(3)	Gweinidogion Cymru	Y gallu i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n pennu uchafswm y premiwm y caniateir i brif gyngor ei ychwanegu.	<p>Cydnabyddir y bydd gan ardaloedd lleol yng Nghymru anghenion amrywiol mewn perthynas â chynhyrchu refeniw i gyfrif am y costau a'r buddsoddiad yn y cynnyrch twristiaeth lleol.</p> <p>Felly, mae'n briodol galluogi prif gynghorau i gymhwyso swm ychwanegol o ardoll ar ben y cyfraddau a bennir mewn deddfwriaeth. Bydd dod â'r pŵer hwn i rym yn raddol dros amser yn cefnogi dull graddol o sefydlu'r</p>	Cadarnhaol drafft	Mae gan y Senedd rôl allweddol yn y gwaith o graffu ar gyfreithiau trethiant Cymru. Byddai newidiadau a osodir gan y rheoliadau hyn yn effeithio ar ddarparwyr llety ymwelwyr ac aelodau o'r cyhoedd. Felly, mae'n gymesur ac yn angenrheidiol bod y Senedd yn craffu ac yn pleidleisio ar unrhyw newidiadau o'r fath.

Adran	I bwy rhoddir pŵer y y	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			ardoll.		
Rhan 3, adran 15(6)	Gweinidogion Cymru	Pŵer gwneud rheoliadau i alluogi ychwanegu at y rhestr o senarios pan ganiateir ad-dalu swm, sy'n gyfwerth ag ardoll a dalwyd, i ymwelwyr, ac i ddiwygio'r diffiniad o fudd-dal anabledd.	<p>Dylid nodi'r senarios arfaethedig pan fo ad-daliad ar gael mewn deddfwriaeth sylfaenol. Mae swyddogion wedi ceisio nodi'r holl senarios priodol. Fodd bynnag, efallai y bydd senarios ad-dalu eraill yn dod i'r amlwg, neu y bydd angen gwneud diwygiadau i'r rhai a ddarperir, er mwyn sicrhau bod bwriad polisi Gweinidogion Cymru (a'r Senedd) yn cael ei wireddu'n llawn.</p> <p>Felly, mae darpariaeth wedi'i gwneud i roi pŵer gwneud rheoliadau i Weinidogion Cymru</p>	Cadarnhaol drafft	<p>Dylid rhoi'r cyfle i'r Senedd bleidleisio ynghylch cyflwyno senarios newydd pan fo'n briodol ad-dalu'r ardoll, gan y byddent yn golygu newid sylweddol i'r ffordd y gweithredir yr ardoll ymwelwyr ac y byddent yn effeithio ar y ffordd y mae'r ardoll yn gweithredu i ymwelwyr â Chymru.</p> <p>Yn ogystal, gall newidiadau i ad-daliadau leihau neu gynyddu costau gweinyddol i fusnesau ac ACC.</p>

Adran	I bwy rhoddir pŵer y	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			i'w galluogi i wneud rheoliadau i gyflwyno senarios ad-dalu newydd.		
Rhan 3, adran 17(3)(a)	Gweinidogion Cymru	Pŵer gwneud rheoliadau i bennu trothwy'r swm o ardoll pan ganiateir i ddarparwr llety ymwelwyr gyflwyno ffurflen flynyddol.	<p>Cydnabyddir y bydd cyfraddau'r ardoll yn debygol o gael eu diwygio yn y dyfodol. Mae'r symiau a bennir mewn deddfwriaeth yn ymwneud ag adeg benodol. Felly, mae angen hyblygrwydd i addasu'r ffigur hwn yn sgil cyd-destun economaidd sy'n newid.</p> <p>Mae angen pwerau gwneud rheoliadau ar Weinidogion Cymru i ddiwygio'r ffigur hwn os yw'n profi i fod yn rhy uchel neu'n rhy isel yn ymarferol ar ôl i'r ardoll gael ei</p>	Negyddol	Bydd rheoliadau a wneir o dan yr adran hon yn ddarostyngedig i'r weithdrefn negyddol gan eu bod o natur weithredol.

Adran	I bwy rhoddir y pŵer	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			<p>gweinyddu am nifer o flynyddoedd.</p> <p>Mae darparu gwybodaeth yn gymesur, i alluogi ACC i gasglu a rheoli'r ardoll ymwelwyr yn effeithiol a chydbwysio lefel y risg treth.</p>		
Rhan 3, adran 17(3)(b)	Gweinidogion Cymru	Pŵer gwneud rheoliadau i benderfynu pa dystiolaeth y caniateir neu y mae rhaid i ddarparwr llety ymwelwyr ei chyflwyno i ACC i fod yn gymwys i ffeilio ffurflen flynyddol.	Mae'n ofynnol i sicrhau bod bwriad y polisi yn cael ei wireddu. Os daw i'r amlwg bod gormod o ddarparwyr yn amcangyfrif y refeniw sy'n debygol o gael ei gasglu ganddynt yn aneffeithiol, efallai yr amlygir yr angen i sicrhau tegwch yn y system drwy atal darparwyr rhag cyflwyno'n flynyddol dim ond pan nad	Negyddol	Bydd rheoliadau a wneir o dan yr adran hon yn ddarostyngedig i'r weithdrefn negyddol gan eu bod o natur weithredol.

Adran	I bwy rhoddir pŵer y y	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			ydynt yn bodloni'r gofynion. Mae hyn yn darparu ar gyfer dull effeithiol o 'wirio' y rhai a allai fod yn gweithredu'n anonest.		
Rhan 3, adran 24(4)	Gweinidogion Cymru	Pwerau gwneud rheoliadau i ddiwygio adran 24 mewn cysylltiad â chynnwys, nifer, amllder a dyddiad cyhoeddi'r adroddiadau y mae rhaid i brif gynghorau eu cyhoeddi ar enillion yr ardoll a sut y maent wedi cael eu defnyddio tuag at reoli a gwella cyrchfannau.	Mae angen darpariaeth yn y Bil sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol gyhoeddi adroddiad ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol sy'n nodi sut y dyrannwyd y refeniw a gynhyrchwyd o'r ardoll at ddibenion Rheoli Cyrchfannau'n Gynaliadwy. Bydd cynnwys a pha mor aml y bydd angen y gofyniad hwn yn destun rhagor o waith gweithredu ac mae'n briodol ei gynnwys o fewn cwmpas is-	Negyddol	Bydd rheoliadau a wneir o dan yr adran hon yn ddarostyngedig i'r weithdrefn negyddol gan eu bod o natur weithredol.

Adran	I bwy rhoddir pŵer y	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			deddfwriaeth.		
Rhan 3, adran 31	Gweinidogion Cymru	Pwerau gwneud rheoliadau i wneud darpariaeth ynghylch partneriaethau a chyrrff anghorfforedig.	Mae'r ddarpariaeth hon yn angenrheidiol er mwyn sicrhau bod atebolrwydd priodol i dalu trethi yn cael ei neilltuo ar gyfer strwythurau cwmnïau a chorfforaethau gwahanol. Mae hwn yn bŵer arferol mewn deddfwriaeth sy'n ymwneud â threthi.	Cadarnhaol drafft	Dylid rhoi'r cyfle i'r Senedd graffu a phleidleisio ar reoliadau a fydd yn effeithio ar atebolrwydd personau penodol i dalu trethi.
Rhan 3, adran 33	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau i wneud darpariaeth bellach ynghylch marwolaeth, analluedd ac ansolfedd.	Mae hwn yn bŵer arferol i sicrhau bod atebolrwydd i dalu trethi yn cael ei neilltuo'n effeithiol a bod y system dreth yn cael ei gweithredu'n effeithiol ar gyfer achosion arbennig.	Cadarnhaol drafft	Dylid rhoi'r cyfle i'r Senedd graffu a phleidleisio ar reoliadau a fydd yn effeithio ar atebolrwydd personau penodol i dalu trethi.
Rhan 3, adran 34	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau i wneud darpariaeth ynglŷn â throsglwyddo	Mae hwn yn bŵer arferol i sicrhau bod atebolrwydd i dalu	Cadarnhaol drafft	Dylid rhoi'r cyfle i'r Senedd graffu a phleidleisio ar reoliadau

Adran	I bwy rhoddir pŵer y	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
		busnesau fel busnesau gweithredol.	trethi yn cael ei neilltuo'n effeithiol a bod y system dreth yn cael ei gweithredu'n effeithiol ar gyfer achosion arbennig.		a fydd yn effeithio ar atebolrwydd personau penodol i dalu trethi.
Rhan 3, adran 37(1)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau i wneud darpariaeth ynghylch y gofynion o ran hysbysebu a bilio ar gyfer yr ardoll ymwelwyr.	Mae hwn yn bŵer cymesur i'w gymryd gan y gallai fod angen sicrhau cysondeb yn y ffordd y cyflwynir yr ardoll ymwelwyr i ymwelwyr. Yn absenoldeb y pŵer hwn, efallai y bydd diffyg eglurder a chysondeb yn y ffordd y mae darparwyr llety ymwelwyr yn cyflwyno gwybodaeth am yr ardoll ymwelwyr. Gallai hyn hefyd effeithio ar allu ACC i roi ad-daliadau a fyddai'n effeithio ar y gallu i gasglu a rheoli'r	Cadarnhaol drafft	Dylid rhoi'r cyfle i'r Senedd graffu a phleidleisio ar reoliadau a fyddai'n gosod gofynion newydd ar ddarparwyr a chosbau cysylltiedig am fethu â bodloni'r gofynion hynny.

Adran	I bwy rhoddir pŵer y y	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			ardoll ymwelwyr.		
Rhan 4, adran 40	Gweinidogion Cymru	Pŵer gwneud rheoliadau i ddiwygio'r Ddeddf hon a Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 er mwyn bod yn gymwys i ddocfeydd ac angorfeydd.	Math penodol o lety yw docfeydd ac angorfeydd. Byddai angen i reoliadau sicrhau bod yr ardoll ymwelwyr yn gweithio'n effeithiol yng nghyd-destun docfeydd ac angorfeydd. Byddai hyn yn golygu estyn yr ardoll ymwelwyr i fath arall o lety ymwelwyr.	Cadarnhaol drafft	Dylid rhoi'r cyfle i'r Senedd graffu a phleidleisio ar reoliadau a fydd yn effeithio ar atebolrwydd personau penodol i dalu trethi ac yn estyn y dreth i fath newydd o lety.
Rhan 4, adran 41	Gweinidogion Cymru	Pŵer gwneud rheoliadau i wneud darpariaethau deilliadol, canlyniadol neu atodol at ddibenion y Bil, neu mewn cysylltiad ag ef, yn ddarostyngedig i'r weithdrefn negyddol.	Mae'r pŵer hwn yn ofynnol i ddarparu eglurhad drwy'r ddeddfwriaeth lle bo angen ar gyfer unrhyw fân newidiadau i'r ddeddfwriaeth o ran geiriad a gramadeg, er enghraifft ychwanegu comas neu eiriau.	Cadarnhaol drafft oni bai y diwygir is-ddeddfwriaeth, yna bydd unrhyw reoliadau a wneir o dan yr adran hon yn ddarostyngedig i'r weithdrefn	Dylid rhoi'r cyfle i'r Senedd graffu a phleidleisio ar unrhyw ddiwygiadau sy'n effeithio ar ddeddfwriaeth sylfaenol.

Adran	I bwy rhoddir pŵer y y	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
				negyddol.	
Atodlen 1, testun paragraff 6 i'w fewnosod yn Neddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016	Gweinidogion Cymru	Pwerau gwneud rheoliadau i benderfynu pa gostau gweithredu ac alldaliadau fydd yn cael eu didynnu o unrhyw dderbyniadau ardoll a gesglir cyn eu trosglwyddo i awdurdodau lleol, a sut y bydd hynny'n digwydd.	Bydd hyn yn caniatáu ar gyfer casglu a rheoli'r ardoll ymwelwyr mewn modd costeffeithiol ac yn sicrhau bod unrhyw gostau a ddyrennir tuag at awdurdodau lleol yn rhesymol.	Cadarnhaol Drafft	Dylid rhoi'r cyfle i'r Senedd bleidleisio ynghylch y fformiwla a ddefnyddir i gyfrifo costau i'w didynnu o dderbyniadau ardoll cyn eu hanfon ymlaen at awdurdodau lleol, gan y byddai'n golygu newid sylweddol i'r ffordd y gweithredir yr ardoll ymwelwyr ac yn cyflawni bwriad y polisi i'r ardoll ymwelwyr ariannu ei hun.

Tabl 5.2: Crynodeb o'r pwerau i gyhoeddi codau a chanllawiau yn narpariaethau'r Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) etc. (Cymru)

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Y ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Y weithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
Rhan 4, 39(1)	Gweinidogion Cymru	Canllawiau	Caiff Gweinidogion Cymru ddyroddi canllawiau ynghylch y Ddeddf hon ac unrhyw reoliadau a wneir o dan y Ddeddf hon, ond cyn dyroddi unrhyw ganllawiau o'r fath rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori ag unrhyw bersonau y maent yn ystyried eu bod yn briodol.	Dim gweithdrefn	Bwriad y pŵer i ddyroddi canllawiau yw hwyluso'r broses o gymhwyso'r ddeddfwriaeth sylfaenol. Bydd y canllawiau yn ymwneud yn bennaf â phrosesau ac, o'r herwydd, nid yw gweithdrefn y Senedd yn briodol.

RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL

6. Crynodeb o'r Aseiad Effaith Rheoleiddiol

Mae Aseiad Effaith Rheoleiddiol wedi'i gwblhau ar gyfer y Bil ac mae'n dilyn isod.

Nid oes darpariaethau penodol yn y Bil sy'n codi gwariant ar Gronfa Gyfunol Cymru.

Tabl A

Mae'r tabl a ganlyn yn cyflwyno crynodeb o'r costau a'r manteision ar gyfer y Bil yn gyfan. Cynlluniwyd y tabl i gyflwyno'r wybodaeth sy'n ofynnol o dan Reol Sefydlog 26.6 (viii) a (ix).

Oherwydd yr ansicrwydd ynghylch pa awdurdodau lleol a fydd yn gweithredu'r ardoll (a phryd), ac er mwyn cyflwyno amcangyfrif o'r costau cyfanredol, bu'n rhaid inni ragdybio'n syml y bydd pob un o'r 22 awdurdod lleol yn ei gweithredu cyn gynted â phosibl. Amcangyfrifir y costau i Awdurdod Cyllid Cymru (ACC), awdurdodau lleol a darparwyr llety ymwelwyr a'r refeniw o'r ardoll ar y sail hon.

Mae'r data sydd gennym ar nifer yr ymwelwyr â Chymru yn weddol gadarn, ac felly mae gennym fwy o hyder wrth gyflwyno amcangyfrif pwynt sengl ar gyfer y refeniw o'r ardoll. Ar y llaw arall, mae'r data sydd gennym ar nifer y darparwyr llety ymwelwyr a'r costau y byddant yn mynd iddynt yn llawer llai sicr. Cyflwynir y costau i ACC a darparwyr llety ymwelwyr mewn ystodau eang i adlewyrchu'r ansicrwydd hwn.

Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru)		
Yr opsiwn a ffefrir: Opsiwn 2 - Cyflwyno deddfwriaeth i roi pŵer disgrisiynol i awdurdodau lleol i weithredu ardoll ymwelwyr ar gyfer arosiadau dros nos mewn llety ymwelwyr ac i sefydlu cofrestr o ddarparwyr llety ymwelwyr.		
Cyfnod: Cyflwyno	Cyfnod gwerthuso: 2025-26 – 2034-35	Blwyddyn sail brisiau: 2023 – 2024
Cyfanswm Cost Cyfanswm: £313.9m i £576.6m Gwerth presennol: £253.7m i £469.2m	Cyfanswm Manteision Cyfanswm: £264.0m Gwerth presennol: £211.8m	Gwerth Presennol Net: £-41.9m i £-257.5m

Cost gweinyddu

Costau:

Mae cyfanswm y costau i ACC sy'n gysylltiedig â datblygu, casglu a rheoli'r ardoll dros gyfnod o 10 mlynedd yn amrywio rhwng £17.123m a £22.670m. Er y bwriedir i'r gofrestr fod yn un o swyddogaethau Gweinidogion Cymru, yn seiliedig ar y rhagdybiaeth y caiff ei dirprwyo i ACC, awgrymwyd y gallai cyfanswm y costau sy'n gysylltiedig â datblygu a gweithredu'r gofrestr dros gyfnod o 10 mlynedd amrywio rhwng £12.823m a £17.402m. Felly, mae ystod y costau cyfunol ar gyfer casglu a rheoli'r ardoll ymwelwyr a gweithredu a chynnal a chadw'r gofrestr fel a ganlyn: £29.946m - £40.072m dros gyfnod o 10 mlynedd rhwng 2025 a 2035.

Amcangyfrifir y gallai'r costau pontio i Lywodraeth Cymru sy'n gysylltiedig â datblygu canllawiau, cynnal ymgyrch gyfathrebu a marchnata a chynnal gwerthusiad ar ôl gweithredu fod o fewn ystod o £94,000 i £154,000 yn 2025-2026, hyd at £50,000 yn 2026-27 a rhwng £20,000 a £70,000 y flwyddyn o 2027-2028 ymlaen. Mae'r costau cyfunol ar gyfer yr elfen hon fel a ganlyn: £0.254m - £0.764m dros gyfnod o 10 mlynedd rhwng 2025 a 2035.

Er mwyn cyflwyno amcangyfrif o gyfanswm y gost, pe bai pob un o'r 22 awdurdod lleol yn ymgynghori ar yr ardoll ac yn ei gweithredu, byddai'r costau ymlaen llaw yn amrywio rhwng £220,000 ac £880,000. Ar ben hynny, byddai cost barhaus flynyddol o rhwng £22,000 a £110,000. Cydnabyddir bod hyn yn debygol o oramcangyfrif cyfanswm y gost, gan nad oes disgwyl i bob awdurdod lleol ddewis gweithredu'r ardoll. Mae'r costau cyfunol ar gyfer yr elfen hon fel a ganlyn: £0.396m - £1.76m dros gyfnod o 10 mlynedd rhwng 2025 a 2035. Rhagdybir yr eir i gostau parhaus blynyddol o 2027-28 ymlaen (h.y. blwyddyn 8 y cyfnod gwerthuso).

Pontio: £7.7m i £10.6m	Rheolaidd: £22.9m i £32.0m	Cyfanswm: £30.6m i £42.6m	Gwerth Presennol: £25.8m i 35.9m
-------------------------------	-----------------------------------	----------------------------------	---

Arbedion costau:

Nid oes unrhyw arbedion o ran costau gweinyddu wedi'u canfod.

Pontio: £0	Rheolaidd: £0	Cyfanswm: £0	Gwerth Presennol: £0
-------------------	----------------------	---------------------	-----------------------------

Cost gweinyddu net: £30.6m i £42.6m

Costau cydymffurfio

Mae'r costau cyfanredol untro i Ddarparwyr Llety Ymwelwyr presennol sy'n gysylltiedig â chofrestru yn amrywio rhwng £40,000 ac £815,000. Amcangyfrifir costau parhaus o rhwng £3,000 a £163,000 y flwyddyn. Mae'r costau cyfunol ar gyfer yr elfen hon fel a ganlyn: £0.06m - £1.955m dros y cyfnod gwerthuso o 10 mlynedd. Rhagdybir y bydd y costau untro yn cael eu lledaenu rhwng 2026-27 a 2028-29, ac yr eir i gostau parhaus o 2028-29 ymlaen.

Ar gyfer yr ardoll ymwelwyr, mae'r amcangyfrifon o gostau yn seiliedig, unwaith eto, ar y rhagdybiaeth y bydd pob un o'r 22 awdurdod lleol yn dewis gweithredu'r ardoll cyn gynted â phosibl. Amcangyfrifir y bydd y costau cyfanredol untro i ddarparwyr rhwng £5.1m a £37.9m ac yr eir iddynt yn 2026-27. Bydd costau parhaus blynyddol yn amrywio rhwng £1.76m a £28.8m ac eir i'r rhain o 2027-28 ymlaen. Mae'r union gostau yn ansicr iawn o ystyried diffyg unrhyw gymharydd uniongyrchol a'r ansicrwydd ynghylch union nifer y sefydliadau sy'n gweithredu yng Nghymru a pha awdurdodau lleol a fydd yn dewis defnyddio'r ardoll. Mae'r cyfanswm cyfunol ar gyfer yr elfen hon fel a ganlyn: £19.2m - £268.0m dros gyfnod o 10 mlynedd rhwng 2025 a 2035.

Yn seiliedig ar y symiau amcangyfrifedig o refeniw, byddai'r gost i ymwelwyr hyd at £33 miliwn y flwyddyn pe bai pob awdurdod lleol yn dewis cyflwyno ardoll, ac o 2027-28 ymlaen yr eid i'r gost hon. Byddai'r cyfanswm dros gyfnod o wyth mlynedd hyd at 2034-35 yn £264m. Arian a drosglwyddir o ymwelwyr / darparwyr llety i awdurdodau lleol yw'r ardoll. Mae Tabl 21 yn rhoi rhai enghreifftiau o ystod y symiau posibl o ardoll ymwelwyr a fyddai'n daladwy gan grwpiau gwahanol o ymwelwyr yn seiliedig ar y gyfradd uwch neu'r gyfradd is.

Pontio: £5.2m i £38.7m	Rheolaidd: £278.1m i £495.3m	Cyfanswm: £283.3m i £534.0m	Gwerth Presennol: £227.9m i £433.4m
-------------------------------	-------------------------------------	------------------------------------	--

Costau eraill

Amh

Pontio: £ -	Rheolaidd: £ -	Cyfanswm: £ -	Gwerth Presennol: £ -
--------------------	-----------------------	----------------------	------------------------------

Costau neu anfanteision heb eu meintoli

Gallai fod lleihad yn nifer yr ymwelwyr â Chymru neu ag awdurdod lleol penodol sy'n mabwysiadu'r ardoll (yr effaith ar y galw). Ni ellir mesur hyn yn gywir. Rhagdybir y caiff hyn ei wrthbwysu gan y refeniw ychwanegol a godir gan yr ardoll (yr effaith ar y cyflenwad) – gweler adran 8.6. Amcangyfrifir y bydd yr effaith gymdeithasol yn niwtral a byddai'r union effeithiau yn dibynnu ar y ffordd y caiff refeniw canlyniadol ei wario gan awdurdodau lleol. Mae'n bosibl y byddai manteision amgylcheddol heb eu meintoli pe bai'r ardoll yn arwain at newidiadau mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr sy'n gysylltiedig â thwristiaeth yng Nghymru.

Manteision

Yn seiliedig ar y cyfraddau arfaethedig a nodir yn y Bil, disgwylir referniw amcangyfrifedig o hyd at £33 miliwn y flwyddyn pe bai pob awdurdod lleol yn dewis cyflwyno ardoll. Y flwyddyn gynharaf y bydd ardoll ymwelwyr yn daladwy yw 2027-28 (blwyddyn 3 y cyfnod gwerthuso), felly gallai'r **ardoll gynhyrchu hyd at £264m o referniw dros y cyfnod gwerthuso o ddeng mlynedd (h.y. 8 mlynedd o 2027-28 hyd at 2034-35)**. Mae'r defnydd o fannau a gwasanaethau cyhoeddus yn rhan annatod o brofiad cyffredinol ymwelwyr a gall buddsoddi yn y rhain, a'u cynnal, wella enw da'r gyrchfan, gan arwain at fanteision i ymwelwyr, trigolion a busnesau. Byddai'r ardoll yng Nghymru yn codi arian newydd i gymunedau lleol ac yn sicrhau bod costau'n cael eu rhannu'n fwy cyfartal i ariannu gwasanaethau a seilwaith lleol. Gellid ailfuddsoddi referniw ychwanegol mewn gwasanaethau a seilwaith lleol i gefnogi twristiaeth gynaliadwy ac yn ei dro rhoi hwb i Werth Ychwanegol Gros twristiaeth yng Nghymru.

Bydd y gofrestr yn helpu i benderfynu pwy ddylai dalu'r ardoll o fewn ardal awdurdod lleol ac yn bodloni anghenion cofrestru'r cynllun, gan helpu awdurdodau lleol a Llywodraeth Cymru i wneud penderfyniadau sy'n ymwneud â'r ardoll ymwelwyr. Yn ogystal, bydd yn cynnig set ddata gynhwysfawr, gywir a chyfredol o'r holl lety ymwelwyr yng Nghymru.

Cyfanswm: £264.0m	Gwerth Presennol: £211.8m
--------------------------	----------------------------------

Tystiolaeth, rhagdybiaethau ac ansicrwydd allweddol

Cafwyd amcangyfrifon o gostau gan ACC a dau awdurdod lleol ynghylch costau gweinyddu ar gyfer yr ardoll ymwelwyr. At hynny, cynhaliodd ACC ymarfer gyda darparwyr llety ymwelwyr er mwyn nodi costau pontio sy'n gysylltiedig â diweddariadau i brosesau a systemau a chostau cydymffurfio parhaus.

Comisiynodd Llywodraeth Cymru sawl darn o ymchwil annibynnol er mwyn deall effaith economaidd ac aneconomaidd cyflwyno ardoll yng Nghymru yn well, sy'n cynnwys:

- [The Potential Economic & Greenhouse Gas Impacts of a Visitor Levy in Wales, yr Athro Calvin Jones, Prifysgol Caerdydd](#)
- [Review of Impacts of Visitor Levies in Global Destinations, Prifysgol Bangor](#)
- [Adolygiad tystiolaeth o elastigedd sy'n berthnasol i ardoll ymwelwyr yng Nghymru, Alma Economics](#)
- [Dadansoddiad cymharol o'r systemau trethiant sydd yn effeithio ar yr economi ymwelwyr mewn gwledydd dethol, Prifysgol Bangor](#)

7. YR OPSIYNAU

7.1 Datblygu ac opsiynau

- 7.1.1 Ystyriwyd sawl opsiwn ar gyfer cyflawni bwriad y polisi drwy'r ymgynghoriad cyhoeddus yn 2022 a gweithgarwch ymgysylltu helaeth â rhanddeiliaid. Cyhoeddwyd [Asesiad Effaith Rheoleiddiol Rhannol](#) ochr yn ochr â'r ymgynghoriad a nododd dri opsiwn ac is-opsiynau ac a asesodd eu costau, eu manteision a'u hanfanteision posibl.
- 7.1.2 Ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu yw 'caniatáu' i awdurdodau lleol godi ardoll ymwelwyr gan y cydnabyddir nad yw pob ardal yn dymuno defnyddio ardoll ymwelwyr. Mae'r egwyddor o wneud penderfyniadau'n lleol yn bwysig ar gyfer cyd-destun yr ardoll. Mae maint a natur llety ymwelwyr yn amrywiol iawn ar draws ardaloedd prif gynghorau, felly rydym yn cydnabod efallai na fydd rhai awdurdodau lleol yn dymuno defnyddio ardoll.

7.2 Opsiynau amgen i ardoll ymwelwyr

Ardal Gwella Busnes Llety

- 7.2.1 Ystyriwyd a fyddai Ardal Gwella Busnes Llety yn opsiwn ac yn gymharydd priodol ag ardoll ymwelwyr. Mae'n bwysig cadarnhau bod Ardal Gwella Busnes Llety ar wahân i ardoll ymwelwyr ac yn wahanol iddi am y rhesymau canlynol:
- Ni chaiff Ardal Gwella Busnes Llety ei chymhwyso at bob ymwelydd sy'n aros dros nos mewn llety ymwelwyr ond dim ond y rhai o fewn ardal ddiffiniedig yr Ardal Gwella Busnes Llety neu o fewn cwmpas yr Ardal Gwella Busnes Llety, er enghraifft dim ond llety dros werth ardrethol penodol sydd wedi'i gynnwys yn Ardal Gwella Busnes Llety Manceinion³⁷.
 - Caiff Ardal Gwella Busnes Llety ei llywodraethu, ei rheoli, ei harwain a'i chynnig gan fusnesau. Gall cyrff yn y sector cyhoeddus megis awdurdodau lleol gymryd rhan, ond ni allant fynnu bod Ardal Gwella Busnes Llety yn cael ei chyflwyno. Mae busnesau a fyddai'n cael eu cwmpasu gan yr Ardal Gwella Busnes Llety yn pleidleisio ar b'un a ddylid cyflwyno ardal o'r fath ai peidio. Byddai ardoll yn ofyniad gorfodol wedi'i nodi mewn deddfwriaeth ac a fyddai'n cael ei

³⁷ <https://manchesterabid.com/manchester-abid-zone/>

chyflwyno gan awdurdodau lleol yn hytrach na mesur y byddai busnesau yn pleidleisio arno.

- Er mwyn cyflwyno a phennu trethi neu ardollau newydd, mae angen deddfwriaeth.

7.2.2 Oherwydd y gwahaniaethau sylfaenol rhwng Ardal Gwella Busnes Llety a threth, nid yw'n briodol defnyddio Ardal Gwella Busnes Llety fel opsiwn ar gyfer cymharydd. Nid yw trefniadau gwirfoddol yn gymaryddion addas ychwaith gan nad yw'n bosibl nodi maint na chwmpas trefniadau o'r fath ac, felly, nad yw'n sicr â beth y byddem yn cymharu. Sut bynnag, ni allwn amcangyfrif costau na manteision trefniant gwirfoddol, am ei fod yn wirfoddol ei natur ac nad yw'n hysbys pwy a allai gyfrannu a phwy na fyddai'n cyfrannu.

Ymwelwyr Undydd

7.2.3 Ymhlith rhai o'r opsiynau eraill a ystyriwyd, ond nad ymchwiliwyd ymhellach iddynt, oedd cymhwyso ardoll at 'ymwelwyr undydd'. Drwy ein gwaith ymchwil a'n gweithgarwch ymgysylltu â gwledydd eraill, gwelsom fod ardollau ar 'ymwelwyr undydd' yn cael eu defnyddio mewn ardaloedd â ffiniau daearyddol caled a phwyntiau mynediad sy'n cael eu monitro. Er enghraifft, cyflwynodd Fenis dreth ar ymwelwyr undydd yn 2024 sy'n ei gwneud yn ofynnol i ymwelwyr undydd archebu ar-lein a thalu ffi yn ystod cyfnodau twristiaeth prysur iawn³⁸. Caiff camau gorfodi eu hwyluso drwy blatfform digidol lle mae ymwelwyr yn cofrestru ac yn cael cod QR fel prawf talu, y mae rhaid ei ddangos wrth brif fynedfeydd y ddinas. Mae'r math hwn o system yn gofyn am seilwaith cadarn a phersonél i fonitro cydymffurfiaeth wrth fynedfeydd y ddinas. Felly, ystyriwyd bod dull gweithredu o'r fath yng Nghymru yn anghymesur.

7.2.4 Fel arfer, mae ardoll 'ymwelwyr undydd' hefyd yn cael ei chodi ar deithwyr llongau mordeithio neu fferïau, am fod modd cysylltu teithwyr llongau mordeithio neu fferïau ag 'ymweliad undydd' yn effeithiol. Mae ardaloedd fel Amsterdam, Rotterdam a Chatalonia yn codi ardoll 'ymwelwyr undydd' ar deithwyr llongau mordeithio a fferïau am fod llawer o ymwelwyr yn defnyddio'r dulliau teithio hyn i wneud eu hymweliad. Ledled y DU, mae gennym ryddid i symud ac mae gan Gymru ffin feddal â Lloegr ac, felly, heb bwyntiau mynediad penodol sy'n cael eu monitro, byddai'n anodd iawn codi ardoll ymwelwyr ar 'ymwelwyr undydd'.

³⁸ [Ffi Fynediad Fenis | Pàs Dinas VeneziaUnica](#)

7.2.5 Ymhlith y mathau eraill o drethi yn y maes hwn mae 'trethi adloniant'.

Mae 'treth adloniant' yn targedu ymwelwyr ag atyniadau a digwyddiadau mewn ardal leol. Ni welwyd llawer o enghreifftiau o'r math hwn o dreth yn rhyngwladol, ond mae Amsterdam yn enghraifft amlwg. Caiff y 'treth adloniant' yn Amsterdam ei chodi ar; weithredwyr teithiau cychod, rhentwyr canwod a chychod pedal, trefnwyr teithiau a theithiau dinas³⁹. Mae hefyd yn codi 'treth adloniant' ar ddigwyddiadau a gwyliau mewn mannau cyhoeddus â mwy na 500 o ymwelwyr⁴⁰, ochr yn ochr â'i 'treth bresennol ar dwristiaeth' ar arosiadau dros nos.

7.2.6 Yn gyffredinol, ystyrir bod y math hwn o dreth yn dreth ar wahân i ardoll ymwelwyr a godir am aros dros nos. Lle y caiff trethi adloniant eu defnyddio, cânt eu codi ar bawb fel arfer. Y rheswm dros hyn yw ei bod yn amhosibl codi treth ar ymwelwyr mewn modd detholus heb ddull o gadarnhau prif breswylfa unigolyn. Mae'n debygol na fyddai system o'r fath yn ddichonadwy oherwydd byddai'n golygu bod angen i unigolion fynd â phrawf adnabod gyda nhw ac y byddai'r busnesau neu awdurdodau wedyn yn gwirio'r wybodaeth hon. Yn absenoldeb dulliau gwirio effeithiol, gall trethi adloniant effeithio ar drigolion, gan fynd yn groes i nodau ein polisi ar gyfer ardoll ymwelwyr. Y rheswm dros hyn yw bod cysylltiad gwannach â'r sylfaen drethu arfaethedig. Yn 2021, roedd ychydig dros hanner yr ymwelwyr ag atyniadau yng Nghymru yn ymwelwyr lleol⁴¹. Ceir llawer iawn o atyniadau i ymwelwyr yng Nghymru, gan gynnwys gweithgareddau a digwyddiadau am ddim a rhai y codir tâl amdanynt. Mae'r effaith ar drigolion yn llai o broblem yn achos ardoll ar lety ymwelwyr. Er y bydd trigolion hefyd yn defnyddio llety ymwelwyr yn lleol, cyfran fach o gyfanswm y bobl sy'n aros dros nos fyddai'r rhain.

7.2.7 Felly, yn dilyn yr ymgynghoriad a'r gweithgarwch ymgysylltu â rhanddeiliaid, rydym bellach yn cynnig dau opsiwn i'w hystyried yn yr Aseiad Effaith Rheoleiddiol hwn, sef:

- **Opsiwn 1:** Busnes fel arfer – ni chaiff deddfwriaeth sylfaenol i gyflwyno pŵer disgresiynol i awdurdodau lleol i weithredu ardoll ymwelwyr ei chyflwyno ac, felly, ni fydd gan unrhyw awdurdod lleol y pŵer i gyflwyno ardoll ymwelwyr.
- **Opsiwn 2:** Cyflwyno deddfwriaeth i roi pŵer disgresiynol i awdurdodau lleol i weithredu ardoll ymwelwyr ar gyfer arosiadau

³⁹ [Treth adloniant - Dinas Amsterdam](#)

⁴⁰ [Treth adloniant ar gyfer digwyddiadau - Dinas Amsterdam](#)

⁴¹ [Ymweliadau ag Atyniadau Twristiaeth yng Nghymru 2021 \(llyw.cymru\)](#)

dros nos mewn llety ymwelwyr ac i sefydlu cofrestr o ddarparwyr llety ymwelwyr. **(Yr opsiwn a ffeirir).**

- 7.2.8 Mae'r gwerthusiad llawn o opsiynau wedi'i nodi ym Mhennod 8. Cyflwynir y costau a'r manteision sy'n gysylltiedig â phob opsiwn, gan ddefnyddio'r wybodaeth orau sydd ar gael. Mae'r wybodaeth hon wedi'i pharatoi drwy drafod â rhanddeiliaid allweddol ac ymchwil seiliedig ar dystiolaeth.

8. Costau a manteision

- 8.1.1 Aseswyd costau a manteision dros gyfnod gwerthuso o 10 mlynedd, rhwng 2025-2026 a 2034-2035. Ystyrir bod y cyfnod hwn o amser yn ddigonol i awdurdodau lleol ystyried a ddylid cyflwyno ardoll ymwelwyr a nodi unrhyw gostau gweithredu dilynol.
- 8.1.2 Oni nodir yn wahanol, mae'r holl gostau a manteision wedi'u talgrynnu i'r fil o bunnau agosaf. Efallai na fydd rhai o'r ffigurau mewn tablau yn gwneud cyfanswm oherwydd y broses dalgrynnu hon. Mae costau a manteision wedi'u disgowntio gan ddefnyddio cyfradd ddisgowntio ganolog Trysorlys EF, sef 3.5%.

Opsiwn 1: Busnes fel arfer

8.2 Disgrifiad

- 8.2.1 Yn Opsiwn 1, nid yw'r sefyllfa bresennol yn newid ac ni chyflwynir deddfwriaeth i sefydlu cofrestr o ddarparwyr llety ymwelwyr nac i roi pŵer dewisol i awdurdodau lleol i weithredu ardoll ymwelwyr. Felly, ni all unrhyw awdurdod lleol weithredu ardoll ymwelwyr ac ni cheir cofrestr o lety ymwelwyr yng Nghymru.
- 8.2.2 Mae'r adran hon yn cyflwyno gwerthusiad cychwynnol Llywodraeth Cymru o'r costau a'r manteision i wahanol grwpiau a sectorau os nad yw ardoll a bennir yn lleol yn opsiwn, ac os na all unrhyw awdurdod lleol gynhyrchu refeniw drwy drethu ymwelwyr dros nos â'u hardal.

8.3 Costau a Manteision

- 8.3.1 Dyma'r opsiwn sylfaenol ac, felly, nid oes unrhyw gostau ychwanegol yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn. Ni fyddai unrhyw gostau ychwanegol i Lywodraeth Cymru, awdurdodau lleol, ACC na darparwyr llety ymwelwyr yn gysylltiedig â chofrestru, casglu a gweinyddu'r ardoll. Ni fyddai unrhyw gyllid ychwanegol yn cael ei gynhyrchu o'r ardoll i'w wario mewn ardaloedd awdurdodau lleol.

Darparwyr llety ymwelwyr

- 8.3.2 O dan yr opsiwn hwn, ni fyddai'n rhaid i ddarparwyr llety ymwelwyr gofrestru na thalu ardoll ymwelwyr, felly byddent yn osgoi unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â gweinyddu ardoll. Ni fyddai effaith negyddol

ar refeniw pe bai'r penderfyniad i gyflwyno ardoll yn effeithio ar y galw. Fodd bynnag, ni fyddai darparwyr llety ymwelwyr yn gweld y manteision o ganlyniad i'r arian a fyddai'n cael ei godi a'i wario yn yr ardal leol i wella'r gwasanaethau a gynigir i ymwelwyr. Pe bai'r gwelliannau hyn yn helpu i gynnal lefel yr ymwelwyr, neu ddenu mwy o ymwelwyr, ni fyddai darparwyr llety ymwelwyr yn gweld y manteision.

Ymwelwyr

8.3.3 Ni fyddai'n rhaid i ymwelwyr dalu ardoll ychwanegol er mwyn aros dros nos mewn llety ymwelwyr. Felly, ni fyddai unrhyw effaith negyddol bosibl ar wariant nac ymddygiad ymwelwyr. Ni fyddai ychwaith unrhyw ddryswch yn cael ei achosi i ymwelwyr a all wynebu ardoll ymwelwyr mewn un ardal awdurdod lleol ond nid mewn un arall.

8.3.4 Fodd bynnag, ni fyddai ymwelwyr yn gweld manteision yr arian a fyddai'n cael ei godi a'i wario i wella'r gwasanaethau a gynigir i ymwelwyr a thrigolion.

Awdurdodau Lleol

8.3.5 Ni fyddai awdurdodau lleol yn mynd i gostau ychwanegol sy'n deillio o ymgynghori ac ymgysylltu ynghylch ardoll ymwelwyr. Fodd bynnag, efallai y bydd rhai awdurdodau lleol yn parhau i wynebu heriau o ran cynnal cyllid i ymateb i bwysau sy'n deillio o ymwelwyr ac ni fyddent yn cael unrhyw ffrwd refeniw ychwanegol i'w hailfuddsoddi'n lleol er mwyn cefnogi cymunedau a'r economi ehangach.

Llywodraeth Cymru / ACC

8.3.6 Ni fyddai'n ofynnol i Lywodraeth Cymru ddarparu cyllid i unrhyw gorff a ddirprwyr fel yr awdurdod cofrestru nac ACC. Ni fyddai unrhyw ofynion ar gyfer costau sefydlu / gweithredu sy'n gysylltiedig â datblygu ac adeiladu unrhyw wasanaethau digidol, darparu adnoddau ar gyfer timau newydd a'r prosesau sydd ynghlwm wrth greu system ar gyfer casglu a rheoli treth newydd. Ni fyddai'r awdurdod cofrestru nac ACC yn mynd i gostau 'gweinyddu' parhaus ychwaith h.y. costau casglu a rheoli, sy'n cyfeirio at weithgarwch parhaus a fydd yn ofynnol i weinyddu'r ardoll ymwelwyr ar ôl iddi gael ei rhoi ar waith.

Y gymuned fusnes (heb gynnwys darparwyr llety ymwelwyr)

8.3.7 Ni fyddai unrhyw effeithiau canlyniadol posibl ar fasnach busnesau o ganlyniad i gyflwyno ardoll. Er enghraifft, pe bai'r galw yn lleihau o

ganlyniad i ddefnyddio ardoll gyda llai o ymwelwyr yn dod i Gymru neu awdurdod lleol penodol yng Nghymru. Fodd bynnag, ni fyddai busnesau yn gweld y manteision a fyddai'n deillio o'r ffordd y byddai'r ardoll yn cael ei gwario, er enghraifft pe bai awdurdod lleol yn dewis defnyddio'r arian i wella'r amwynderau lleol lle y gallai hyn ddenu mwy o ymwelwyr a gwella amodau busnes.

Trigolion

8.3.8 Pe na châi unrhyw ardoll ei chyflwyno, gallai pwysau ar y ddarpariaeth cyllid mewn rhai awdurdodau lleol arwain at heriau i gynnal ansawdd a darpariaeth amwynderau cyhoeddus. Ni fyddai'n helpu i leddfu unrhyw densiynau rhwng trigolion ac ymwelwyr ychwaith. Ni fyddai trigolion yn gweld y manteision a fyddai'n deillio o refeniw ychwanegol i'w hardaloedd lleol.

Opsiwn 2: Cyflwyno deddfwriaeth i roi pŵer disgrisiynol i awdurdodau lleol i weithredu ardoll ymwelwyr ar gyfer arosiadau dros nos mewn llety ymwelwyr ac i sefydlu cofrestr o ddarparwyr llety ymwelwyr.

8.4 Disgrifiad

8.4.1 Mae Opsiwn 2 yn cynnwys cyflwyno Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru). Mae'r Bil yn sefydlu cofrestr o ddarparwyr llety ymwelwyr ac mae hefyd yn galluogi awdurdodau lleol yng Nghymru i godi ardoll ar ymwelwyr sy'n aros dros nos mewn llety ymwelwyr. O dan yr opsiwn hwn, mae'r dadansoddiadau o gostau a manteision yn gysylltiedig â'r mesurau a gyflwynir gan y Bil.

8.5 Costau a Manteision

Ffynonellau Data a'r dull a gymerwyd i amcangyfrif costau

8.5.1 Nodweddir yr economi ymwelwyr yng Nghymru gan nifer mawr o fusnesau bach a microfusnesau, o ystyried ei heconomi lai o faint o'i gymharu â gwledydd cyfatebol byd-eang.⁴² Mae'n anodd mesur y sylfaen drethu ar gyfer yr ardoll ymwelwyr gan y bydd y cynigion yn gymwys i fusnesau sy'n cwrdd â'r trothwy TAW a busnesau nad ydynt yn cwrdd â'r trothwy hwnnw. Mae'r Gofrestr Busnes Ryngadrannol yn

⁴² [Twristiaeth \(Senedd Cymru\)](#)

nodi bod tua 1,810 o ddarparwyr llety ymwelwyr yng Nghymru sydd wedi'u cofrestru i dalu TAW⁴³.

- 8.5.2 Mae'n llawer anoddach amcangyfrif darparwyr llety nad ydynt wedi cofrestru at ddibenion TAW, megis person sy'n gosod un ystafell neu un eiddo drwy hwylusydd ar-lein fel Airbnb. Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru adroddiad data ynghylch y stoc welyau ym mis Awst 2022, sy'n rhoi uchafswm nifer y gwelyau sydd ar gael ar gyfer pob darparwr llety yng Nghymru. Nododd yr adroddiad fod 16,600 o sefydliadau llety yng Nghymru a bod 12,145 ohonynt yn sefydliadau llety hunanddarpar.⁴⁴ Fodd bynnag, nid yw'r ffigurau hyn yn cyfateb yn uniongyrchol i'r nifer y disgwylir iddynt dalu'r ardoll oherwydd, er enghraifft, gallai sefydliadau lluosog fod o dan berchnogaeth a rheolaeth un busnes, ond cânt eu cyfrifo'n unigol fel sefydliadau llety yn y data ynghylch y stoc welyau.
- 8.5.3 Cyflenwr data trydydd parti yw Lighthouse, sy'n darparu data ar lety gosod tymor byr a gesglir o bedair sianel archebu, sef Airbnb, Vrbo, Tripadvisor a Booking.com. Er bod Lighthouse a Visit Britain yn sicrhau ansawdd y data hyn ac yn eu prosesu, ni ddylid eu defnyddio fel cyfrif swyddogol o eiddo. Mae'r ymarfer casglu data, a gynhaliwyd gan Lighthouse yn 2022, yn awgrymu y gallai fod hyd at 55,000 o safleoedd llety ymwelwyr yng Nghymru.
- 8.5.4 Mae dadansoddiad pellach o gipolwg o'r data a gasglwyd gan Lighthouse dros gyfnod cynrychioladol o 12 mis yn dangos bod tua 20% o'r eiddo a restrir yn ystod y cyfnod hwnnw heb unrhyw nosweithiau wedi'u harchebu. Mae'n bwysig nodi bod y ffigur hwn yn gyd-destunol iawn, ac yn debygol o amrywio flwyddyn ar ôl blwyddyn, ond mae'n arwydd o lefel yr ansicrwydd sy'n gysylltiedig â defnyddio'r data hyn i gael syniad o gyfansoddiad y sector a'r referniw tebygol sydd ar gael.
- 8.5.5 Mae natur amrywiol iawn y farchnad Llety Gosod Tymor Byr, gydag eiddo yn dod i'r farchnad ac yna cael eu gosod yn aml drwy gydol y flwyddyn, yn ei gwneud hi'n anodd rhag-weld ymddygiad y farchnad yn y dyfodol yn gywir yn seiliedig ar ddata o dueddiadau hanesyddol. Fel y nodwyd, nid yw'r data a grybwyllir yma gan Lighthouse yn cael eu defnyddio ar hyn o bryd fel ystadegau swyddogol ac nid ydynt o reidrwydd yn ddiffiniol o nifer y llety gosod tymor byr sydd ar gael yng Nghymru. Mae'r data diweddaraf gan Lighthouse ar gyfer y DU, gan

⁴³ <https://www.llyw.cymru/proffil-economi-ymwelwyr-cymru-2024>

⁴⁴ [Crynodeb o Ddata ynghylch Stoc Welyau Cymru: y sefyllfa ym mis Mehefin 2022 | LLYW.CYMRU](#)

gynnwys dadansoddiad ar lefel Cymru, i'w gweld ar wefan Visit Britain⁴⁵.

- 8.5.6 Mae dadansoddiad y Swyddfa Ystadegau Gwladol o lety gosod tymor byr drwy blatfformau economi cydweithredol ar-lein yn awgrymu bod rhwng 22,040 a 26,990 o ddarparwyr yn darparu llety gosod tymor byr yng Nghymru yn 2023, ac mae'r duedd yn dangos cynnydd graddol drwy'r flwyddyn. Fodd bynnag, cydnabyddir bod dyblygu tebygol yn y ffigurau hyn o ganlyniad i ddarparwyr yn hysbysebu ar sawl sianel.⁴⁶
- 8.5.7 Mae'r diffyg data sectoraidd cywir ynghylch nifer y darparwyr llety ymwelwyr yng Nghymru yn un o'r rhesymau dros gynnwys cofrestr o lety ymwelwyr yn y ddeddfwriaeth.
- 8.5.8 O ystyried yr anghysondebau a'r ansicrwydd gyda'r data sydd ar gael ynghylch y sector, penderfynwyd amcangyfrif y costau yn yr asesiad hwn yn seiliedig ar rhwng 16,000 a 55,000 o ddarparwyr llety. Golyga hyn fod y costau amcangyfrifedig yn cael eu darparu fel ystod drwy gydol yr asesiad, ac mae'r pwynt canol yn cynrychioli amcangyfrif tebygol.
- 8.5.9 Yn ogystal, gan fod y Bil yn cyflwyno pŵer disgrisiynol i weithredu ardoll ymwelwyr ar gyfer arosiadau dros nos, mae'n debygol mai dim ond rhai o'r awdurdodau lleol yng Nghymru a fydd yn cyflwyno ardoll ymwelwyr. Mae hyn i'w briodoli'n rhannol i'r ffaith bod y sylfaen drethu (gwariant ymwelwyr ar lety masnachol) mewn nifer o awdurdodau lleol yn gymharol fach, sy'n golygu y gallai unrhyw refeniw a gynhyrchid fod yn fach mewn rhai ardaloedd o'i gymharu â'r costau sy'n gysylltiedig â chyflwyno a gweinyddu ardoll ymwelwyr.
- 8.5.10 Mae'n dilyn na fydd unrhyw gostau gweinyddu a chydymffurfio ychwanegol a fyddai'n deillio o'r Bil mewn perthynas â'r ardoll yn cael eu talu gan bob awdurdod lleol yng Nghymru neu bob darparwr llety yng Nghymru. Mater i awdurdodau lleol unigol fydd penderfynu yn seiliedig ar eu hamgylchiadau lleol. Felly, ni fyddai'n briodol i'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol ragdybio y byddai penderfyniadau penodol yn cael eu gwneud gan awdurdodau lleol, ynghylch p'un a ddylent gyflwyno ardoll ymwelwyr yn eu hardal ai peidio.
- 8.5.11 Felly, er mwyn cyflwyno cost gyfanredol, rydym wedi darparu amcangyfrifon yn seiliedig ar bob un o'r 22 awdurdod lleol yn

⁴⁵ [UK short-term rentals | VisitBritain.org](https://www.visitbritain.org)

⁴⁶ [Short-term lets through online collaborative economy platforms, UK - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](https://ons.gov.uk)

ymgyngori ar yr ardoll ac yn ei gweithredu, pan nad yw'r canlyniad hwn yn debygol mewn gwirionedd. Cydnabyddir felly bod y costau a gyflwynir yn debygol o **oramcangyfrif y gost wirioneddol**. Dylid dehongli'r ffigurau a gyflwynir yn ofalus drwy gydol y ddogfen o ystyried yr ansicrwydd ynghylch yr union ffigurau a'r newidynnau sy'n dylanwadu.

Awdurdod Cyllid Cymru

8.5.12 Awdurdod Cyllid Cymru (ACC) (sef adran anweinidogol o Lywodraeth Cymru) yw'r corff y bwriedir iddo gasglu a rheoli ardoll ymwelwyr a'r corff y dirprwyir y swyddogaethau cofrestru iddo yn ôl pob tebyg, at ddibenion arbedion maint. Bydd costau yn gysylltiedig â datblygu, gweithredu a gweinyddu'r gwasanaeth cofrestru a'r ardoll ymwelwyr. Mae'r amcangyfrifon cost ar gyfer y gwasanaeth cofrestru a'r ardoll ymwelwyr wedi'u cyflwyno ar wahân. Rhoddir crynodeb o'r costau ar gyfer y gwasanaeth cofrestru yn nhabl 7. Rhoddir crynodeb o'r costau ar gyfer yr ardoll ymwelwyr yn nhabl 13.

8.5.13 Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y timau sydd eu hangen i weithredu gwasanaeth cofrestru ac i ddatblygu a gweithredu'r ardoll ymwelwyr ac mae hyn yn seiliedig yn bennaf ar drafodaethau polisi manwl â swyddogion Trysorlys Cymru a'r gwaith darganfod a wnaed gan ACC.

Cofrestr o ddarparwyr llety ymwelwyr

Rhagdybiaethau a rhagolygon costau amrywiol

8.5.14 Mae sawl rhagdybiaeth wedi'u gwneud er mwyn amcangyfrif y costau hyn, sy'n cynnwys y canlynol:

- Caiff y swyddogaeth gofrestru ei dirprwyo i ACC.
- Er mai cynllun statudol cenedlaethol fydd y gofrestr, byddai'r broses gofrestru yn cael ei chyflwyno'n raddol rhwng ardaloedd awdurdodau lleol, a hynny mewn sawl cam. Bydd hyn yn caniatáu i'r costau gael eu cyflwyno'n raddol dros sawl blwyddyn yn hytrach na chyflogi staff asiantaeth, yn y flwyddyn gyntaf, i fodloni'r lefel uwch o alw.
- Ni chodir unrhyw dâl am gofrestru.
- Byddai'r cam cyntaf yn dechrau yn 2026 ar y cynharaf ar gyfer unrhyw rai sy'n mabwysiadu'r ardoll ymwelwyr yn gynnar. Byddai camau yn y dyfodol yn cynnwys y rhai sydd wedi dewis gweithredu'r ardoll ymwelwyr yn ddiweddarach a'r ardaloedd sy'n weddill mewn proses o gyflwyno'n ddaearyddol.

- Ni chynhwysir costau ar gyfer ymgyrch gyfathrebu nac unrhyw gostau penodol ar gyfer newid a gweithgareddau hyfforddi, y tu hwnt i'r hyn y gallai staff eu cynnal.
- Gellid rhannu rhai o staff digidol a staff gweithredol y gwasanaeth cofrestru â'r ardoll ymwelwyr (ni ailgudir ond rhan o'u cost), fel arall gellid codi'r gost lawn.

8.5.15 Mae sawl ffactor a allai gynyddu'r gost sy'n gysylltiedig â rhoi'r gwasanaeth cofrestru ar waith. Mae'r prif newidynnau fel a ganlyn:

- Er bod y ddeddfwriaeth yn rhoi manylion am y gofynion, mae rhai gofynion gweithredol yn anhysbys, na fydd ond yn dod yn gliriach yn ystod y cam gweithredu.
- Rhagdybir y bydd pobl yn gyffredinol yn cydymffurfio â'r broses gofrestru, fodd bynnag, os ceir ymddygiad gwahanol gan bobl, bydd costau cydymffurfio yn debygol o gynyddu.
- Nid oes ffynhonnell gadarn o ddata i nodi nifer yr unedau o lety a'r math o lety a geir mewn awdurdodau lleol. Ni fydd hyn yn dod yn glir ond wrth i'r gwasanaeth gael ei gyflwyno.
- Gall recriwtio staff digidol a data mewnol fod yn broblemus, oherwydd cyfyngiadau ar gyflogau, felly efallai y bydd yn ofynnol i gontractwyr lenwi'r bwlch sgiliau, sy'n cael ei fodelu drwy'r senario cost uchel.
- Unrhyw newidiadau sylweddol a wneir yn ystod y broses ddeddfwriaethol.
- Mae'r rhagolwg hwn ar gyfer cynllun cofrestru cenedlaethol, ac mae'n rhagdybio y caiff rhai adnoddau eu rhannu â'r ardoll ymwelwyr. Gallai hyn fod yn gyfle i leihau'r costau gweithredol sy'n gysylltiedig â chofrestru yn sylweddol os bydd y rhan fwyaf o awdurdodau lleol yn dewis gweithredu'r ardoll ymwelwyr.

Y fethodoleg ar gyfer amcangyfrif

8.5.16 Mae'r amcangyfrif o'r costau i ACC wedi'i lunio yn seiliedig ar y timau sydd eu hangen i ddatblygu a gweithredu'r gwasanaeth cofrestru. Gwahaniaethwyd rhwng costau datblygu a chostau gweithredol. Mae'r costau wedi cael eu hystyried o dan y rhagdybiaethau canlynol sy'n seiliedig ar y data ynghylch stoc welyau Cymru⁴⁷ ar gyfer yr amcangyfrif is a'r data ar nifer y llety gosod tymor byr drwy blatfformau economi cydweithredol ar-lein ar gyfer yr amcangyfrif uchel.⁴⁸

	Amcangyfrif Isel	Amcangyfrif Uchel
Cofrestriadau	16,000	55,000

⁴⁷ [Crynodeb o Ddata ynghylch Stoc Welyau Cymru: y sefyllfa ym mis Mehefin 2022 \[HTML\] | LLYW.CYMRU](#)

⁴⁸ [Short-term lets through online collaborative economy platforms, UK - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol](#)

8.5.17 Mae'r amcangyfrif isel yn rhagdybio y caiff yr holl adnoddau mewnol eu recriwtio ar amser. Mae'r gwerth uchel yn rhagdybio mai dim ond 50% o'r adnoddau a gaiff eu recriwtio ac y bydd contractwyr yn cymryd eu lle, yn seiliedig ar arferion gweithredu hanesyddol. Ni wahaniaethir rhwng costau cyfalaf a chostau refeniw. Fodd bynnag, rhagwelir y bydd costau datblygu yn galw am gyfalaf i raddau helaeth, tra bydd y costau gweithredol parhaus yn cael eu talu o gostau refeniw. Amcangyfrifir y bydd tua 5-15% o fusnesau llety newydd bob blwyddyn, ac y bydd rhwng 5-10% o safleoedd llety yn cau bob blwyddyn, yn seiliedig ar dueddiadau'r gorffennol yn nata demograffeg busnes y DU⁴⁹.

Costau Datblygu

8.5.18 Bydd tri phrif faes cost yn gysylltiedig â datblygu'r systemau digidol, sef:

- **Costau Staff:** Bydd y costau hyn yn gysylltiedig â staff ACC a fydd yn ymwneud â datblygu'r gwasanaeth digidol a'i roi ar waith. Caiff rhai o'r aelodau hyn o staff eu cyflogi'n benodol ar gyfer y gwasanaeth cofrestru a bydd rhai yn aelodau presennol o staff ACC. Mae'n debygol y bydd rhai o'r aelodau hyn o staff yn gweithio ar y gwasanaeth cofrestru a'r ardoll ymwelwyr yn ystod eu cam gweithredol. Felly, rydym wedi rhannu'r costau yn y sefyllfaoedd hyn. Dim ond cyfran y gwasanaeth cofrestru a gyflwynir yma ac, os na fydd hyn yn digwydd, bydd y costau hyn yn uwch.
- **Costau Contractwyr:** Bydd angen cyflogi contractwyr i helpu i ddatblygu'r system ddigidol, yn bennaf i gymryd lle staff na ellir eu recriwtio neu i ddarparu sgiliau penodol sydd eu hangen am gyfnodau byr o amser.
- **Costau Seilwaith:** Yn ystod y cam datblygu, bydd angen creu seilwaith er mwyn cefnogi'r gwaith o brofi'r amgylchedd datblygu, perfformiad a diogelwch. Byddai'r gost hon yn cynnwys y gofynion trwyddedu digidol sydd eu hangen i gefnogi seilwaith y gwasanaeth. Mae cost seilwaith yn cynnwys trwyddedu a chyfarpar ar gyfer y gwasanaeth cofrestru ond nid trwyddedu cyfarpar fel un o gyflogeion ACC.

8.5.19 Mae Tablau 4 a 5 yn dadansoddi'r costau datblygu yn amcangyfrifon isel ac uchel, ochr yn ochr â'r staff gweithredol a fydd yn gweithio ochr yn ochr â nhw.

⁴⁹ Y Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG), cyhoeddwyd 22 Tachwedd 2023, gwefan SYG, bwletin ystadegol, [Business demography, UK: 2022](#)

Tabl 4: Costau datblygu'r gwasanaeth cofrestru (Amcangyfrif Isel)

Staff FTE	Cost (£)	2025-26		2026-27	
		FTE	Cyfanswm (£)	FTE	Cyfanswm (£)
TS	£39,463	2.00	£78,926	5.00	£197,315
EO	£50,334	0.50	£25,167	1.50	£75,501
HEO	£61,848	4.25	£262,854	5.00	£309,240
SEO	£77,694	7.50	£582,707	7.50	£582,707
G7	£100,941	3.50	£353,292	3.50	£353,292
G6	£123,966	0.50	£61,983	0.50	£61,983
Staff Datblygu		14.50	£1,100,445	14.50	£1,100,445
Staff Gweithredol		3.75	£264,484	8.50	£479,593
Cyfanswm costau staff		18.25	£1,364,929	23.00	£1,580,038
Seilwaith			£25,000		£60,000
Ymgynghorwyr			£200,000		£300,000
Cyfansymiau			£1,589,929		£1,940,038

Tabl 5: Costau datblygu'r gwasanaeth cofrestru (Amcangyfrif Uchel)

Staff FTE	Cost (£)	2025-26		2026-27	
		FTE	Cyfanswm (£)	FTE	Cyfanswm (£)
TS	£39,463	2.00	£78,926	8.00	£315,704
EO	£50,334	0.50	£25,167	1.50	£75,501
HEO	£61,848	4.25	£262,854	7.00	£432,935
SEO	£77,694	7.50	£582,707	7.50	£582,707
G7	£100,941	3.50	£353,292	3.50	£353,292
G6	£123,966	0.50	£61,983	0.50	£61,983
Staff Datblygu		14.50	£1,100,445	14.50	£1,100,445
Staff Gweithredol		3.75	£264,484	13.50	£721,678
Cyfanswm costau staff		18.25	£1,364,929	28.00	£1,822,123
Seilwaith			£25,000		£60,000
Ymgynghorwyr			£700,000		£800,000
Cyfansymiau			£2,089,929		£2,682,123

Costau Gweithredol

8.5.20 Mae'r adnoddau (rolau FTE) a ddisgrifir yn yr adran hon yn defnyddio amcangyfrifon 2027-28 i ddangos gweithgareddau ac adnoddau, gan mai hon fydd y flwyddyn lawn gyntaf o weithgarwch gweithredol (dim datblygiadau mawr mewn gwasanaethau).

8.5.21 Mae ymchwil i'r diwydiant yn nodi'r galw am wasanaeth di-lol a syml, sy'n caniatáu cofrestru eiddo yn gyflym ac yn effeithlon. Mae angen cyllid amserol i fuddsoddi yn y broses ddylunio. Heb wasanaeth digidol

effeithiol, bydd angen cynyddu nifer y personél, gan gynnwys staff cymorth cwsmeriaid i helpu defnyddwyr ac adnoddau ychwanegol i reoli gweithdrefnau gweithredol â llaw sy'n aneffeithlon. Bydd angen i'r gwasanaeth digidol wneud y canlynol:

- caniatáu i bobl greu cyfrif defnyddiwr
- rhoi gwybodaeth am lety ymwelwyr a dynameg y berchnogaeth
- gweithredu fel pwynt mynediad ar gyfer gwasanaethau eraill yn y dyfodol (e.e. ardoll ymwelwyr)
- sicrhau bod y broses gofrestru yn arwain at wasanaethau eraill, e.e. cofrestr gyhoeddus

8.5.22 Mae'n hanfodol bod systemau byw yn cael eu cynnal a'u cadw'n briodol. Rhaid cyflawni amrywiaeth o dasgau i reoli gwasanaethau digidol, gan gynnwys:

- Patsio, diweddariadau, seiberddiogelwch
- Cynnal safonau hygyrchedd
- Newidiadau sydd eu hangen yn unol â newidiadau i ddyluniad polisi / cyfraddau etc.
- Profi a chymorth rhag ofn y bydd y systemau yn stopio gweithio
- Ymateb i adborth gan ddefnyddwyr, a gwneud gwelliannau iteraidd (yn hytrach na newidiadau mawr, sylweddol bob rhyw ddwy flynedd)
- Cyflwyno mwy o awtomeiddio mewn ymateb i gynnydd yn nifer y tasgau rhannol awtomataidd.

8.5.23 Mae hyn yn gofyn am dîm bach o bobl ar gyfer pob elfen o'r gwasanaeth – cofrestru ac atebolrwydd. Fodd bynnag, mae ACC wedi'i strwythuro i alluogi'r gwasanaethau i ymdrin â nifer o feysydd. Felly, bydd y gwasanaeth cofrestru yn cael budd o sawl person a all weithio ar draws pob un o'r meysydd, ond ni fydd ond yn talu am gyfran ohonynt (yn hytrach na chael staff ymroddedig ar gyfer pob maes).

8.5.24 Mae'r mathau o rolau sydd yma yn cynnwys dadansoddwr busnes, perchennog gwasanaeth, dylunydd gwasanaeth, profwr, datblygwyr, ymchwilydd i ddefnyddwyr, rheolwr profiad defnyddwyr a chyflawni, gwybodaeth a seiberddiogelwch, pensaer data, a rheolwr data ac integreiddiadau. Nid yw hyn yn cynnwys rhai costau rheoli llinell lle rheolir staff drwy fatrics, os nad yw'r rheolwyr llinell yn cyfrannu'n weithredol at roi'r ardoll ar waith.

Cefnogi darparwyr llety ymwelwyr / gweithio gydag asiantaethau

8.5.25 Disgwylir i ddarparwyr fod angen cymorth yn ystod y broses gofrestru er gwaethaf ansawdd y canllawiau a'r systemau sydd ar gael. Mae ACC wedi ymrwmo i helpu unigolion i gwblhau eu cofrestrriad yn gywir o'r dechrau, gan gynnig cymorth rhagweithiol, yn enwedig ar gamau

cychwynnol gweithredu. Bydd cymorth drwy'r broses gofrestru yn cael effeithiau buddiol ar wasanaethau dilynol, fel yr ardoll ymwelwyr.

8.5.26 Rhagwelir y gallai fod angen ymestyn oriau gweithredu presennol ACC (oriau busnes o ddydd Llun i ddydd Gwener) i gynnwys nosweithiau a'r penwythnos, ond mae hyn yn amodol ar p'un a gyflwynir dyddiadau cau rhagnodol erbyn pryd y mae rhaid i ddarparwyr gofrestru. Bydd angen cynyddu neu leihau rhai adnoddau wrth inni ddysgu mwy am nifer y darparwyr llety a nifer y dad-gofrestriadau a chofrestriadau newydd, i ddelio ag ymholiadau ac ystyried achosion o ddiffyg cydymffurfio.

8.5.27 Gall desg gymorth bresennol ACC helpu i gynllunio ar gyfer rheoli cyfnodau prysur a thawel yn ystod y flwyddyn drwy gael staff i weithio ar draws y gwasanaeth cofrestru, yr ardoll ymwelwyr, a'r trethi datganoledig eraill, a fydd yn sicrhau bod y gwasanaeth cofrestru'n gweithio'n effeithlon.

Staff ACC

8.5.28 Bydd o leiaf bedwar aelod o staff desg gymorth cyfwerth ag amser llawn (FTE) ar lefel cymorth tîm (TS) (y bydd o leiaf ddau ohonynt yn siaradwyr Cymraeg), a fydd yn ateb galwadau ac yn ymateb i negeseuon e-bost / ymholiadau 'cysylltu â' ni gan ddarparwyr llety ymwelwyr ac asiantaethau, gan ddelio â chymaint ag y gallant / uwchgyfeirio yn ôl yr angen, ac ymgymryd â dyletswyddau gweinyddu. Byddant hefyd yn gyfrifol am anfon llythyrau cofrestru'n hwyr, diwygiadau a gohebu â chwsmeriaid a'u hannog yn gyffredinol. Gallai hyn gynyddu i saith yn y sefyllfa 'uchel' er mwyn delio â'r cynnydd posibl mewn gweithgarwch (3 aelod ychwanegol o staff FTE).

8.5.29 Byddai datblygwr iau (0.5 FTE ar TS) yn helpu i ddiwallu anghenion parhaus y gwasanaeth digidol, yn enwedig mewn perthynas â'r cynhyrchion digidol y gallai fod eu hangen mewn cysylltiad â chofrestru, e.e. ar gyfer datblygu cofrestr gyhoeddus.

8.5.30 Ar radd Swyddog Gweithredol (EO), gallai hyn gynnwys swyddog gwybodaeth (0.5 FTE) a fyddai'n goruchwyllo'r agweddau llywodraethu gwybodaeth sy'n gysylltiedig â chofrestru, megis gweithgareddau diogelu data a rheoli cofnodion. Mae hyn wedi'i ymestyn i gynnwys 2 swyddog cydymffurfiaeth FTE i gefnogi'r gwaith o redeg y cynllun cofrestru o ddydd i ddydd. Byddant hefyd yn helpu i nodi risgiau a chyfleoedd cydymffurfio ac yn ymchwilio i wybodaeth sy'n ymwneud â diffyg cydymffurfio.

8.5.31 Ar radd Swyddog Gweithredol Uwch (HEO), ceir amrywiaeth o rolau gwahanol gan gynnwys rolau Digidol, Data a Thechnoleg megis

rheolwr data (0.5 FTE), datblygwr (0.5 FTE), peiriannydd profi (0.5 FTE), swyddog rheoli prosiectau (0.5 FTE) a dylunydd (0.5 FTE). Byddai'r staff hyn yn gweithio ar gynnal a chadw'r gwasanaeth digidol a ddarperir er mwyn diwallu anghenion defnyddwyr a'r sefydliad. Byddai gweddill y rolau yn cyflawni rolau gweithredol megis goruchwyliwr gweithrediadau (1 FTE) ac adnodd Adnoddau Dynol (0.5 FTE). Byddai'r swyddi hyn yn gweithio i gefnogi'r gwaith o gasglu a gorfodi'r ardoll a sicrhau ei bod yn cael ei thalu ac y cydymffurfir â hi. Mae'r rhagdybiaeth bresennol o fewn y senario cost uchel yn cynnwys 2 aelod ychwanegol o staff FTE er mwyn cefnogi gweithgarwch cydymffurfiaeth unwaith y bydd dealltwriaeth well o lefelau cydymffurfiaeth.

- 8.5.32 Mae rolau Uwch-swyddog Gweithredol (SEO) yn cynnwys swyddi megis arweinydd polisi (0.5 FTE), dylunydd gwasanaeth (0.5 FTE), uwch-ddatblygwr meddalwedd (0.5 FTE), peiriannydd profi (0.5 FTE), arweinydd cyfathrebu (0.5 FTE), ymchwilydd i ddefnyddwyr (0.5 FTE), dadansoddwr busnes (0.5 FTE), dylunydd profiad defnyddwyr (0.5 FTE), rheolwr cyflawni (0.5 FTE), rheolwr cysylltiadau â chwsmeriaid (0.5 FTE) ac arweinydd seiberddiogelwch (0.5 FTE).
- 8.5.33 Byddai'r swyddi Gradd 7 a 6 yn cynnwys 3.5 aelod o staff FTE yn 2027-28, gan gynnwys swyddi fel prif swyddog digidol (0.5 FTE), uwch-reolwr cyflawni (0.5 FTE), arweinydd data (0.5 FTE), prif bensaer meddalwedd (0.5 FTE), arweinydd rhanddeiliaid (0.5 FTE), cyfreithiwr (0.5 FTE) a rheolwr cynnyrch (0.5 FTE). Gan mai'r bwriad yw cyflwyno'r broses gofrestru fesul cam, bydd angen rhai swyddi yn y flwyddyn gyntaf i nodi anghenion defnyddwyr a gweithio gyda phartneriaid yn y diwydiant i fynd i'r afael ag unrhyw broblemau. Yn yr ail flwyddyn, bydd rhai o'r rolau hyn yn trosglwyddo i feysydd eraill o'r busnes.
- 8.5.34 Ni chaiff rhai costau rheoli llinell eu cynnwys lle rheolir staff drwy fatrics, os nad yw'r rheolwyr llinell yn cyfrannu'n weithredol at roi'r ardoll ar waith. Caiff yr amser a dreulir gan aelodau bwrdd / uwch-arweinwyr ACC ei hepgor hefyd gan fod y cyllid ar gyfer amser yr aelodau bwrdd / uwch-arweinwyr hyn eisoes wedi'i seilio ar gostau craidd ACC, ac ni ragwelir y bydd y rhain yn cynyddu'n sylweddol. Yn yr un modd, nid yw gorbenion TG fel costau darparu offer a thrwyddedau i staff wedi cael eu hystyried gan nad yw'r rhain yn glir ar hyn o bryd, e.e. maent yn amodol ar brofiad penodol, sgiliau a gofynion y staff.
- 8.5.35 Yn ogystal â chostau staff, mae'r rhagolygon 10 mlynedd yn cynnwys y gwariant parhaus i dalu am gost seilwaith ac ymgynghorwyr, yn debyg i'r hyn a ddisgrifir yn yr adran ddatblygu.

Tabl 6: Nifer Amcangyfrifedig y Staff FTE (2027-2028)

Gradd	Cyflog Gros Blynnyddol (£)	Isel		Uchel	
		FTE	Cyfanswm	FTE	Cyfanswm
TS	£39,463	4.50	£177,584	7.50	£295,973
EO	£50,334	2.50	£125,835	2.50	£125,835
HEO	£61,848	4.00	£247,392	6.00	£371,087
SEO	£77,694	5.50	£427,318	5.50	£427,318
G7	£100,941	3.00	£302,822	3.00	£302,822
G6	£123,966	0.50	£61,983	0.50	£61,983
Cyfanswm		20.00	£1,342,934	25.00	£1,585,019

Tabl 7: Cyfanswm yr amcangyfrifon ar gyfer datblygu a gweithredu gwasanaeth cofrestru ar gyfer darparwyr llety ymwelwyr

	<i>£000oedd</i>									
	2025-26		2026-27		2027-28		2028-29		2029-30	
	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>
Costau Datblygu	1,325	1,825	1,460	1,960	-	-	-	-	-	-
Costau Gweithredol	264	264	480	722	1,508	1,925	1,112	1,529	1,112	1,529
Cyfanswm	1,590	2,090	1,940	2,682	1,508	1,925	1,112	1,529	1,112	1,529
	2030-31		2031-32		2032-33		2033-34		2034-35	
	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>
Costau Datblygu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Costau Gweithredol	1,112	1,529	1,112	1,529	1,112	1,529	1,112	1,529	1,112	1,529
Cyfanswm	1,112	1,529	1,112	1,529	1,112	1,529	1,112	1,529	1,112	1,529

Tabl 8: Crynodeb o'r Rhagolwg 10 Mlynedd Rhagolwg Costau 10 Mlynedd

	<i>£000oedd</i>	
	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>
Cyfanswm	12,823	17,402

Ardoll ymwelwyr

Amcangyfrifon a rhagdybiaethau

8.5.36 Mae sawl rhagdybiaeth wedi'u gwneud er mwyn amcangyfrif y costau hyn, sy'n cynnwys y canlynol:

- Bydd awdurdodau lleol yn gallu optio i mewn i'r ardoll ymwelwyr o fis Mawrth 2026 ymlaen.
- Ni fydd y fframwaith deddfwriaethol yn newid ac, felly, ni fydd yn bosibl dechrau casglu'r ardoll ymwelwyr tan fis Ebrill 2027.
- Nid yw'r costau yn cynnwys ymgyrch gyfathrebu genedlaethol / ar lefel ardal awdurdod lleol.

8.5.37 At hynny, mae sawl ffactor a allai newid y gost sy'n gysylltiedig â rhoi'r ardoll ymwelwyr ar waith. Mae'r prif newidynnau fel a ganlyn:

- Er bod y ddeddfwriaeth yn rhoi manylion am y ffordd y bydd yr ardoll ymwelwyr yn gweithio, mae llawer o ofynion gweithredol nad ydynt yn hysbys o hyd ond a ddaw'n gliriach yn ystod y cam gweithredu.
- Nid yw'r data ar nifer yr unedau o lety ymwelwyr a'r math o lety ymwelwyr a geir mewn awdurdodau lleol yn gywir. Dim ond wrth i'r gwasanaeth gael ei gyflwyno y caiff hyn ei gadarnhau.
- Pa awdurdodau lleol a fydd yn optio i mewn i'r ardoll ymwelwyr a phryd y byddant yn gwneud hynny.
- Recriwtio staff digidol a staff data mewnol – efallai y bydd angen lwfansau ychwanegol er mwyn cadw staff a / neu ddefnyddio staff dan contract i lenwi'r bwch sgiliau. Adlewyrchir hyn yn yr ystod o gostau a gallai materion o'r fath gynyddu'r costau tuag at ben uchaf y rhagolwg.

8.5.38 Mae'r amcangyfrif wedi'i lunio yn seiliedig ar y timau sydd eu hangen i ddatblygu a gweithredu'r ardoll ymwelwyr. Gwahaniaethwyd rhwng costau datblygu a chostau gweithredol. Fodd bynnag, dylid nodi, yn ystod gweithgarwch gweithredu cynnar (2026-27 i 2027-28) yr ardoll ymwelwyr, y bydd cryn dipyn o orgyffwrdd rhwng costau datblygu a chostau gweithredol.

8.5.39 Bydd costau hefyd yn dibynnu ar nifer yr awdurdodau lleol a fydd yn optio i mewn i ardoll a nifer y darparwyr llety ymwelwyr mewn ardal awdurdod lleol. Bydd costau hefyd yn dibynnu ar nifer y ffurflenni treth a gyflwynir gan fusnesau. Am fod cryn dipyn o ansicrwydd ynglŷn â faint o awdurdodau lleol a fydd yn rhoi'r ardoll ar waith a nifer y darparwyr llety ymwelwyr ym mhob ardal awdurdod lleol, mae amcangyfrifon isel ac uchel wedi'u defnyddio.

8.5.40 At hynny, mae'r amcangyfrif isel yn rhagdybio y caiff yr holl adnoddau mewnol eu recriwtio ar amser. Mae'r gwerth uchel yn rhagdybio mai dim ond 50% o'r adnoddau a gaiff eu recriwtio ac y bydd contractwyr yn cymryd eu lle. Ni wahaniaethir rhwng costau cyfalaf a chostau refeniw.

Costau sefydlog

8.5.41 Gan y bydd yr ardoll ymwelwyr yn cael ei datblygu fel system genedlaethol, bydd y costau datblygu fwy neu lai yr un peth, waeth faint o awdurdodau lleol sy'n mabwysiadu'r ardoll ymwelwyr. Mae'r un peth yn wir am y costau rhedeg gweithredol. Mae costau sefydlog sylweddol yn gysylltiedig â rhedeg y system na fyddant yn cael eu cwmpasu.

8.5.42 Mae'r costau wedi'u rhannu'n gostau datblygu cychwynnol ac yn gostau gweithredol dilynol.

Costau Datblygu

8.5.43 Bydd tri phrif faes cost yn gysylltiedig â datblygu'r systemau digidol, sef:

- **Costau Staff:** Bydd y costau hyn yn gysylltiedig â staff ACC a fydd yn ymwneud â datblygu'r gwasanaeth digidol a'i roi ar waith. Caiff rhai o'r aelodau hyn o staff eu cyflogi'n benodol ar gyfer yr ardoll ymwelwyr a bydd rhai yn aelodau presennol o staff ACC. Mae'n debygol y bydd rhai o'r aelodau hyn o staff y parhau i weithio ar wasanaeth yr ardoll ymwelwyr yn ystod ei gam gweithredol. Tybiwyd y bydd rhywfaint o'r adnodd hwn hefyd yn gweithio ar wasanaeth cofrestru ac, felly, y bydd yn adnodd a rennir lle y caiff y costau eu rhannu. Dim ond cyfran yr ardoll ymwelwyr a gyflwynir yma i sicrhau na chaiff y costau eu dyblygu gyda'r costau a gyflwynir ar gyfer cofrestru.
- **Costau Contractwyr:** Bydd angen cyflogi contractwyr i helpu i ddatblygu'r system ddigidol, yn bennaf i gymryd lle staff na allwn eu recriwtio neu i ddarparu sgiliau penodol sydd eu hangen am gyfnodau byr o amser.
- **Costau Seilwaith:** Yn ystod y cam datblygu, bydd angen creu seilwaith er mwyn cefnogi'r gwaith o brofi'r amgylchedd datblygu, perfformiad a diogelwch. Byddai'r gost hon yn cynnwys y gofynion trwyddedu sydd eu hangen i gefnogi seilwaith y gwasanaeth. Mae cost seilwaith yn cynnwys trwyddedu a chyfarpar ar gyfer yr ardoll ymwelwyr ond nid trwyddedu cyfarpar fel un o gyflogeion ACC.

8.5.44 Mae Tablau 9 a 10 yn dadansoddi'r costau datblygu yn amcangyfrifon isel ac uchel, ochr yn ochr â'r staff gweithredol a fydd yn gweithio ochr yn ochr â nhw.

Tabl 9: Costau datblygu (Amcangyfrif isel)

Staff FTE	Cost (£)	2025-26		2026-27		2027-28	
		FTE	Cyfanswm (£)	FTE	Cyfanswm (£)	FTE	Cyfanswm (£)
TS	£39,463	1.00	£39,463	2.00	£78,926	5.00	£197,315
EO	£50,334	0.50	£25,167	0.50	£25,167	0.50	£25,167
HEO	£61,848	4.50	£278,316	6.50	£402,011	8.00	£494,783
SEO	£77,694	7.00	£543,860	9.75	£757,519	10.50	£815,790
G7	£100,941	4.50	£454,233	6.00	£605,644	6.50	£656,114
G6	£123,966	0.50	£61,983	0.50	£61,983	0.50	£61,983
Staff Datblygu		15.50	£1,173,916	18.50	£1,402,776	18.50	£1,402,776
Staff Gweithredol		2.50	£229,105	6.75	£528,475	12.50	£848,376
Cyfanswm costau staff		18.00	£1,403,021	25.25	£1,931,250	31.00	£2,251,152
Seilwaith			£0		£40,000		£60,000
Ymgynghorwyr			£200,000		£300,000		£75,000
Cyfansymiau			£1,603,021		£2,271,250		£2,386,152

Tabl 10: Costau datblygu (Amcangyfrif uchel)

Staff FTE	Cost (£)	2025-26		2026-27		2027-28	
		FTE	Cyfanswm (£)	FTE	Cyfanswm (£)	FTE	Cyfanswm (£)
TS	£39,463	1.00	£39,463	2.00	£78,926	8.00	£315,704
EO	£50,334	0.50	£25,167	0.50	£25,167	1.50	£75,501
HEO	£61,848	4.50	£278,316	6.50	£402,011	10.00	£618,479
SEO	£77,694	7.00	£543,860	9.75	£757,519	10.50	£815,790
G7	£100,941	4.50	£454,233	6.00	£605,644	7.50	£757,055
G6	£123,966	0.50	£61,983	0.50	£61,983	0.50	£61,983
Staff Datblygu		15.50	£1,173,916	18.50	£1,402,776	18.50	£1,402,776
Staff Gweithredol		2.50	£229,105	6.75	£528,475	19.50	£1,241,736
Cyfanswm costau staff		18.00	£1,403,021	25.25	£1,931,250	38.00	£2,644,512
Seilwaith			£0		£40,000		£60,000
Ymgynghorwyr			£700,000		£800,000		£250,000
Cyfansymiau			£2,103,021		£2,771,250		£2,954,512

Costau gweithredol

8.5.45 Mae'r adnoddau a ddisgrifir yn yr adran hon yn defnyddio amcangyfrifon 2028-29 i ddangos gweithgareddau ac adnoddau. 2028-

29 fyddai'r flwyddyn lawn gyntaf o weithgarwch gweithredol (dim datblygiadau mawr mewn gwasanaethau).

8.5.46 Mae'r gwasanaethau digidol:

- yn galluogi darparwyr llety ymwelwyr i gofrestru gan ddilyn proses lai manwl (rhywbeth sy'n debycach i fewngofnodi o bosibl), ac yn darparu gwybodaeth fel y byddant yn gwybod pryd i ddychwelyd
- yn galluogi darparwyr llety ymwelwyr i hunanasesu a chyflwyno eu ffurflen ar gyfer yr ardoll ymwelwyr
- yn galluogi darparwyr llety ymwelwyr i dalu'r ardoll ymwelwyr
- yn galluogi darparwyr llety ymwelwyr i wneud diwygiadau i'w ffurflenni ar gyfer yr ardoll ymwelwyr
- yn galluogi ymwelwyr i ddelio'n uniongyrchol ag ACC a hawlio ad-daliad yn ôl yr angen

8.5.47 Mae gwaith cynnal a chadw gwasanaethau digidol yn cynnwys:

- Patsio, diweddariadau, seiberddiogelwch
- Cynnal safonau hygyrchedd
- Newidiadau sydd eu hangen yn unol â newidiadau i ddyluniad polisi / cyfraddau etc.
- Profi
- Cymorth rhag ofn y bydd y systemau yn stopio gweithio
- Ymateb i adborth gan ddefnyddwyr, a gwneud gwelliannau iteraidd
- Cyflwyno mwy o awtomeiddio mewn ymateb i gynnydd yn nifer y tasgau rhannol awtomataidd.

8.5.48 Mae hyn yn gofyn am dîm bach o bobl ar gyfer pob gwasanaeth – talu, cofrestru ac atebolrwydd. Fodd bynnag, mae ACC wedi'i strwythuro i alluogi'r gwasanaethau i ymdrin â nifer o drethi ac, o bosibl, y broses gofrestru. Felly, bydd yr ardoll yn cael budd o sawl person a all weithio ar draws pob un o'r gwasanaethau, ond ni fydd ond yn talu am gyfran ohonynt. Mae'r costau hyn yn gymharol sefydlog waeth faint o drafodiadau sy'n cael eu prosesu.

8.5.49 Mae'r mathau o rolau yn cynnwys dadansoddwr busnes, dylunydd gwasanaeth, profwr, datblygwyr, ymchwilydd i ddefnyddwyr, rheolwr profiad defnyddwyr a chyflawni, gwybodaeth a seiberddiogelwch, pensaer data, dadansoddwr data ac integreiddiadau.

Cefnogi trethdalwyr / gweithio gydag asiantaethau

8.5.50 Bydd ystyriaethau ar gyfer cefnogi darparwyr llety ymwelwyr a gweithio gydag asiantaethau er mwyn sicrhau y bodlonir y gofynion ar gyfer ardoll ymwelwyr yn cynnwys yn bennaf:

- Cymorth ymlaen llaw er mwyn helpu pobl i addasu i'r ardoll newydd. Cymorth a meithrin gwybodaeth a gallu, a fydd yn lleihau'r ymdrech gydymffurfio sydd ei hangen ar ôl i ffurflenni gael eu cyflwyno.
- Disgwylir y bydd cyfnodau prysur a thawel o weithgarwch – mae dyddiad erbyn pryd y mae angen i'r rhan fwyaf o ddarparwyr llety ymwelwyr gyflwyno eu ffurflenni bob blwyddyn, er y bydd rhai trethdalwyr sy'n talu cyfraddau uwch yn cyflwyno eu ffurflenni bob chwarter, sy'n golygu y bydd un cyfnod prysur o gyflwyno ffurflenni a thri chyfnod llai prysur drwy gydol y flwyddyn.
- Rhagwelir y gallai fod angen ymestyn oriau gweithredu presennol (oriau busnes o ddydd Llun i ddydd Gwener) i gynnwys nosweithiau a'r penwythnos, oherwydd terfynau amser ar gyfer cyflwyno ffurflenni a phatrymau gwaith trethdalwyr. Gallai hyn gynyddu rhai o'r costau gweithredol.
- Bydd nifer yr adnoddau sydd eu hangen yn dibynnu ar faint o awdurdodau lleol sy'n dewis cymryd rhan yn yr ardoll. Mae'n rhesymol disgwyl, gyda mwy o drafodiadau, y gallai fod cynnydd mewn gweithgarwch megis cefnogi mwy o ddarparwyr llety ymwelwyr, prosesu mwy o ffurflenni, rheoli achosion lle y ceir mwy o risg, ehangu allgymorth ac ymdrechion addysgol i fwy o ardaloedd awdurdodau lleol a phrosesu data ychwanegol o Asiantaethau Teithio Ar-lein.
- Gallai costau cyfle godi gan fod gan ACC ddesg gymorth eisoes a ddefnyddir i reoli cyfnodau prysur a thawel drwy gydol y flwyddyn drwy gael staff a all weithio ar draws y gwahanol drethi y mae ACC yn eu casglu a'u rheoli, a fydd yn sicrhau bod yr ardoll ymwelwyr yn gweithio'n effeithlon.

Staff ACC

8.5.51 Bydd o leiaf bedwar aelod o staff desg gymorth cyfwerth ag amser llawn (FTE) ar lefel cymorth tîm (TS) (y bydd o leiaf ddau ohonynt yn siaradwyr Cymraeg) yn gyfrifol am ateb galwadau ac ymateb i negeseuon e-bost gan drethdalwyr ac asiantaethau / Asiantaethau Teithio Ar-lein. Byddant hefyd yn gyfrifol am anfon llythyrau cyflwyno ffurflenni'n hwyr, ad-daliadau, diwygiadau a gohebu â chwsmeriaid a'u hannog yn gyffredinol. Gallai hyn gynyddu i saith yn y sefyllfa 'uchel' er mwyn delio â'r cynnydd posibl mewn gweithgarwch (3 aelod ychwanegol o staff FTE). Byddai datblygwr iau (0.5 FTE ar TS) yn helpu i ddiwallu anghenion parhaus y gwasanaeth digidol, yn enwedig mewn perthynas â'r gwasanaethau digidol sy'n gysylltiedig â thaliadau.

- 8.5.52 Ar radd Swyddog Gweithredol (EO), byddai swyddog gwybodaeth (0.5 FTE) yn goruchwyllo'r agweddau llywodraethu gwybodaeth sy'n gysylltiedig â'r ardoll ymwelwyr, megis gweithgareddau diogelu data a rheoli cofnodion. Mae hyn wedi'i ymestyn i gynnwys swyddog cydymffurfiaeth.
- 8.5.53 Ar radd Swyddog Gweithredol Uwch (HEO), ceir amrywiaeth o rolau gwahanol gan gynnwys rolau Digidol, Data a Thechnoleg megis data (0.25 FTE), datblygwr (1 FTE), peiriannydd profi (1 FTE) a dylunydd (0.5 FTE) sy'n gweithio ar gynnal a chadw'r gwasanaeth digidol a ddarperir er mwyn diwallu anghenion defnyddwyr a'r sefydliad. Byddai gweddill y rolau yn cyflawni rolau gweithredol megis swyddog cyllid (1 FTE), goruchwylwr gweithrediadau (1 FTE) ac adnodd Adnoddau Dynol (0.5 FTE). Byddai'r swyddi hyn yn gweithio i gefnogi'r gwaith o gasglu a gorfodi'r ardoll a sicrhau ei bod yn cael ei thalu ac y cydymffurfir â hi. Gallai hyn gynyddu drwy ychwanegu 2 aelod o staff FTE er mwyn cefnogi gweithgarwch cydymffurfiaeth (neu fwy) unwaith y bydd dealltwriaeth well o lefelau diffyg cydymffurfiaeth ac y bydd technegau ac adnoddau cydymffurfiaeth ar gyfer yr ardoll ymwelwyr wedi'u datblygu ac, yn yr un modd, gallai leihau pe bai lefelau cydymffurfiaeth yn uchel.
- 8.5.54 Mae rolau Uwch-swyddog Gweithredol yn cynnwys swyddi megis cyfathrebu (0.5 FTE), uwch-ddatblygwr meddalwedd (0.25 FTE), rheolwr cyflawni (1 FTE), ymchwilydd i ddefnyddwyr (1 FTE), uwch-swyddog cyllid (1 FTE) a dylunydd (0.5 FTE). Datblygwr rheoli cysylltiadau â chwsmeriaid (0.5 FTE), seiberddiogelwch (0.5 FTE) a rheolwr cysylltiadau ag awdurdodau lleol (1 FTE).
- 8.5.55 Arweinydd treth G7 fydd yn gyfrifol am weinyddu a chasglu treth yr ardoll ymwelwyr. Bydd yn arwain yr holl waith sy'n gysylltiedig â'r ardoll ac yn arwain y tîm, gan gynnwys:
- arwain y gwaith o gyflwyno'r ardoll ymwelwyr a sicrhau bod hynny'n digwydd ar draws y sylfaen cwsmeriaid a'r sector, cefnogi ymdrechion addysg, ysgrifennu, perchenogi a diweddarau'r canllawiau ar yr ardoll ymwelwyr ac arwain gwaith y timau digidol ar ddatblygu system dreth sy'n addas at y diben, ac yna cynnal a chadw'r system a'i gwella'n barhaus er mwyn diwallu anghenion cwsmeriaid a / neu ymateb i newidiadau i bolisi.
 - darparu hyfforddiant ar reolau technegol treth yr ardoll ymwelwyr i'w dîm er mwyn sicrhau y gall gefnogi cwsmeriaid a gweithio achosion gorfodi a chydymffurfiaeth yn gywir.
 - delio ag achosion cymhleth a chefnogi mewn achosion cynhennus, a allai gynnwys achosion mewn Tribiwnlysoedd.

- cynyddu effeithlonrwydd gweithredol i'r eithaf drwy dargedu risgiau treth er mwyn sicrhau y caiff mwy o dreth ei chasglu.
- gweithio'n agos gyda pholisi er mwyn sicrhau bod y ddeddfwriaeth yn gweithio fel y bwriadwyd a helpu i roi unrhyw bolisi / newidiadau mewn cyfraddau ar waith.

8.5.56 Bydd cyfreithiwr G7 yn darparu cymorth os bydd ei angen ar gyfer achosion sy'n destun apêl neu a gyflwynir i Dribiwnlys ac i gefnogi'r gwaith o ddatblygu'r dreth, canllawiau a materion ymarferol sy'n ymwneud â diffyg cydymffurfiaeth ac uwchgyfeirio. Efallai y bydd angen i hyn gynyddu i ddau dros amser.

8.5.57 Bydd arweinydd cyllid G7 yn cefnogi'r gwaith o gasglu'r ardoll ymwelwyr a sicrhau ei bod yn cael ei thalu. Byddai'r gweithgareddau hyn yn cynnwys monitro refeniw o'r ardoll ymwelwyr, cysoni symiau'r ardoll â phob awdurdod lleol a nodi lefel y ddyled a chymorth ad-daliadau sydd angen ei nodi yng nghyfrifon ACC. Bydd perchennog cynhyrchion / gwasanaethau G7 (0.5 FTE) yn gyfrifol am gynnal gwasanaeth yr ardoll ymwelwyr a'i wella'n barhaus. Bydd yn gweithio gyda phartneriaid ym mhob rhan o'r sector a'r llywodraeth er mwyn datblygu gweledigaeth y gwasanaeth dros amser. Bydd dadansoddwr busnes G7 (0.5 FTE) yn hwyluso'r sbrintiau ochr yn ochr â helpu'r tîm i reoli'r prosesau ac yn gweithio gyda phob rhan o'r sefydliad i nodi anghenion busnes. Bydd arweinydd rhanddeiliaid (0.5 FTE) yn cefnogi gweithgarwch cyfathrebu ac ymgysylltu â darparwyr llety, asiantaethau archebu ar-lein a chyrrff twristiaeth.

8.5.58 Bydd rhai gorbenion – gan gynnwys, ymhlith pethau eraill, amser aelodau'r Bwrdd / Uwch-arweinwyr, yr Adran Adnoddau Dynol, gorbenion TG, costau darparu cyfarpar a thrwyddedau TG i'r staff, ymgyrchoedd cyfathrebu, teithio a chynhaliaeth etc. Nid yw'r costau hyn wedi'u cynnwys yn yr amcangyfrifon gan na ragwelir y byddant yn cynyddu, er nad yw hyn yn glir ar hyn o bryd, e.e. maent yn amodol ar brofiad penodol, sgiliau a gofynion y staff.

Tabl 11: Nifer Amcangyfrifedig y Staff FTE yn 2028-2029

Gradd	Cyflog Gros Blyneddol (£)	Isel		Uchel	
		FTE	Cyfanswm	FTE	Cyfanswm
TS	£39,463	4.50	£177,584	7.50	£295,973
EO	£50,334	0.50	£25,167	1.50	£75,501
HEO	£61,848	5.25	£324,702	7.25	£448,397
SEO	£77,694	6.25	£485,589	6.25	£485,589
G7	£100,941	4.00	£403,762	5.00	£504,703
Cyfanswm		20.50	£1,416,804	27.50	£1,810,163

Tabl 12: Cyfanswm yr Amcangyfrifon ar gyfer Datblygu a Gweithredu'r Ardoll Ymwelwyr

	£000 oedd									
	2025-26		2026-27		2027-28		2028-29		2029-30	
	<i>Isef</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isef</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isef</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isef</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isef</i>	<i>Uchel</i>
Costau Datblygu	1,374	1,874	1,743	2,243	1,538	1,713	-	-	-	-
Costau Gweithredol	229	229	528	528	848	1,242	1,552	2,120	1,552	2,120
Cyfanswm	1,603	2,103	2,271	2,771	2,386	2,955	1,552	2,120	1,552	2,120
	2030-31		2031-32		2032-33		2033-34		2034-35	
	<i>Isef</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isef</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isef</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isef</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isef</i>	<i>Uchel</i>
Costau Datblygu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Costau Gweithredol	1,552	2,120	1,552	2,120	1,552	2,120	1,552	2,120	1,552	2,120
Cyfanswm	1,552	2,120	1,552	2,120	1,552	2,120	1,552	2,120	1,552	2,120

Tabl 13: Crynodeb o'r Rhagolwg 13 Mlynedd

Crynodeb o'r Rhagolwg Costau 10 Mlynedd			£000oedd
	<i>Isef</i>	<i>Uchel</i>	
Cost Llywodraeth Cymru	6,260	7,829	
Cost Awdurdodau Lleol	10,863	14,841	
Cyfanswm	17,123	22,670	

8.5.59 Bwriad y Bil yw y bydd yr ardoll ymwelwyr yn codi referniw ychwanegol i'r awdurdodau lleol hynny sy'n dewis ei rhoi ar waith. Rhagwelwn na fydd modd cyflwyno ardoll ymwelwyr mewn unrhyw ran o Gymru tan 2027. Felly, y bwriad yw, o 1 Ebrill 2028 ymlaen, y caiff unrhyw gostau gweinyddu parhaus eu hadennill o dderbyniadau ardoll a gesglir gan ACC cyn eu talu i awdurdodau lleol. O ganlyniad, ni fydd unrhyw gost net barhaus i gyllidebau Llywodraeth Cymru.

8.5.60 Mae risg ei bod yn bosibl na fydd modd adennill digon o dderbyniadau ardoll i dalu costau gweinyddu os na fydd digon o awdurdodau lleol yn dewis defnyddio'r ardoll neu os bydd referniw yn llai na chostau gweithredu ACC. Pe bai'r sefyllfa hon yn codi, byddai angen i Lywodraeth Cymru dalu gweddill y costau gweinyddu fel y corff sy'n gyfrifol o dan Ddeddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 am gyllido swyddogaethau ACC.

Llywodraeth Cymru – costau eraill

8.5.61 Y bwriad yw y bydd Llywodraeth Cymru hefyd yn mynd i rai costau pontio, gan gynnwys:

- Llunio canllawiau i awdurdodau lleol ar roi'r ardoll ymwelwyr ar waith
- Gweithgarwch cyfathrebu a marchnata ar gyfer cofrestru a'r ardoll ymwelwyr
- Monitro a gwerthuso ar ôl gweithredu

Canllawiau i awdurdodau lleol

8.5.62 Rhagwelir y bydd Llywodraeth Cymru yn mynd i gostau wrth lunio canllawiau i awdurdodau lleol ar roi'r ardoll ymwelwyr ar waith. Nodir y gost cyfle hon yn nhabl 14 isod a rhagwelir yr eir i gostau yn 2025-2026.

8.5.63 Mae costau staff Llywodraeth Cymru yn seiliedig ar gostau bandiau cyflog cyfartalog ar gyfer 2023-2024.

Tabl 14: Llunio canllawiau i awdurdodau lleol ar roi'r ardoll ymwelwyr ar waith

Cost staff	Cost Gros Flynyddol Cyflogau (£)	Cost Gros Fisol (£)	Yr Amser sydd Ei Angen	Cyfanswm (£)
G7	£92,844	£7,737	1 mis	£7,737
SEO	£71,380	£5,948	1 mis	£5,948
HEO	£57,059	£4,755	1 mis	£4,755
Cyfieithydd (SEO)	£71,380	£5,948	1 mis	£5,948
Cyfanswm				£24,000

Gweithgarwch cyfathrebu a marchnata

8.5.64 Amcangyfrifir y byddai ymgyrch gwybodaeth gyhoeddus ar gyfer y cynllun cofrestru yn costio tua £50,000 - £100,000 yn seiliedig ar ymgyrchoedd eraill Llywodraeth Cymru ar yr un raddfa. Disgwylir y byddai'r rhan fwyaf o'r gost hon yn cael ei thalu yn ystod y cyfnod cyn gweithredu'r cynllun yn 2025-2026.

8.5.65 Mae angen i bob darparwr llety ymwelwyr fod yn ymwybodol o'r polisi, yr amserlenni dan sylw a pha gamau sy'n ofynnol ganddynt. Mae'n bosibl cyrraedd cyfran fawr o ddarparwyr llety gan ddefnyddio sianeli sy'n bodoli eisoes megis drwy weithgarwch cysylltiadau cyhoeddus,

cylchlythyrau Croeso Cymru a Busnes Cymru, y cyfryngau cymdeithasol, gwaith ymgysylltu parhaus a fforymau'r diwydiant twristiaeth. Byddem yn gweithio gyda phartneriaid allweddol i rannu negeseuon allweddol ac atgyfnerthu'r alwad i weithredu, h.y. i gofrestru, a fydd yn rhan fawr o'r strategaeth gyfathrebu ar gyfer y cynllun cofrestru, a'r ardoll ymwelwyr.

- 8.5.66 Bydd angen cyllideb i ategu'r gwaith hwn i sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei lledaenu mor eang â phosibl. Felly, byddwn yn defnyddio cyfuniad o sianeli cyfathrebu presennol ynghyd â gweithgarwch y telir amdano megis ymgyrch wedi'i thargedu yn y cyfryngau digidol, hysbysebion yn y wasg leol a hysbysebion radio posibl i sicrhau ein bod yn cyrraedd pob darparwr llety ymwelwyr.
- 8.5.67 Disgwylir y bydd costau hefyd yn gysylltiedig â datblygu deunyddiau marchnata ar gyfer yr ardoll ymwelwyr, gan ddefnyddio tîm dylunio mewnol Llywodraeth Cymru i ddatblygu deunydd brandio'r ardoll. Bydd hyn yn sicrhau y gellir cadw gwariant mor isel â phosibl gan greu ymddangosiad a naws gorfforaethol ar gyfer yr ardoll ymwelwyr y gellir eu defnyddio'n gyson lle y caiff ei rhoi ar waith.
- 8.5.68 Caiff deunyddiau marchnata eu profi'n ymarferol er mwyn sicrhau eu bod yn addas at y diben wrth gyfathrebu ag ymwelwyr a busnesau. Byddai cost untro o ryw £20,000 – £30,000 yn gysylltiedig â'r ymchwil a gomisiynwyd. Rhagwelir yr eir i'r gost hon yn 2025-26.
- 8.5.69 Bydd costau hefyd yn gysylltiedig â datblygu pecyn cymorth marchnata wedi'i anelu at awdurdodau lleol sy'n dewis rhoi'r ardoll ar waith. Y disgwyl yw y byddai Llywodraeth Cymru yn lletya'r asedau marchnata ar-lein mewn fformat y gellir ei lawrlwytho. Byddai hyn yn cynnwys arwyddion / posterï / taflenni a gwybodaeth desg flaen. Mae angen cyllideb o tua £30,000 – £50,000 i gefnogi gweithgarwch cyfathrebu ac ymgyrchoedd gwybodaeth ac ymwybyddiaeth gyhoeddus ar gyfer awdurdodau lleol sy'n dewis rhoi'r ardoll ar waith. Disgwylir y bydd cost flynyddol yr eir iddi o 2026-27 ymlaen.
- 8.5.70 Nid ydym yn rhag-weld costau yn gysylltiedig â rhannu canllawiau ag awdurdodau lleol a darparwyr llety. Byddem yn defnyddio sianeli cyfathrebu presennol, megis gwefan a chylchlythyrau Llywodraeth Cymru i roi cyhoeddusrwydd i ganllawiau a byddwn yn gweithio gyda Croeso Cymru ac ACC i dargedu busnesau yn uniongyrchol. Byddai Croeso Cymru yn codi ymwybyddiaeth o'r ardoll ymhlith ymwelwyr rhyngwladol drwy ei sianeli sefydledig.

Monitro a Gwerthuso

- 8.5.71 Treth ddisgresiynol yw'r ardoll ymwelwyr. Felly, mae'n anodd nodi amserlen a'r costau cysylltiedig ar gyfer adolygiad ffurfiol ar ôl gweithredu gan y gallai gymryd sawl blwyddyn i awdurdodau lleol gofrestru ar gyfer y cynllun.
- 8.5.72 Caiff canlyniad y ddeddfwriaeth ei fonitro'n barhaus, gan ddefnyddio cyfuniad o ddulliau, gan gynnwys monitro economi Cymru a dangosyddion cyflenwad / galw. Defnyddir data presennol a gesglir o arolygon perthnasol Croeso Cymru a Baromedr Twristiaeth a gweithgarwch ymgysylltu ychwanegol ag awdurdodau lleol a'r sector twristiaeth er mwyn deall effeithiolrwydd y ddeddfwriaeth.
- 8.5.73 Disgwylir i rywfaint o ddata pwrpasol gael eu casglu gyda'r diwydiant unwaith y bydd yr ardoll yn weithredol mewn un neu ragor o ardaloedd, gyda chost amcangyfrifedig arolwg dros y ffôn i ddarparwyr llety o tua £20,000 y flwyddyn.
- 8.5.74 Dim ond pan fyddai un neu ragor o awdurdodau lleol wedi rhoi'r ardoll ar waith y byddai angen casglu'r data pwrpasol ac, felly, rhagdybir nad eir i'r costau hyn tan 2027-28. Nodir y costau hyn yn nhabl 15 isod.

Tabl 15: Crynodeb o'r costau pontio disgwyliedig i Lywodraeth Cymru

	2025-2026 (£)	2026-2027 (£)	2027-2028 (£)	2028-2029 (£)	2029-2030 (£)	2030-2031 (£)	2031-2032 (£)	2032-2033 (£)	2033-2034 (£)	2034-2035 (£)
Llunio canllawiau	24,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gweithgarwch cyfathrebu marchnata (Ardoll Ymwelwyr)	20,000 0 – 30,000	0 – 50,00	0 – 50,00	0 – 50,00	0 – 50,00	0 – 50,00	0 – 50,00	0 – 50,00	0 – 50,00	0 – 50,00
Gweithgarwch cyfathrebu marchnata (Cofrestru)	50,000 0 – 100,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Monitro Gwerthuso	-	-	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
Cyfanswm	94,000 0 – 154,000	0 – 50,00	20,000 0 – 70,000	20,000 0 – 70,000	20,000 0 – 70,000	20,000 0 – 70,000	20,000 0 – 70,000	20,000 0 – 70,000	20,000 0 – 70,000	20,000 0 – 70,000

Awdurdodau Lleol

- 8.5.75 Am fod y Bil yn pennu gofyniad i awdurdodau lleol gynnal ymgynghoriad ac asesu effeithiau cyn y gwneir penderfyniad i roi ardoll ymwelwyr ar waith, a bod cyfnod hysbysu o 12 mis yn ofynnol ar gyfer darparwyr llety ac ymwelwyr, rhagdybir na ellid rhoi ardoll ymwelwyr ar waith yng Nghymru tan 2027.
- 8.5.76 Felly, rhagdybir, ym mlynnyddoedd ariannol 2025-26 a 2026-27, y bydd awdurdodau lleol yn mynd i rai costau untro yn gysylltiedig ag ymgynghori ac ymgysylltu a datblygu prosesau a systemau sydd eu hangen i gasglu a thalu ardoll ymwelwyr. Adlewyrchir y rhagdybiaethau hyn yn y costau a gyflwynir yn yr asesiad hwn. Fodd bynnag, dylid nodi y gall awdurdodau lleol ddewis cyflwyno ardoll ymwelwyr yn ddiweddarach.
- 8.5.77 Fel pŵer disgresiynol, dim ond awdurdodau lleol sy'n dewis ystyried cyflwyno ardoll ymwelwyr yn eu hardal a fydd yn mynd i unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â'r Bil. Bwriad y Bil yw y bydd ardoll ymwelwyr yn codi refereniw ychwanegol i'r awdurdodau lleol hyn. Er y bydd angen i'r costau ymlaen llaw sy'n gysylltiedig â gwneud penderfyniadau gael eu talu o gyllidebau presennol awdurdodau lleol, caiff y costau rhedeg parhaus sy'n gysylltiedig â chasglu'r ardoll eu talu'n ganolog drwy ACC gyda chost hyn yn cael ei gwrthbwysu yn erbyn refereniw o'r ardoll ymwelwyr. Yna, caiff enillion net o'r ardoll ymwelwyr eu buddsoddi gan yr awdurdodau lleol mewn meysydd sy'n helpu i reoli a gwella cyrchfannau.
- 8.5.78 Amcangyfrifwyd costau i awdurdodau lleol drwy ymarfer ar y cyd rhwng Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol unigol, er mwyn nodi a chadarnhau ystod o amcangyfrifon cychwynnol ar gyfer y costau gweinyddu a'r costau cydymffurfio tebygol sy'n gysylltiedig ag ardoll ymwelwyr. Darparodd dau awdurdod lleol amcangyfrifon cychwynnol ar gyfer y costau ymgynghori a'r costau parhaus sy'n gysylltiedig â gweinyddu ardoll ymwelwyr yn y dyfodol. Roedd yr amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar gyfrifoldebau awdurdodau lleol mewn perthynas â'r ardoll arfaethedig ac yn canolbwyntio ar feysydd gan gynnwys adrodd, ymgynghori ac ymgysylltu parhaus.
- 8.5.79 Mae'r Bil yn nodi gwahanol ofynion y mae rhaid i awdurdodau lleol eu bodloni cyn cyflwyno ardoll ymwelwyr. Mae hyn yn cynnwys y gofyniad i ymgynghori â chymunedau, busnesau a rhanddeiliaid lleol perthnasol eraill. Mae'n bosibl y bydd hefyd yn ofynnol i awdurdodau lleol

gyhoeddi unrhyw asesiadau effaith sy'n ofynnol o dan ddyletswyddau statudol presennol i ymgynghori ac ystyried grwpiau a chymunedau.

8.5.80 Mae cost unrhyw ymarfer ymgynghori yn debygol o amrywio yn dibynnu ar fformat yr ymgynghoriad, nifer y cwestiynau a ofynnir, nifer yr ymatebion a geir, nifer yr ymgysylltiadau wyneb yn wyneb a gynhelir ac a gaiff yr ymgynghoriad ei gynnal yn fewnol neu ei osod ar gontract allanol i drydydd parti. Felly, mae rhywfaint o ansicrwydd ynglŷn â'r costau a allai godi i awdurdod lleol penodol. Bydd y gofyniad i gynnal asesiadau effaith hefyd yn ychwanegu at y costau i awdurdodau lleol sy'n gysylltiedig â gwneud penderfyniadau.

8.5.81 Cawsom ddwy ystod o gostau gan awdurdodau lleol ar y gost amcangyfrifedig sy'n gysylltiedig â chynnal ymgynghoriadau a'r gofyniad ychwanegol i gynnal a chyhoeddi asesiad effaith hefyd. Yn seiliedig ar yr ystodau hyn a thrwy ddefnyddio ymgynghoriad diweddar Llywodraeth Cymru ar yr ardoll ymwelwyr fel cymharydd sylfaenol, mae amcangyfrif rhesymol o gost ymgynghoriad untro rhwng £5,000 a £30,000. Mae costau sy'n gysylltiedig â chyhoeddi penderfyniad ar roi ardoll ymwelwyr ar waith yn amrywio rhwng £5,000 a £10,000. Mae'r amrywiad mewn costau amcangyfrifedig yn adlewyrchu maint y sector twristiaeth ledled Cymru. Efallai y bydd rhai awdurdodau lleol am ymgysylltu neu ymgynghori yn fwy cyn cyflwyno ardoll ymwelwyr neu efallai y bydd angen iddynt wneud hynny. Mae'r costau hyn yn adlewyrchu dull gweithredu cymesur sy'n seiliedig ar faint a graddfa'r economi twristiaeth leol.

8.5.82 Mae awdurdodau lleol sy'n dewis rhoi ardoll ymwelwyr ar waith hefyd yn debygol o fynd i gostau rheolaidd parhaus isel iawn bob blwyddyn yn gysylltiedig â gweithredu ardoll ymwelwyr. Mae'r Bil yn cynnwys gofyniad i awdurdodau lleol adrodd yn flynyddol ar y swm o refeniw a gynhyrchwyd gan yr ardoll a'r hyn y caiff ei gwario arno. Unwaith eto, mae ansicrwydd ynglŷn â'r amcangyfrifon o gostau ar gyfer y gweithgarwch hwn a fydd yn amrywio yn dibynnu ar faint a graddfa'r sector twristiaeth lleol. Disgwylir y byddai costau yn uwch i awdurdodau lleol lle mae angen mwy o staff neu lle mae angen cyflwyno adroddiad manylach. Felly, yn seiliedig ar yr amcangyfrifon bras gan awdurdodau lleol, mae cost casglu a chyhoeddi'r adroddiad blynyddol hwn yn amrywio rhwng £1,000 a £5,000.

Tabl 16: Tabl cryno o'r costau disgwylidig i awdurdod lleol unigol sy'n gysylltiedig ag ardoll ymwelwyr*

	2025 - 2026 (£)	2026 - 2027 (£)	2027 - 2028 (£)	2028 - 2029 (£)	2029 - 2030 (£)	2030 - 2031 (£)	2031 - 2032 (£)	2032 - 2033 (£)	2033 - 2034 (£)	2034 - 2035 (£)
Ymgynghori a gwneud penderfyniad	5,000 - 30,000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cyhoeddi'r penderfyniad	0	5,000 - 10,000	0	0	0	0	0	0	0	0
Adroddiad blynyddol	0	0	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000
Cyfanswm	5,000 - 30,000	5,000 - 10,000	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000	1,000 - 5,000

*Noder: Mae hyn yn dangos y blynyddoedd y byddai'r awdurdod lleol yn mynd i gostau pe bai'n dewis ymgynghori ar yr ardoll yn 2025 - 2026. Os bydd awdurdod lleol yn dewis cyflwyno ardoll ymwelwyr yn ddiweddarach, bydd yn mynd i gostau yn ddiweddarach.

8.5.83 Ar hyn o bryd, nid yw'n glir faint o awdurdodau, na pha rai, a fydd yn ymgynghori ar yr ardoll ac yn ei gweithredu. Cawsom ymatebion cadarnhaol gan rai awdurdodau lleol fel rhan o'r gweithgarwch ymgynghori, ond yn y pen draw bydd angen i awdurdodau lleol ymgynghori ac ystyried yn lleol cyn penderfynu a ddylid defnyddio ardoll ai peidio. Er mwyn cyflwyno amcangyfrif o gyfanswm y gost, pe bai pob un o'r 22 awdurdod lleol yn ymgynghori ar yr ardoll ac yn ei gweithredu, byddai'r costau ymlaen llaw yn amrywio rhwng £220,000 ac £880,000. Ar ben hynny, byddai cost barhaus flynyddol o rhwng £22,000 a £110,000. Cydnabyddir bod hyn yn debygol o oramcangyfrif cyfanswm y gost.

Tabl 17: Cost os bydd pob un o'r 22 awdurdod lleol yn ymgynghori ar yr ardoll ymwelwyr ac yn ei gweithredu

	Uchafswm cost	Isafswm cost
Costau ymlaen llaw (£)	220,000	880,000
Costau parhaus blynyddol (£)	22,000	110,000

Refeniw a gynhyrchir o'r ardoll ymwelwyr

8.5.84 Bwriedir i'r ardoll rymuso awdurdodau lleol i wneud penderfyniadau yn seiliedig ar eu hanghenion eu hunain. Mae'r ardoll yn ddisgresiynol, sy'n golygu mai mater i awdurdodau lleol fydd penderfynu a ddylent roi

ardoll ar waith, a hynny ar ôl ymgynghori yn eu hardaloedd lleol. I'r awdurdodau lleol hynny sy'n dewis gwneud hynny, gellir defnyddio'r refeniw a godir drwy'r ardoll i gynnal gwasanaethau a seilwaith cyhoeddus ac ailfuddsoddi ynddynt neu gynnal tirweddau sensitif sy'n ecolegol werthfawr.

8.5.85 Mae'r Bil yn deddfu ar gyfer cyfradd sefydlog sy'n seiliedig ar gyfradd fesul person, fesul noson o £0.75 y pen ar gyfer pebyll ar safleoedd gweryslla a llety ar ffurf hostelau a £1.25 y pen ar gyfer pob math arall o lety. Mae'r Bil hefyd yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau i ddiwygio cyfraddau'r ardoll ymwelwyr a bennir mewn deddfwriaeth. Bydd y refeniw a godir o'r ardoll yn dibynnu ar nifer yr awdurdodau lleol a fydd yn mabwysiadu ardoll yn eu hardal.

8.5.86 O dan ragdybiaethau symleiddio, a phe bai'n cael ei rhoi ar waith gan bob awdurdod lleol yng Nghymru, amcangyfrifir y gallai ardoll ymwelwyr **godi refeniw gwerth hyd at £33 miliwn y flwyddyn**. Mae'r ffigur hwn yn seiliedig ar ddata ar nifer y nosweithiau a dreulir gan ymwelwyr rhyngwladol a domestig yng Nghymru fel y'i cofnodir gan broffiliau twristiaeth rhanbarthol a lleol Llywodraeth Cymru⁵⁰. Mae hefyd yn cynnwys rhagdybiaethau (sy'n seiliedig ar y data) ynghylch cyfran y nosweithiau a dreulir mewn llety masnachol a sut y caiff y rhain eu dadgyfuno rhwng y ddau fath o lety a gwmpesir gan gyfraddau gwahanol yr ardoll. Dangosir y dull o gyfrifo'r amcangyfrif yn fanwl yn Atodiad 4. Dylid ystyried bod yr amcangyfrif hwn o refeniw yn uchafswm, gan nad yw'n cynnwys y canlynol:

- (i) lwfans ar gyfer ymatebion ymddygiadol gan ymwelwyr i'r ardoll,
- (ii) didyniadau ar gyfer cost casglu'r ardoll neu esemptiadau rhag yr ardoll,
- (iii) rhagdybiaeth y cydymffurfir yn llawn â'r ardoll a phob un o'i gofynion.

8.5.87 Fodd bynnag, er mwyn darparu ystod, os mai dim ond un awdurdod lleol a fydd yn penderfynu cyflwyno ardoll, a bod yr awdurdod lleol hwnnw wedi'i leoli mewn rhan o Gymru sy'n cael llai o ymweliadau o ran nifer y nosweithiau a dreulir gan ymwelwyr mewn llety masnachol, yna gallai'r refeniw amcangyfrifedig o'r ardoll fod yn llai nag £1 miliwn y flwyddyn. Fel arall, pe na bai unrhyw awdurdod lleol yn defnyddio'r ardoll, byddai'r budd yn £0. Gan ragdybio bod awdurdod lleol sy'n boblogaidd ymysg ymwelwyr yn un sydd ymhlith y chwarter uchaf o awdurdodau lleol yng Nghymru o ran arosiadau dros nos, yna efallai y bydd disgwyl i awdurdod lleol o'r fath godi dros £2 filiwn mewn refeniw o'r ardoll bob blwyddyn. Fodd bynnag, mae'r amcangyfrif hwn yn

⁵⁰ [Proffiliau twristiaeth rhanbarthol a lleol: 2017 i 2019 | LLYW.CYMRU](#)

ddarostyngedig i'r un cafeatau â'r rhai a amlinellwyd ar gyfer y prif amcangyfrif o refeniw ar gyfer Cymru a gyflwynir yn Atodiad 4. Felly, rhagwelir y bydd y refeniw amcangyfrifedig o fewn ystod o hyd at £33 miliwn y flwyddyn. Pe bai hanner y nosweithiau a dreulir mewn llety masnachol yng Nghymru bob blwyddyn mewn ardaloedd lle'r oedd yr ardoll yn cael ei defnyddio, gallai'r refeniw amcangyfrifedig o'r ardoll fod hyd at £17 miliwn y flwyddyn fel amcangyfrif canolog. Fodd bynnag, ar yr adeg hon, ni wyddys faint o awdurdodau lleol, na pha rai, a fydd yn defnyddio'r pŵer newydd o godi ardoll ymwelwyr.

8.5.88 Gan y bydd yr ardoll ymwelwyr yn cael ei chyflwyno ar lefel awdurdod lleol fel y nodwyd uchod, mae'n bwysig cydnabod bod maint yr economi ymwelwyr yn amrywio o ran ei phwysigrwydd rhwng gwahanol rannau o Gymru. Byddai refeniw yn amrywio rhwng ardaloedd awdurdod lleol gan adlewyrchu'r amrywiad hwn, a mater i awdurdodau lleol fydd penderfynu ar eu hasesiad eu hunain o'r effeithiau y gallai ardoll ymwelwyr eu cael yn lleol yn eu hardaloedd. Byddai ceisio rhagweld refeniw o ardoll ymwelwyr yn eu hardal cyn iddi gael ei rhoi ar waith gan yr awdurdodau lleol hynny sy'n awyddus i ddefnyddio'r pŵer newydd yn cael ei annog. Mae'r Compendiwm o ffynonellau data ar ymwelwyr a darparwyr llety ymwelwyr⁵¹, yn rhoi cyd-destun pellach sy'n ymwneud â'r diwydiant twristiaeth yng Nghymru, gan roi data ar niferoedd ymwelwyr, nifer y nosweithiau, gwariant ymwelwyr a ffigurau cyflenwi llety ar gyfer mathau o sefydliadau (Llety â Gwasanaeth, Llety Hunanddarpar, Gwersylla / Carafanau, Hostelau a Llety Amgen), nifer y sefydliadau a chyfanswm y lleoedd gwely.

8.5.89 Mae'r ardoll yn cynnig cyfle i awdurdodau lleol godi incwm ychwanegol a allai, o ystyried yr hinsawdd economaidd heriol, helpu i gynnal gwasanaethau lleol sydd eisoes o dan bwysau mewn meysydd sy'n ymwneud â gwariant ar reoli cyrchfannau.

Darparwyr llety ymwelwyr

8.5.90 Mae'r adran hon yn rhoi manylion am y rhagdybiaethau a ddefnyddir i gyfrifo'r costau cyfartalog dangosol o ran cofrestru, sefydlu a chydymffurfio'n barhaus y mae darparwyr llety yn debygol o'u hwynebu. Dim ond darparwyr mewn ardaloedd awdurdodau lleol sydd wedi dewis gweithredu ardoll ymwelwyr a fydd yn mynd i gostau sy'n gysylltiedig ag ardoll.

⁵¹ [Compendiwm o ffynonellau data ar ymwelwyr a darparwyr llety ymwelwyr \(llyw.cymru\)](#)

Cofrestru

8.5.91 Bydd gofyn i bob darparwr llety ymwelwyr sy'n gweithredu yng Nghymru gofrestru. Bydd hyn yn cynnwys darparu manylion personol fel eu henw, eu henw masnachu neu enw eu busnes a chyfeiriad y llety ymwelwyr.

8.5.92 Bydd cofrestru am ddim, ond gan y bydd hwn yn ofyniad newydd mae cost cyfle disgwylidig. Mae hyn yn adlewyrchu gwerth yr amser a dreulir yn cwblhau'r broses gofrestru a gwerth yr amser sy'n ofynnol gan ddarparwyr i ddarllen canllawiau a deall pa gamau y mae angen iddynt eu cymryd. Mae amcangyfrif o'r costau i ddarparwyr ar gyfer cofrestru wedi'u sefydlu drwy ACC. Er mwyn gallu amcangyfrif y costau hyn, mae rhai rhagdybiaethau sylfaenol, sy'n cynnwys:

- Proses gofrestru ddigidol yn unig
- Defnyddir platfformau presennol ar gyfer creu cyfrifon
- Dim ond gwybodaeth sylfaenol fydd ei hangen yn yr iteriad cyntaf o'r broses gofrestru
- Ni fydd rhaid i ddarparwyr ailgofrestru, ond bydd mecanweithiau ar waith i gadarnhau a yw eu manylion yn gywir o hyd.

8.5.93 Er mwyn cymharu, mae gwasanaethau eraill gan y llywodraeth, fel creu cyfrif ar gyfer porth y llywodraeth, sy'n ofynnol er mwyn gallu cofrestru i wasanaethau eraill, yn cymryd 5 munud⁵². Mae gwasanaethau eraill gan y llywodraeth, fel cofrestru i bleidleisio, fel arfer yn cymryd 5 munud⁵³ ac mae cofrestru gyda meddyg teulu yn cymryd 15 munud⁵⁴. Fodd bynnag, prosesau cofrestru unigol yw'r rhain. Mae gan Rhentu Doeth Cymru brosesau cofrestru ar wahân ar gyfer landlordiaid ag un eiddo a landlordiaid â mwy nag un eiddo. Ar gyfer eu gwasanaeth, mae eu dadansoddiad yn amcangyfrif ei bod yn cymryd oddeutu 30 munud i landlordiaid ag un eiddo gofrestru a hyd at oddeutu 1 awr i landlordiaid â 10 neu ragor o eiddo gofrestru.

8.5.94 Felly, amcangyfrifir y bydd darparwyr llety ar gyfartaledd yn cymryd rhwng 10 munud ac 1 awr i ymgylfarwyddo â'r gofynion ac i gwblhau eu cofrestru. Gallent wneud hyn ar un tro neu dros sawl diwrnod. Gan ddefnyddio'r enillion cyfartalog fesul awr o £14.81 yr awr⁵⁵, byddai hyn felly yn amrywio rhwng £2.47 a £14.81 fesul busnes.

8.5.95 Gan ddefnyddio'r amcangyfrifon isel ac uchel ar gyfer y ffigurau cofrestru a geir yn yr adran costau i ACC yn 8.5.16, amcangyfrifir y

⁵² [Childcare service | Government Gateway: sign in or set up \(tax.service.gov.uk\)](#)

⁵³ [Register to vote - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

⁵⁴ [Find a GP - NHS \(www.nhs.uk\)](#)

⁵⁵ Gross median hourly earnings for accommodation and food service activities, managers, directors, and senior officials, y Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG), cyhoeddwyd 1 Tachwedd 2023, [Employee earnings in the UK: 2023](#)

bydd cyfanswm y costau cydymffurfio ar gyfer y stoc bresennol o ddarparwyr llety ymwelwyr sy'n gysylltiedig â chofrestru yn amrywio rhwng £40,000 a £237,000 ar gyfer yr amcangyfrif isel a rhwng £136,000 ac £815,000 ar gyfer yr amcangyfrif uchel. Mae'r ystodau eang hyn yn adlewyrchu'r ansicrwydd ynghylch nifer y darparwyr llety ymwelwyr y bydd angen iddynt gofrestru a faint o amser y bydd hynny'n ei gymryd iddynt. Disgwylir i gam cyntaf y broses gofrestru ddechrau yn 2026 ac i'r gwaith o gofrestru pob darparwr presennol gael ei ledaenu'n gyfartal dros gyfnod o ddwy flynedd. Bydd ACC yn monitro'r amser a gymerir i gwblhau'r manylion cofrestru wrth iddynt ddatblygu'r gwasanaeth, drwy weithio ochr yn ochr â'r diwydiant.

8.5.96 Oherwydd y cymhlethdodau sy'n gysylltiedig â modelu'r gofynion parhaus i ddiweddarau'r gofrestr, y rhagdybiaeth yw na fydd y rhan fwyaf o'r darparwyr yn gwneud unrhyw newidiadau o flwyddyn i flwyddyn. Fodd bynnag, pan fyddant yn gwneud hynny, dim ond ychydig iawn o'u gwybodaeth y byddant yn ei newid, fel eu manylion cysylltu a / neu eu cyfeiriadau gohebu. Rhagwelir y byddai hyn yn cymryd 50% yn llai o amser i ddarparwyr na'r broses gofrestru wreiddiol (hyd at 30 munud). Felly, amcangyfrifir y gallai hyn amrywio rhwng £0 a £7.41 i bob busnes, bob blwyddyn. Fodd bynnag, nid yw ACC wedi gallu dod o hyd i dystiolaeth i gefnogi'r rhagdybiaethau hyn ar hyn o bryd. Bydd ACC yn parhau i ddylunio a chydweithio â busnesau i leihau'r baich gweinyddol ar ei ddefnyddwyr.

8.5.97 Yn ogystal â'r stoc bresennol o ddarparwyr llety ymwelwyr, mae disgwyl hefyd y bydd rhywfaint o fynd a dod gyda rhai darparwyr newydd yn agor a rhai yn dewis gadael y sector yn ystod y cyfnod gwerthuso. Fel y nodwyd ym mharagraff 8.5.6, mae tueddiadau diweddar yn awgrymu y bydd nifer y darparwyr llety newydd a fydd yn agor bob blwyddyn rhwng 5% a 15% o'r stoc bresennol. Yn yr un modd, amcangyfrifir y bydd nifer y darparwyr a fydd yn cau bob blwyddyn rhwng 5% a 15% o'r stoc bresennol. Rhagdybir y bydd angen yr un faint o amser ar ddarparwyr newydd i gofrestru ag sydd ei angen ar ddarparwyr presennol. Rhagdybir mai'r amser sydd ei angen ar y darparwyr hynny sy'n gadael y sector i ddadgofrestru yw hanner yr amser y mae'n ei gymryd i gofrestru ar y dechrau. Ar y sail hon, amcangyfrifir y bydd y gost barhaus i ddarparwyr newydd a darparwyr sy'n gadael rhwng £3,000 a £163,000 y flwyddyn. At ddibenion yr asesiad hwn, rhagdybir mai o 2028-29 ymlaen yr eir i'r costau hyn.

Tabl 18: Amcangyfrif o gyfanswm y costau cyfle sy'n gysylltiedig â chofrestru ar gyfer Darparwyr Llety Ymwelwyr

	£000 oedd									
	2025-26		2026-27		2027-28		2028-29		2029-30	
	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>
Cofrestriadau busnesau presennol	-	-	10	204	20	407	10	204	-	-
Cofrestriadau busnesau newydd	-	-	-	-	-	-	2	122	2	122
Dad-gofrestriadau	-	-	-	-	-	-	1	41	1	41
Cyfanswm	-	-	10	204	20	407	13	367	3	163
	2030-31		2031-32		2032-33		2033-34		2034-35	
	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>	<i>Isel</i>	<i>Uchel</i>
Cofrestriadau busnesau presennol	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cofrestriadau busnesau newydd	2	122	2	122	2	122	2	122	2	122
Dad-gofrestriadau	1	41	1	41	1	41	1	41	1	41
Cyfanswm	3	163	3	163	3	163	3	163	3	163

Ardoll Ymwelwyr

8.5.98 Bydd yr ardoll ymwelwyr arfaethedig hefyd yn gosod gofynion ychwanegol ar ddarparwyr llety yng Nghymru sy'n gweithredu mewn unrhyw awdurdodau lleol sy'n cyflwyno'r ardoll. Gallai darparwyr llety fynd i gostau ar ffurf costau sefydlu ymlaen llaw a chostau gweinyddu parhaus.

8.5.99 Bydd profiad pob busnes o weithredu ardoll yn wahanol sy'n ei gwneud hi'n anodd cyfrifo'r union gostau gweinyddu. Fodd bynnag, mae'r amcangyfrifon isod yn ceisio rhoi syniad o'r costau ymlaen llaw a'r costau parhaus y gallai busnesau eu hwynebu. Bydd y costau cydymffurfio gwirioneddol a allai godi ar gyfer busnes penodol yn dibynnu ar gyfuniad o ffactorau a allai fod yn unigryw i bob busnes. Er enghraifft, mae'n debygol y bydd costau'n is i ddarparwyr:

- Pan gyfrifir yr ardoll yn seiliedig ar wybodaeth y mae'r darparwr eisoes yn ei chasglu (h.y. nid oes angen unrhyw newidiadau sylweddol)
- Pan fo darparwyr yn manteisio ar arbedion maint drwy ddefnyddio asiantaethau teithio ar-lein / trydydd partiön – e.e. mae gan Airbnb a Booking.com nodwedd bresennol y gellir ei throï ymlaen gan arwain at gostau untro is i ddarparwyr ddiweddarau eu meddalwedd (byddem yn rhagdybio bod y rhan fwyaf o ddarparwyr yn defnyddio cyfryngwyr i gymryd archebion)
- Pan fo darparwyr yn defnyddio darparwyr meddalwedd tebyg ac felly manteisir ar arbedion maint pe bai'n rhaid i ddarparwyr meddalwedd ddiweddarau eu systemau i gyfrif am ardoll (gan arwain at gostau cyffredinol is ar gyfer pob darparwr o'i gymharu â defnyddio meddalwedd archebu / cyfrifon unigryw)

8.5.100 Fodd bynnag, cydnabyddir hefyd y gall costau fod yn uwch mewn rhai amgylchiadau, er enghraifft i'r busnesau hynny sy'n defnyddio meddalwedd unigryw neu'n cymryd y rhan fwyaf o'u harchebion yn uniongyrchol.

8.5.101 Bydd angen i ddarparwyr llety ddiweddarau eu systemau a'u prosesau er mwyn sicrhau bod darpariaeth i hysbysu ymwelwyr am yr ardoll a'u galluogi i'w chasglu. O safbwynt darparwr llety, gallai'r costau ymlaen llaw hyn gynnwys tasgau megis y canlynol:

- Ymglyfarwyddo â'r hyn sy'n ofynnol i gydymffurfio â'r canllawiau ar yr ardoll ymwelwyr;
- Cyflawni neu gomisiynu'r gwaith sydd angen ei wneud i ddiweddarau neu newid systemau rheoli eiddo presennol a ddefnyddir i reoli archebion neu lunio anfonebau;
- Darparu hyfforddiant i aelodau presennol o staff ar systemau newydd neu newidiadau sydd wedi'u gwneud i system bresennol;
- Profi neu dreialu unrhyw systemau newydd cyn bod angen casglu ardoll ymwelwyr;
- Ailnegodi contractau presennol â thrydydd partiön (megis platfformau archebu trydydd parti neu asiantaethau teithio ar-lein) lle mae comisiwn yn seiliedig ar bris llety a werthir;
- Newid rhestrau prisiau neu fodolau prisio er mwyn cyfrif am yr ardoll ymwelwyr.

- 8.5.102 Unwaith y cyflwynir yr ardoll ymwelwyr mewn awdurdod lleol, bydd yn ofynnol i ddarparwyr llety gyflawni tasgau parhaus, megis y canlynol:
- Paratoi ffurflen ardoll i ACC (er enghraifft, ffurflen chwarterol neu flynyddol);
 - Cysoni a gwiriadau diwydrwydd dyladwy, er enghraifft, bod cyfradd gywir yr ardoll ymwelwyr yn cael ei nodi mewn anfonebau;
 - Gweithgareddau cadw cofnodion ychwanegol, er enghraifft, os bydd unrhyw esemptiadau neu ad-daliadau posibl a bod angen dangos tystiolaeth ohonynt i ACC os cânt eu cwestiynu;
 - Esbonio i gwsmeriaid pam mae ardoll ymwelwyr wedi'i hychwanegu at fil eu llety.
- 8.5.103 Er mwyn pennu'r costau cyfartalog dangosol o ran sefydlu a chydymffurfio'n barhaus, mae'r ffigurau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth yr Alban yn ei Memorandwm⁵⁶ ar gyfer Bil Ardoll Ymwelwyr (Yr Alban) a'r ffigurau a gyhoeddwyd gan CThEF ar gyfer eu rhaglen Troi Treth yn Ddigidol wedi cael eu defnyddio i ddarparu amcangyfrif o'r costau posibl. Roedd y rhaglen Troi Treth yn Ddigidol yn cynnwys y costau pontio i fusnesau a masnachwyr hunangyflogedig sy'n gysylltiedig â chadw cofnodion digidol, cyflwyno diweddariadau chwarterol a chyflwyno ffurflenni drwy feddalwedd gytûn. Er nad oes modd cymharu'r rhaglen hon yn uniongyrchol â'r Ardoll Ymwelwyr, mae'n darparu meincnod cymharol, defnyddiol ar gyfer costau dangosol tebygol.
- 8.5.104 Amcangyfrifodd y Memorandwm Esboniadol a'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer Bil Ardoll Ymwelwyr (yr Alban) y byddai'r costau ymlaen llaw sy'n gysylltiedig â chyflwyno ardoll yn amrywio rhwng £150 a £1,100 ar gyfer microfusnes ac yn amrywio rhwng £3,000 a £10,000 ar gyfer busnes bach a chanolig ei faint. Amcangyfrifwyd y byddai'r costau parhaus yn amrywio rhwng £200 ac £850 ar gyfer microfusnes ac yn amrywio rhwng £300 a £400 ar gyfer busnes bach a chanolig ei faint.
- 8.5.105 Mae sawl adroddiad a phapur ymchwil wedi'u cyhoeddi gan CThEF ar y costau i fusnesau yn sgil y rhaglen Troi Treth yn Ddigidol. Mae'r adroddiad ar y costau a'r manteision i gwsmeriaid yn ystod camau nesaf y rhaglen Troi Treth yn Ddigidol yn amlygu bod y costau pontio cyfartalog i fusnesau o ganlyniad i estyn y rhaglen ar

⁵⁶ [Visitor Levy Scotland Bill Financial Memorandum | Gwefan Senedd yr Alban](#)

gyfer TAW yn oddeutu £330 a bod y gost flynyddol i bob busnes sydd o fewn cwmpas yn £35. Amcangyfrifodd ffigurau mwy diweddar y rhaglen ar gyfer Hunanasesiad Treth Incwm gost bontio o £320 a chost barhaus flynyddol o £110 i unig fasnachwyr a landlordiaid⁵⁷. Er nad oes modd cymharu'r ffigurau hyn yn uniongyrchol, maent yn cynnig syniad o ystod bosibl yr amcangyfrifon cost. Bydd y costau yn amrywio'n fawr fesul darparwr yn unol â'u hamgylchiadau. Bydd y costau'n uwch ar gyfer y canlynol:

- Darparwyr sy'n ymgysylltu â gwasanaethau trydydd parti fel cyfrifydd neu asiant treth
- Darparwyr sy'n gweithredu meddalwedd cyfrifyddu pwrpasol
- Darparwyr sy'n berchen ar fusnes mwy (gan y bydd hyn yn cynyddu maint a chymhlethdod y ffurflenni).

8.5.106 Dylid nodi, fodd bynnag, y gallai costau amcangyfrifedig ar gyfer darparwyr yn yr Alban fod yn uwch gan y bydd cyfraddau'r ardoll yn cael eu gweinyddu ar sail canran (y caiff ei lefel ei phenderfynu gan awdurdodau lleol unigol). Bydd esemptiadau hefyd yn cael eu penderfynu fesul awdurdod lleol sy'n golygu y gallai fod cymhlethdodau ychwanegol i fusnesau yn yr Alban o'i gymharu â Chymru lle mae'r darpariaethau yn y Bil yn nodi cyfradd sefydlog ar gyfer yr ardoll ac esemptiadau ar sail genedlaethol.

8.5.107 Defnyddiwyd amcangyfrif canolog o ystodau'r Alban yn y cyfrifiadau isod ochr yn ochr â'r costau cyfartalog a gyhoeddwyd gan CThEF (costau ymlaen llaw o £320-£625 ar gyfer microfusnesau a £320-£6,500 ar gyfer busnesau bach a chanolig eu maint a chostau parhaus o £110-£525 ar gyfer microfusnesau a £110-£350 ar gyfer busnesau bach a chanolig eu maint).

8.5.108 O ystyried yr ansicrwydd ynghylch nifer a maint y darparwyr llety ymwelwyr yng Nghymru, caiff yr amcangyfrifon ar gyfer y costau ymlaen llaw a'r costau parhaus posibl yr eir iddynt gan y sector eu cyflwyno o reidrwydd mewn ystodau eang.

8.5.109 Mae'r costau i ACC ar gyfer Cofrestr Genedlaethol yn seiliedig ar amcangyfrif bod rhwng 16,000 a 55,000 o ddarparwyr llety ymwelwyr yng Nghymru. Defnyddir yr un niferoedd yma fel sail ar gyfer amcangyfrif y costau cydymffurfio yr eir iddynt gan

⁵⁷ [Making Tax Digital for Income Tax Self Assessment for sole traders and landlords - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk/government/news/making-tax-digital-for-income-tax-self-assessment-for-sole-traders-and-landlords)

ddarparwyr. Cyflwynir ffigur canolog neu ffigur yn y canol o 35,500 o ddarparwyr hefyd. Mae'r Gofrestr Busnes Ryngadrannol ar 'unedau lleol' yn awgrymu bod 595 o fusnesau bach a mawr yn y sector (gyda'r gweddill yn microfusnesau)⁵⁸. Felly, mae'r amcangyfrifon isod wedi'u cyfrifo ar y sail hon.

Tabl 19: Amcangyfrif o gyfanswm y costau ar gyfer Darparwyr Llety Ymwelwyr

Nifer y darparwyr	16,000	35,500	55,000
Costau ymlaen llaw (£)			
Isafswm	5,120,000	11,360,000	17,600,000
Uchafswm	13,496,000	25,683,000	37,871,000
Costau parhaus (£)			
Isafswm	1,760,000	3,905,000	6,050,000
Uchafswm	8,296,000	18,533,000	28,771,000

8.5.110 Fel y gwelir o'r tabl, mae'r cyfrifiadau yn awgrymu uchafswm cost ymlaen llaw o rhwng £5.1m a £37.9m a chostau parhaus blynyddol o rhwng £1.7m a £28.8m. Mae'r union gostau yn ansicr iawn o ystyried diffyg unrhyw gymharydd uniongyrchol.

8.5.111 Yr amcangyfrif yn y canol yw ein hamcangyfrif gorau. O ystyried yr ansicrwydd ynghylch union nifer y sefydliadau sy'n gweithredu yng Nghymru a'u haliniad ar lefel busnes / menter, credwn fod y rhagdybiaeth hon yn rhesymol. O ganlyniad, mae'r amcangyfrifon a ddarperir yn debygol o arwain at oramcangyfrif sylweddol o gostau. Mae'r ffigur hwn hefyd yn rhagdybio y bydd pob awdurdod lleol yng Nghymru yn gweithredu ardoll ymwelwyr, er ei bod yn dal yn ansicr faint fydd yn dewis gwneud hynny mewn gwirionedd.

8.5.112 Yn dilyn cyflwyno'r ardoll ymwelwyr, mae'n debygol y bydd angen cynnal adolygiad gweithredu llawn er mwyn deall y ffigurau hyn ymhellach a gwerthuso cyfanswm y costau i ddarparwyr.

⁵⁸ [UK business: activity, size and location - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](https://ons.gov.uk/business/businesstrends/ukbusinessactivitysizeandlocation)

Ymwelwyr

- 8.5.113 Os bydd darparwyr llety yn trosglwyddo cost ardoll i ymwelwyr, bydd y rhai sy'n defnyddio llety dros nos yn y rhannau hynny o Gymru lle mae ardoll ymwelwyr wedi'i chyflwyno yn talu pris uwch am lety nag o'r blaen. Bydd hyn yn cynyddu cost ymweld â'r ardaloedd hyn ac, felly, gallai arwain at newidiadau yn ymddygiad ymwelwyr fel y trafodwyd uchod.
- 8.5.114 Mae'r Bil yn deddfu ar gyfer cyfradd sefydlog sy'n seiliedig ar gyfradd fesul person, fesul noson o £0.75 y pen ar gyfer pebyll ar safleoedd gwerysyla a llety ar ffurf hostelau a £1.25 y pen ar gyfer pob math arall o lety. Fel yr amlinellir yn adran 8.5.86, o dan ragdybiaethau symleiddio, a phe bai'n cael ei rhoi ar waith gan bob awdurdod lleol yng Nghymru, amcangyfrifir y gallai ardoll ymwelwyr godi referniw gwerth hyd at £33 miliwn y flwyddyn. Caiff y referniw o'r ardoll ei godi drwy gost i ymwelwyr, sy'n golygu y gallai'r gost i ymwelwyr yn gyffredinol fod yn hyd at £33 miliwn y flwyddyn.
- 8.5.115 Mae Tabl 20 isod yn rhoi rhai enghreifftiau o ystod y symiau posibl o ardoll ymwelwyr a fyddai'n daladwy gan grwpiau gwahanol o ymwelwyr yn dibynnu ar y math o lety ac a yw'n perthyn i gategori'r gyfradd uwch neu gategori'r gyfradd is.

Tabl 20 – Enghreifftiau o'r ardoll ymwelwyr a fyddai'n daladwy mewn senarios gwahanol yn seiliedig ar y gyfradd uwch a'r gyfradd is.

Categori 1 – Y gyfradd is

Sefyllfa	Hostelau, Safleoedd Gwersylla (lleiniau pebyll) / Y gyfradd is: £0.75 (£0.90)
Teithiwr unigol yn aros 3 noson	£2.25 (£2.70)
Teithiwr unigol yn aros 7 noson	£5.25 (£6.30)
Cwpl yn aros 3 noson	£4.50 (£5.40)
Cwpl yn aros 7 noson	£10.50 (£12.60)
Teulu o bedwar yn aros 3 noson	£9.00 (£10.80)
Teulu o bedwar yn aros 7 noson	£21.00 (£25.20)

Noder: mae cromfachau yn dynodi cost sy'n cynnwys TAW (ar 20%)

Categori 2 – Y gyfradd uwch

Sefyllfa	Pob math arall o lety / Y gyfradd uwch: £1.25 (£1.50)
Teithiwr unigol yn aros 3 noson	£3.75 (£4.50)
Teithiwr unigol yn aros 7 noson	£8.75 (£10.50)

Cwpl yn aros 3 noson	£7.50 (£9.00)
Cwpl yn aros 7 noson	£17.50 (£21.00)
Teulu o bedwar yn aros 3 noson	£15.00 (£18.00)
Teulu o bedwar yn aros 7 noson	£35.00 (£42.00)

Noder: mae cromfachau yn dynodi cost sy'n cynnwys TAW (ar 20%)

8.5.116 Er bod y costau i ymwelwyr sy'n aros dros nos yn debygol o gynyddu ychydig yn yr ardaloedd hynny sy'n dewis rhoi ardoll ar waith, gallai fod manteision ehangach i ymwelwyr yn dibynnu ar sut y bydd awdurdodau lleol yn defnyddio'r refeniw ychwanegol a godir i gynnal a chefnogi'r economi ymwelwyr yn lleol. Gellid defnyddio buddsoddiadau o'r fath i wella arlwy twristiaeth Cymru, gan helpu i reoli a gwasanaethu ymwelwyr yn well ac ychwanegu at natur unigryw Cymru fel cyrchfan, a allai liniaru, yn gyfan gwbl neu'n rhannol, effaith unrhyw gynnydd bach mewn prisiau a sicrhau manteision tymor hwy.

8.5.117 Mae tystiolaeth bod ymwelwyr yn rhoi gwerth cynyddol ar dalu trethi ychwanegol os dangosir bod arian yn cael ei ddefnyddio i wella cymunedau lleol. Yn yr arolwg defnyddwyr diweddar⁵⁹, a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru, roedd mwyafrif (58%) o'r ymatebwyr yn cytuno y dylai twristiaid gyfrannu at y costau sy'n gysylltiedig â chynnal a chadw'r cyrchfannau lle maent yn aros a buddsoddi ynddynt. Ychydig iawn (13%) o'r rhai hynny a gymerodd ran yn yr arolwg a oedd yn anghytuno â'r cysyniad o gyfrannu at gostau. Mae defnyddio manau a gwasanaethau cyhoeddus yn rhan annatod o brofiad cyffredinol ymwelwyr. Gall buddsoddi yn y rhain, a'u cynnal a'u cadw, wella enw da cyrchfannau, a fydd o fudd i ymwelwyr, trigolion a busnesau.

Crynodeb o'r costau yn Opsiwn 2

8.5.118 Mae Tabl 21 yn rhoi crynodeb o'r gost sy'n gysylltiedig ag opsiwn 2. Fel y nodwyd yn flaenorol, o ystyried yr ansicrwydd ynghylch nifer a maint y darparwyr llety ymwelwyr yng Nghymru, caiff yr amcangyfrifon ar gyfer y costau posibl eu cyflwyno o reidrwydd mewn ystodau eang. Mae'r costau cyfanredol hefyd yn seiliedig ar bob un o'r 22 awdurdod lleol yn ymgynghori ar yr ardoll ac yn ei gweithredu, pan nad yw'r canlyniad hwn yn debygol mewn gwirionedd. Cydnabyddir felly bod y costau a gyflwynir yn debygol o oramcangyfrif y gost wirioneddol. Dylid dehongli'r ffigurau a gyflwynir yn ofalus o ystyried yr ansicrwydd ynghylch yr union ffigurau a'r newidynnau sy'n dylanwadu.

⁵⁹ [Cyflwyniad PowerPoint \(llyw.cymru\)](#)

Tabl 21: Crynodeb o'r costau yn Opsiwn 2

£000oedd										
	2025 – 2026	2026 – 2027	2027 – 2028	2028 – 2029	2029 – 2030	2030 – 2031	2031 – 2032	2032 – 2033	2033 – 2034	2034 – 2035
ACC (Cofrestru)	1,590 2,090	1,940 2,682	1,508 1,925	1,112 1,529	1,112 1,529	1,112 1,529	1,112 1,529	1,112 1,529	1,112 1,529	1,112 1,529
ACC (Ardoll Ymwelwyr)	1,603 2,103	2,271 2,771	2,386 2,955	1,552 2,120	1,552 2,120	1,552 2,120	1,552 2,120	1,552 2,120	1,552 2,120	1,552 2,120
Llywodraeth Cymru	94 - 154	0 - 50	20 - 70	20 - 70	20 - 70	20 - 70	20 - 70	20 - 70	20 - 70	20 - 70
Awdurdodau Lleol*	110 - 660	110 - 220	22 - 110	22 - 110	22 - 110	22 - 110	22 - 110	22 - 110	22 - 110	22 - 110
Darparwyr Llety Ymwelwyr (Cofrestru)	-	10 - 204	20 - 407	13 - 367	3 - 163	3 - 163	3 - 163	3 - 163	3 - 163	3 - 163
Darparwyr Llety Ymwelwyr (Ardoll Ymwelwyr)	-	5,120 37,871	1,760 28,771	1,760 28,771	1,760 28,771	1,760 28,771	1,760 28,771	1,760 28,771	1,760 28,771	1,760 28,771
Ymwelwyr	0	0	33,000	33,000	33,000	33,000	33,000	33,000	33,000	33,000
Cyfanswm y gost	3,397 5,007	9,451 43,798	38,716 67,238	37,479 65,967	37,469 65,763	37,469 65,763	37,469 65,763	37,469 65,763	37,469 65,763	37,469 65,763

*Mae hyn yn dangos y blynyddoedd y byddai'r awdurdod lleol yn mynd i gostau pe bai'n dewis ymgynghori ar yr ardoll yn 2025 - 2026. Os bydd awdurdod lleol yn dewis cyflwyno ardoll ymwelwyr yn ddiweddarach, bydd yn mynd i gostau yn ddiweddarach.

8.6 Effaith Economaidd

8.6.1 Mae a wnelo cost bosibl arall sy'n gysylltiedig â'r ardoll â'r effaith economaidd. Mae effaith ardoll ymwelwyr ar ddarparwyr llety yn dibynnu ar nifer o ffactorau megis a fydd darparwyr llety yn trosglwyddo'r gost i ymwelwyr drwy gynyddu pris llety ac ar ymateb ymddygiadol ymwelwyr i newid ym mhrisiau llety.

- 8.6.2 Mae'r rhyngweithio rhwng treth, gwariant, buddsoddi a thwf yn gymhleth ac yn ffynhonnell llawer o ymchwil a thrafod. Drwy ein gweithgarwch ymgysylltu â rhanddeiliaid, roedd pryder allweddol a nodwyd yn ymwneud â'r effaith economaidd bosibl y gallai ardoll ymwelwyr ei chael yng Nghymru. Mewn ymateb i hyn, gwnaethom gomisiynu ymchwil⁶⁰ i ystyried yr effaith economaidd gadarnhaol a negyddol bosibl os bydd y galw ym maes twristiaeth yn cynyddu neu'n lleihau mewn ardaloedd sy'n cyflwyno ardoll.
- 8.6.3 Ar y cyfan, prin yw'r dystiolaeth i awgrymu bod ardollau ymwelwyr ar eu pen eu hunain yn lleihau'r galw, er bod hyn yn dibynnu ar gyfradd absoliwt yr ardoll a bennir. Er enghraifft, mae'r rhan fwyaf o ardollau (mewn gwledydd eraill) yn daliadau bach y bwriedir iddynt gynyddu'r dreth a gesglir ac, ar yr un pryd, leihau unrhyw effeithiau negyddol ar y galw. Mae'r galw ym maes twristiaeth yn parhau i fod yn uchel yn yr ardaloedd hyn. Fodd bynnag, gellid dadlau y gallai twristiaeth fod wedi cynyddu'n fwy pe na bai'r ardollau hynny wedi bod ar waith. Cyfeirir at Ynysoedd Baleares yn aml fel enghraifft o dreth dwristiaeth a gafodd effaith negyddol ar y galw ym maes twristiaeth, pan gafodd ei chyhoeddi yn 2001⁶¹. Fodd bynnag, mae'r dystiolaeth sy'n ategu'r honiad hwnnw yn amhendant, am fod lleihad byd-eang ehangach mewn twristiaeth rhwng 2001 a 2004⁶², yn wir 2001 oedd y flwyddyn gyntaf ers 1982 pan welwyd twf negyddol yn y galw, gydag Ewrop yn cofnodi lleihad o 0.7% yn y galw.⁶³
- 8.6.4 Mae'r *Review of Impacts of Visitor Levies in Global Destinations*⁶⁴, a gyhoeddwyd gan Brifysgol Bangor, yn edrych ar saith astudiaeth achos o gyrchfannau ledled y byd lle mae ardollau ymwelwyr ar waith. Ym mhob un o'r cyrchfannau a astudiwyd, mae twristiaeth yn parhau i fod yn gymharol sefydlog, gyda thwf canolig yn yr ardaloedd hynny sy'n defnyddio ardollau ymwelwyr.
- 8.6.5 Mewn erthygl ddiweddar arall, nododd academyddion o Brifysgol Bangor fod y cysylltiad rhwng ardollau ymwelwyr a nifer yr ymwelwyr yn gymhleth ac yn aml yn amhendant. Mae sawl astudiaeth wedi dod i gasgliadau gwahanol, gyda rhai yn awgrymu bod ardollau twristiaeth wedi rhwystro twristiaeth ryngwladol tra bod eraill wedi dangos bod nifer yr ymwelwyr wedi cynyddu'n gyson mewn cyrchfannau twristiaeth

⁶⁰ <https://www.llyw.cymru/effeithiau-posibl-ardoll-ymwelwyr-yng-nghymru-ar-yr-economi-a-nwyon-ty-gwydr>

⁶¹ [Elasticities relevant to tourism in Scotland: evidence review - gov.scot \(www.gov.scot\)](http://www.gov.scot/Resource/0/4/04009/04009.pdf)

⁶² [UNWTO Tourism Highlights, 2002 Edition \(e-unwto.org\)](http://www.unwto.org/tourism-highlights)

⁶³ *Ibid.*

⁶⁴ <https://www.llyw.cymru/adolygiad-o-effeithiau-ardollau-ymwelwyr-mewn-cyrchfannau-byd-eang>

poblogaidd lle mae ardoll ar waith. Fodd bynnag, mae'r erthygl yn nodi, yn y cyrchfannau a astudiwyd, fod trethi twristiaeth wedi'u rhoi ar waith yn llwyddiannus ac mai prin yw'r dystiolaeth eu bod wedi peri i dwristiaid beidio ag ymweld â'r ardaloedd hyn⁶⁵.

8.6.6 Er mwyn deall effaith economaidd bosibl ardoll ymwelwyr yng Nghymru ymhellach, comisiynwyd yr Athro Calvin Jones o Ysgol Fusnes Caerdydd i nodi amcangyfrifon o effaith economaidd bosibl yr ardoll ymwelwyr yng Nghymru ar yr economi a nwyon tŷ gwydr⁶⁶.

8.6.7 Mae'r amcangyfrifon yn yr adroddiad wedi'u cyfrifo drwy gymhwysu data swyddogol a chanlyniadau adolygiad o dystiolaeth gan Alma Economics at Fodel Mewnbwn-Allbwn hirsefydlog Cymru sydd wedi'i adolygu'n helaeth gan gymheiriaid ac wedi'i ddiweddarau.

8.6.8 Er mwyn sicrhau bod y gwaith modelu yn ddichonadwy, gwnaed nifer o ragdybiaethau allweddol, sef:

- caiff yr ardoll ei rhoi ar waith gan bob awdurdod lleol ac, felly, ni fydd unrhyw achosion o newid cyrchfannau ymwelwyr yng Nghymru. (Er bod y naill a'r llall yn annhebygol iawn o ddigwydd yn ymarferol, mae'r rhagdybiaeth hon yn golygu bod yr amcangyfrifon yn rhai gofalus.)
- Pennir cyfraddau'r ardoll ar £1.25 ar gyfer Band 1 a £0.75 ar gyfer Band 2. Yna, ychwanegir TAW.
- Bydd busnesau yn trosglwyddo holl gostau'r ardoll i ymwelwyr.
- Ni fydd ffactorau eraill sy'n rheoli'r galw ym maes twristiaeth yn newid.
- Costau ffrithiannol neu weinyddu a allai godi o ganlyniad i gyflwyno unrhyw ardoll newydd. Nid yw'r costau hyn yn hysbys ar hyn o bryd, o ran eu maint na'u natur.
- Caiff referniw o'r ardoll ei wario gan awdurdodau lleol yng Nghymru, net o TAW, gyda hanner y referniw yn cael ei wario ar gynnal neu ehangu gwasanaethau presennol a hanner yn cael ei wario ar seilwaith neu ddatblygiadau cyfalaf.

8.6.9 Roedd un o'r rhagdybiaethau allweddol hefyd yn ymwneud ag ymateb ymwelwyr i'r ardoll – sef elastigedd pris y galw. Gan fod cryn ansicrwydd o hyd ynglŷn ag elastigedd pris y galw ar gyfer twristiaeth yng Nghymru, gan nad oes unrhyw astudiaethau sy'n benodol i Gymru y gallwn gyfeirio atynt a chan mai prin iawn yw'r ymchwil a'r

⁶⁵ [Why you should expect to pay more tourist taxes – even though the evidence for them is unclear \(theconversation.com\)](https://www.theconversation.com/why-you-should-expect-to-pay-more-tourist-taxes-even-though-the-evidence-for-them-is-unclear)

⁶⁶ <https://www.llyw.cymru/effeithiau-posibl-ardoll-ymwelwyr-yng-nghymru-ar-yr-economi-a-nwyon-ty-gwydr>

amcangyfrifon ar gyfer elastigedd pris y galw ledled y DU gyfan, mae'r adroddiad yn cyflwyno tri senario yn seiliedig ar ganlyniad adolygiad Alma Economics o elastigion sy'n berthnasol i ardoll ymwelwyr yng Nghymru⁶⁷, sef senario optimistaidd, senario niwtral a senario pesimistaidd.

Tabl 23: Effaith Flynyddol Net Amcangyfrifedig Gwariant y Sector Cyhoeddus ar yr Economi Gyfan o Ganlyniad i Gyflwyno Ardoll

<i>Pob Effaith Uniongyrchol + Anuniongyrchol, £2023</i>	<i>Optimistaidd</i>	<i>Niwtral</i>	<i>Pesimistaidd</i>
Allbwn	£19.0m	£3.4m	-£12.9m
Incwm Gwario	£5.2m	£1.0m	-£3.3m
Gwarged Gweithredu Gros	£2.9m	-£0.1m	-£3.2m
Treth Incwm a Threth Hunangyflogaeth, Pensiynau	£2.9m	£1.5m	£0.1m
Trethi, Llai Cymorthdaliadau ar Gynhyrchu	-£0.2m	-£0.5m	-£0.9m
Gwerth Ychwanegol Gros (GYG)	£10.8m	£1.9m	-£7.3m
<i>Canran GYG Economi Cymru (ffigurau bras)</i>	<i>0.013%</i>	<i>0.002%</i>	<i>-0.009%</i>
Cyflogaeth Gyfwerth ag Amser Llawn	100	-140	-390
<i>Canran Gweithlu Cymru (ffigurau bras)</i>	<i>0.007%</i>	<i>-0.010%</i>	<i>-0.028%</i>

Ffynhonnell: Jones. C, The Potential Economic & Greenhouse Gas Impacts of a Visitor Levy in Wales, Tabl 7

8.6.10 Fel y dangosir yn Nhabl 23, mae amcangyfrifon ar gyfer gweithgarwch economaidd, a fesurwyd yn ôl Gwerth Ychwanegol Gros (GYG), yn amrywio o +£10.8m i -£7.3m o GYG y flwyddyn ar draws y senarios (ym mhrisiau 2023).

8.6.11 Mae amcangyfrifon ar gyfer y newidiadau mewn cyflogaeth yn amrywio o gynnydd net o 100 o swyddi FTE yn y senario optimistaidd i leihad net o tua 390 o swyddi FTE yn y senario pesimistaidd.

8.6.12 Mae'n anochel bod y canlyniadau hyn yn ansicr a'u bod yn seiliedig ar effaith net gyffredinol am fod cynnydd yn nifer y swyddi FTE o ganlyniad i wario refeniw o'r ardoll ymwelwyr sy'n gwrthbwysu colledion. Er mwyn modelu'r effaith ar allbwn economaidd a chyflogaeth, bu'n rhaid gwneud sawl rhagdybiaeth (a nodir yn 8.6.8) nad ydynt, o bosibl, yn ddilys mewn gwirionedd. Bydd ffactorau megis y tywydd, beth mae cyrchfannau eraill yn ei wneud a chyflwr yr economi

⁶⁷ [Adolygiad tystiolaeth o elastigedd sy'n berthnasol i ardoll ymwelwyr yng Nghymru \(llyw.cymru\)](http://llyw.cymru)

oll yn effeithio ar ymddygiad ymwelwyr. Er enghraifft, ym Maromedr Twristiaeth Haf 2023, y ddau brif reswm a nodwyd gan fusnesau twristiaeth dros y lleihad yn nifer yr archebion oedd y tywydd a'r ffaith bod gan bobl lai o incwm gwario⁶⁸. Mae ymatebion ymddygiadol unigol, yn ôl eu natur, yn anrhagweladwy ac, felly, dim ond ymatebion tebygol ymhlith y mwyafrif y gallwn eu hystyried.

8.6.13 Felly, y casgliadau allweddol y gellir dod iddynt ar sail yr ymchwil hon, yn seiliedig ar dystiolaeth o wledydd eraill, set resymol o ragdybiaethau a'r hyn a wyddom am yr economi yng Nghymru, yw bod effaith economaidd yr ardoll (y newidiadau mewn allbwn a chyflogaeth) yn debygol o fod yn fach o'i gymharu â maint yr economi yng Nghymru ac yn fach o'i gymharu â maint y sector twristiaeth yng Nghymru.

⁶⁸ [Baromedr Busnes Twristiaeth Cymru 2023: Adroddiad Cam yr Haf \(llyw.cymru\)](#)

9. Asesiadau Effaith

9.1 Mae Asesiadau Effaith penodol hefyd wedi'u cynnal sy'n cwmpasu'r Bil yn ei gyfanrwydd. Rhoddir crynodeb o'r effeithiau isod. Caiff yr Asesiad Effaith Integredig llawn ynghyd ag asesiadau effaith penodol eu cyhoeddi ar wahân⁶⁹.

9.2 Hawliau Plant

9.2.1 Mae Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011 yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i roi sylw dyladwy i [Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn \(CCUHP\) a'i Brotoolau Dewisol](#) wrth arfer unrhyw un o'u swyddogaethau.

9.2.2 Roedd y ddogfen ymgynghori ar gael mewn fersiwn gymunedol ac ieuencid a fersiwn hawdd ei deall. Ym mis Mai 2022, cynhaliodd swyddogion polisi ddigwyddiad gyda Plant yng Nghymru, gan ymgysylltu â phlant a phobl ifanc rhwng 12 a 17 oed er mwyn ceisio eu barn ar yr ardoll ymwelwyr drwy drafodaethau ac ymarfer chwarae rôl. Ymgysylltodd swyddogion hefyd ag 28 o blant a phobl ifanc mewn digwyddiad wyneb yn wyneb yn Llanwrtyd a gynhaliwyd gan Plant yng Nghymru. Roedd y digwyddiad wedi darparu ffordd dywysedig a rhyngweithiol i bobl ifanc ddysgu mwy am yr ardoll a mynegi eu barn ar sut y gallai'r ardoll effeithio arnynt.

9.2.3 Dengys canlyniad ein hasesiad ar hawliau plant⁷⁰ na fydd yr ardoll yn cael unrhyw effeithiau negyddol uniongyrchol. Rhagwelwn effaith gadarnhaol ar blant a phobl ifanc o ganlyniad i gynhyrchu refeniw ychwanegol, y gall awdurdodau lleol ei ddefnyddio i wella'r gwasanaethau a'r seilwaith lleol yn eu hardal. Gellid defnyddio refeniw i wella amrywiaeth o amwynderau a fydd yn fuddiol i drigolion ac ymwelwyr.

9.2.4 Gallai fod effeithiau negyddol ar blant a phobl ifanc o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol is o ganlyniad i'r cynnydd posibl yng nghostau arosiadau dros nos. Fodd bynnag, ni wnaethom nodi unrhyw dystiolaeth sy'n awgrymu y byddai ardoll ymwelwyr yn cael yr effaith negyddol honno. Byddai cyfanswm cost y daith yn pennu lefel

⁶⁹ <https://www.llyw.cymru/bil-llety-ymwelwyr-cofrestr-ac-ardoll-cymru-asesiad-effaith-integredig>

⁷⁰ <https://www.llyw.cymru/bil-llety-ymwelwyr-cofrestr-ac-ardoll-cymru-asesiad-or-effaith-ar-hawliau-plant>

fforddiadwyedd ac, felly, pe bai ardoll yn cynyddu cyfanswm y gost, gallai gael mwy o effaith ar unigolion o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol is sy'n dewis ymweld â'r cyrchfan sy'n defnyddio ardoll. Rydym yn cydnabod y bydd ymwelwyr yn ystyried cyllideb a fforddiadwyedd wrth benderfynu ble i fynd ar wyliau ac y gallent ddewis aros mewn lleoliadau eraill lle na chodir yr ardoll neu gwtogi ar hyd eu harhosiad er mwyn lleihau'r gost ychwanegol.

9.3 Cydraddoldeb

- 9.3.1 Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gosod Dyletswydd Cydraddoldeb Gyffredinol ar Weinidogion Cymru i roi 'sylw dyladwy' i amrywiaeth o ofynion sy'n ymwneud â dileu neu leihau anfanteision i bobl sydd â nodweddion gwarchoddedig neu sy'n rhannu nodweddion gwarchoddedig a dileu rhwystrau i gyfranogi.
- 9.3.2 Cynhaliwyd yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb⁷¹ er mwyn ystyried effeithiau posibl y ddeddfwriaeth ar bobl â nodweddion gwarchoddedig fel y'u disgrifir yn Neddf Cydraddoldeb 2010.
- 9.3.3 Nododd yr ystyriaeth a roesom i effeithiau posibl y Bil ar bobl â nodweddion gwarchoddedig fod y darpariaethau yn annhebygol o effeithio ar bobl â nodweddion gwarchoddedig.
- 9.3.4 Mae'r ystyriaeth a roesom i'r effaith ar bobl anabl yn un maes lle y gallai costau fod yn uwch, am fod y dystiolaeth yn awgrymu, mewn rhai senarios, y gallai pobl anabl wynebu costau uwch am aros mewn llety ymwelwyr⁷². Gallai trefnu gwyliau arwain at gostau ychwanegol i bobl anabl yn gysylltiedig â dod o hyd i lety ac opsiynau trafniadaeth hygyrch a fforddiadwy a'r ffaith bod prinder ystafelloedd hygyrch, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig ac anghysbell ac yn ystod tymhorau prysur^{73,74}. Fodd bynnag, mae pob darparwr llety ymwelwyr yn ddarostyngedig i'r Ddyletswydd Cydraddoldeb a rhaid iddo sicrhau bod ei lety yn hygyrch (oni bai bod rhesymau pam nad yw hyn yn bosibl – h.y. statws adeilad rhestredig).
- 9.3.5 Gwnaethom ystyried a ddylai pobl anabl sydd angen gofalwr am ofal a chymorth i hwyluso ymweliad, fod yn atebol i dalu'r ardoll. O ganlyniad, bydd y Bil yn darparu y bydd ACC yn gallu rhoi ad-daliadau i berson anabl sy'n cael budd-dal anabledde cymwys ac sydd wedi talu ardoll

⁷¹ <https://www.llyw.cymru/bil-llety-ymwelwyr-cofrestr-ac-ardoll-cymru-asesiad-or-effaith-ar-gydraddoldeb>

⁷² Cost of living for people with disabilities - Llyfrgell Tŷ'r Cyffredin (parliament.uk)

⁷³ Drws ar glo: datgloi bywydau a hawliau pobl anabl yng Nghymru ar ôl COVID-19 [HTML] | LLYW.CYMRU

⁷⁴ Disability Price Tag 2023: the extra cost of disability | Disability charity Scope UK

ymwelwyr ar arhosiad mewn llety ymwelwyr a phan fydd gofalwr wedi mynd gydag ef.

- 9.3.6 Mae cysondeb y Bil â'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol wedi'i ystyried cyn cyflwyno'r ddeddfwriaeth. Nododd y dadansoddiad hwnnw fod y Bil yn annhebygol o gynnwys darpariaethau sy'n anghyson â'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol.

9.4 Prawfesur Gwledig

- 9.4.1 Gall twristiaeth ddarparu ffordd bwysig o adnewyddu diwydiannau traddodiadol ac ysgogi datblygu economaidd lleol drwy greu gwasanaethau a chyfleoedd gwaith. Er enghraifft, mae twristiaeth wledig yn dod â manteision i gymunedau lleol drwy ddarparu ffynhonnell ychwanegol o incwm i'r sector ffermio a'r sector gwasanaethau.

- 9.4.2 Tynnodd Asesiad o'r Effaith o ran Prawfesur Gwledig⁷⁵ sylw at broblemau sy'n ymwneud â chysylltedd digidol a'r posibilrwydd y gallai'r ardoll gael mwy o effaith ar ficrofusnesau a busnesau bach. Fodd bynnag, mae i'r ardoll gynllun syml ac mae'r baich yn debygol o fod yn fach iawn gan y bydd y rhan fwyaf o fusnesau yn cyflwyno ffurflenni ac yn talu'r ardoll yn llai aml. At hynny, mae'n bosibl y bydd y refeniw a godir o'r ardoll yn gwrthbwyso'r effaith neu'n cael effaith gadarnhaol ar gymunedau hyd yn oed.

9.5 Data

- 9.5.1 Mae Asesiad o'r Effaith ar Ddiogelu Data⁷⁶ wedi'i gynnal gan fod y Bil yn cyflwyno systemau newydd ar gyfer casglu a phrosesu data personol a data categori arbennig. Mae'r Bil yn cyflwyno ardoll ymwelwyr ddisgresiynol y gall awdurdodau lleol ddewis ei gweithredu ai peidio. Mae'r Bil hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i bob darparwr llety ymwelwyr fod yn gofrestredig.
- 9.5.2 Bydd y pwerau cofrestru yn un o swyddogaethau Gweinidogion Cymru. Bydd y gofrestr yn cynnwys manylion personol am y darparwr a'r math o lety ymwelwyr, er mwyn cefnogi ACC i gasglu a gweinyddu'r ardoll ymwelwyr. Gall gwybodaeth sy'n deillio o'r gofrestr fod ar gael i'r cyhoedd, er tryloywder gwybodaeth i ymwelwyr. Bydd cyflwyno'r

⁷⁵ <https://www.llyw.cymru/bil-llety-ymwelwyr-cofrestr-ac-ardoll-cymru-asesiad-effaith-prawf-gwledig>

⁷⁶ <https://www.llyw.cymru/bil-llety-ymwelwyr-cofrestr-ac-ardoll-cymru-asesiad-or-effaith-ar-ddiogelu-data>

gofrestr yn weithredol yn destun sgrinio pellach o'r effeithiau ar ddiogelu data.

- 9.5.3 Bydd yr ardoll ymwelwyr yn cael ei chasglu a'i rheoli'n ganolog gan ACC fel un o'i swyddogaethau ar ran awdurdodau lleol. Bydd angen i ACC gael data cyfunol gan dalwyr yr ardoll ar nifer yr ymwelwyr sy'n aros, er mwyn cefnogi gweithgareddau sy'n ymwneud â chydymffurfiaeth. Ochr yn ochr â hyn, bydd gan ACC bwerau i ymchwilio i dalwyr yr ardoll. Lle bo angen, er enghraifft, er mwyn atal twyll, efallai y bydd angen i ACC brosesu rhywfaint o ddata categori arbennig. Bydd ACC yn rheoli data'r ardoll ymwelwyr yn ddiogel er mwyn diogelu gwybodaeth am dalwyr yr ardoll fel y gwna ar gyfer ei drethi presennol. Er mwyn sicrhau hyn, bydd ACC yn cwblhau ei Asesiad o'r Effaith ar Ddiogelu Data ei hun.

9.6 Y Gymraeg

- 9.6.1 Daeth yr Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg⁷⁷ i'r casgliad na fydd y ddeddfwriaeth yn cael unrhyw effeithiau uniongyrchol ar y defnydd o'r Gymraeg na chymunedau Cymraeg.
- 9.6.2 Prin yw'r ymchwil gyfredol sy'n ymwneud ag effaith twristiaeth ar y Gymraeg ac nid oes fawr ddim tystiolaeth empeiraidd, ac ni ddarparodd ymatebwyr i'r ymgynghoriad fawr ddim tystiolaeth ffeithiol, os o gwbl, ar y pwnc hwn.
- 9.6.3 Gallai ardoll ymwelwyr gael effeithiau cadarnhaol a negyddol ar y Gymraeg, yn dibynnu ar sut y caiff ei llunio, ei rhoi ar waith a'i defnyddio. Gellid defnyddio'r refeniw i gefnogi mentrau Cymraeg a gwella gweithgareddau diwylliannol a threftadaeth a all greu amodau ffafriol i'r Gymraeg ffynnu. Caiff refeniw o'r ardoll ei neilltuo'n gyffredinol at ddibenion 'Rheoli a Gwella Cyrchfannau'.
- 9.6.4 Gallai fod effaith negyddol ar y Gymraeg pe bai'r ardoll neu'r dreth yn atal ymwelwyr rhag dod i Gymru, yn enwedig y rhai sydd â diddordeb yn y Gymraeg a diwylliant Cymru, neu pe bai'n gwneud y sector twristiaeth, sy'n cyflogi siaradwyr Cymraeg mewn ardal benodol, yn llai cystadleuol a phroffidiol. Gallai hyn leihau'r galw am wasanaethau a chynhyrchion Cymraeg a'r cyflenwad ohonynt, yn ogystal â'r incwm a'r cyfleoedd economaidd i siaradwyr Cymraeg. Fodd bynnag, gan y byddai'r ardoll ymwelwyr yn dreth ddisgresiynol, byddai'r union effeithiau yn dibynnu ar ba ardaloedd sy'n defnyddio ardoll a pha

⁷⁷ <https://www.llyw.cymru/bil-llety-ymwelwyr-cofrestr-ac-ardoll-cymru-asesiad-or-effaith-ar-y-gymraeg>

newidiadau ymddygiadol a fyddai'n deillio o ddefnyddio ardoll, os o gwbl.

9.7 Bioamrywiaeth

9.7.1 Daeth yr ystyriaeth a roesom i effaith y ddyletswydd ar fioamrywiaeth, newid yn yr hinsawdd ac adnoddau naturiol, i'r casgliad, er na fwriedir i'r ardoll ymwelwyr a gyflwynir gael effaith uniongyrchol ar yr amgylchedd, y gallai ei chyflwyno gael effeithiau eilaidd, pe bai'r galw ym maes twristiaeth yn cynyddu neu'n lleihau mewn ardaloedd sy'n cyflwyno'r ardoll.

9.8 Y Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol

9.8.1 Datblygwyd Asesiad o'r Effaith Economaidd-gymdeithasol⁷⁸ er mwyn nodi'r effaith amcangyfrifedig ar anghenion pobl sy'n byw, yn gweithio, yn cymdeithasu ac yn cynnal busnes yng Nghymru. Mae tystiolaeth i awgrymu bod cydberthynas gadarnhaol rhwng parodrwydd unigolyn i dalu ardoll ymwelwyr mewn gwledydd eraill a'i statws economaidd-gymdeithasol, sy'n awgrymu bod pobl dan anfantais yn fwy tebygol o gael eu hatal rhag ymweld â Chymru neu awdurdod lleol sy'n mabwysiadu ardoll yn ei ardal. Mae'n bosibl y bydd y rhai o oedran sy'n gysylltiedig ag incwm is fel arfer (er enghraifft, pobl iau) yn llai abl i fforddio cost ychwanegol llety sy'n gysylltiedig â'r ardoll.

9.8.2 Er mwyn lleihau'r risg a nodwyd bod yr ardoll yn rhwystr i bobl dan anfantais economaidd-gymdeithasol rhag mynd ar wyliau yng Nghymru, gall Gweinidogion Cymru adolygu'r polisi a'r cyfraddau i ystyried a yw'n bodloni'r amcanion ac yn parhau i fod yn deg.

9.9 Asesiad o'r Effaith ar Gyfiawnder

9.9.1 Mae'r Asesiad o'r Effaith ar Gyfiawnder yn crynhoi canlyniad y gweithgarwch ymgysylltu â'r Weinyddiaeth Gyfiawnder. Un o swyddogaethau Gweinidogion Cymru fydd y gofrestr o lety ymwelwyr a weinyddir yn ganolog. Rydym hefyd wedi dewis model cyflawni a weinyddir yn ganolog ar gyfer yr ardoll ymwelwyr ac yn bwriadu i ACC gyflwyno'r ardoll ymwelwyr am mai ACC sy'n casglu ac yn rheoli'r trethi datganoledig yng Nghymru. Daeth yr asesiad i'r casgliad ei bod yn debygol na fydd y cynigion yn cael fawr ddim effaith, os o gwbl, ar y system gyfiawnder.

⁷⁸ <https://www.llyw.cymru/bil-llety-ymwelwyr-cofrestr-ac-ardoll-cymru-asesiad-or-ddyletswydd-economaidd-cymdeithasol>

9.10 Aseiad o'r Effaith ar Gystadleuaeth

9.10.1 Gan fod y ddeddfwriaeth arfaethedig yn rhoi pwerau caniatol i awdurdodau lleol, nid yw'n bosibl cynnal aseiad cynhwysfawr o'r effaith ar gystadleuaeth. Y rheswm dros hyn yw nad yw'n hysbys pa awdurdodau lleol a allai ddefnyddio ardoll ymwelwyr. Rydym yn cynghori awdurdodau lleoli i ystyried a oes angen cynnal aseiad o'r effaith ar gystadleuaeth fel rhan o'u proses gwneud penderfyniadau ar gyfer defnyddio ardoll ymwelwyr.

9.10.2 Mae prawf hidlo'r gystadleuaeth wedi'i gwblhau ar gyfer y ddeddfwriaeth ac fe'i cyflwynir isod:

Prawf hidlo'r gystadleuaeth	
Cwestiwn	Atebwch √ neu X
C1: Yn y farchnad (marchnadoedd) yr effeithir arni (arnynt) gan y rheoliad newydd, a oes gan unrhyw gwmni fwy na 10% o gyfran y farchnad?	X
C2: Yn y farchnad (marchnadoedd) yr effeithir arni (arnynt) gan y rheoliad newydd, a oes gan unrhyw gwmni fwy nag 20% o gyfran y farchnad?	X
C3: Yn y farchnad (marchnadoedd) yr effeithir arni (arnynt) gan y rheoliad newydd, a oes gan y tri chwmni mwyaf gyda'i gilydd o leiaf 50% o gyfran y farchnad?	X
C4: A fyddai costau'r rheoliad yn cael effaith lawer mwy sylweddol ar rai cwmnïau nag eraill?	X
C5: A yw'r rheoliad yn debygol o effeithio ar strwythur y farchnad, gan newid nifer neu faint cwmnïau?	X
C6: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau sefydlu uwch i gyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr nad oes rhaid i gyflenwyr presennol eu talu?	X
C7: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau parhaus uwch i gyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr nad oes rhaid i gyflenwyr presennol eu talu?	X
C8: A yw'r sector yn cael ei nodweddu gan newid technolegol cyflym?	X
C9: A fyddai'r rheoliad yn cyfyngu ar allu cyflenwyr i ddewis pris, ansawdd neu leoliad eu cynhyrchion neu'r amrywiaeth o gynhyrchion a gynhyrchir ganddynt?	X

10. Adolygu ar ôl gweithredu

- 10.1 Am fod yr ardoll ymwelwyr yn ddisgresiynol, bydd yn anodd ymrwymo i gynnal adolygiad ffurfiol ar ôl gweithredu gan y gallai gymryd sawl blwyddyn i awdurdodau lleol benderfynu a ydynt am fabwysiadu ardoll yn eu hardal, ar ôl ymgynghori â'u cymunedau. Os bydd awdurdod lleol yn penderfynu mabwysiadu ardoll, bydd yn ofynnol iddo hysbysu ei fusnesau a'i gymunedau am y penderfyniad a rhoi'r cyfnod rhybudd gofynnol (h.y. 12 mis). Felly, caiff effeithiolrwydd y cynllun ei fonitro a'i asesu dros amser ac mae'n debygol y bydd y ffordd y gwneir hyn yn datblygu wrth i'r cynllun ddatblygu ac wrth i dystiolaeth ddod i'r amlwg.
- 10.2 Bydd gwybodaeth am berfformiad yr ardoll a'r defnydd a wneir o reffeniw ar gael gan awdurdodau bob blwyddyn. Mae'r Bil yn nodi gofyniad i awdurdodau lleol baratoi a chyhoeddi adroddiad bob blwyddyn ar faint o reffeniw a gynhyrchwyd o'r ardoll a gwybodaeth am y ffordd y defnyddiwyd yr ardoll at ddibenion rheoli cyrchfannau. Bydd swyddogion yn datblygu canllawiau i awdurdodau lleol a fydd yn rhoi cyngor ac yn nodi arferion gorau ar gyfer monitro a gwerthuso effaith yr ardoll.
- 10.3 Caiff canlyniad y ddeddfwriaeth ei fonitro'n barhaus hefyd, gan ddefnyddio cyfuniad o dnulliau, gan gynnwys monitro economi Cymru a dangosyddion cyflenwad / galw. Defnyddir data presennol a gesglir o arolygon perthnasol Croeso Cymru, y Baromedr Twristiaeth a gweithgarwch ymgysylltu ychwanegol ag awdurdodau lleol a'r sector twristiaeth er mwyn deall effeithiolrwydd y ddeddfwriaeth.
- 10.4 Rhagwelir y bydd ACC yn monitro ac yn adolygu'n barhaus pa mor effeithiol y gweinyddir y gofrestr a'r ardoll drwy ymgysylltu'n rheolaidd ag awdurdodau lleol a busnesau twristiaeth. Ochr yn ochr â hyn, bydd yn ystyried pa ddata y dylid adrodd arnynt, megis faint o reffeniw a gasglwyd.
- 10.6 Mae'r Bil yn cynnwys pwerau (ymhlith eraill – gweler tudalennau 26 - 46 am restr lawn o bwerau gwneud rheoliadau) i alluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau er mwyn gwneud y canlynol:
- adolygu cyfraddau'r ardoll ymwelwyr a bennir mewn deddfwriaeth.
 - ychwanegu, dileu neu newid disgrifiadau o amgylchiadau pryd y mae arhosiad dros nos mewn llety ymwelwyr yn digwydd neu pryd nad yw arhosiad dros nos mewn llety ymwelwyr yn digwydd.

- diwygio pa arosiadau sy'n ddarostyngedig i ba gyfradd, h.y. y gyfradd is, y gyfradd uwch neu'r gyfradd o ddim.
- ychwanegu at y rhestr o senarios lle y gallai fod yn gymwys ad-dalu ardoll ymwelwyr i ymwelwyr os bydd unrhyw effeithiau negyddol neu broblemau nas nodwyd yn flaenorol yn codi.

10.7 Bwriedir i'r dull hwn o weithredu roi hyblygrwydd i addasu'r ddeddfwriaeth yn y dyfodol yn dilyn gweithgarwch ymgysylltu a chasglu tystiolaeth parhaus.

11. Asesiad o Fforddiadwyedd

- 11.1 Er bod yr asesiad effaith rheoleiddiol yn asesu gwerth cymdeithasol ac yn cynnwys effeithiau diwylliannol, cymdeithasol ac amgylcheddol ochr yn ochr â chostau a manteision economaidd, mae'r asesiad hwn o fforddiadwyedd yn asesiad ariannol yn unig. Felly, dim ond costau o ran arian parod a manteision o ran rhyddhau arian parod sydd wedi'u cynnwys. Mae unrhyw gostau a manteision amgylcheddol, cymdeithasol a diwylliannol a chostau economaidd ehangach a nodir yn yr asesiad effaith rheoleiddiol ar gyfer y Bil wedi'u dileu o'r asesiad hwn o fforddiadwyedd. Mae costau cyfle hefyd wedi'u dileu.
- 11.2 Mae'r asesiad o fforddiadwyedd yn ystyried yr un cyfnod o amser ag a ystyriwyd gan yr asesiad effaith rheoleiddiol, sef 2025-26 i 2034-35, ac mae wedi'i gynnal gan Lywodraeth Cymru er mwyn nodi a yw'r Bil yn fforddiadwy i'r sefydliad.
- 11.3 Mae'r costau arian parod a'r manteision sy'n rhyddhau arian parod yn yr asesiad hwn wedi cael eu haddasu i adlewyrchu chwyddiant disgwylidig yn ystod y cyfnod gwerthuso. Gwnaed yr addasiad hwn ar sail amcanestyniadau datchwyddydd cynnyrch domestig gros a nodir yn Rhagolwg Economaidd a Chyllidol y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2024⁷⁹. Roedd amcanestyniadau'r Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol yn ymestyn i 2028-29 yn unig. Gan fod y rhagolygon yn sefydlogi o gwmpas 1.9% tuag at ddiwedd cyfnod rhagolwg y Swyddfa, rhagdybiwyd bod y gyfradd hon yn parhau ar gyfer gweddill y cyfnod gwerthuso. Er bod chwyddiant yn weddol sefydlog erbyn hyn, mae rhywfaint o ansicrwydd o hyd ynglŷn â beth fydd yn digwydd iddo yn y dyfodol. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i fonitro effaith chwyddiant ar gostau ariannol y Bil.
- 11.4 Dylid nodi, er bod costau wedi'u pennu i sefydliadau a phartneriaid cyflawni unigol, mai Llywodraeth Cymru fydd yn gyfrifol am ariannu unrhyw ofynion cyllidebol ychwanegol, yn arbennig mewn perthynas â rôl ACC o ran casglu a rheoli'r ardoll ymwelwyr ar ran yr awdurdodau lleol hynny sy'n dewis ei mabwysiadu, yn ogystal â chyllid awdurdodau lleol i gefnogi unrhyw ymdrechion cyfathrebu.

⁷⁹ [Rhagolwg economaidd a chyllidol – Mawrth 2024 - Y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol \(obr.uk\)](https://obr.uk)

Awdurdod Cyllid Cymru

- 11.5 Bydd costau yn gysylltiedig â datblygu a gweinyddu'r gwasanaeth cofrestru a'r ardoll ymwelwyr. Caiff costau datblygu neu 'sefydlu' eu hariannu drwy'r prosesau cyllidebol blynyddol arferol yn Llywodraeth Cymru. Mae hyn yn cynnwys datblygu ac adeiladu unrhyw wasanaethau digidol, darparu adnoddau ar gyfer timau newydd a'r prosesau sydd ynghlwm wrth greu system ar gyfer cofrestru darparwyr llety ymwelwyr a chasglu a rheoli treth newydd.
- 11.6 Bwriad y Bil yw y bydd ardoll ymwelwyr yn codi refeniw ychwanegol i'r awdurdodau lleol hynny sy'n dewis ei rhoi ar waith. Felly, bwriedir i unrhyw gostau gweithredol parhaus gael eu hadennill o dderbyniadau ardoll a gesglir gan ACC cyn eu talu i awdurdodau lleol. O ganlyniad, ni fydd unrhyw gost net barhaus i gyllidebau Llywodraeth Cymru.
- 11.7 Mae risg ei bod yn bosibl na fydd modd adennill digon o dderbyniadau ardoll i dalu costau gweinyddu os na fydd digon o awdurdodau lleol yn dewis defnyddio'r ardoll neu os bydd refeniw yn llai na chostau gweithredu ACC. Pe bai'r sefyllfa hon yn codi, byddai angen i Lywodraeth Cymru dalu gweddill y costau gweinyddu fel y'u nodir yn ein cyfrifoldeb o dan Ddeddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 am gyllido swyddogaethau ACC.

Tabl 24: Amcangyfrif o'r costau i ACC

<i>£000oedd</i>										
	2025 – 2026	2026 – 2027	2027 – 2028	2028 – 2029	2029 – 2030	2030 – 2031	2031 – 2032	2032 – 2033	2033 – 2034	2034 – 2035
Cyfanswm y gost	3,193 – 4,193	4,211 – 5,453	3,894 – 4,880	2,664 – 3,649	2,664 – 3,649	2,664 – 3,649	2,664 – 3,649	2,664 – 3,649	2,664 – 3,649	2,664 – 3,649
Cyfanswm a addaswyd ar gyfer chwyddiant	3,262 – 4,284	4,377 – 5,668	4,124 – 5,167	2,875 – 3,939	2,930 – 4,013	2,986 – 4,090	3,042 – 4,167	3,100 – 4,247	3,159 – 4,327	3,219 – 4,410

Llywodraeth Cymru

- 11.8 Bydd y costau pontio i Lywodraeth Cymru sy'n gysylltiedig ag ymgymryd â chyfathrebu a marchnata a gwerthusiad ar ôl gweithredu yn cael eu talu o ddyraniadau cyllideb presennol.

Tabl 25 Amcangyfrif o'r costau i Lywodraeth Cymru

<i>£000oedd</i>										
	2025 – 2026	2026 – 2027	2027 – 2028	2028 – 2029	2029 – 2030	2030 – 2031	2031 – 2032	2032 – 2033	2033 – 2034	2034 – 2035
Cyfanswm y gost	70 - 130	0 - 50	20 - 70	20 - 70	20 - 70	20 - 70	20 - 70	20 - 70	20 - 70	20 - 70
Cyfanswm a addaswyd ar gyfer chwyddiant	72 - 133	0 - 52	21 - 74	22 - 76	22 - 77	22 - 78	23 - 80	23 - 81	24 - 83	24 - 85

Awdurdodau Lleol

- 11.9 Yn seiliedig ar ystod o gostau amcangyfrifedig a ddarperir gan awdurdodau lleol, amcangyfrifir y byddai'r gost fesul awdurdod lleol o ymgynghori ar ardoll rhwng £5,000 a £30,000. Ar ben hynny, byddai cost untro arall o rhwng £5,000 a £10,000 am adrodd ar ganlyniad yr ymgynghoriad. Amcangyfrifir y byddai'r costau adrodd blynyddol rhwng £1,000 a £5,000 ar gyfer pob awdurdod lleol sy'n gweithredu'r ardoll.
- 11.10 Ar hyn o bryd, nid yw'n glir faint o bobl, na pha awdurdodau lleol a fydd yn ymgynghori ar yr ardoll ac yn ei gweithredu. Er mwyn cyflwyno amcangyfrif o gyfanswm y gost, pe bai pob un o'r 22 awdurdod lleol yn ymgynghori ar yr ardoll ac yn ei gweithredu, byddai'r costau ymlaen llaw yn amrywio rhwng £220,000 ac £880,000. Ar ben hynny, byddai cost barhaus flynyddol o rhwng £22,000 a £110,000. Cydnabyddir bod hyn yn debygol o oramcangyfrif cyfanswm y gost.

Tabl 26: Amcangyfrif o'r costau i Awdurdodau Lleol

<i>£000oedd</i>										
	2025 – 2026	2026 – 2027	2027 – 2028	2028 – 2029	2029 – 2030	2030 – 2031	2031 – 2032	2032 – 2033	2033 – 2034	2034 – 2035
Cyfanswm y gost	110 - 660	110 - 220	22 - 110	22 - 110	22 - 110	22 - 110	22 - 110	22 - 110	22 - 110	22 - 110
Cyfanswm a addaswyd ar gyfer chwyddiant	112 - 674	114 - 229	23 - 116	24 - 119	24 - 121	25 - 123	25 - 126	26 - 128	26 - 130	27 - 133

11.11 Mae manteision ariannol y Bil hefyd wedi'u hasesu ac mae'r gost net, ar ôl ystyried manteision, wedi'i chynnwys er mwyn rhoi darlun llawn o'r gofynion cyllidebol terfynol.

ATODIAD 1

NODIADAU ESBONIADOL

BIL LLETY YMWELWYR (COFRESTR AC ARDOLL) ETC. (CYMRU)

NODIADAU ESBONIADOL

CYFLWYNIAD

Mae'r Nodiadau Esboniadol hyn ar gyfer Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) a gyflwynwyd i Senedd Cymru ar 25 Tachwedd 2024. Fe'u lluniwyd gan Drysorlys Cymru Llywodraeth Cymru er mwyn cynorthwyo'r sawl sy'n darllen y Bil. Dylid darllen y Nodiadau Esboniadol ar y cyd â'r Bil ond nid ydynt yn rhan ohono.

CRYNODEB A CHEFNDIR

Mae'r Bil hwn yn gwneud darpariaeth i Weinidogion Cymru sefydlu cofrestr o bersonau sy'n darparu llety ymwelwyr mewn mangre yng Nghymru; i roi'r pŵer i brif gynghorau i gyflwyno ardoll ar arosiadau dros nos mewn llety ymwelwyr yn eu hardaloedd; i Awdurdod Cyllid Cymru (ACC) gasglu a rheoli ardoll ymwelwyr ar ran prif gynghorau gan ddefnyddio ei bwerau, ei hawliau a'i ddyletswyddau perthnasol a roddwyd iddo yn y ddeddfwriaeth sy'n ei lywodraethu, sef Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 (Deddf 2016); ac i wneud diwygiadau amrywiol i Ddeddf 2016.

Mae'r Bil yn cynnwys 45 o adrannau ac 1 Atodlen, ac mae wedi ei rannu yn bedair Rhan fel a ganlyn:

Rhan 1 - Trosolwg o'r Ddeddf a Thermau Allweddol a Ddefnyddir yn y Ddeddf

Rhan 2 - Cofrestr o Ddarparwyr Llety Ymwelwyr

Rhan 3 - Ardoll Ymwelwyr

Rhan 4 - Darpariaeth Amrywiol a Chyffredinol

Atodlen 1 – Diwygio Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016.

SYLWEBAETH AR YR ADRANNAU

Rhan 1 - Trosolwg o'r Ddeddf a Thermau Allweddol a Ddefnyddir yn y Ddeddf

Adran 1 – Trosolwg o'r Ddeddf hon

1. Mae'r trosolwg o'r Bil yn dangos sut y mae Rhannau'r Bil wedi eu trefnu ac yn rhoi disgrifiad byr o'r hyn y mae pob Rhan yn ei wneud.

Adran 2 – Llety ymwelwyr

2. Mae'r adran yn diffinio "llety ymwelwyr" ar gyfer y gofrestr o lety ymwelwyr a'r ardoll ymwelwyr. Mae'n manylu ar beth yw llety ymwelwyr, ynghyd â'r eithriadau. Mae hefyd yn cynnwys pŵer i wneud rheoliadau er mwyn i Weinidogion Cymru ddiwygio'r rhestr o lety ymwelwyr.

3. Mathau o lety ymwelwyr

Mae llety ymwelwyr yn cynnwys:

- (i) gwestai, tai llety, llety gwely a brecwast, neu lety tebyg arall;
 - (ii) hosteli ieuentid, byncdai, neu lety tebyg arall;
 - (iii) llain neu ardal ar gyfer gwerysyla, neu ar gyfer cartref symudol nad yw wedi ei leoli'n barhaol neu'n lled-barhaol ar safle neu mewn un lle;
 - (iv) llety mewn safleoedd gwerysyla, safleoedd carafannau, parciau gwyliau, canolfannau gwyliau neu mewn lleoedd eraill tebyg;
 - (v) cartrefi symudol neu lestrau neu gerbydau eraill sydd wedi eu lleoli'n barhaol neu'n lled-barhaol mewn un lle ac sydd wedi eu rhoi ar gael, ar sail tymor byr, ar gyfer teithio busnes neu deithio hamdden neu deithiau addysgol;
 - (vi) llety hunanddarpar sydd wedi ei roi ar gael, ar sail tymor byr, ar gyfer teithio busnes neu deithio hamdden neu deithiau addysgol;
 - (vii) unrhyw fath arall o lety sydd wedi ei roi ar gael, ar sail tymor byr, ar gyfer teithio busnes neu deithio hamdden neu deithiau addysgol.
4. Nid yw llety a restrir yn is-adran (1)(e) i (g) o'r adran hon ond yn llety ymwelwyr at ddibenion y Bil os yw wedi ei roi ar gael ar sail tymor byr h.y. ar gyfer arosiadau o 31 o nosweithiau neu lai na hynny.
 5. Mae'r adran yn eithrio mathau penodol o lety rhag cael eu hystyried yn llety ymwelwyr. Nid yw llety yn llety ymwelwyr os yw ar safleoedd Sipsiwn a Theithwyr neu os yw mewn cartrefi symudol neu lestrau nad ydynt wedi eu

lleoli'n barhaol neu'n lled-barhaol mewn un lle. Mae "cartref symudol" a "safle Sipsiwn a Theithwyr" yn dermau a ddiffinnir yn yr adran.

6. Mae gan Weinidogion Cymru y pŵer i ddiwygio, drwy reoliadau, y mathau, neu'r disgrifiadau o fathau, o lety a ddosberthir yn llety ymwelwyr.

Adran 3 - Darparwr llety ymwelwyr

7. Mae'r adran hon yn datgan bod person yn ddarparwr llety ymwelwyr at ddibenion y Bil hwn os yw'r person hwnnw, yng nghwrs masnach neu fusnes, yn darparu, neu'n cynnig darparu, llety ymwelwyr mewn mangre yng Nghymru sy'n caniatáu i un neu ragor o bobl aros yn y llety am o leiaf un noson, a'i fod yn feddiannydd ar y fangre. Nid yw hyn yn cynnwys contractau gwasanaeth, contractau prentisiaeth, na chontractau pan fo'r preswlydd yn darparu gwasanaethau i'r darparwr llety.
8. Mae'r adran hefyd yn datgan bod "person" yn yr adran hon yn cynnwys dau berson neu ragor sy'n gweithredu mewn partneriaeth (yn ogystal â dau berson neu ragor sy'n gweithredu fel corff anghorfforedig, neu gorff corfforedig).

Rhan 2 - Cofrestr o Ddarparwyr Llety Ymwelwyr

Adran 4 - Dyletswydd i gynnal cofrestr o ddarparwyr llety ymwelwyr

9. Mae'r adran yn darparu ei bod yn ofynnol i Weinidogion Cymru gadw cofrestr o ddarparwyr llety ymwelwyr.
10. Rhaid i'r gofrestr gynnwys: enw'r darparwr llety ymwelwyr; unrhyw enw masnachu a ddefnyddir gan y darparwr llety ymwelwyr; cyfeiriad priodol y darparwr llety ymwelwyr; datganiad ynghylch a yw'r darparwr llety ymwelwyr yn unigolyn, yn bartneriaeth, yn gorff corfforedig neu'n gorff anghorfforedig; enw, cyfeiriad ac ardal prif gyngor y fangre lle y darperir y llety ymwelwyr hwnnw; a'r math o lety a ddarperir. Diffinnir y cyfeiriad priodol fel naill ai cyfeiriad swyddfa gofrestedig neu brif swyddfa'r bartneriaeth neu'r corff, neu gyfeiriad hysbys diwethaf person.
11. Rhoddir pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau, i'w galluogi i ychwanegu, amrywio neu ddileu disgrifiad o'r wybodaeth sy'n ofynnol yn y gofrestr.

Adran 5 - Dyletswydd ar ddarparwyr llety ymwelwyr i fod yn gofrestedig

12. Mae'r adran hon yn datgan bod rhaid i ddarparwyr llety ymwelwyr, fel y'u diffinnir yn adran 3, fod yn gofrestedig ar y gofrestr a gedwir gan Weinidogion Cymru mewn cysylltiad â phob mangre yng Nghymru lle y mae'r darparwr llety ymwelwyr yn darparu, neu'n cynnig darparu, llety ymwelwyr.

13. Mae'r adran hefyd yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau i esemptio disgrifiadau penodol o ddarparwr llety ymwelwyr drwy gyfeirio at y math o lety ymwelwyr a ddarperir; natur neu gynnwys y contractau y darperir y llety odanynt; natur neu statws y darparwr llety ymwelwyr neu unrhyw nodwedd benodol arno; natur neu statws y bobl y mae'r darparwr llety ymwelwyr yn darparu llety iddynt, neu unrhyw nodwedd benodol ar y bobl hynny; neu unrhyw reswm arall a fyddai'n briodol, neu i ddiwygio'r Ddeddf.

Adran 6 - Cyhoeddi gwybodaeth sydd yn y gofrestr

14. Mae'r adran hon yn caniatáu i Weinidogion Cymru gyhoeddi, mewn unrhyw fodd y maent yn ystyried ei fod yn briodol, unrhyw wybodaeth sy'n deillio o'r gofrestr o ddarparwyr llety ymwelwyr. Mae hyn yn cynnwys y canlynol, ond heb fod yn gyfyngedig iddynt: enwau a chyfeiriadau mangreoedd llety ymwelwyr yng Nghymru, y math o lety a ddarperir, a manylion personau cofrestredig os ydynt wedi eu cofrestru fel darparwr llety ymwelwyr.

Adran 7 - Cofrestru: pwerau i wneud darpariaeth atodol etc.

15. Mae'r adran hon yn datgan bod gan Weinidogion Cymru y pŵer i wneud rheoliadau ynghylch y gofrestr a gofynion cofrestru, gan gynnwys darpariaethau ar gyfer partneriaethau a chyrrif anghorfforedig, y weithdrefn gofrestru (gan gynnwys amrywio a chanslo cofrestriad), rhannu data, mesurau gorfodi, gan gynnwys darpariaethau ar gyfer troseddau am beidio â chydymffurfio, a naill ai adolygiadau neu apelau neu'r ddau.

Rhan 3 - Ardoll Ymwelwyr

Adran 8 - Pŵer prif gyngor i gyflwyno ardoll ar arosiadau dros nos mewn llety ymwelwyr

16. Mae'r adran hon yn nodi y caiff prif gyngor godi "ardoll ymwelwyr" ("yr ardoll") ar arosiadau dros nos mewn llety ymwelwyr yn ei ardal. Mae'r ardoll i'w chasglu a'i rheoli gan Awdurdod Cyllid Cymru ("ACC") ar ran prif gyngor. Rhaid i ACC gasglu a rheoli'r ardoll yn unol â'r Bil hwn ac â Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016.

Adran 9 - Arosiadau dros nos mewn llety ymwelwyr

17. Mae'r adran hon yn diffinio arhosiad dros nos mewn llety ymwelwyr. Mae arhosiad dros nos mewn llety ymwelwyr yn digwydd pan fydd unigolion yn preswyllo am un neu ragor o nosweithiau o dan contract, pan fydd y llety wedi ei ddarparu yng nghwrs masnach neu fusnes, a phan nad y llety yw prif breswylfa'r unigolion hynny.
18. Mae'r eithriadau yn cynnwys arosiadau sy'n hwy nag 31 o nosweithiau, a llety sydd wedi ei drefnu o dan y ddeddfwriaeth benodol a restrir sy'n ymwneud â mewnfudo, lloches, mechniaeth, prawf, neu amodau mechniaeth mewnfudo.

Mae'r adran hefyd yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru, drwy reoliadau, i ddiwygio'r disgrifiadau o amgylchiadau pryd y mae arhosiad dros nos mewn llety ymwelwyr yn digwydd neu pryd nad yw arhosiad dros nos mewn llety ymwelwyr yn digwydd.

Adran 10 - Atebolrwydd am dalu'r ardoll

19. Mae'r adran hon yn nodi mai'r person sy'n atebol am dalu'r ardoll yw'r darparwr llety ymwelwyr. Yr adeg pan fydd yr atebolrwydd am dalu'r ardoll yn codi yw pan fydd person yn cychwyn ei arhosiad yn y llety.

Adran 11 - Cyfrifo swm yr ardoll sy'n daladwy

20. Mae'r adran hon yn nodi'r dull ar gyfer cyfrifo swm yr ardoll sydd i'w godi mewn cysylltiad ag arhosiad. Cyfrifir swm yr ardoll drwy, yn gyntaf, ganfod nifer y personau sydd â hawlogaeth i aros a lluosu'r rhif hwnnw â chyfanswm nifer y nosweithiau y mae ganddynt hawlogaeth i aros. Yna, caiff y rhif hwnnw ei luosi â'r gyfradd briodol. Mae'r tair cyfradd briodol wedi eu nodi yn adran 12 (y gyfradd is, y gyfradd uwch, a'r gyfradd o ddim).

Adran 12 - Cyfraddau'r ardoll

21. Mae'r adran hon yn nodi tair cyfradd yr ardoll; y gyfradd is yw £0.75, y gyfradd uwch yw £1.25, a'r gyfradd o ddim. Mae'r adran hefyd yn tynnu sylw at y posibilrwydd y gall prif gyngor gyflwyno premiwm ar y gyfradd (a amlinellir yn adran 14).

22. Caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio'r gyfradd is, y gyfradd uwch, neu'r ddwy gyfradd, drwy reoliadau.

Adran 13 - Dyfarnu pa gyfradd sy'n gymwys

23. Mae'r adran hon yn diffinio pa fathau o lety ymwelwyr sy'n ddarostyngedig i gyfradd is, cyfradd uwch, neu gyfradd o ddim yr ardoll. Mae'r gyfradd is yn gymwys i arosiadau mewn hosteli ac mewn pebyll ar safleoedd gwerysyla. Mae'r gyfradd uwch yn gymwys i bob math arall o lety ymwelwyr oni bai bod y gyfradd o ddim yn gymwys (is-adran (2)).

24. Mae is-adran (3) yn nodi'r unig arhosiad dros nos sydd â chyfradd o ddim - arhosiad sydd wedi ei ddarparu neu ei drefnu gan awdurdod tai lleol mewn llety ymwelwyr ar gyfer y rhai sy'n ddigartref.

25. Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau wneud darpariaethau er mwyn: ychwanegu mathau newydd o lety ymwelwyr y mae pob cyfradd yn gymwys iddynt, neu ddiwygio neu ddileu'r mathau presennol; nodi gofynion tystiolaeth y mae rhaid eu bodloni cyn y gall darparwr gymhwyso'r gyfradd o ddim neu'r gyfradd is; a gwneud trefniadau ar gyfer dyroddi talebau at ddiben profi bod y gyfradd o ddim yn gymwys i arhosiad dros nos penodol mewn llety ymwelwyr, ac mewn perthynas â dyroddi talebau o'r fath.

Adran 14 - Ychwanegu premiwm at gyfradd yr ardoll

26. Mae'r adran hon yn amlinellu y caiff prif gyngor ychwanegu swm ychwanegol o ardoll (sef premiwm) at gyfradd is a/neu gyfradd uwch yr ardoll a fydd yn gymwys yn ei ardal.
27. Caiff Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, bennu uchafswm y premiwm ar gyfer y gyfradd is a/neu'r gyfradd uwch.

Adran 15 - Cais am ad-dalu swm sy'n gyfwerth â'r ardoll

28. Mae'r adran hon yn amlinellu'r broses ar gyfer gwneud cais am ad-daliad o swm sy'n gyfwerth â'r ardoll sy'n daladwy am arhosiad dros nos mewn llety ymwelwyr.
29. Mae'r adran yn datgan y caiff person wneud cais i ACC am ad-daliad os darparodd y person hwnnw gydnabyddiaeth am arhosiad dros nos mewn llety ymwelwyr sy'n perthyn i un o'r tri chategori isod:
- (i) arhosodd y person yn y llety oherwydd nad oedd yn gallu preswyllo yn ei unig breswylfa neu yn ei brif breswylfa oherwydd risg i'w iechyd, i'w ddiogelwch, neu i'w les,
 - (ii) darparwyd y llety i berson a oedd, ar adeg yr arhosiad, yn ddigartref o fewn ystyr adran 55 o Ddeddf Tai (Cymru) 2014, neu
 - (iii) roedd y person a arhosodd dros nos yn cael budd-dal anabledd (a ddiffinnir yn adran 15(5)) ac roedd person arall wedi mynd gyda'r person hwnnw ar yr arhosiad dros nos.
30. Rhaid gwneud y cais am ad-daliad o swm sy'n gyfwerth â'r ardoll o fewn 30 o ddiwrnodau i'r diwrnod olaf yr oedd gan y person hawlogaeth i aros yn y llety. Pan ddarparodd mwy nag un person gydnabyddiaeth am yr arhosiad, caiff y personau hynny wneud cais ar y cyd.
31. Os caniateir y cais, bydd ACC yn ad-dalu swm sy'n gyfwerth â'r ardoll sy'n daladwy am yr arhosiad. Gall y swm sydd i'w ad-dalu amrywio gan ddibynnu ar nifer y bobl a arhosodd, a nifer y nosweithiau. Rhaid i ACC hefyd dalu swm y mae'n ystyried y dylid ei dalu os nad yw'r cais cyfan ar gyfer pob person a/neu bob noson o'r arhosiad yn briodol.
32. Mae is-adran (5) yn darparu rhestr o fudd-daliadau sydd, o'u cael, yn arwain at hawlogaeth i hawlio ad-daliad o'r ardoll yn unol ag is-adran (1)(c). Mae'r is-adran honno yn nodi'r achos pan fo person a arhosodd dros nos yn y llety ymwelwyr o dan y contract yn cael budd-dal anabledd, a bod person arall wedi mynd gyda'r person hwnnw ar yr arhosiad dros nos, pa un a arhosodd y person arall hwnnw yn y llety o dan contract gwahanol ai peidio.

33. Caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio'r adran i ychwanegu, dileu neu newid disgrifiadau o amgylchiadau ar gyfer gwneud cais, neu i ddiwygio'r diffiniad o "budd-dal anabledd".

Adran 16 - Dyletswydd i ddychwelyd ffurflen ardoll mewn cysylltiad â chyfnod cyfrifyddu

34. Rhaid i ddarparwr llety ymwelwyr ddychwelyd ffurflen i ACC ar gyfer pob cyfnod cyfrifyddu y mae'n gweithredu busnes llety ymwelwyr, pa un a oes unrhyw arosiadau dros nos wedi digwydd ai peidio.
35. Rhaid i'r ffurflen gynnwys asesiad o swm yr ardoll sy'n daladwy am y cyfnod cyfrifyddu, a hefyd naill ai datganiad gan y darparwr fod yr wybodaeth yn y ffurflen yn gywir neu ardystiad gan asiant y darparwr fod y darparwr wedi gwneud datganiad o'r fath i'r perwyl hwnnw.
36. Rhaid i'r darparwr llety ymwelwyr ddychwelyd ffurflen i ACC ar ddyddiad ffeilio'r ffurflen neu cyn hynny. Mae'r dyddiad ffeilio yn dibynnu a oes rhwymedigaeth ar y darparwr llety ymwelwyr i anfon ffurflenni blynyddol ynteu ffurflenni chwarterol. Yn achos ffurflen flynyddol, y dyddiad ffeilio yw 30 Ebrill yn y flwyddyn ariannol sy'n dilyn y flwyddyn ariannol y mae'r ffurflen yn ymwneud â hi. Mae blwyddyn ariannol yn cwmpasu'r cyfnod o 1 Ebrill mewn un flwyddyn hyd at 31 Mawrth yn y flwyddyn ganlynol. Yn achos darparwr llety ymwelwyr y mae rhwymedigaeth arno i anfon ffurflenni chwarterol, neu sydd wedi dewis gwneud hynny, y dyddiad ffeilio yw diwrnod olaf y mis yn dilyn diwedd y cyfnod cyfrifyddu.

Adran 17 - Ffurflen flynyddol neu chwarterol

37. Mae'r adran hon yn datgan y caiff darparwyr llety ymwelwyr ddewis dychwelyd ffurflenni blynyddol neu ffurflenni chwarterol ar gyfer blwyddyn ariannol os na ddisgwylir i'w hatebolrwydd o ran yr ardoll fod yn fwy na £1,000. Os oes disgwyl i atebolrwydd darparwr o ran yr ardoll fod yn fwy £1,000, neu os oedd ei atebolrwydd yn fwy na £1,000 yn y flwyddyn ariannol flaenorol, rhaid i'r darparwr ddychwelyd ffurflenni chwarterol.
38. Mae gan Weinidogion Cymru y pŵer, drwy reoliadau, i ddiwygio swm y trothwy ar gyfer ffeilio yn flynyddol neu'n chwarterol ac i bennu'r wybodaeth y mae rhaid i ddarparwr llety ymwelwyr ei darparu i ACC os yw'n dymuno dychwelyd ffurflenni blynyddol.
39. Ni chaiff newid o rwymedigaeth i ddychwelyd yn flynyddol i rwymedigaeth i ddychwelyd yn chwarterol, neu i'r gwrthwyneb, gymryd effaith ond ar ddechrau blwyddyn ariannol. Fodd bynnag, os oes gan ddarparwr bwyntiau cosb, ni chaiff y darparwr newid pa mor aml y mae'n dychwelyd ffurflenni.

Adran 18 - Ystyr "cyfnod cyfrifyddu": ffurflenni blynyddol

40. Mae'r adran hon yn diffinio'r cyfnod cyfrifyddu ar gyfer ffurflenni blynyddol ac yn darparu rheol gyffredinol a dwy reol ar wahân sy'n ymdrin ag amgylchiadau penodol (gan nodi y gellir cyflwyno'r ardoll naill ai ar 1 Ebrill neu 1 Hydref, mewn unrhyw flwyddyn, yn unol ag adran 26).
41. Mae'r rheol gyffredinol yn darparu mai'r cyfnod cyfrifyddu yw'r flwyddyn ariannol, gan ddechrau ar y dyddiad y mae darparwr llety ymwelwyr yn cychwyn gweithrediadau ardolladwy.
42. Mae "cychwyn gweithrediadau ardolladwy" yn cynnwys:
- (i) y dyddiad y mae darparwr llety ymwelwyr yn darparu, neu'n cynnig darparu, llety ymwelwyr mewn ardal lle y mae'r ardoll wedi cael ei chyflwyno (pa un a yw'r person hwnnw wedi darparu llety ymwelwyr yn yr ardal honno, neu yn rhywle arall, cyn y dyddiad hwnnw ai peidio), neu
 - (ii) pan fo'r person hwnnw yn flaenorol wedi darparu, neu wedi cynnig darparu, llety ymwelwyr mewn ardal lle y mae'r ardoll wedi cael ei chyflwyno, ac yna wedi peidio â gwneud hynny, ar y dyddiad y mae'r person hwnnw yn ailgychwyn darparu, neu gynnig darparu, llety ymwelwyr mewn ardal lle y mae'r ardoll wedi cael ei chyflwyno.

Adran 19 - Ystyr "cyfnod cyfrifyddu": ffurflenni chwarterol

43. Mae'r adran hon yn diffinio'r cyfnod cyfrifyddu ar gyfer darparwyr llety ymwelwyr sy'n dychwelyd ffurflenni chwarterol.
44. Os yw darparwr yn cychwyn gweithrediadau ardolladwy ar ôl i'r ardoll gael ei chyflwyno, mae'r cyfnod cyfrifyddu cyntaf yn dechrau ar ddyddiad cychwyn y gweithrediadau ac yn dod i ben â diwedd y chwarter calendr y dechreuodd y cyfnod cyfrifyddu ynddo.
45. Os yw'r darparwr yn gweithredu eisoes pan gyflwynir yr ardoll, mae'r cyfnod yn dechrau o ddyddiad cyflwyno'r ardoll ac yn dod i ben ar y dyddiad chwarter calendr nesaf.
46. Y cyfnodau cyfrifyddu dilynol yw pob chwarter calendr y mae'r darparwr yn cyflawni gweithrediadau ardolladwy ynddo. Diffinnir chwarter calendr fel cyfnod sy'n dod i ben â 31 Mawrth, 30 Mehefin, 30 Medi, neu 31 Rhagfyr.

Adran 20 - Talu'r ardoll

47. Mae'r adran yn nodi'r rheolau ar gyfer darparwyr llety ymwelwyr yn talu'r ardoll ymwelwyr i ACC. Rhaid i ddarparwyr llety ymwelwyr dalu swm yr ardoll a bennir yn eu ffurflen erbyn y dyddiad ffeilio. Mae'r adran hefyd yn cyfeirio at ddarpariaethau ychwanegol yn Neddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016

(Deddf 2016) sy'n mynd i'r afael â thaliadau'r ardoll y mae'n ofynnol i ddarparwyr llety ymwelwyr eu gwneud mewn sefyllfaoedd eraill, fel cywiriadau i ffurflen dreth, diwygiadau a wneir i ffurflen dreth yn ystod neu ar ôl cwblhau ymholiad, a dyfarniadau ac asesiadau ACC.

Adran 21 - ACC yn casglu ac yn rheoli'r ardoll

48. Mae'r adran hon yn cyflwyno Atodlen 1 i'r Ddeddf, sy'n cynnwys diwygiadau i Ddeddf 2016 mewn perthynas â'r ardoll, ynghyd â nifer o ddiwygiadau amrywiol eraill i'r Ddeddf honno.

Adran 22 - Cyfrif prif gyngor ar gyfer enillion yr ardoll

49. Mae'r adran hon yn ei gwneud yn ofynnol i brif gyngor sydd wedi cyflwyno ardoll ymwelwyr gael cyfrif ar wahân ar gyfer enillion yr ardoll honno. Mae'r adran hefyd yn darparu diffiniad o "enillion yr ardoll".

Adran 23 - Defnyddio enillion yr ardoll ar gyfer rheoli a gwella cyrchfannau

50. Mae'r adran hon yn ei gwneud yn ofynnol i'r prif gyngor ddefnyddio'r refeniw a gynhyrchir gan yr ardoll at ddibenion rheoli a gwella cyrchfannau yn ei ardal. Mae is-adran (2) yn darparu rhestr, nad yw'n gynhwysfawr, o'r mathau o wariant gan y prif gyngor a fydd yn bodloni'r gofyniad am wariant ar reoli a gwella cyrchfannau. Bydd gwariant o'r fath yn cynnwys lliniaru'r effaith y mae ymwelwyr yn ei chael; hybu'r Gymraeg; cefnogi twf economaidd cynaliadwy twristiaeth a theithio; a darparu a gwella seilwaith, cyfleusterau a gwasanaethau i ymwelwyr (hyd yn oed os nad ydynt yn cael eu defnyddio gan ymwelwyr yn unig).

Adran 24 - Adroddiad ar ddefnyddio enillion yr ardoll

51. Mae'r adran hon yn gosod cyfrifoldeb ar brif gyngor i gyhoeddi adroddiad ar enillion yr ardoll ar gyfer pob blwyddyn ariannol y mae'r ardoll yn cael effaith ynddi yn ei ardal. Rhaid i'r adroddiad gynnwys gwybodaeth am swm yr ardoll a gasglwyd ac enillion yr ardoll (sef y refeniw net y mae'r prif gyngor yn ei gael ar ôl i gostau casglu'r ardoll gael eu didynnu). Rhaid i'r adroddiad hefyd nodi sut y mae'r enillion wedi cael eu gwario, neu sut y byddant yn cael eu gwario, ar reoli a gwella cyrchfannau.

52. Rhaid cyhoeddi'r adroddiad ar wefan y cyngor cyn gynted â phosibl ar ôl 30 Mehefin yn y flwyddyn ariannol sy'n dilyn y flwyddyn ariannol y mae'r adroddiad yn ymwneud â hi. Rhaid cyhoeddi'r adroddiad heb fod yn hwyrach na diwedd y flwyddyn ariannol sy'n dilyn y flwyddyn ariannol y mae'r adroddiad yn ymwneud â hi.

53. Caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio'r adran hon drwy reoliadau i nodi gofynion ar gyfer adroddiadau'r prif gyngor, ac i newid nifer yr adroddiadau y mae rhaid eu cyhoeddi ar gyfer blwyddyn ariannol, pa mor aml y'u cyhoeddir, a'r dyddiad erbyn pryd y mae rhaid eu cyhoeddi.

Adran 25 - Ymgynghori cyn cyflwyno, newid neu ddiddymu'r ardoll

54. Mae'r adran hon yn darparu'r camau y mae rhaid i brif gyngor eu cymryd cyn iddo gyflwyno, newid neu ddiddymu'r ardoll, neu unrhyw breiniwm, yn ei ardal.
55. Rhaid i'r prif gyngor hysbysu ACC am ei fwriadau mewn cysylltiad â'r ardoll a chyhoeddi adroddiad sy'n nodi'r cynnig ac sy'n cynnwys gwybodaeth benodol a restrir yn yr adran.
56. Pan fo'r prif gyngor yn bwriadu cyflwyno'r ardoll, rhaid iddo gyhoeddi adroddiad sy'n cynnwys amcangyfrif o enillion yr ardoll a fydd yn cael eu codi yn yr ardal honno mewn blwyddyn ariannol ac amcangyfrif o'r costau y bydd y prif gyngor yn mynd iddynt. Pan fo prif gyngor yn cynnig newid yr ardoll, rhaid iddo gyhoeddi adroddiad sy'n cynnwys amcangyfrif o enillion yr ardoll mewn cysylltiad â'r flwyddyn ariannol lawn gyntaf ar ôl newid yr ardoll. Pan fo'r prif gyngor yn bwriadu diddymu'r ardoll yn ei ardal, rhaid iddo ddarparu amcangyfrif o effaith diddymu'r ardoll ar ei refeniw. Rhaid i'r prif gyngor anfon ei adroddiad i ACC ac ymgynghori ag unrhyw ymgynghoreion gorfodol, neu bersonau priodol eraill, am ei adroddiad a'i gynigion mewn cysylltiad â'r ardoll.
57. Yn is-adran (4), mae'r adran hon yn amlinellu bod yr ymgynghoreion gorfodol yn cynnwys: pobl leol, cynghorau tref a chymuned, y bwrdd gwasanaethau cyhoeddus ar gyfer ardal y prif gyngor, prif gynghorau ar gyfer ardal sy'n cyffinio, awdurdodau parciau cenedlaethol perthnasol, cyd-bwyllgorau corfforedig y mae'r prif gyngor yn aelod ohonynt, a sefydliadau sy'n cynrychioli busnesau sy'n gweithio ym maes twristiaeth neu sy'n ymwneud â gweithgareddau sy'n gysylltiedig â thwristiaeth, neu sy'n hybu twristiaeth, yn ardal y prif gyngor.
58. Yn dilyn yr ymgynghoriad, rhaid i'r prif gyngor ystyried ei gynnis gan roi sylw i'r ymatebion a ddaeth i law. Rhaid i'r prif gyngor wedyn hysbysu ACC ynghylch a yw'n bwriadu bwrw ymlaen â'i gynigion mewn perthynas â'r ardoll, a rhaid iddo gyhoeddi adroddiad terfynol ac anfon yr adroddiad hwnnw i ACC.
59. Rhaid i'r adroddiad terfynol nodi bwriadau'r prif gyngor mewn perthynas â'i gynigion, a, pan fo'n bwriadu bwrw ymlaen â'r cynnig, fanylion y cynnig hwnnw (gan gynnwys tynnu sylw at unrhyw newidiadau yn y cynnig o'r hyn yr ymgynghorwyd arno). Rhaid i'r adroddiad terfynol hefyd gynnwys crynodeb o'r sylwadau a ddaeth i law yn ystod yr ymgynghoriad.
60. Darperir diffiniadau er mwyn helpu i adnabod yr ymgynghoreion gorfodol.

Adran 26 - Cyflwyno'r ardoll a newid neu ddiddymu'r ardoll

61. Mae'r adran yn amlinellu'r broses ar gyfer prif gyngor yn cyflwyno, newid, neu ddiddymu'r ardoll ymwelwyr.

62. Rhaid i'r cyngor gyhoeddi hysbysiad sy'n nodi: pa un o'r camau sydd i'w cymryd; cyfraddau'r ardoll, oni bai bod yr ardoll i'w diddymu; y dyddiad y daw'r cam yn effeithiol, sef naill ai bod ardoll yn dod i rym, yn peidio â chael effaith, neu'n newid yn yr ardal; ac unrhyw wybodaeth berthnasol arall.
63. Rhaid i'r dyddiad y daw'r cam o ran yr ardoll yn effeithiol fod o leiaf 12 mis ar ôl cyhoeddi'r hysbysiad, neu gyfnod byrrach os cytunir arno gan y cyngor ac ACC, a rhaid mai naill ai 1 Ebrill neu 1 Hydref yw'r dyddiad hwnnw.
64. Rhaid i newidiadau i'r ardoll gael eu cyhoeddi o leiaf 6 mis ymlaen llaw a rhaid iddynt gymryd effaith ar naill ai 1 Ebrill neu 1 Hydref.
65. Mae cyflwyno, diddymu neu newid yr ardoll yn cymryd effaith ar y dyddiad a bennir yn yr hysbysiad a rhaid cyhoeddi'r hysbysiad ar wefan y cyngor ac mewn unrhyw fodd arall y mae'r cyngor yn ystyried ei fod yn briodol.

Adran 27 – Arosiadau dros nos nad effeithir arnynt gan gyflwyno neu newid yr ardoll

66. Mae'r adran yn amlinellu effaith cyflwyno neu newid yr ardoll ar arosiadau dros nos presennol.
67. Nid yw'r ardoll yn gymwys os gwnaed y contract perthnasol ar gyfer yr arhosiad dros nos cyn i'r prif gyngor benderfynu cyflwyno'r ardoll.
68. Os oes newid i'r ardoll, nid yw'n gymwys i arhosiad dros nos os gwnaed y contract perthnasol cyn i'r prif gyngor benderfynu newid yr ardoll.
69. Mae'r "contract perthnasol" yn cyfeirio at y contract y mae gan un neu ragor o bersonau hawlogaeth i breswyllo yn y llety odano, ac y mae'r darparwr llety ymwelwyr yn barti iddo.

70. Y dyddiad y mae prif gyngor yn penderfynu cyflwyno, newid neu ddiddymu'r ardoll yw'r dyddiad y mae'n cyhoeddi hysbysiad o dan adran 26(2).

Adran 28 - Dehongli'r Bennod

71. Mae'r adran hon yn darparu diffiniadau a dehongliadau ar gyfer termau a ddefnyddir yn y Bennod, gan gynnwys "pobl leol" ac "enillion yr ardoll", ac yn nodi ymhle y diffinnir cyfeiriadau at newid yr ardoll.

Adran 29 - Ystyr "busnes perthnasol" yn y Bennod hon

72. Mae'r adran yn diffinio "busnes perthnasol" ar gyfer y Bennod, sef busnes, neu ran o fusnes, y mae person, yng nghwrs y busnes hwnnw, yn darparu, neu'n cynnig darparu, llety ymwelwyr mewn mangre yng Nghymru ac yn feddiannydd ar y fangre lle y darperir y llety ymwelwyr.

Adran 30 - Dyletswyddau ac atebolrwyddau partneriaethau a chyrrff anghorfforedig

73. Mae'r adran hon yn amlinellu cyfrifoldebau ac atebolrwyddau partneriaid ac aelodau rheoli cyrrff anghorfforedig mewn perthynas â'r ardoll.

74. Mae'r Bil yn ei gwneud yn ofynnol bod rhaid i unrhyw beth y mae'n ofynnol ei wneud neu y caniateir ei wneud o dan ddeddfiad sy'n ymwneud â'r ardoll gan bersonau sy'n cynnal busnes mewn partneriaeth gael ei wneud gan bob partner ar yr adeg y'i gwneir neu y mae'n ofynnol ei wneud. Fodd bynnag, caniateir i unrhyw beth y mae'n ofynnol ei wneud neu y caniateir ei wneud gan bob partner gael ei wneud yn lle hynny gan unrhyw un neu ragor ohonynt.

75. Rhaid i unrhyw beth y mae'n ofynnol ei wneud neu y caniateir ei wneud o dan ddeddfiad sy'n ymwneud â'r ardoll gan bersonau sy'n cynnal busnes fel corff anghorfforedig gael ei wneud gan bob aelod rheoli o'r corff ar yr adeg y'i gwneir neu y mae'n ofynnol ei wneud. Fodd bynnag, caniateir i unrhyw beth y mae'n ofynnol ei wneud neu y caniateir ei wneud gan bob aelod rheoli gael ei wneud yn lle hynny gan unrhyw un neu ragor ohonynt.

76. Mae aelodau rheoli corff anghorfforedig yn cynnwys pob aelod sy'n dal swydd llywydd, cadeirydd, trysorydd, ysgrifennydd, neu unrhyw swydd debyg. Os nad oes unrhyw swydd o'r fath, aelodau rheoli corff anghorfforedig yw pob aelod sy'n dal swydd aelod o bwyllgor sy'n rheoli materion y corff.

77. Mae atebolrwydd am dalu swm perthnasol o ganlyniad i unrhyw beth a wneir neu nas gwneir gan bersonau sy'n cynnal busnes mewn partneriaeth neu fel corff anghorfforedig yn atebolrwydd ar y cyd ac unigol i bob person sy'n aelod o'r bartneriaeth neu'r corff ar yr adeg y gwneir y peth neu'r adeg nas gwneir.

78. Os yw person yn aelod o'r bartneriaeth neu'r corff am ran o gyfnod cyfrifyddu yn unig, atebolrwydd personol y person am yr ardoll sydd i'w chodi mewn cysylltiad â'r cyfnod cyfrifyddu yw'r gyfran o'r atebolrwydd sy'n ymwneud â

busnes y bartneriaeth neu'r corff sy'n deg ac yn rhesymol o dan yr amgylchiadau.

79. Diffinnir y term "swm perthnasol" yn yr adran fel swm o ardoll, cosb o dan ddeddfiad sy'n ymwneud â'r ardoll, a llog ar symiau o'r fath.

Adran 31 - Pŵer i wneud darpariaeth bellach ynghylch partneriaethau a chyrrff anghorfforedig

80. Mae'r adran hon yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau i ychwanegu at unrhyw ddarpariaeth a wneir gan ddarn o ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â'r ardoll ynglŷn ag achosion pan fo personau yn cynnal busnes mewn partneriaeth neu fel corff anghorfforedig, i ddiddymu darpariaeth o'r fath, ei dirymu, neu ei diwygio fel arall.

Adran 32 - Marwolaeth, analluedd ac ansolfedd

81. Mae'r adran hon yn amlinellu'r broses a'r gofynion ar gyfer person ("A") sy'n cynnal busnes perthnasol person arall ("B") sydd wedi marw, wedi mynd yn analluog, neu wedi dod yn ddarostyngedig i weithdrefn ansolfedd.

82. Rhaid i A hysbysu ACC ei fod yn cynnal y busnes perthnasol a darparu manylion ynghylch natur a dyddiad y digwyddiad a arweiniodd at y sefyllfa hon. Rhaid rhoi'r hysbysiad o fewn 30 o ddiwrnodau i'r diwrnod y dechreuodd A gynnal y busnes perthnasol.

83. Caiff ACC drin A fel pe bai A yn B at ddibenion yr ardoll, gydag effaith o'r adeg y dechreuodd A gynnal y busnes perthnasol, ni waeth a yw A wedi rhoi hysbysiad ai peidio. Rhaid i ACC ddyroddi hysbysiad i A (ac, os yw'n briodol, i B) am y penderfyniad i drin A fel pe bai'n B.

84. Os yw B yn peidio â bod yn analluog neu'n ddarostyngedig i weithdrefn ansolfedd, neu os yw A yn peidio â chynnal busnes perthnasol B, rhaid i A hysbysu ACC am y ffaith honno a'r dyddiad y digwyddodd hynny. Rhaid i'r hysbysiad gael ei roi o fewn 30 o ddiwrnodau i'r dyddiad hwnnw.

85. Rhaid i ACC beidio â thrin A fel pe bai'n B os yw ACC wedi ei fodloni bod y naill neu'r llall o'r amodau yn is-adran (6) wedi ei fodloni, ni waeth a yw A wedi rhoi hysbysiad ai peidio. Rhaid i ACC ddyroddi hysbysiad i A (ac, os yw'n briodol, i B) am y penderfyniad i beidio â thrin A fel pe bai'n B.

86. Daw person yn ddarostyngedig i weithdrefn ansolfedd os gwneir y person yn fethdalwr, os yw trefniant gwirfoddol ar ran cwmni yn cymryd effaith, os yw'r person yn mynd i ddwylo'r gweinyddwr neu'n destun datodiad neu dderbynyddiad, neu os yw unrhyw ddigwyddiad cyfatebol yn digwydd o dan gyfraith yr Alban, Gogledd Iwerddon, neu wlad y tu allan i'r DU.

Adran 33 - Pŵer i wneud darpariaeth bellach ynghylch marwolaeth, analluedd ac ansolfedd

87. Mae'r adran hon yn darparu y caiff Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, ychwanegu at unrhyw ddarpariaeth a wneir gan ddarn o deddfwriaeth sy'n ymwneud â'r ardoll yng nghyswllt marwolaeth, analluedd ac ansolfedd, diddymu darpariaeth o'r fath, ei dirymu, neu ei diwygio.

88. Caiff rheoliadau fynd i'r afael ag amgylchiadau pryd y mae person yn mynd yn analluog neu'n dod yn ddarostyngedig i weithdrefn ansolfedd, neu'n peidio â bod yn analluog neu'n ddarostyngedig i weithdrefn ansolfedd. Cânt hefyd gwmpasu dyletswyddau, atebolrwyddau, a hawlogaethau sy'n ymwneud â'r ardoll pan fo person wedi marw, wedi mynd yn analluog, neu wedi dod yn ddarostyngedig i weithdrefn ansolfedd.

89. Caiff y rheoliadau fod yn gymwys pa un a yw unrhyw un arall yn cynnal busnes perthnasol person ar ôl i'r person farw, fynd yn analluog, neu ddod yn ddarostyngedig i weithdrefn ansolfedd ai peidio.

90. Caiff y rheoliadau hefyd gynnwys cosbau am fethiannau i gydymffurfio â'r rheoliadau neu â gofynion a osodir ar bersonau heblaw ACC. Cânt hefyd ddarparu ar gyfer adolygiadau ac apelau.

Adran 34 - Pŵer i wneud darpariaeth ynglŷn â throsglwyddo busnesau fel busnesau gweithredol

91. Mae'r adran hon yn darparu y caiff Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, sicrhau bod deddfwriaeth yn parhau i fod yn gymwys pan drosglwyddir busnes perthnasol o un person i un arall fel busnes gweithredol.

92. Caiff y rheoliadau wneud darpariaeth:

- (i) i ACC gael ei hysbysu am drosglwyddo'r busnes;
- (ii) i unrhyw atebolrwydd neu ddyletswydd ar ran y trosglwyddwr sy'n ymwneud â'r ardoll ddod yn atebolrwydd neu'n ddyletswydd i'r trosglwyddai;
- (iii) i unrhyw hawlogaeth ar ran y trosglwyddwr i ollwng neu ad-dalu swm o ardoll, pa un a yw'n codi cyn y trosglwyddiad neu ar ei ôl, ddod yn hawlogaeth i'r trosglwyddai;
- (iv) i unrhyw beth a wnaed cyn y trosglwyddiad gan y trosglwyddwr neu mewn perthynas â'r trosglwyddwr gael ei drin at ddibenion yr ardoll fel pe bai wedi ei wneud gan y trosglwyddai neu mewn perthynas â'r trosglwyddai;

(v) ynglŷn â dyletswyddau i gadw cofnodion a'u storio'n ddiogel.

93. Caiff y rheoliadau hefyd gyflwyno cosbau am fethiannau i gydymffurfio â'r rheoliadau a chânt hefyd ddarparu ar gyfer naill ai adolygiadau neu apelau neu'r ddau.

94. Caiff y rheoliadau hefyd ddiwygio neu gymhwyso (gydag addasiadau neu hebddynt) unrhyw ddeddfiad sy'n ymwneud â'r ardoll.

Adran 35 - Llety ymwelwyr mewn mangre o fewn ardal mwy nag un prif gyngor

95. Mae'r adran hon yn datgan, os nad yw'r fangre lle y darperir llety ymwelwyr yn gyfan gwbl o fewn ardal un prif gyngor, fod y fangre i'w thrin at ddibenion yr ardoll fel pe bai yn yr ardal lle y mae'r rhan fwy neu'r rhan fwyaf o'r fangre.

Adran 36 - Trefniadau â thrydydd parti i gasglu'r ardoll etc. ar ran y darparwr

96. Mae'r adran hon yn amlinellu cyfrifoldebau darparwr llety ymwelwyr mewn perthynas â'r ardoll os yw'n gwneud trefniadau i un neu ragor o bersonau gasglu'r ardoll a'i thalu i ACC, neu ddychwelyd ffurflenni ardoll ymwelwyr, ar ran y darparwr, er enghraifft asiantiaid teithio ar-lein neu gyfrifwyr.

97. Mae'r adran yn cadarnhau y gellir gwneud trefniadau i drydydd parti gasglu symiau, ffeilio ffurflenni ardoll ymwelwyr a dyroddi ad-daliadau o dan yr amgylchiadau yn adran 36 ond nad yw'r trefniant yn effeithio ar rwymedigaethau'r darparwr llety ymwelwyr o dan y Ddeddf neu Ddeddf 2016.

Adran 37 - Pŵer Gweinidogion Cymru i osod gofynion o ran hysbysebu a bilio etc.

98. Mae'r adran hon yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau er mwyn gosod gofynion sy'n ymwneud â gwybodaeth am swm yr ardoll ar ddarparwyr llety ymwelwyr sy'n darparu, neu'n cynnig darparu, llety ymwelwyr, a hynny mewn perthynas ag anfonebu am arhosiad yr ymwelwyr, a sut a phryd y mae'n ofynnol i'r darparwr roi gwybod i ymwelwyr am fodolaeth, natur a swm yr ardoll.

99. Caiff y rheoliadau gynnwys gofynion penodol, er enghraifft: pan ddarperir y swm sy'n daladwy am arhosiad dros nos, ei fod hefyd yn cynnwys swm yr ardoll sy'n daladwy am yr arhosiad; bod deunydd hybu, marchnata a deunydd perthnasol arall yn cynnwys manylion swm yr ardoll sy'n daladwy; a bod rhaid arddangos yn y llety wybodaeth sy'n ymwneud â'r ardoll sy'n daladwy.

100. Caiff Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, hefyd osod sancsiynau sifil, gan gynnwys cosbau ariannol, gofynion yn ôl disgrisiwn, hysbysiadau stop ac ymgymeriadau gorfodi, ar y darparwyr llety ymwelwyr hynny sy'n methu â chydymffurfio â'r gofynion a nodir mewn unrhyw reoliadau a wneir o dan yr adran hon, a chânt hefyd wneud darpariaethau ar gyfer apelau yn erbyn sancsiynau sifil o'r fath.

Adran 38 - Prif gyngor yn arfer ei swyddogaethau o dan y Rhan hon etc.

101. Mae'r adran yn amlinellu nad yw swyddogaethau prif gyngor mewn cysylltiad â'r ardoll yn swyddogaethau gweithrediaeth.

102. Mae'r adran hon yn darparu diffiniadau ar gyfer "gweithrediaeth" a "trefniadau gweithrediaeth" ac yn ychwanegu swyddogaethau sy'n ymwneud â'r ardoll ymwelwyr at y rhestr o swyddogaethau nad ydynt i fod yn gyfrifoldeb i'r weithrediaeth yn Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Trefniadau Gweithrediaeth) (Swyddogaethau a Chyfrifoldebau) (Cymru) 2007 (O.S. 2007/399).

Rhan 3 - Darpariaeth Amrywiol a Chyffredinol

Adran 39 - Canllawiau a ddyroddir gan Weinidogion Cymru

103. Mae'r adran hon yn caniatáu i Weinidogion Cymru ddyroddi canllawiau ynghylch y Bil ac unrhyw reoliadau a wneir o dan y Bil. Os bydd Gweinidogion Cymru yn penderfynu cyhoeddi canllawiau, mae'r adran hon hefyd yn gosod dyletswydd arnynt i ymgynghori ag unrhyw bersonau y maent yn ystyried eu bod yn briodol.

104. Rhaid i brif gyngor roi sylw i unrhyw ganllawiau a ddyroddir o dan yr adran hon wrth ystyried a ddylid arfer swyddogaeth sy'n gysylltiedig â'i ardoll, neu wrth arfer swyddogaeth o'r fath.

Adran 40 - Pŵer i estyn y Ddeddf i ddocfeydd ac angorfeydd

105. Mae'r adran hon yn datgan y caiff Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, ddiwygio'r Bil hwn a Deddf 2016 i gymhwyso neu atgynhyrchu Rhannau 2 a 3 o'r Bil hwn, gydag addasiadau neu hebddynt, mewn cysylltiad â docfeydd ac angorfeydd a ddarperir ar gyfer llestrau.

Adran 41 - Pŵer i wneud darpariaeth ganlyniadol, darpariaeth drosiannol etc.

106. Mae'r adran yn darparu y caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau wneud darpariaeth sy'n ddeilliadol neu'n atodol i unrhyw ddarpariaeth yn y Bil neu'n ganlyniadol ar unrhyw ddarpariaeth ynddo. Caiff Gweinidogion Cymru hefyd drwy reoliadau wneud darpariaethau trosiannol neu ddarpariaethau arbed mewn cysylltiad ag unrhyw ddarpariaeth yn y Bil.

107. Caiff y rheoliadau hyn ddiwygio, addasu, diddymu neu ddirymu unrhyw ddeddfiad, gan gynnwys unrhyw ddarpariaeth yn y Ddeddf.

Adran 42 - Rheoliadau o dan y Ddeddf hon

108. Mae'r adran hon yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â rheoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru yn gyffredinol yn y Bil hwn. Bydd Gweinidogion Cymru yn gallu gwneud darpariaethau gwahanol ar gyfer sefyllfaoedd gwahanol, gwneud darpariaethau ar gyfer achosion penodol neu mewn modd mwy cyffredinol, a gwneud darpariaethau deilliadol, darpariaethau atodol,

darpariaethau canlyniadol, darpariaethau trosiannol neu ddarpariaethau arbed. Mae'r adran hefyd yn amlinellu'r weithdrefn ddeddfwriaethol ar gyfer rheoliadau a wneir o dan adrannau gwahanol o'r Bil.

Adran 43 - Dehongli

109. Mae'r adran hon yn darparu diffiniadau a dehongliadau ar gyfer termau a ddefnyddir yn y Ddeddf:

ystyr "ACC" ("WRA") yw Awdurdod Cyllid Cymru;

mae "arhosiad dros nos mewn llety ymwelwyr" ("overnight stay in visitor accommodation") i'w ddehongli yn unol ag adran 9;

mae "darparu" ("provide"), mewn perthynas â darparu llety ymwelwyr, i'w ddehongli yn unol ag adran 3;

mae "darparwr llety ymwelwyr" ("visitor accommodation provider") a "DLIY" ("VAP") i'w dehongli yn unol ag adran 3;

ystyr "ffurflen" ("return") yw ffurflen o'r math a grybwyllir yn adran 16;

ystyr "llestr" ("vessel") yw llong, cwch, rafft, neu gyfarpar arall a adeiladwyd neu a addaswyd i arnofio ar ddŵr, ac a ddyluniwyd neu a addaswyd i bobl fyw ynddo;

mae i "llety ymwelwyr" ("visitor accommodation") yr ystyr a roddir gan adran 2;

ystyr "noson" ("night") yw cyfnod sy'n dechrau ar un diwrnod ac sy'n dod i ben ar y diwrnod nesaf;

ystyr "partneriaeth" ("partnership") yw –

- (i) partneriaeth o fewn Deddf Partneriaeth 1890 (p. 39),
- (ii) partneriaeth gyfyngedig a gofrestrwyd o dan Ddeddf Partneriaethau Cyfyngedig 1907 (p. 24), neu
- (iii) partneriaeth neu endid tebyg ei gymeriad a ffurfiwyd o dan gyfraith gwlad neu diriogaeth y tu allan i'r Deyrnas Unedig;

mae i "premiwm" ("premium") yr ystyr a roddir yn adran 14(2);

ystyr "prif gyngor" ("principal council") yw cyngor ar gyfer sir neu fwrdeistref sirol yng Nghymru.

110. Mae'r adran hefyd yn datgan, pan fo'r Bil yn gosod dyletswydd ar brif gyngor i gyhoeddi penderfyniad, adroddiad neu ddogfen arall heblaw hysbysiad, fod rhaid i'r penderfyniad, yr adroddiad neu'r ddogfen arall gael ei gyhoeddi neu ei chyhoeddi ar wefan y prif gyngor, ac mewn unrhyw fodd arall y mae'r prif gyngor yn ystyried ei fod yn briodol. Rhaid i'r ddogfen gyhoeddedig gael ei rhoi ar gael i edrych arni (yn ddi-dâl) yn swyddfeydd y prif gyngor am o leiaf 12 mis ar ôl iddi gael ei chyhoeddi gyntaf.

Adran 44 - Dod i rym

111. Bydd darpariaethau'r Bil yn Rhannau 1, 3 a 4 yn dod i rym drannoeth y diwrnod y caiff y Bil hwn y Cydsyniad Brenhinol. Bydd Rhan 2 yn dod i rym yn unol â gorchymyn cychwyn a wneir gan Weinidogion Cymru.

Adran 45 - Enw byr

112. Mae'r adran hon yn cadarnhau mai enw'r Bil yw "Deddf Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025".

Atodlen 1 - Diwygio Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016

113. Mae Atodlen 1 wedi ei chyflwyno gan adran 21.

Paragraff 2 - Diwygio cyfeiriadau at "treth ddatganoledig" etc. yn Neddf 2016

114. Mae'r paragraff hwn yn nodi, pan fo "[treth] ddatganoledig" yn ymddangos yn Neddf 2016, y dylid rhoi "[treth] a gesglir gan ACC" yn ei le, heblaw yn yr eithriadau a restrir. Yn ddarostyngedig i'r eithriadau, mae'r diwygiad hwn yn caniatáu i ACC reoli a chasglu'r ardoll ymwelwyr, yn ogystal â'r trethi datganoledig, o dan yr un darpariaethau yn Neddf 2016.

Paragraffau 3 i 11 - Diwygio Rhan 2 o Ddeddf 2016

115. Mae **paragraff 3** yn diwygio adran 12(2)(b) o Ddeddf 2016 i alluogi ACC i ddarparu gwybodaeth a chymorth sy'n ymwneud â'r ardoll ymwelwyr, yn ogystal â'r trethi datganoledig, i drethdalwyr, eu hasiantiaid a phersonau eraill.

116. Mae **paragraff 3** hefyd yn mewnosod adran newydd 12(2)(e) er mwyn cynnwys darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth yn ymwneud â'r ardoll ymwelwyr i brif gynghorau fel un o swyddogaethau penodol ACC.

117. Mae **paragraff 4** yn diwygio adran 15 o Ddeddf 2016 drwy fewnosod is-adran newydd (1A) i ddarparu, cyn y caiff Gweinidogion Cymru roi cyfarwyddyd nad yw'n ymwneud ond â swyddogaethau ACC sy'n ymwneud â'r ardoll ymwelwyr, ei bod yn ofynnol i Weinidogion Cymru ymgynghori â phob prif gyngor sydd wedi cyflwyno, neu wedi penderfynu cyflwyno, ardoll ymwelwyr.

118. Mae **paragraff 5** yn diwygio adran 18(1) o Ddeddf 2016 i gynnwys achos newydd pan ganiateir datgelu gwybodaeth warchodedig am drethdalwr, sef pan wneir hynny at ddibenion swyddogaethau ACC. Gosodir cyfyngiadau ar yr achos hwn o ddatgelu a ganiateir fel na ellir datgelu gwybodaeth warchodedig am drethdalwr wrth ddarparu gwybodaeth, cyngor a chymorth i Weinidogion Cymru mewn perthynas â threthi a gesglir gan ACC, neu faterion eraill y caiff Gweinidogion Cymru wneud gwybodaeth, cyngor neu gymorth yn eu cylch yn ofynnol o bryd i'w gilydd. Rhoddir cyfyngiad tebyg ar yr achos hwn o ddatgelu a ganiateir fel na ellir datgelu gwybodaeth warchodedig am drethdalwr wrth ddarparu gwybodaeth, cyngor a chymorth mewn perthynas â'r ardoll ymwelwyr i'r prif gynghorau.

119. Mae **paragraff 6** yn mewnosod adran newydd 24A yn Neddf 2016. Mae adran 24A yn ei gwneud yn ofynnol i ACC gynnal cyfrifon ar wahân ar gyfer enillion yr ardoll ymwelwyr ar gyfer pob sir neu fwrdeistref sirol. Rhaid i ACC dalu'r enillion hyn i'r prif gynghorau perthnasol bob blwyddyn erbyn 30

Mehafin yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol neu unrhyw ddyddiad arall y cytunir arno rhwng ACC a'r prif gyngor. Rhaid i'r taliad i'r prif gyngor gael ei wneud ar ôl didynnu costau neu all daliadau perthnasol ACC y mae wedi mynd iddynt wrth arfer ei swyddogaethau a chasglu'r ardoll ymwelwyr. Caiff Gweinidogion Cymru gyflwyno rheoliadau sy'n nodi, ymysg materion eraill, sut y mae'r costau hyn yn cael eu dosrannu ac sy'n pennu'r mathau o gostau neu all daliadau y caniateir, y mae rhaid, neu na chaniateir eu didynnu.

120. Mae **paragraff 7** yn diwygio adran 25 o Ddeddf 2016 i sicrhau mai dim ond derbyniadau sy'n ymwneud â threthi datganoledig (ac nid yr ardoll ymwelwyr) ddylai gael eu talu i Gronfa Gyfunol Cymru. Mae hefyd yn mewnosod is-adran newydd (3) i sicrhau bod rhaid i ACC dalu i Gronfa Gyfunol Cymru symiau a ddidynnir o enillion yr ardoll ymwelwyr ar gyfer costau.
121. Mae **paragraff 8** yn diwygio adran 26(2) o Ddeddf 2016 fel bod y Siarter yn gymwys i gyfrifoldebau ACC am y trethi datganoledig ac i'r ardoll ymwelwyr.
122. Mae **paragraff 9** yn diwygio adran 27 o Ddeddf 2016 i sicrhau, cyn y gall ACC gyflwyno'r cynllun corfforaethol i'w gymeradwyo gan Weinidogion Cymru, fod rhaid i ACC fod wedi ymgynghori â phob prif gyngor sydd wedi cyflwyno, neu wedi penderfynu cyflwyno, yr ardoll ymwelwyr yn ei ardal ynghylch unrhyw amcanion, unrhyw ganlyniadau neu unrhyw weithgareddau sy'n ymwneud â'r ardoll ymwelwyr.
123. Mae **paragraff 10** yn diwygio adran 29 o Ddeddf 2016 drwy fewnosod is-adran newydd (2A) sy'n gosod rhwymedigaeth ar Weinidogion Cymru i ymgynghori â phob prif gyngor sydd wedi cyflwyno, neu wedi penderfynu cyflwyno, yr ardoll ymwelwyr cyn rhoi cyfarwyddyd i ACC sy'n ymwneud â'r ardoll ymwelwyr.
124. Mae **paragraff 11** yn diwygio adran 30 o Ddeddf 2016 i osod rhwymedigaeth ar Weinidogion Cymru i ymgynghori â phob prif gyngor sydd wedi cyflwyno, neu wedi penderfynu cyflwyno, yr ardoll ymwelwyr cyn rhoi cyfarwyddyd i ACC sy'n ymwneud â'r ardoll ymwelwyr.

Paragraffau 13 a 14 - Diwygio Rhan 3 o Ddeddf 2016

125. Mae **paragraff 13** yn diwygio adran 40 o Ddeddf 2016 i ddarparu diffiniad o "dyddiad ffeilio" ar gyfer ffurflen sy'n ymwneud â'r ardoll ymwelwyr.
126. Mae **paragraff 14** yn diwygio adran 58 o Ddeddf 2016 (amodau ar gyfer gwneud asesiadau ACC). Mae'n diwygio'r amodau ar gyfer gwneud asesiadau ACC i gynnwys is-adran newydd (5), sy'n pennu yr ystyrir bod gwybodaeth wedi ei darparu i ACC os yw mewn ffurflen dreth, os yw mewn dogfennau a gyflwynir neu wybodaeth a ddarperir ar gyfer ymholiad, neu os gallai ACC gasglu yn rhesymol ei bod yn bodoli o ffurflen dreth neu o ddogfennau a

gyflwynir neu wybodaeth a ddarperir ar gyfer ymholiad, neu os yw'r trethdalwr neu ei asiant yn hysbysu ACC yn ysgrifenedig fod yr wybodaeth yn bodoli.

Paragraffau 15 ac 16 - Diwygio Rhan 3A o Ddeddf 2016

127. Mae **paragraffau 15 ac 16** yn gwneud diwygiadau i Ran 3A o Ddeddf 2016 i sicrhau bod y rheol gyffredinol yn erbyn osgoi trethi yn parhau i fod yn gymwys i'r trethi datganoledig ond nad yw'n gymwys i'r ardoll ymwelwyr.

Paragraff 17 - Diwygio Rhan 4 o Ddeddf 2016

128. Mae'r paragraff hwn yn diwygio adran 86 o Ddeddf 2016 i ddileu'r gofyniad i ACC geisio cymeradwyaeth y tribiwnlys cyn dyroddi hysbysiad i'r trethdalwr sy'n ei gwneud yn ofynnol iddo ddarparu gwybodaeth neu gyflwyno dogfennau. Bydd y rheol hon sydd wedi ei newid yn gymwys i'r ardoll ymwelwyr ac i'r trethi datganoledig.

Paragraffau 18 i 29 - Diwygio Rhan 5 o Ddeddf 2016

129. Mae **paragraff 18** yn mewnosod adran newydd 117A yn Neddf 2016 sy'n darparu diffiniadau o "darparwr llety ymwelwyr", "ffurflen ardoll ymwelwyr" a "ffurflen treth ddatganoledig" ar gyfer Rhan 5 o Ddeddf 2016. Mae hefyd yn darparu rheol ar gyfer sut y mae darparwr llety ymwelwyr i'w drin o ran y math o ffurflen y mae angen i'r darparwr ei dychwelyd pan na fo erioed wedi dychwelyd ffurflen o'r blaen nac wedi datgan a oes angen iddo ddychwelyd ffurflenni blynyddol neu chwarterol. Yn y ddwy sefyllfa, mae'r darparwr i'w drin fel un sy'n ddarostyngedig i'r rheolau sy'n gymwys i ddarparwr llety ymwelwyr sy'n dychwelyd ffurflenni blynyddol.

130. Mae **paragraffau 19 i 22** yn cyflwyno nifer o fân ddiwygiadau er mwyn darparu bod adrannau 118 i 120 o Ddeddf 2016, sy'n nodi'r rheolau ar gyfer cosbau am fethiannau i ddychwelyd ffurflen, i fod yn gymwys i'r trethi datganoledig yn unig, ac nid i'r ardoll ymwelwyr.

131. Mae **paragraff 23** yn mewnosod adrannau newydd 120A i 120F yn Neddf 2016.

132. Mae adrannau 120A i 120D yn darparu rheolau'r gyfundrefn sy'n seiliedig ar bwyntiau cosb am ffeilio ffurflenni ardoll ymwelwyr blynyddol a chwarterol yn hwyr.

133. Yn achos ffurflenni blynyddol, os dychwelir ffurflen ar ôl y dyddiad ffeilio ond o fewn 48 o wythnosau ar ôl y dyddiad yr oedd y ffurflen i fod i gael ei ffeilio, gall darparwr llety ymwelwyr gael pwynt cosb. Nid oes cosb ariannol am gael un pwynt dros gyfnod o 24 mis.

134. Bydd cosb o £100 yn ddyledus os yw'r darparwr llety ymwelwyr sy'n ffeilio ffurflenni blynyddol wedi cael dau bwynt cosb. Mae'r rheolau hefyd yn darparu y bydd pwyntiau cosb a gafwyd yn flaenorol yn dod i ben ar ddiwedd cyfnod o

- 24 mis sy'n dechrau â dyddiad ffeilio'r ffurflen y mae'r pwynt cosb yn ymwneud â hi.
135. Yn achos ffurflenni chwarterol, os dychwelir ffurflen ar ôl y dyddiad ffeilio ond o fewn 11 o wythnosau ar ôl y dyddiad yr oedd y ffurflen i fod i gael ei ffeilio, gall y darparwr llety ymwelwyr gael pwynt cosb. Nid oes cosb ariannol am gael hyd at dri phwynt dros gyfnod o 12 mis.
136. Bydd cosb o £100 yn ddyledus os yw'r darparwr llety ymwelwyr sy'n ffeilio ffurflenni chwarterol wedi cael pedwar pwynt cosb. Mae'r rheolau hefyd yn darparu y bydd pwyntiau cosb a gafwyd yn flaenorol yn dod i ben ar ddiwedd cyfnod o 12 mis sy'n dechrau â dyddiad ffeilio'r ffurflen y mae'r pwynt cosb yn ymwneud â hi.
137. Ni chaiff darparwr llety ymwelwyr sydd wedi cael un neu ragor o bwyntiau cosb nad ydynt wedi dod i ben newid o rwymedigaeth i ddychwelyd ffurflenni yn chwarterol i rwymedigaeth i'w dychwelyd yn flynyddol, nac i'r gwrthwyneb.
138. Yn ogystal â'r ddarpariaeth ar gyfer y system gosbau sy'n seiliedig ar bwyntiau, mae adran 120E yn darparu, yn achos y rhwymedigaethau i ddychwelyd ffurflenni yn chwarterol ac yn flynyddol, y bydd cosb o £100 os yw'r ffurflen yn dal i fod heb ei ffeilio 6 mis ar ôl y dyddiad ffeilio.
139. Mae adran 120F yn darparu, yn ogystal â'r system gosbau sy'n seiliedig ar bwyntiau, y bydd cosb am ddychwelyd ffurflenni fwy na 12 mis yn hwyr yn cael ei chymhwyso hefyd, a hynny yn achos y rhwymedigaethau i ddychwelyd ffurflenni yn flynyddol ac yn chwarterol. Pan fo'r darparwr yn atal yn fwriadol wybodaeth a fyddai'n galluogi ACC i asesu'r atebolrwydd ("rhwymedigaeth" yn Neddf 2016), y gosb yw £300, neu swm uwch na hynny nad yw'n fwy na 95% o'r ardoll ymwelwyr y byddai'r darparwr wedi bod yn atebol am ei thalu pe bai'r ffurflen wedi ei dychwelyd. Pan fo'r ffurflen yn hwyr, ond na fo'r darparwr wedi atal gwybodaeth yn fwriadol, y gosb yw'r mwyaf o £300 a 5% o'r ardoll ymwelwyr y byddai'r darparwr wedi bod yn atebol am ei thalu pe bai'r ffurflen wedi ei dychwelyd.
140. Mae **paragraff 24** yn diwygio adran 121(1) o Ddeddf 2016 fel y gellir gostwng cosbau ariannol yn achos y trethi datganoledig ac yn achos yr ardoll ymwelwyr.
141. Mae **paragraff 25** yn diwygio adran 122 o Ddeddf 2016 i fewnosod rheolau ar gyfer cosbau ariannol pan fydd darparwr llety ymwelwyr yn methu â thalu'r ardoll ymwelwyr i ACC erbyn y dyddiad y mae'n ddyledus. Y gosb am fethu â thalu'r ardoll ymwelwyr mewn pryd yw 5% o swm yr ardoll nas talwyd, ond, os yw 5% o swm yr ardoll nas talwyd yn llai na £100, y gosb yw £100; ac, os yw 5% o swm yr ardoll nas talwyd yn fwy na £5,000, y gosb yw £5,000. Gwneir

diwygiadau eraill i adran 122 i ddarparu ar gyfer y croesgyfeiriadau cywir at adran newydd 122B ac i fewnosod llinell newydd yn Nhabl A1.

142. Mae **paragraff 26** yn mewnosod adran newydd 122B yn Neddf 2016. Mae'r adran newydd yn darparu cosbau am barhau i fethu â thalu'r ardoll ymwelwyr. Mae cosbau pellach am dalu'n hwyr os yw swm o ardoll ymwelwyr yn parhau i fod heb ei dalu ar ôl 6 mis. Y gosb yw 5% o'r swm sy'n parhau i fod heb ei dalu, ond, os yw 5% o'r swm nas talwyd yn llai na £100, y gosb yw £100; ac, os yw 5% o'r swm nas talwyd yn fwy na £5,000, y gosb yw £5,000. Os yw'r ardoll ymwelwyr yn parhau i fod heb ei thalu 12 mis ar ôl y dyddiad y cododd atebolrwydd am ei thalu o dan adran 122 o Ddeddf 2016, yna cymhwysir cosb ar sail yr un dull cyfrifo ag ar ôl 6 mis i swm yr ardoll ymwelwyr sy'n ddyledus ar y dyddiad cosbi 12 mis.

143. Mae **paragraffau 27 i 29** yn diwygio adrannau 126, 127 a 128 o Ddeddf 2016 i gynnwys croesgyfeiriadau at gosbau'r ardoll ymwelwyr fel bod y rheolau sydd yn yr adrannau hynny yn gymwys i'r cosbau sy'n gysylltiedig â'r ardoll ymwelwyr.

Paragraff 30 - Diwygio Rhan 8 o Ddeddf 2016

144. Mae **paragraff 30** yn diwygio adran 172(2) o Ddeddf 2016 i fewnosod dau benderfyniad apeliadwy newydd. Y cyntaf yw penderfyniad sy'n ymwneud â phwynt cosb am fethu â dychwelyd ffurflen. Yr ail yw penderfyniad i ddyroddi hysbysiad trethdalwr, neu i gynnwys gofyniad penodol mewn hysbysiad o'r fath, os nad oedd y tribiwnlys wedi cymeradwyo dyroddi'r hysbysiad.

Paragraffau 31 i 36 - Diwygio Rhan 10 o Ddeddf 2016

145. Mae **paragraff 31** yn mewnosod adran newydd 187B yn Neddf 2016 o ran cymhwyso i'r Goron mewn perthynas â'r ardoll.

146. Mae **paragraff 32** yn diwygio adran 189 o Ddeddf 2016 i sicrhau bod y pŵer i wneud rheoliadau a roddir i Weinidogion Cymru gan adran newydd 24A o Ddeddf 2016 yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft pan fydd y pŵer yn cael ei arfer.

147. Mae **paragraff 33** yn diwygio adran 190 o Ddeddf 2016 ynghylch dyroddi hysbysiadau gan ACC er mwyn cynnwys Deddf Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025. Ymhellach, mae'r diwygiadau yn darparu bod y cyfeiriad ar gyfer y ffurflen dreth ddiweddaraf a anfonwyd i ACC hefyd yn gyfeiriad priodol at ddibenion cyflwyno hysbysiad i drethdalwr neu i berson arall. Bydd y rheol newydd hon yn gymwys i hysbysiadau sy'n ymwneud â'r ardoll ymwelwyr ac â'r trethi datganoledig.

*Mae'r nodiadau hyn yn cyfeirio at Fil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. a
gyflwynwyd
i Senedd Cymru ar 25 Tachwedd 2024*

148. Mae **paragraff 34** yn diwygio adran 191 o Ddeddf 2016, sy'n ymwneud â rhoi hysbysiadau neu wybodaeth i ACC, er mwyn cynnwys Deddf Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025.
149. Mae **paragraff 35** yn diwygio adran 192, sef adran ddehongli Deddf 2016, i hepgor "trethdalwr datganoledig" ac i gynnwys "ardoll ymwelwyr", "prif gyngor", "treth a gesglir gan ACC" a "trethdalwr". Ychwanegir is-adran newydd er mwyn darparu diffiniad o'r adeg y mae prif gyngor wedi penderfynu cyflwyno'r ardoll ymwelwyr yn ei ardal.
150. Mae **paragraff 36** yn diwygio adran 193 o Ddeddf 2016 i fewnosod termau ychwanegol yn y mynegai o ymadroddion a ddiffinnir, gan gynnwys "ardoll ymwelwyr", "ffurflen treth ddatganoledig", "prif gyngor", "treth a gesglir gan ACC", "trethdalwr" etc.

ATODIAD 2

MYNEGAI O OFYNION Y RHEOLAU SEFYDLOG

Tabl 27

Rheol sefydlog		Adran	tudalennau
26.6(i)	Datgan y byddai darpariaethau'r Bil o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd	Datganiad yr Aelod	Tudalen 1
26.6(ii)	Nodi amcanion polisi y Bil	Pennod 3 – Diben y deddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael	Tudalen 5-7, 13
26.6(iii)	Nodi a gafodd ffyrdd eraill o wireddu'r amcanion polisi eu hystyried ac, os felly, pam y cafodd yr ymagwedd a gymerir yn y Bil ei mabwysiadu	Rhan 2 – Aseiad Effaith Rheoleiddiol	Tudalennau 44-46

Rheol sefydlog		Adran	tudalennau
26.6(iv)	Nodi'r ymgynghori a gafwyd, os cafwyd unrhyw ymgynghori o gwbl, ar y canlynol: (a) amcanion polisi y Bil a'r ffyrdd o'u gwireddu; (b) manylion y Bil, ac (c) Bil drafft, naill ai yn llawn neu'n rhannol (ac os yn rhannol, pa rannau)	Pennod 4 – Ymgynghori	Tudalennau 16-23
26.6(v)	Nodi crynodeb o ddeiliant yr ymgynghori hwnnw, gan gynnwys sut a pham y mae unrhyw Fil drafft wedi cael ei ddiwygio	Pennod 4 – Ymgynghori	Tudalennau 16-23
26.6(vi)	Os na chyhoeddwyd y Bil, neu ran o'r Bil, yn flaenorol fel drafft, datgan y rhesymau dros y penderfyniad hwnnw	Pennod 4 – Ymgynghori	Tudalen 23
26.6(vii)	Crynhoi yn wrthrychol yr hyn y bwriedir i bob un o ddarpariaethau'r Bil ei wneud (i'r graddau y mae angen esbonio hynny neu y mae angen cyflwyno sylwadau ar hynny) a rhoi'r wybodaeth arall sy'n angenrheidiol i esbonio effaith y Bil	Atodiad 1 – Nodiadau Esboniadol	Tudalen 110-132
26.6(viii)	Nodi'r amcangyfrifon gorau o'r canlynol: (a) y costau gweinyddol gros, y costau cydymffurfio gros a'r costau gros eraill y byddai darpariaethau'r Bil yn arwain atynt;	Rhan 2 – Asesiad Effaith Rheoleiddiol	Tudalennau 47-50

Rheol sefydlog		Adran	tudalennau
	<p>(b) yr arbedion gweinyddol y byddai'r Bil yn arwain atynt;</p> <p>(c) costau gweinyddol net darpariaethau'r Bil;</p> <p>(d) dros ba gyfnodau amser y disgwyliid i'r holl gostau ac arbedion hynny godi; ac</p> <p>(e) ar bwy y byddai'r costau'n syrthio</p>		
26.6(ix)	Unrhyw fanteision ac anfanteision amgylcheddol a chymdeithasol sy'n deillio o'r Bil na ellir eu mesur yn ariannol	Rhan 2 – Aseiad Effaith Rheoleiddiol	Tudalen 50
26.6(x)	<p>Os yw'r Bil yn cynnwys unrhyw ddarpariaeth sy'n rhoi pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth, nodi mewn perthynas â phob darpariaeth o'r fath:</p> <p>(a) y person neu'r corff y rhoddir y pŵer iddo ac ym mha fodd y mae'r pŵer i gael ei arfer;</p> <p>(b) pam y bernir ei bod yn briodol dirprwyo'r pŵer; ac</p> <p>(c) gweithdrefn y Senedd (os oes un) y mae'r is-ddeddfwriaeth a wnaed neu sydd i'w gwneud wrth arfer y pŵer i ddod oddi tani, a pham y barnwyd ei bod yn briodol ei gosod o dan y weithdrefn honno</p>	Pennod 5 – Y pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth	Tudalennau 26-46

Rheol sefydlog		Adran	tudalennau
	(ac nid ei gosod o dan unrhyw weithdrefn arall);		
26.6(xi)	Os yw'r Bil yn cynnwys unrhyw ddarpariaeth sy'n codi gwariant ar Gronfa Gyfunol Cymru, ymgorffori adroddiad gan yr Archwilydd Cyffredinol sy'n nodi ei farn ef ar a yw'r tâl yn briodol neu beidio	Nid yw'r gofyniad yn Rheol Sefydlog 26.6(xi) yn gymwys i'r Bil hwn	Amherthnasol
26.6(xii)	Nodi'r effaith bosibl (os o gwbl) ar y system gyfiawnder yng Nghymru a Lloegr yn sgil darpariaethau'r Bil ("asesiad effaith ar gyfiawnder"), yn unol ag adran 110A o'r Ddeddf.	Rhan 2 – Asesiad Effaith Rheoleiddiol	Tudalen 102
26.6B	Pan fo darpariaethau'r Bil yn deillio o ddeddfwriaeth sylfaenol bresennol, boed at ddibenion diwygio neu gydgrynhoi, rhaid darparu tabl tarddiadau i gyd-fynd â'r Memorandwm Esboniadol er mwyn esbonio'n glir beth yw'r berthynas rhwng y Bil a'r fframwaith cyfreithiol presennol.	Nid yw'r gofyniad yn Rheol Sefydlog 26.6B ynghylch Tabl Tarddiadau yn gymwys i'r Bil hwn oherwydd mai darn o ddeddfwriaeth annibynnol yw'r Bil ac nad yw'n tarddu o ddeddfwriaeth sylfaenol bresennol at ddibenion diwygio neu gydgrynhoi.	Amherthnasol
26.6C	Pan fo'r Bil yn cynnig diwygio deddfwriaeth sylfaenol bresennol yn sylweddol, rhaid darparu atodlen i gyd-fynd â'r Memorandwm Esboniadol, yn nodi geiriad deddfwriaeth bresennol sy'n cael ei diwygio gan y Bil, ac yn nodi'n eglur sut y caiff y geiriad hwnnw ei ddiwygio gan y Bil.	Atodiad 3 – Atodlen o Ddiwygiadau	Tudalen 137 - 175

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

ATODIAD 3

Atodlen o ddiwygiadau

Y DIWYGIADAU SYDD I GAEL EU GWNEUD GAN FIL LLETY YMWELWYR (COFRESTR AC ARDOLL) ETC. (CYMRU) 2025

Bwriedir i'r ddogfen hon ddangos sut y byddai'r darpariaethau yn Neddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 fel yr oeddent yn gymwys o ran Cymru ar 21 Hydref 2024 yn edrych fel y'u diwygid gan Fil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll Etc.(Cymru) pe bai'n cael ei ddeddfu fel y'i cyflwynwyd ar 25 Tachwedd 2024.

Ceir llinell drwy'r testun sydd i gael ei ddileu gan Fil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll Etc.(Cymru), e.e. ~~mae testun sydd wedi ei hepgor yn edrych fel hyn~~. Mae testun sydd i gael ei ychwanegu gan Fil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll Etc.(Cymru) wedi ei danlinellu, e.e. mae testun sydd wedi ei ychwanegu yn edrych fel hyn. Rhoddir y cyfeiriadau at y darpariaethau diwygio perthnasol yn y Bil yn y golofn dde ar bob tudalen.

Cynhwysir nifer o ddarpariaethau cysylltiedig yn y Ddeddf, er nad ydynt yn cael eu diwygio, er mwyn helpu i ddeall y diwygiadau arfaethedig.

Rhybudd

Mae'r testun hwn wedi ei lunio gan swyddogion Trysorlys Cymru, Llywodraeth Cymru. Er bod ymdrech wedi ei gwneud i sicrhau ei fod yn gywir, ni ddylid dibynnu arno fel testun diffiniol o'r Ddeddf na'r Bil.

At ddiben helpu pobl i ddeall effaith Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll Etc. (Cymru) yn unig y mae'r testun wedi ei lunio. Ni fwriedir iddo gael ei ddefnyddio mewn unrhyw gyd-destun arall.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Darpariaethau gweinyddu a rheoli trethi sy'n effeithio ar Ddeddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016

*Yr adran
ddiwygio ym
Mil [nodwch
enw'r Bil]
(Cymru)*

Gwneir diwygiad cyffredinol yn Neddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016. Ym mhob man yn y Ddeddf lle y crybwyllir "datganoledig" neu "ddatganoledig" **ac eithrio o'r rhestr isod, bydd y rhain yn cael eu disodli i ddarllen "a gesglir gan ACC"**. Mae hyn er mwyn galluogi ACC i gasglu a rheoli'r ardoll ymwelwyr, sydd yn dreth leol.

Mae'r adran yn nodi:

Yn lle "datganoledig" a "ddatganoledig", ym mhob lle y maent yn digwydd yn Neddf 2016 (ac yn ddarostyngedig i'r diwygiadau eraill y darperir ar eu cyfer yn yr Atodlen hon), rhodder "a gesglir gan ACC"; ond nid yn y darpariaethau a ganlyn—

- (a) adran 1(ba) (trosolwg o'r Ddeddf);
- (b) adran 12(2) (a ddiwygir gan baragraff 3) (prif swyddogaethau ACC);
- (c) adran 18(1)(j) (datgelu a ganiateir sy'n ymwneud â threthi datganoledig yr Alban);
- (d) adran 25 (a ddiwygir gan baragraff 7) (talu i Gronfa Gyfunol Cymru);
- (e) adran 26(2) (a ddiwygir gan baragraff 8) (Siarter safonau a gwerthoedd);
- (f) Rhan 3A (y rheol gyffredinol yn erbyn osgoi trethi);
- (g) adran 117A (a fewnosodir gan baragraff 18) (dehongli a chymhwyso Rhan 5 o Ddeddf 2016 mewn perthynas â'r ardoll ymwelwyr);
- (h) adrannau 118 i 120, a'r pennawd italig sy'n dod o'u blaenau (diwygir y darpariaethau hynny gan baragraffau 19 i 22) (cosb am fethu â dychwelyd ffurflen dreth);
- (i) yn adran 122(3), yn Nhabl A1, eitem 7 (dyddiadau cosbi sy'n ymwneud â'r rheol gyffredinol yn erbyn osgoi trethi);
- (j) adran 122A (cosbau pellach am barhau i fethu â thalu treth ddatganoledig);

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(k) adran 136(5) (refeniw posibl a gollir: gwrthbwysu trethi datganoledig);</p> <p>(l) yn adran 192(2) (dehongli), yn y diffiniadau o—</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) “treth ddatganoledig”; (ii) “trethdalwr datganoledig” (a hepgorir gan baragraff 35(a)(i)); (iii) “DTTT”; (iv) “treth a gesglir gan ACC” (a fewnosodir gan baragraff 35(a)(ii)); <p>(m) adran 193 (mynegai o ymadroddion a ddiffinnir).</p>	
<p style="text-align: center;">Rhan 2</p> <p style="text-align: center;">AWDURDOD CYLLID CYMRU</p> <p style="text-align: center;"><i>Sefydlu Awdurdod Cyllid Cymru, a'i statws</i></p> <p><i>Swyddogaethau</i></p> <p>12 Prif swyddogaethau</p> <p>(1) Swyddogaeth gyffredinol ACC yw casglu a rheoli trethi datganoledig.</p> <p>(2) Mae gan ACC y swyddogaethau penodol a ganlyn—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth yn ymwneud â threthi datganoledig i Weinidogion Cymru; (b) darparu gwybodaeth a chymorth yn ymwneud â <u>threthi datganoledig i drethdalwyr datganoledig threthi a gesglir gan ACC i drethdalwyr</u>, eu hasiantiaid a phersonau eraill; (c) datrys cwynion ac anghydfodau yn ymwneud â threthi datganoledig; (d) hybu cydymffurfedd â'r gyfraith sy'n ymwneud â threthi datganoledig ac amddiffyn rhag efadu trethi ac osgoi trethi mewn perthynas â threthi datganoledig. <u>(e) darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth yn ymwneud â'r ardoll ymwelwyr i brif gynghorau.</u> <p>(3) Rhaid i ACC ddarparu i Weinidogion Cymru unrhyw wybodaeth, unrhyw gyngor neu unrhyw gymorth yn ymwneud â'i swyddogaethau y caiff Gweinidogion Cymru eu gwneud yn ofynnol o bryd i'w gilydd ar unrhyw ffurf y bydd Gweinidogion Cymru yn ei phennu.</p> <p>(4) Yn ychwanegol at unrhyw bwerau eraill sydd ganddo, caiff ACC wneud unrhyw beth sydd, yn ei farn ef—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) yn angenrheidiol neu'n hwylus mewn cysylltiad ag arfer ei swyddogaethau, neu 	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(b) yn atodol i arfer y swyddogaethau hynny neu'n ffafriol i hynny.</p>	
<p>15 Cyfarwyddydau cyffredinol</p> <p>(1) Caiff Gweinidogion Cymru roi cyfarwyddydau o natur gyffredinol i ACC.</p> <p><u>(1A) Cyn rhoi cyfarwyddyd o dan is-adran (1) nad yw'n ymwneud ond â swyddogaethau ACC sy'n ymwneud â'r ardoll ymwelwyr, rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori â phob prif gyngor sydd wedi cyflwyno, neu wedi penderfynu cyflwyno, yr ardoll ymwelwyr yn ei ardal.</u></p> <p>(2) Rhaid i ACC, wrth arfer ei swyddogaethau, gydymffurfio â chyfarwyddydau a roddir o dan is-adran (1).</p> <p>(3) Ni chaiff cyfarwyddydau a roddir o dan is-adran (1) ymwneud ag arfer y swyddogaethau yn adrannau 29 na 30.</p> <p>(4) Caniateir amrywio neu ddirymu cyfarwyddydau o dan yr adran hon unrhyw bryd.</p> <p>(5) Rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi unrhyw gyfarwyddydau a roddir o dan is-adran (1).</p>	
<p><i>Gwybodaeth</i></p> <p>18 Datgelu a ganiateir</p> <p>(1) Mae'r adran hon yn caniatáu datgelu gwybodaeth warchoddedig am drethdalwr—</p> <p><u>(za) os gwneir hynny at ddibenion swyddogaethau ACC, heblaw'r swyddogaethau a grybwyllir yn adran 12(2)(a) ac (e), a (3),</u></p> <p>(a) os gwneir hynny gyda chydsyniad pob person y mae'r wybodaeth yn ymwneud ag ef,</p> <p>(b) os gwneir hynny er mwyn cael gwasanaethau mewn cysylltiad ag un o swyddogaethau ACC,</p> <p>(c) os gwneir hynny at ddibenion ymchwiliad troseddol neu achos troseddol neu at ddibenion atal troseddu neu ganfod trosedd,</p> <p>(d) os gwneir hynny i gorff sydd â chyfrifoldeb am reoleiddio proffesiwn mewn cysylltiad â chamymddwyn ar ran aelod o'r proffesiwn sy'n ymwneud ag un o swyddogaethau ACC,</p> <p>(e) os gwneir hynny at ddibenion achos sifil,</p> <p>(f) os gwneir hynny yn unol â gorchymyn llys neu dribiwnlys,</p> <p>(g) os gwneir hynny yn unol â deddfiad sy'n gwneud ei datgelu yn ofynnol neu'n caniatáu hynny,</p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(h) os gwneir hynny i ACC neu i berson y mae ACC wedi dirprwyo unrhyw un neu ragor o'i swyddogaethau iddo ar gyfer ei defnyddio yn unol ag adran 16</p> <p>(i) os gwneir hynny i Gyllid a Thollau ei Mawrhydi mewn cysylltiad ag un o swyddogaethau ACC neu mewn cysylltiad ag un o swyddogaethau Cyllid a Thollau ei Mawrhydi, neu</p> <p>(j) os gwneir hynny i Gyllid yr Alban mewn cysylltiad ag un o swyddogaethau ACC neu mewn cysylltiad â chasglu a rheoli treth ddatganoledig o fewn yr ystyr a roddir i "devolved tax" yn Neddf yr Alban 1998 (p. 46).</p> <p>(2) Caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio is-adran (1) drwy reoliadau.</p>	
<p><i>Arian</i></p> <p>24 Gwobrau</p> <p>Caiff ACC roi gwobr i berson yn dâl am wasanaeth sy'n ymwneud ag unrhyw un neu ragor o'i swyddogaethau.</p> <p><u>24A Talu enillion net yr ardoll ymwelwyr i brif gynghorau</u></p> <p><u>(1) Rhaid i ACC, mewn perthynas â phob sir neu fwrdeistref sirol y mae'r ardoll ymwelwyr wedi ei chyflwyno ynddi, gadw cyfrif ar wahân ar gyfer enillion yr ardoll ymwelwyr a gesglir mewn cysylltiad â'r sir neu'r fwrdeistref sirol honno.</u></p> <p><u>(2) Rhaid i ACC dalu enillion yr ardoll ymwelwyr a gesglir bob blwyddyn ariannol mewn cysylltiad ag ardal prif gyngor (gan gynnwys unrhyw log ar yr enillion) i'r prif gyngor hwnnw, yn ddim hwyrach nag—</u></p> <p style="padding-left: 40px;"><u>(a) 30 Mehefin yn y flwyddyn ariannol ganlynol, neu</u> <u>(b) unrhyw ddyddiad arall y cytunir arno rhwng ACC a'r prif gyngor.</u></p> <p><u>(3) Ond, yn ddarostyngedig i reoliadau o dan is-adran (5), rhaid i ACC wneud hynny ar ôl didynnu o'r enillion a dderbyniwyd ar gyfer y flwyddyn ariannol unrhyw symiau y mae ACC yn ystyried eu bod yn briodol o ran y costau y mae wedi mynd iddynt mewn cysylltiad ag arfer ei swyddogaethau yn ystod y flwyddyn ariannol honno mewn perthynas â'r ardoll ymwelwyr ar gyfer yr ardal honno.</u></p> <p><u>(4) Caiff ACC hefyd, yn ddarostyngedig i reoliadau o dan is-adran (5), ddidynnu o'r enillion a dderbyniwyd ar gyfer y flwyddyn ariannol unrhyw symiau y mae ACC yn ystyried eu bod yn briodol o ran costau y mae ACC yn ystyried y gallai fynd iddynt ac alldaliadau y mae ACC yn ystyried y gallent ddod yn daladwy—</u></p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>(a) mewn cysylltiad ag arfer ei swyddogaethau yn ystod y flwyddyn ariannol mewn perthynas â'r ardoll ymwelwyr ar gyfer yr ardal honno, ond</u> <u>(b) ar ôl iddo dalu'r enillion ar gyfer y flwyddyn honno i'r prif gyngor.</u></p> <p><u>(5) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau wneud darpariaeth bellach ynghylch didynnu symiau o ran costau, neu ddidynnu alldaliadau, gan gynnwys darpariaeth—</u> <u>(a) sy'n cyfyngu ar faint o gostau neu alldaliadau y caniateir i ACC eu didynnu (gan gynnwys drwy gyfeirio at ganran o'r alldaliadau neu'r costau yr eir iddynt neu at uchafswm y caniateir ei ddidynnu, neu drwy ddulliau eraill);</u> <u>(b) ynghylch sut y mae costau ac alldaliadau i'w dosrannu rhwng prif gynghorau sydd wedi cyflwyno'r ardoll ymwelwyr yn eu hardaloedd;</u> <u>(c) sy'n pennu mathau o gost neu alldaliad y caniateir, y mae rhaid, neu na chaniateir eu didynnu.</u></p> <p><u>(6) At ddibenion yr adran hon—</u> <u>(a) mae cyfeiriadau at enillion yr ardoll ymwelwyr yn cynnwys unrhyw gosbau ariannol a gesglir mewn perthynas â'r ardoll;</u> <u>(b) nid yw taliadau i brif gynghorau o dan is-adran (2) yn alldaliadau</u></p>	
<p>25 Talu derbyniadau i Gronfa Gyfunol Cymru</p> <p>(1) Rhaid i ACC dalu symiau a gesglir wrth arfer ei swyddogaethau <u>sy'n ymwneud â threthi datganoledig</u> i Gronfa Gyfunol Cymru.</p> <p>(2) Ond caiff ACC wneud hynny ar ôl didynnu alldaliadau ar ffurf ad-daliadau o drethi datganoledig (gan gynnwys llog ar ad-daliadau o'r fath) a chredydau mewn cysylltiad â threthi datganoledig.</p> <p><u>(3) Rhaid i ACC dalu i Gronfa Gyfunol Cymru symiau a ddidynnir o dan adran 24A(3) neu (4), mewn cysylltiad â chostau, o enillion yr ardoll ymwelwyr.</u></p>	
<p><i>Siarter safonau a gwerthoedd</i></p> <p>26 Siarter safonau a gwerthoedd</p> <p>(1) Rhaid i ACC baratoi Siarter.</p> <p>(2) Rhaid i'r Siarter gynnwys— (a) safonau gwasanaeth, safonau ymddygiad a</p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>gwerthoedd y disgwylir i ACC gadw atynt wrth ymdrin â threthdalwyr datganoledig, eu hasiantiaid, <u>prif gynghorau</u> a phersonau eraill wrth arfer ei swyddogaethau, a</p> <p>(b) safonau ymddygiad a gwerthoedd y mae ACC yn disgwyl i drethdalwyr datganoledig, eu hasiantiaid, <u>prif gynghorau</u> a phersonau eraill gadw atynt wrth ymdrin ag ACC.</p> <p>(3) Rhaid i ACC—</p> <p>(a) cyhoeddi'r Siarter,</p> <p>(b) adolygu'r Siarter—</p> <p>(i) o leiaf unwaith yn y cyfnod o 5 mlynedd sy'n dechrau â'r diwrnod y cyhoeddir y Siarter, a</p> <p>(ii) wedi hynny, o leiaf unwaith yn y cyfnod o 5 mlynedd sy'n dilyn adolygiad, ac</p> <p>(c) diwygio'r Siarter pan fo'n briodol gwneud hynny, ym marn ACC, a chyhoeddi'r Siarter ddiwygiedig.</p> <p>(4) Cyn cyhoeddi'r Siarter neu Siarter ddiwygiedig rhaid i ACC ymgynghori ag unrhyw bersonau sy'n briodol yn ei farn.</p> <p>(5) Rhaid i ACC osod y Siarter ac unrhyw Siarter ddiwygiedig gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru.</p> <p>(6) Rhaid cyhoeddi'r Siarter gyntaf o fewn 3 mis i'r adran hon ddod i rym.</p>	
<p><i>Cynlluniau corfforaethol, adroddiadau blynyddol, cyfrifon ac ati.</i></p> <p>27 Cynllun corfforaethol</p> <p>(1) Rhaid i ACC, ar gyfer pob cyfnod cynllunio, baratoi cynllun corfforaethol a'i gyflwyno i'w gymeradwyo gan Weinidogion Cymru.</p> <p>(2) Rhaid i'r cynllun corfforaethol nodi—</p> <p>(a)prif amcanion ACC ar gyfer y cyfnod cynllunio,</p> <p>(b)y canlyniadau y gellir mesur i ba raddau y cyflawnwyd y prif amcanion drwy gyfeirio atynt, ac</p> <p>(c)y gweithgareddau y mae ACC yn disgwyl ymgymryd â hwy yn ystod y cyfnod cynllunio.</p> <p><u>(2A) Cyn cyflwyno'r cynllun i'w gymeradwyo gan Weinidogion Cymru, rhaid i ACC ymgynghori â phob prif gyngor sydd wedi cyflwyno, neu wedi penderfynu cyflwyno, yr ardoll ymwelwyr yn ei ardal ar unrhyw amcanion, unrhyw ganlyniadau neu unrhyw weithgareddau sy'n ymwneud â'r ardoll ymwelwyr.</u></p> <p>(3) Caiff Gweinidogion Cymru gymeradwyo'r cynllun</p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>corfforaethol yn ddarostyngedig i unrhyw addasiadau a gytunir rhyngddynt hwy ac ACC.</p> <p>(4) Pan fo Gweinidogion Cymru yn cymeradwyo'r cynllun corfforaethol, rhaid i ACC—</p> <ul style="list-style-type: none">(a)cyhoeddi'r cynllun, a(b)gosod copi o'r cynllun gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru. <p>(5) Caiff ACC, yn ystod y cyfnod cynllunio y mae cynllun corfforaethol yn ymwneud ag ef, adolygu'r cynllun a chyflwyno cynllun corfforaethol diwygiedig i'w gymeradwyo gan Weinidogion Cymru.</p> <p>(6) Mae is-adrannau (2) i (4) yn gymwys i gynllun corfforaethol diwygiedig fel y maent yn gymwys i gynllun corfforaethol.</p> <p>(7) Ystyr "cyfnod cynllunio" yw—</p> <ul style="list-style-type: none">(a)cyfnod cyntaf a ragnodir gan Weinidogion Cymru drwy reoliadau, a(b)pob cyfnod dilynol o 3 blynedd. <p>(8) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau roi unrhyw gyfnod arall sy'n briodol yn eu barn hwy yn lle'r cyfnod a bennir am y tro yn is-adrannau (7)(b).</p> <p>(9) Rhaid cyflwyno'r cynllun corfforaethol ar gyfer y cyfnod cynllunio cyntaf i Weinidogion Cymru i'w gymeradwyo yn ddim hwyrach na 6 mis ar ôl sefydlu ACC; a rhaid cyflwyno'r cynllun corfforaethol ar gyfer pob cyfnod cynllunio dilynol cyn dechrau'r cyfnod cynllunio.</p>	
<p>29 Cyfrifon</p> <p>(1) Rhaid i ACC—</p> <ul style="list-style-type: none">(a)cadw cofnodion cyfrifo priodol, a(b)paratoi cyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol yn unol â chyfarwyddydau a roddir gan Weinidogion Cymru. <p>(2) Caiff y cyfarwyddydau a roddir gan Weinidogion Cymru gynnwys (ymysg pethau eraill) gyfarwyddydau o ran—</p> <ul style="list-style-type: none">(a) yr wybodaeth sydd i'w chynnwys yn y cyfrifon a'r modd y mae'r cyfrifon i'w cyflwyno;(b) y dulliau a'r egwyddorion y mae'r cyfrifon i'w paratoi yn unol â hwy;	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(c) gwybodaeth ychwanegol sydd i fynd gyda'r cyfrifon.</p> <p><u>(2A) Cyn rhoi cyfarwyddyd o dan is-adran (1)(b) nad yw'n ymwneud ond â'r ardoll ymwelwyr, rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori â phob prif gyngor sydd wedi cyflwyno, neu wedi penderfynu cyflwyno, yr ardoll ymwelwyr yn ei ardal.</u></p> <p>(3) Caniateir amrywio neu ddirymu cyfarwyddydau o dan yr adran hon unrhyw bryd.</p>	
<p>30 Datganiad Treth</p> <p>(1) Rhaid i ACC baratoi mewn cysylltiad â phob blwyddyn ariannol, yn unol â chyfarwyddydau a roddir gan Weinidogion Cymru, ddatganiad o swm yr arian a gasglwyd ganddo yn ystod y flwyddyn ariannol wrth arfer ei swyddogaethau ("Datganiad Treth").</p> <p><u>(1A) Cyn rhoi cyfarwyddyd o dan is-adran (1) nad yw'n ymwneud ond â'r ardoll ymwelwyr, rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori â phob prif gyngor sydd wedi cyflwyno, neu wedi penderfynu cyflwyno, yr ardoll yn ei ardal.</u></p> <p>(2) Caniateir amrywio neu ddirymu cyfarwyddydau o dan yr adran hon unrhyw bryd.</p>	
<p>31 Archwilio</p> <p>(1) Rhaid i ACC gyflwyno—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) y cyfrifon a baratowyd ar gyfer blwyddyn ariannol, a (b) y Datganiad Treth ar gyfer blwyddyn ariannol, i Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ddim hwyrach na 31 Awst yn y flwyddyn ariannol ganlynol. <p>(2) Rhaid i Archwilydd Cyffredinol Cymru—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) archwilio, ardystio ac adrodd ar y cyfrifon a'r Datganiad Treth, a (b) yn ddim hwyrach na diwedd y cyfnod o 4 mis sy'n dechrau â'r diwrnod y'u cyflwynir, gosod copi o'r cyfrifon a'r Datganiad Treth ardystiedig, a'r adroddiadau arnynt, gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru. <p>(3) Wrth archwilio'r cyfrifon a gyflwynir o dan yr adran hon, rhaid i Archwilydd Cyffredinol Cymru fod wedi ei fodloni yn benodol—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) yr aed i'r gwariant y mae'r cyfrifon yn ymwneud ag ef yn gyfreithlon ac yn unol â'r awdurdod sy'n ei lywodraethu, a (b) nad yw arian a dderbyniwyd at ddiben penodol neu at ddibenion penodol wedi ei wario ar unrhyw beth heblaw'r 	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>diben hwnnw neu'r dibenion hynny.</p> <p>(4) Wrth archwilio'r Datganiad Treth a gyflwynir o dan yr adran hon, rhaid i Archwilydd Cyffredinol Cymru fod wedi ei fodloni yn benodol—</p> <p>(a) bod yr arian a gasglwyd gan ACC, y mae'r Datganiad Treth yn ymwneud ag ef, wedi ei gasglu'n gyfreithlon, a</p> <p>(b) bod unrhyw alldaliadau a ddidynnwyd wedi eu didynnu yn unol ag adran <u>24A neu 25(2)</u>.</p>	
<p style="text-align: center;">Rhan 3</p> <p style="text-align: center;">FFURFLENNI TRETH, YMHOLIADAU AC ASESIADAU</p> <p style="text-align: center;">PENNOD 3</p> <p style="text-align: center;">FFURFLENNI TRETH</p> <p><i>Dyddiad ffeilio</i></p> <p>40 Ystyr “dyddiad ffeilio”</p> <p>(1) Yn Neddfau Trethi Cymru —</p> <p>(a) ystyr “dyddiad ffeilio”, mewn perthynas â ffurflen dreth ar gyfer treth trafodiadau tir, yw'r diwrnod erbyn pryd y mae'n ofynnol dychwelyd y ffurflen o dan DTTT;</p> <p>(b) mae i “dyddiad ffeilio”, mewn perthynas â ffurflen dreth ar gyfer treth gwarediadau tirlenwi, yr ystyr a roddir gan adran 39(4) o DTGT.</p> <p><u>(2) Yn y Ddeddf hon, mae i “dyddiad ffeilio”, mewn perthynas â ffurflen ardoll ymwelwyr, yr ystyr a roddir gan adran 16 o Ddeddf Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025 (dsc 00).</u></p>	
<p style="text-align: center;">PENNOD 6</p> <p style="text-align: center;">Asesiadau ACC</p> <p><i>Gwneud asesiadau ACC</i></p> <p>58 Amodau ar gyfer gwneud asesiadau ACC</p> <p>(1) O ran asesiad ACC—</p> <p>(a) caniateir ei wneud yn y [pedwar] achos a bennir yn is-adrannau [(2), (3) , (3A) a (3B)] yn unig, a</p> <p>(b) ni chaniateir ei wneud yn yr amgylchiadau a bennir yn is-adran (4).</p> <p>(2) Yr achos cyntaf yw pan fo'r sefyllfa a grybwyllir yn adran 54 neu 55 wedi ei pheri'n ddiotal neu'n fwriadol gan—</p> <p>(a) y trethdalwr,</p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(b) person sy'n gweithredu ar ran y trethdalwr, neu (c) person a oedd yn bartner yn yr un bartneriaeth â'r trethdalwr.</p> <p>(3) Yr ail achos yw— (a) pan fo ffurflen dreth wedi ei dychwelyd, (b) pan fo hawl ACC i ddyroddi hysbysiad ymholiad i'r ffurflen dreth wedi dod i ben, neu pan fo wedi cwblhau ei ymholiadau iddi, ac (c) ar yr adeg y daeth yr hawl honno ar ran ACC i ben neu y cwblhaodd yr ymholiadau hynny, na ellid bod wedi disgwyl yn rhesymol iddo fod yn ymwybodol o'r sefyllfa a grybwyllir yn adran 54 na 55 ar sail gwybodaeth a ddarparwyd i ACC cyn yr adeg honno.</p> <p>(3A) Y trydydd achos yw pan fo ACC yn gwneud addasiad o dan y rheol gyffredinol yn erbyn osgoi trethi (gweler Rhan 3A, ac adran 81E yn benodol).</p> <p>(3B) Y pedwerydd achos yw pan fo ACC wedi dod i'r casgliad fod y sefyllfa a ddisgrifir yn adran 55A wedi digwydd.</p> <p>(4) Ni chaniateir gwneud asesiad ACC yn yr achos cyntaf na'r ail achos — (a) os gellir priodoli'r sefyllfa a grybwyllir yn adran 54 neu 55 i gamgymeriad mewn ffurflen dreth o ran ar ba sail y dylid bod wedi cyfrifo'r rhwymedigaeth i'r dreth ddatganoledig, a (b) os gwnaed y camgymeriad oherwydd bod y ffurflen dreth wedi ei dychwelyd ar y sail a oedd yn bodoli ar yr adeg y'i dychwelwyd, neu yn unol â'r arfer a oedd yn bodoli'n gyffredinol bryd hynny.</p> <p><u>(5) At ddibenion is-adran (3)(c), ystyrir bod gwybodaeth wedi ei darparu i ACC—</u> <u>(a) os yw wedi ei chynnwys mewn ffurflen dreth,</u> <u>(b) os yw wedi ei chynnwys mewn unrhyw ddogfennau a gyflwynir neu unrhyw wybodaeth a ddarperir i ACC at ddibenion ymholiad i unrhyw ffurflen o'r fath, neu</u> <u>(c) os yw'n wybodaeth—</u> <u>(i) y gellid disgwyl yn rhesymol i ACC gasglu ei bod yn bodoli o wybodaeth sy'n dod o fewn paragraff (a) neu (b), neu</u> <u>(ii) y mae'r trethdalwr neu berson sy'n gweithredu ar ran y trethdalwr yn hysbysu ACC yn ysgrifenedig ei bod yn bodoli.”</u></p>	
<p style="text-align: center;">Rhan 3A</p> <p style="text-align: center;">Y RHEOL GYFFREDINOL YN ERBYN OSGOI: TRETHI</p>	

<u>DATGANOLEDIG</u>	
<i>Trosolwg</i>	
<p>81A Ystyr “y rheol gyffredinol yn erbyn osgoi trethi” a throsolwg ohoni</p> <p>(1) Mae'r Rhan hon yn gwneud darpariaeth <u>sy'n ymwneud â threthi datganoledig</u> ar gyfer gwrthweithio manteision treth sy'n deillio o drefniadau artiffisial i osgoi trethi, gan gynnwys darpariaeth—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) ynghylch ystyr “trefniant osgoi trethi”, “artiffisial” a “mantais drethiannol” (adrannau 81B i 81D); (b) ynghylch pŵer ACC i wneud addasiadau i wrthweithio manteision treth a'r camau i'w cymryd gan ACC mewn cysylltiad ag addasiadau o'r fath (adrannau 81E i 81G). <p>(2) Enw'r rheolau yn y Rhan hon gyda'i gilydd yw “y rheol gyffredinol yn erbyn osgoi trethi”.</p> <p><i>Trefniadau artiffisial i osgoi trethi</i></p> <p>81B Trefniadau osgoi trethi</p> <p>(1) At ddibenion y Rhan hon, mae trefniant yn “trefniant osgoi trethi” os cael mantais drethiannol ar gyfer unrhyw berson yw'r prif ddiben, neu un o'r prif ddibenion, pam y mae trethdalwr <u>datganoledig</u> yn ymrwymo i'r trefniant.</p> <p>(2) Wrth benderfynu ai prif ddiben trefniant, neu un o'i brif ddibenion, yw cael mantais drethiannol, caniateir ystyried yn benodol y swm o dreth ddatganoledig a fyddai i'w godi yn absenoldeb y trefniant.</p> <p>(3) Yn y Rhan hon—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) mae “trefniant” yn cynnwys unrhyw drafodiad, unrhyw gynllun, unrhyw weithred, unrhyw weithrediad, unrhyw gytundeb, unrhyw grant, unrhyw ddealltwriaeth, unrhyw addewid, unrhyw ymgymeriad, unrhyw ddigwyddiad neu unrhyw gyfres o unrhyw un neu ragor o'r pethau hynny (pa un a ellir ei orfodi neu ei gorfodi'n gyfreithiol ai peidio); (b) mae cyfeiriadau at drefniant i'w darllen fel pe baent yn cynnwys— <ul style="list-style-type: none"> (i) cyfres o drefniadau, a (ii) unrhyw ran o drefniant neu unrhyw gam o drefniant sy'n cynnwys mwy nag un ran neu gam; (c) ystyr “trethdalwr <u>datganoledig</u>” yw person sy'n agored i dreth ddatganoledig neu a fyddai'n agored iddi oni bai am y trefniant osgoi trethi o dan sylw. 	

81CTrefniadau artiffisial i osgoi trethi

(1) At ddibenion y Rhan hon, mae trefniant osgoi trethi yn "artiffisial" os nad yw ymrwymo iddo neu ei gyflawni yn weithred resymol mewn perthynas â darpariaethau deddfwriaeth drethi Cymru sy'n gymwys i'r trefniadau.

(2) Wrth benderfynu pa un a yw'r trefniant osgoi trethi yn artiffisial, caniateir ystyried yn benodol—

- (a) unrhyw sylwedd economaidd neu fasnachol dilys sydd i'r trefniant (ac eithrio cael mantais drethiannol);
- (b) pa un ai canlyniad y trefniant yw bod swm o dreth i'w godi y mae'n rhesymol cymryd nad hwnnw oedd y canlyniad a ragwelwyd pan ddeddfwyd darpariaeth berthnasol deddfwriaeth drethi Cymru.

(3) Ond nid yw trefniant yn artiffisial os oedd, ar yr adeg yr ymrwymwyd iddo neu y'i cyflawnwyd—

- (a) y trefniant yn gyson â'r arferion a oedd yn bodoli'n gyffredinol ar y pryd, a
- (b) ACC wedi mynegi ei fod yn derbyn yr arfer hwnnw.

(4) Pan fo trefniant osgoi trethi yn rhan o unrhyw drefniadau eraill, rhaid rhoi sylw i'r trefniadau eraill hynny hefyd wrth benderfynu pa un a yw'r trefniant osgoi trethi yn artiffisial.

(5) Yn yr adran hon, ystyr "deddfwriaeth drethi Cymru" yw—

- (a) Deddfau Trethi Cymru, a
- (b) unrhyw is-ddeddfwriaeth (o fewn ystyr adran 21 o [Ddeddf Dehongli 1978 \(p. 30\)](#)) a wneir o dan y Deddfau hynny.

81D Ystyr "treth" a "mantais drethiannol"

At ddibenion y Rhan hon—

- ystyr "treth" ("*tax*") yw unrhyw dreth ddatganoledig.
- ystyr "mantais drethiannol" ("*tax advantage*") yw—

- (a) rhyddhad rhag treth neu gynnydd mewn rhyddhad rhag treth,
- (b) ad-daliad treth neu gynnydd mewn ad-daliad treth,
- (c) osgoi swm y codir treth arno neu leihau swm y codir treth arno,
- (d) gohirio talu treth neu ddwyn ymlaen ad-daliad treth,
- (e) osgoi rhwymedigaeth i ddidynnu treth neu roi cyfrif am dreth, ac
- (f) credyd treth neu gredyd treth uwch.

Gwrthweithio manteision treth

81E Addasiadau i wrthweithio manteision treth

(1) Caiff ACC wneud unrhyw addasiadau y mae o'r farn eu bod yn deg ac yn rhesymol i wrthweithio mantais drethiannol a fyddai (gan anwybyddu'r Rhan hon) yn deillio o drefniant artiffisial i osgoi trethi.

(2) Caniateir gwneud addasiad mewn cysylltiad â'r dreth ddatganoledig o dan sylw neu unrhyw dreth ddatganoledig arall.

(3) Rhaid i addasiad gael ei wneud—

(a) pan fo'r addasiad yn ymwneud â ffurflen dreth y mae ymholiad ar y gweill mewn cysylltiad ag ef, drwy ddiwygio'r ffurflen dreth mewn hysbysiad cau a ddyroddir o dan adran 50;

(b) fel arall drwy asesiad ACC.

(4) Ni chaniateir i ACC wneud addasiad oni bai ei fod wedi cydymffurfio â gofynion adrannau 81F ac 81G.

81F Hysbysiad gwrthweithio arfaethedig

(1) Caiff ACC ddyroddi hysbysiad ("hysbysiad gwrthweithio arfaethedig") i drethdalwr datganoledig os yw ACC o'r farn—

(a) bod mantais drethiannol i berson wedi deillio o drefniant artiffisial i osgoi trethi, a

(b) y dylid gwrthweithio'r fantais drethiannol drwy addasiad o dan adran 81E.

(2) Rhaid i hysbysiad gwrthweithio arfaethedig—

(a) pennu'r trefniant osgoi trethi a'r fantais drethiannol,

(b) esbonio pam fod ACC o'r farn bod mantais

drethiannol wedi deillio o drefniant artiffisial i osgoi trethi,

(c) nodi'r addasiad y mae ACC yn bwriadu ei wneud er mwyn gwrthweithio'r fantais drethiannol,

(d) pennu unrhyw swm y bydd yn ofynnol i'r trethdalwr datganoledig ei dalu yn unol â'r asesiad ACC arfaethedig, ac

(e) hysbysu'r trethdalwr datganoledig —

(i) bod hysbysiad gwrthweithio terfynol i'w ddyroddi ar ôl diwedd y cyfnod o 45 o ddiwrnodau sy'n dechrau â diwrnod dyroddi'r hysbysiad gwrthweithio arfaethedig,

(ii) y caiff y trethdalwr datganoledig ofyn i ACC ymestyn y cyfnod 45 diwrnod hwnnw, a

(iii) y caniateir i'r trethdalwr datganoledig gyflwyno sylwadau i ACC ar unrhyw adeg cyn dyroddi'r hysbysiad gwrthweithio terfynol.

81G Hysbysiad gwrthweithio terfynol

(1) Rhaid i ACC, ar ôl diwedd y cyfnod o 45 o ddiwrnodau a grybwyllir yn adran 81F(2)(e)(i) neu unrhyw gyfnod hwy y mae

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

ACC wedi cytuno iddo, ddyroddi hysbysiad ("hysbysiad gwrthweithio terfynol") i'r trethdalwr datganoledig.

(2) Rhaid i hysbysiad gwrthweithio terfynol ddatgan pa un a yw'r fantais drethiannol sy'n deillio o'r trefniant osgoi trethi i'w gwrthweithio drwy addasiad o dan adran 81E.

(3) Wrth benderfynu pa un a yw'r fantais drethiannol i'w gwrthweithio rhaid i ACC ystyried unrhyw sylwadau ysgrifenedig a wneir gan y trethdalwr datganoledig.

(4) Os yw hysbysiad gwrthweithio terfynol yn datgan bod mantais drethiannol i'w gwrthweithio drwy addasiad rhaid i'r hysbysiad hefyd—

(a) pennu'r addasiad sy'n ofynnol i roi effaith i'r gwrthweithio,

(b) pan fo'r addasiad yn ymwneud â ffurflen dreth y mae ymholiad ar y gweill mewn cysylltiad ag ef, pennu'r diwygiad i'r ffurflen dreth sydd i'w gynnwys yn yr hysbysiad cau a ddyroddir o dan adran 50 pan fydd ACC yn llunio ei gasgliadau ar yr ymholiad,

(c) pan na fo paragraff (b) yn gymwys—

(i) cynnwys gydag ef yr asesiad ACC sy'n rhoi effaith i'r addasiad, neu

(ii) pan wnaed asesiad ACC sy'n rhoi effaith i'r addasiad, pennu'r asesiad hwnnw, a

(d) pennu unrhyw swm—

(i) y bydd yn ofynnol i'r trethdalwr datganoledig ei dalu o ganlyniad i'r diwygiad a bennir o dan baragraff (b), neu

(ii) y mae'n ofynnol i'r trethdalwr ei dalu yn unol â'r asesiad ACC a grybwyllir ym mharagraff (c).

(5) Os yw hysbysiad gwrthweithio terfynol yn datgan nad yw mantais drethiannol i'w gwrthweithio rhaid iddo ddatgan y rhesymau dros benderfyniad ACC.

Achos gerbron llys neu dribiwnlys

81H Achos mewn cysylltiad â'r rheol gyffredinol yn erbyn osgoi trethi

Mewn achos gerbron llys neu'r tribiwnlys mewn cysylltiad â'r rheol gyffredinol yn erbyn osgoi trethi, mater i ACC yw dangos—

(a) bod yna drefniant artiffisial i osgoi trethi, a

(b) bod yr addasiadau a wneir (neu sydd i'w gwneud) i wrthweithio'r fantais drethiannol sy'n deillio o'r trefniant yn

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>deg ac yn rhesymol.</p> <p><i>Cychwyn a darpariaeth drosiannol</i></p> <p>81I Y rheol gyffredinol yn erbyn osgoi trethi: cychwyn a darpariaeth drosiannol</p> <p>(1) Mae'r rheol gyffredinol yn erbyn osgoi trethi yn cael effaith mewn perthynas ag unrhyw drefniant osgoi trethi yr ymrwymir iddo ar y dyddiad y daw'r Rhan hon i rym neu ar ôl y dyddiad hwnnw.</p> <p>(2) Pan fo trefniant osgoi trethi yn rhan o unrhyw drefniadau eraill yr ymrwymwyd iddynt cyn y diwrnod hwnnw, mae'r trefniadau eraill hynny i'w hanwybyddu at ddibenion adran 81C(4) oni bai mai canlyniad ystyried y trefniadau eraill hynny fyddai penderfynu nad oedd y trefniant osgoi trethi yn un artiffisial.</p>	
<p style="text-align: center;">Rhan 4</p> <p style="text-align: center;">PWERAU YMCHWILIO ACC</p> <p style="text-align: center;">PENNOD 2</p> <p style="text-align: center;">PWERAU I WNEUD GWYBODAETH A DOGFENNAU YN OFYNNOL</p> <p>86 Hysbysiadau trethdalwr</p> <p>(1) Caiff ACC ddyroddi hysbysiad ("hysbysiad trethdalwr") sy'n ei gwneud yn ofynnol i berson ("y trethdalwr") ddarparu gwybodaeth neu gyflwyno dogfen—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) os oes angen yr wybodaeth neu'r ddogfen ar ACC at ddiben gwirio sefyllfa dreth y trethdalwr, (b) os yw'n rhesymol ei gwneud yn ofynnol i'r trethdalwr ddarparu'r wybodaeth neu gyflwyno'r ddogfen, ac (c) os nad oes unrhyw beth yn adrannau 97 I 102 yn rhwystro ACC rhag ei gwneud yn ofynnol i'r trethdalwr ddarparu'r wybodaeth neu gyflwyno'r ddogfen. <p>(2) Ond ni chaiff ACC ddyroddi hysbysiad trethdalwr heb gymeradwyaeth y tribiwnlys.</p> <p>(2) Cyn dyroddi hysbysiad trethdalwr caiff ACC (ond nid oes angen iddo, yn ddarostyngedig i adran 97(2)) wneud cais i'r tribiwnlys am gymeradwyaeth i ddyroddi'r hysbysiad</p>	
<p style="text-align: center;">Rhan 5</p>	

<p>COSBAU</p> <p>PENNOD 1</p> <p>TROSOLWG</p> <p>117 Trosolwg o'r Rhan</p> <p>(1) Mae'r Rhan hon yn gwneud darpariaeth am gosbau sy'n ymwneud â threthi datganoledig neu symiau sy'n daladwy mewn cysylltiad â chredydau treth], gan gynnwys—</p> <ul style="list-style-type: none">(a)cosbau sy'n ymwneud â methiannau i ddychwelyd ffurflenni treth neu i dalu trethi datganoledig,(b)cosbau sy'n ymwneud ag anghywirdebau,(c)cosbau sy'n ymwneud â chadw cofnodion a threfniadau talu'n ôl, a(d)cosbau sy'n ymwneud ag ymchwiliadau. <p>(2) Mae'n cynnwys darpariaeth ynghylch—</p> <ul style="list-style-type: none">(a)yr amgylchiadau pan gyfyd rhwymedigaeth i'r cosbau hynny,(b)symiau'r cosbau hynny,(c)yr amgylchiadau pan ganiateir gohirio rhwymedigaeth i'r cosbau hynny neu ostwng symiau'r cosbau hynny,(d)asesu'r cosbau hynny, ac(e)talur cosbau hynny. <p><u>117A Dehongli a chymhwysu'r Rhan hon mewn perthynas â'r ardoll ymwelwyr</u></p> <p>(1) Yn y Rhan hon—</p> <p><u>mae i "darparwr llety ymwelwyr" ("visitor accommodation provider") yr un ystyr ag yn adran 3 o Ddeddf Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025 (dsc 00);</u></p> <p><u>ystyr "ffurflen ardoll ymwelwyr" ("visitor levy return") yw ffurflen sy'n ymwneud â'r ardoll ymwelwyr (gweler adran 16 o Ddeddf Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025);</u></p> <p><u>ystyr "ffurflen treth ddatganoledig" ("devolved tax return") yw ffurflen dreth sy'n ymwneud â threth ddatganoledig.</u></p> <p>(2) <u>Pan na fo darparwr llety ymwelwyr erioed wedi dychwelyd ffurflen ardoll ymwelwyr nac wedi datgan i ACC a fydd y darparwr yn dychwelyd ffurflenni blynyddol neu ffurflenni chwarterol, mae'r darparwr i'w drin at ddibenion y Rhan hon fel darparwr sy'n dychwelyd ffurflenni blynyddol."</u></p>	
<p>PENNOD 2</p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>COSBAU AM FETHU Â DYCHWELYD FFURFLENNI NEU DALU TRETH NEU SYMIAU SY'N DALADWY MEWN CYSYLLTIAD Â CHREDYDAU TRETH</p> <p><i>Cosb am fethu â dychwelyd ffurflen treth <u>ddatganoledig</u></i></p>	
<p>118 Cosb am fethu â dychwelyd ffurflen treth <u>ddatganoledig</u> ar y dyddiad ffeilio neu cyn hynny</p> <p>(1) Mae person y mae'n ofynnol iddo ddychwelyd ffurflen treth <u>ddatganoledig</u> yn agored i gosb o £100 os yw'r person yn methu â dychwelyd ffurflen dreth ar y dyddiad ffeilio neu cyn hynny.</p> <p>(2) Ond gweler adran 118A am eithriad i'r rheol uchod.</p>	
<p>119 Cosb am fethu â dychwelyd <u>ffurflen treth ddatganoledig</u> o fewn 6 mis wedi'r dyddiad ffeilio</p> <p>(1) Mae person y mae'n ofynnol iddo ddychwelyd <u>ffurflen treth ddatganoledig</u> yn agored i gosb os yw methiant y person i ddychwelyd <u>ffurflen treth ddatganoledig</u> yn parhau ar ôl diwedd y cyfnod o 6 mis sy'n dechrau â'r diwrnod ar ôl y dyddiad ffeilio.</p> <p>(2) Y gosb yw'r mwyaf o'r canlynol—</p> <p style="padding-left: 40px;">(a) 5% o swm y dreth ddatganoledig y byddai'r person wedi bod yn agored i'w dalu pe byddai'r ffurflen dreth wedi ei dychwelyd, a</p> <p style="padding-left: 40px;">(b) £300.</p>	
<p>120 Cosb am fethu â dychwelyd <u>ffurflen treth ddatganoledig</u> o fewn 12 mis wedi'r dyddiad ffeilio</p> <p>(1) Mae person y mae'n ofynnol iddo ddychwelyd <u>ffurflen treth ddatganoledig</u> yn agored i gosb os yw methiant y person i ddychwelyd <u>ffurflen treth ddatganoledig</u> yn parhau ar ôl diwedd y cyfnod o 12 mis sy'n dechrau â'r diwrnod ar ôl y dyddiad ffeilio.</p> <p>(2) Pan fo'r person, drwy fethu â dychwelyd y <u>ffurflen treth ddatganoledig</u>, yn atal yn fwriadol wybodaeth a fyddai'n galluogi neu'n cynorthwyo ACC i asesu rhwymedigaeth y person i dreth ddatganoledig, y gosb yw—</p> <p style="padding-left: 40px;">(a) £300, neu</p> <p style="padding-left: 40px;">(b) swm uwch, heb fod yn fwy na 95% o'r swm o dreth ddatganoledig y byddai'r person wedi bod yn agored i'w dalu pe byddai'r ffurflen dreth wedi ei dychwelyd.</p> <p>(3) Mewn unrhyw achos nad yw'n dod o fewn is-adran (2), y gosb yw'r mwyaf o'r canlynol—</p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

- (a) 5% o swm y dreth ddatganoledig y byddai'r person wedi bod yn agored i'w dalu pe byddai'r ffurflen dreth wedi ei dychwelyd, a
(b) £300.

Pwyntiau cosb a chosbau am fethiannau i ddychwelyd ffurflenni ardoll ymwelwyr

120A Pwynt cosb am fethu â dychwelyd ffurflen ardoll ymwelwyr ar y dyddiad ffeilio neu cyn hynny

(1) Mae darparwr llety ymwelwyr ("DLIY") yn agored i bwynt cosb os yw'r darparwr yn methu â dychwelyd ffurflen ardoll ymwelwyr ar ddyddiad ffeilio'r ffurflen neu cyn hynny.

(2) Pan fo DLIY yn agored i bwynt cosb, caiff ACC ddyfarnu'r pwynt cosb drwy roi hysbysiad i'r DLIY.

(3) Rhaid rhoi hysbysiad o dan is-adran (2)—

(a) os yw'r DLIY yn dychwelyd ffurflenni ardoll ymwelwyr blynyddol, cyn diwedd y cyfnod o 48 o wythnosau sy'n dechrau â'r diwrnod ar ôl dyddiad ffeilio'r ffurflen;

(b) os yw'r DLIY yn dychwelyd ffurflenni ardoll ymwelwyr chwarterol, cyn diwedd y cyfnod o 11 o wythnosau sy'n dechrau â'r diwrnod ar ôl dyddiad ffeilio'r ffurflen.

(4) Caiff ACC dynnu pwynt cosb a ddyfarnwyd o dan yr adran hon yn ôl drwy roi hysbysiad i'r DLIY; a phan dynnir pwynt cosb yn ôl, mae'r DLIY i'w drin fel pe na bai erioed wedi cael y pwynt cosb.

120B Cosb ariannol pan fo pwyntiau cosb wedi eu dyfarnu

(1) Os yw DLIY, ar ôl i bwynt cosb gael ei ddyfarnu iddo, yn cyrraedd y trothwy cosbau, mae'r DLIY yn agored i gosb o £100.

(2) Y trothwy cosbau yw—

(a) os yw'r DLIY yn dychwelyd ffurflenni blynyddol, dau bwynt cosb, a

(b) os yw'r DLIY yn dychwelyd ffurflenni chwarterol, pedwar pwynt cosb.

(3) Mae DLIY sy'n dod yn agored i gosb o dan is-adran (1) yn parhau i fod yn agored i'r gosb honno ni waeth a yw unrhyw un neu ragor o'r pwyntiau cosb a ddyfarnwyd i'r DLIY yn dod i ben wedi hynny.

120C Pwyntiau cosb yn dod i ben

(1) Mae pwynt cosb a ddyfarnwyd i DLIY mewn perthynas â

methu â dychwelyd ffurflen ardoll ymwelwyr flynyddol yn dod i ben ar ddiwedd y cyfnod o 24 mis sy'n dechrau â dyddiad ffeilio'r ffurflen y mae'r pwynt cosb yn ymwneud â hi.

(2) Mae pwynt cosb a ddyfarnwyd i DLIY mewn perthynas â methu â dychwelyd ffurflen ardoll ymwelwyr chwarterol yn dod i ben ar ddiwedd y cyfnod o 12 mis sy'n dechrau â dyddiad ffeilio'r ffurflen y mae'r pwynt cosb yn ymwneud â hi.

120D Newid pa mor aml y mae rhaid ffeilio ffurflenni pan fydd gan ddarparwr bwynt cosb

Ni chaiff DLIY sydd ag un neu ragor o bwyntiau cosb nad ydynt wedi dod i ben newid pa mor aml y mae'n dychwelyd ffurflenni ardoll ymwelwyr (o ran hynny, gweler adran 17 o Ddeddf Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025 (dsc 00)).

120E Cosb ariannol am fethu â dychwelyd ffurflen ardoll ymwelwyr o fewn 6 mis wedi'r dyddiad ffeilio

(1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo methiant DLIY i ddychwelyd ffurflen ardoll ymwelwyr yn parhau ar ôl diwedd y cyfnod o 6 mis sy'n dechrau â'r diwrnod ar ôl y dyddiad ffeilio.
(2) Mae'r DLIY yn agored i gosb o £100 (ni waeth a ddyfarnwyd unrhyw bwyntiau cosb nad ydynt wedi dod i ben i'r DLIY, neu a yw'n agored i unrhyw bwyntiau cosb, mewn perthynas â'r ffurflen o dan sylw neu unrhyw ffurflen ardoll ymwelwyr arall).

120F Cosb ariannol am fethu â dychwelyd ffurflen ardoll ymwelwyr o fewn 12 mis wedi'r dyddiad ffeilio

(1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo methiant DLIY i ddychwelyd ffurflen ardoll ymwelwyr yn parhau ar ôl diwedd y cyfnod o 12 mis sy'n dechrau â'r diwrnod ar ôl y dyddiad ffeilio.

(2) Mae'r DLIY yn agored i gosb (ni waeth a ddyfarnwyd unrhyw bwyntiau cosb nad ydynt wedi dod i ben i'r DLIY, neu a yw'n agored i unrhyw bwyntiau cosb, mewn perthynas â'r ffurflen sydd o dan sylw neu ag unrhyw ffurflen ardoll ymwelwyr arall).

(3) Pan fo'r DLIY, drwy fethu â dychwelyd y ffurflen ardoll ymwelwyr, yn atal yn fwriadol wybodaeth a fyddai'n galluogi neu'n cynorthwyo ACC i asesu rhwymedigaeth y DLIY i'r ardoll ymwelwyr, y gosb yw—

(a) £300, neu

(b) swm uwch, heb fod yn fwy na 95% o'r swm o ardoll ymwelwyr y byddai'r person wedi bod yn agored i'w dalu pe byddai'r ffurflen ardoll ymwelwyr wedi ei dychwelyd.

(4) Mewn unrhyw achos nad yw'n dod o fewn is-adran (3), y

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>gosb yw'r mwyaf o'r canlynol—</u> <u>(a) 5% o'r swm o ardoll ymwelwyr y byddai'r DLIY wedi bod yn agored i'w dalu pe byddai'r ffurflen ardoll ymwelwyr wedi ei dychwelyd, a</u> <u>(b) £300.</u></p>	
<p>121 Gostwng cosb am fethu â dychwelyd ffurflen dreth: datgelu</p> <p>(1) Caiff ACC ostwng cosb o dan adran 118, 118A, 119, neu 120 <u>120, 120B, 120E neu 120F</u> os yw'r person yn datgelu gwybodaeth sydd wedi ei hatal o ganlyniad i fethiant i ddychwelyd ffurflen dreth ("gwybodaeth berthnasol").</p> <p>(2) Mae person yn datgelu gwybodaeth berthnasol drwy— (a)dweud wrth ACC amdani, (b)rhoi cymorth rhesymol i ACC feintoli unrhyw dreth ddatganoledig nas talwyd oherwydd i'r wybodaeth gael ei hatal, ac (c)caniatáu i ACC weld cofnodion at ddiben gwirio faint o dreth ddatganoledig nas talwyd fel hyn.</p> <p>(3) Wrth ostwng cosb o dan yr adran hon, caiff ACC ystyried— (a)pa un a oedd y datgeliad wedi ei gymell neu'n ddigymell, a (b)ansawdd y datgeliad.</p> <p>(4) Mae datgelu gwybodaeth berthnasol— (a)yn "ddigymell" os gwneir hynny ar adeg pan nad oes gan y person sy'n datgelu unrhyw reswm i gredu bod ACC wedi darganfod yr wybodaeth berthnasol neu ei fod ar fin ei darganfod, a (b)fel arall, "wedi ei gymell".</p> <p>(5) Mae "ansawdd", mewn perthynas â datgelu, yn cynnwys amseriad, natur a graddau.</p>	
<p>122 Cosb am fethu â thalu treth mewn pryd</p> <p>(1) Mae person yn agored i gosb os yw'r person wedi methu â thalu swm o dreth ddatganoledig ar y dyddiad cosbi neu cyn hynny mewn cysylltiad â'r swm hwnnw.</p> <p>(2) Y gosb— (a) mewn cysylltiad â swm o dreth trafodiadau tir, yw 5% o swm y dreth nas talwyd; (b) mewn cysylltiad â swm o dreth gwarediadau tirlenwi, yw 1% o swm y dreth nas talwyd.</p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>(c) mewn cysylltiad â swm o ardoll ymwelwyr, yw 5% o swm yr ardoll nas talwyd, ond—</u></p> <p><u>(i) os yw 5% o swm yr ardoll nas talwyd yn llai na £100, y gosb yw £100;</u></p> <p><u>(ii) os yw 5% o swm yr ardoll nas talwyd yn fwy na £5000, y gosb yw £5000.”</u></p> <p>(2A) Ond gweler adran 122ZA am eithriad i'r rheol yn is-adran (1).</p> <p>(3) Yn yr adran hon ac yn adrannau 122ZA neu 122A <u>122ZA, 122A a 122B</u> y dyddiad cosbi mewn cysylltiad â swm o dreth ddatganoledig a bennir yng ngholofn 3 o Dabl A1 yw'r dyddiad a bennir yng ngholofn 4.</p> <p>D.S. TABL A1 DIWYGIEDIG AR DDIWEDD YR ATODLEN O DDIWYGIADAU</p> <p>(4) Yn yr adran hon, mae i “swm gohiriedig” yr un ystyr ag yn adran 58(6)(a) DTTT.</p> <p>(5) Caiff Gweinidogion Cymru addasu Tabl A1 drwy reoliadau.</p>	
<p>122A Cosbau pellach am barhau i fethu â thalu treth ddatganoledig</p> <p>(1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo person yn agored i gosb o dan adran 122 [neu 122ZA] mewn cysylltiad â methu â thalu swm o dreth ddatganoledig ar y dyddiad cosbi ar gyfer y swm hwnnw, neu cyn hynny.</p> <p>(2) Os yw unrhyw swm yn parhau i fod heb ei dalu ar ôl diwedd y cyfnod o 6 mis sy'n dechrau â'r diwrnod sydd 30 o ddiwrnodau cyn y dyddiad cosbi, mae'r person yn agored i gosb bellach.</p> <p>(3) Y gosb bellach yw 5% o'r swm sy'n parhau i fod heb ei dalu.</p> <p>(4) Os yw unrhyw swm yn parhau i fod heb ei dalu ar ôl diwedd y cyfnod o 12 mis sy'n dechrau â'r diwrnod sydd 30 o ddiwrnodau cyn y dyddiad cosbi, mae'r person yn agored i ail gosb bellach.</p> <p>(5) Yr ail gosb bellach yw 5% o'r swm sy'n parhau i fod heb ei dalu.</p> <p><u>122B Cosbau pellach am barhau i fethu â thalu ardoll Ymwelwyr</u></p> <p>(1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo <u>DLIY yn agored i gosb o dan adran 122 mewn cysylltiad â methu â thalu swm o ardoll ymwelwyr ar y dyddiad cosbi ar gyfer y swm hwnnw, neu cyn</u></p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>hynny.</u></p> <p><u>(2) Os yw unrhyw swm yn parhau i fod heb ei dalu ar ôl diwedd y cyfnod o 6 mis sy'n dechrau â'r diwrnod sydd 30 o ddiwrnodau cyn y dyddiad cosbi, mae'r DLIY yn agored i gosb bellach.</u></p> <p><u>(3) Y gosb bellach yw 5% o'r swm sy'n parhau i fod heb ei dalu, ond—</u></p> <p><u>(a) os yw 5% o'r swm nas talwyd yn llai na £100, y gosb yw £100;</u></p> <p><u>(b) os yw 5% o'r swm nas talwyd yn fwy na £5000, y gosb yw £5000.</u></p> <p><u>(4) Os yw unrhyw swm yn parhau i fod heb ei dalu ar ôl diwedd y cyfnod o 12 mis sy'n dechrau â'r diwrnod sydd 30 o ddiwrnodau cyn y dyddiad cosbi, mae'r DLIY yn agored i ail gosb bellach.</u></p> <p><u>(5) Yr ail gosb bellach yw 5% o'r swm sy'n parhau i fod heb ei dalu, ond—</u></p> <p><u>(a) os yw 5% o'r swm nas talwyd yn llai na £100, y gosb yw £100;</u></p> <p><u>(b) os yw 5% o'r swm nas talwyd yn fwy na £5000, y gosb yw £5000</u></p>	
<p>126 Esgus rhesymol dros fethu â dychwelyd ffurflen dreth neu dalu treth neu swm sy'n daladwy mewn cysylltiad â chredyd treth</p> <p>(1) Os yw person yn bodloni ACC neu (drwy apêl) y tribiwnlys bod esgus rhesymol dros fethu â dychwelyd ffurflen dreth, nid yw'r person yn agored i gosb o dan adrannau 118 i 120, <u>120B</u>, <u>120E</u> neu <u>120F</u>, neu (yn ôl y digwydd) i bwynt cosb o dan adran <u>120A</u> mewn perthynas â'r methiant.</p> <p>(2) Os yw person yn bodloni ACC neu (drwy apêl) y tribiwnlys bod esgus rhesymol dros fethu â thalu treth ddatganoledig, nid yw'r person yn agored i gosb o dan adrannau 122 i <u>122A</u> <u>122B</u> mewn perthynas â'r methiant.</p> <p>(2A) Os yw person yn bodloni ACC neu (drwy apêl) y tribiwnlys fod esgus rhesymol dros fethu â thalu swm sy'n daladwy mewn cysylltiad â chredyd treth, nid yw'r person yn agored i gosb o dan adran 123A mewn perthynas â'r methiant.</p> <p>(3) At ddibenion is-adrannau (1), (2) a (2A)—</p> <p>(a) nid yw prinder arian yn esgus rhesymol oni bai y gellir priodoli hynny i ddigwyddiadau sydd y tu hwnt i reolaeth y person;</p> <p>(b) pan fo person yn dibynnu ar berson arall i wneud</p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>unrhyw beth, nid yw hynny'n esgus rhesymol oni bai bod y person cyntaf wedi cymryd gofal rhesymol i osgoi'r methiant;</p> <p>(c) os oedd gan berson esgus rhesymol am y methiant ond bod yr esgus wedi dod i ben, mae'r person i'w drin fel pe bai wedi parhau i fod â'r esgus os caiff y methiant ei gywiro heb oedi afresymol ar ôl i'r esgus ddod i ben.</p>	
<p>127 Asesu cosbau o dan Bennod 2</p> <p>(1) Pan ddaw person yn agored i gosb o dan y Bennod hon, rhaid i ACC—</p> <p>(a) asesu'r gosb,</p> <p>(b) dyroddi hysbysiad i'r person o'r gosb a aseswyd, ac</p> <p>(c) datgan yn yr hysbysiad y cyfnod, y trafodiad neu'r swm yn aseswyd y gosb mewn perthynas ag ef.</p> <p>(2) Caniateir cyfuno asesiad o gosb o dan y Bennod hon ac asesiad ar gyfer treth ddatganoledig.</p> <p>(3) Caniateir gwneud asesiad atodol mewn cysylltiad â chosb o dan adrannau 499 neu 120 <u>120 neu 120F</u> os oedd asesiad cynharach yn gweithredu drwy gyfeirio at danamcangyfrif o swm y dreth ddatganoledig y byddai person wedi bod yn agored i'w dalu pe byddai wedi dychwelyd ffurflen dreth.</p> <p>(4) Os yw—</p> <p>(a) asesiad mewn cysylltiad â chosb o dan adrannau 120 neu 120F yn seiliedig ar swm y dreth ddatganoledig y byddai person wedi bod yn agored i'w dalu pe byddai wedi dychwelyd ffurflen dreth, a</p> <p>(b) ACC yn darganfod bod y rhwymedigaeth honno yn ormodol,</p> <p>(c) caiff ACC ddyroddi hysbysiad i'r person sy'n agored i'r gosb yn diwygio'r asesiad fel ei fod yn seiliedig ar y swm cywir.</p> <p>(5) Caniateir gwneud asesiad atodol mewn cysylltiad â chosb o dan adran 122, 122ZA neu 122A <u>122ZA, 122A neu 122B</u> os oedd asesiad cynharach yn gweithredu drwy gyfeirio at danamcangyfrif o swm y dreth ddatganoledig a oedd yn daladwy.</p> <p>(6) Os yw asesiad mewn cysylltiad â chosb o dan adran 122, 122ZA neu 122A <u>122ZA, 122A neu 122B</u> yn seiliedig ar swm o dreth sy'n daladwy y mae ACC yn darganfod ei fod yn ormodol, caiff ACC ddyroddi hysbysiad i'r person sy'n agored i'r gosb yn diwygio'r asesiad fel ei fod yn seiliedig ar y swm cywir.</p> <p>(6A) Caniateir gwneud asesiad atodol mewn cysylltiad â chosb o</p>	

<p>dan adran 123A os oedd asesiad cynharach yn gweithredu drwy gyfeirio at danamcangyfrif o'r swm sy'n daladwy mewn cysylltiad â'r credyd treth o dan sylw.</p> <p>(6B) Os yw asesiad mewn cysylltiad â chosb o dan adran 123A yn seiliedig ar swm y darganfyddir ei fod yn ormodol, caiff ACC ddyroddi hysbysiad i'r person sy'n agored i'r gosb yn diwygio'r asesiad fel ei fod yn seiliedig ar y swm cywir.</p> <p>(7) O ran diwygiad a wneir o dan is-adran (4), (6) neu (6B)—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) nid yw'n effeithio ar ba bryd y mae'n rhaid talu'r gosb, a (b) caniateir ei wneud ar ôl y diwrnod olaf y gellid bod wedi gwneud yr asesiad o dan sylw o dan adran 128. 	
<p>128 Terfyn amser ar gyfer asesu cosbau o dan Bennod 2</p> <p>(1) Rhaid asesu cosb o dan y Bennod hon... ar neu cyn y diweddaraf o ddyddiad A a (pan fo'n gymwys) dyddiad B.</p> <p>(2) Dyddiad A yw diwrnod olaf y cyfnod o 2 flynedd sy'n dechrau—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) yn achos methiant i ddychwelyd ffurflen dreth, <u>heblaw pan gyfyd rhwymedigaeth i'r gosb o dan adran 120B â'r dyddiad ffeilio,</u> (aa) <u>yn achos rhwymedigaeth i gosb o dan adran 120B (cosb ariannol pan fo pwyntiau cosb wedi eu dyfarnu), â dyddiad ffeilio'r ffurflen y dyfarnwyd y pwynt cosb a achosodd i'r darparwr llety ymwelwyr gyrraedd y trothwy cosbau mewn perthynas â hi,</u> (b) yn achos methiant i dalu treth ddatganoledig, â'r dyddiad cosbi, neu (c) yn achos methiant i dalu swm sy'n daladwy mewn cysylltiad â chredyd treth, â'r dyddiad cosbi. <p>(3) Dyddiad B yw diwrnod olaf y cyfnod o 12 mis sy'n dechrau—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) yn achos methiant i ddychwelyd ffurflen dreth— <ul style="list-style-type: none"> (i) â diwedd y cyfnod apelio ar gyfer yr asesiad o swm y dreth ddatganoledig y byddai person wedi bod yn agored i'w dalu pe byddai'r ffurflen dreth wedi ei dychwelyd, neu (ii) os nad oes asesiad o'r fath, â'r dyddiad y caiff y rhwymedigaeth honno ei chanfod neu'r dyddiad y canfyddir mai dim yw'r rhwymedigaeth; (b) yn achos methiant i dalu treth ddatganoledig— <ul style="list-style-type: none"> (i) â diwedd y cyfnod apelio ar gyfer yr asesiad o swm y dreth ddatganoledig yr asesir y gosb mewn cysylltiad ag ef, neu (ii) os nad oes asesiad o'r fath, â'r dyddiad y canfyddir y swm hwnnw o dreth ddatganoledig. 	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(c) yn achos methiant i dalu swm sy'n daladwy mewn cysylltiad â chredyd treth, diwedd y cyfnod apelio ar gyfer yr asesiad o'r swm yr asesir y gosb mewn cysylltiad ag ef.</p> <p>(4) Yn is-adran (2)(b), mae i "dyddiad cosbi" yr ystyr a roddir gan adran 122(3).</p> <p>(4A) Yn is-adran (2)(c), mae i "dyddiad cosbi" yr ystyr a roddir gan adran 123A(3).</p> <p>(5) Yn is-adran (3) ..., ystyr "cyfnod apelio" yw— (a) os na wneir apêl, y cyfnod y gellid gwneud apêl, a (b) os gwneir apêl, y cyfnod sy'n dod i ben pan gaiff ei dyfarnu'n derfynol neu ei thynnu'n ôl.</p>	
<p style="text-align: center;">RHAN 8</p> <p style="text-align: center;">ADOLYGIADAU AC APELAU</p> <p style="text-align: center;">PENNOD 1</p> <p style="text-align: center;">RHAGARWEINIOL</p> <p><i>Penderfyniadau apeliadwy</i></p> <p>172 Penderfyniadau apeliadwy</p> <p>(1) Caiff person y mae penderfyniad apeliadwy yn gymwys iddo—</p> <p>(a) gofyn am adolygiad o'r penderfyniad (yn ddarostyngedig i is-adran (4)), a (b) apelio yn erbyn y penderfyniad, yn unol â'r darpariaethau a ganlyn yn y Rhan hon.</p> <p>(2) Mae'r penderfyniadau a ganlyn gan ACC yn benderfyniadau apeliadwy—</p> <p>(a) penderfyniad sy'n effeithio ar ba un a yw treth ddatganoledig i'w chodi ar berson; (b) penderfyniad sy'n effeithio ar y swm o dreth ddatganoledig sydd i'w godi ar berson; (c) penderfyniad sy'n effeithio ar y diwrnod erbyn pryd y mae'n rhaid talu swm o dreth ddatganoledig; (d) penderfyniad ynglŷn â chosb sy'n ymwneud â threth ddatganoledig; <u>(da) penderfyniad sy'n ymwneud â phwynt cosb am fethu â dychwelyd ffurflen ardoll ymwelwyr (o fewn ystyr Rhan 5);</u> <u>(db) penderfyniad i ddyroddi hysbysiad trethdalwr, neu i gynnwys gofyniad penodol mewn hysbysiad o'r fath, pan</u></p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>na chymeradwyodd y tribiwnlys ddyroddi'r hysbysiad;</u> (e) penderfyniad i ddyroddi hysbysiad gwybodaeth neu gynnwys gofyniad penodol mewn hysbysiad o'r fath; (f) penderfyniad i ddyroddi hysbysiad o dan baragraff 14 o Atodlen 16 i DTTT (adennill rhyddhad grŵp: hysbysiad yn gwneud taliad yn ofynnol gan un arall o gwmnïau'r grŵp neu gyfarwyddwr â rheolaeth); (g) penderfyniad i ddyroddi hysbysiad o dan baragraff 9 o Atodlen 17 i'r Ddeddf honno (adennill rhyddhad atgyfansoddi neu ryddhad caffael: hysbysiad yn gwneud taliad yn ofynnol gan un arall o gwmnïau'r grŵp neu gyfarwyddwr â rheolaeth);] (h) penderfyniad sy'n ymwneud â'r dull sydd i'w ddefnyddio gan weithredwr safle tirlenwi awdurdodedig i bennu pwysau deunydd at ddibenion treth gwarediadau tirlenwi;] (i) penderfyniad sy'n ymwneud â chofrestru person at ddibenion treth gwarediadau tirlenwi;] (j) penderfyniad sy'n ymwneud â dynodi man nad yw at ddibenion gwaredu at ddibenion treth gwarediadau tirlenwi;] (k) penderfyniad sy'n ymwneud â dynodi grŵp o gyrff corfforaethol at ddibenion treth gwarediadau tirlenwi;] (l) penderfyniad sy'n ymwneud â chredyd treth mewn cysylltiad â threth gwarediadau tirlenwi.]</p> <p>(2A) Yn is-adran (2), mae i "gweithredwr", "safle tirlenwi awdurdodedig", "cofrestru" a "man nad yw at ddibenion gwaredu" yr un ystyr ag a roddir iddynt yn DTGT.</p> <p>(3) Ond nid yw'r penderfyniadau a ganlyn yn benderfyniadau apeliadwy— (a) penderfyniad i ddyroddi hysbysiad ymholiad o dan adran 43 neu 74; (b) penderfyniad i ddyroddi— (i) hysbysiad trethdalwr <u>pan gymeradwyodd y tribiwnlys ddyroddi'r hysbysiad</u>, neu (ii) hysbysiad trydydd parti y mae adran 90(3) yn gymwys iddo; (c) penderfyniad i gynnwys gofyniad penodol mewn— (i) hysbysiad trethdalwr <u>pan gymeradwyodd y tribiwnlys ddyroddi'r hysbysiad</u>, neu (ii) hysbysiad trydydd parti y mae adran 90(3) yn gymwys iddo.</p> <p>(4) Pan fo'r tribiwnlys wedi cymeradwyo dyroddi hysbysiad gwybodaeth, ni chaiff person ofyn am adolygiad o benderfyniad ACC i ddyroddi'r hysbysiad.</p> <p>(5) Pan ganiateir gofyn am adolygiad, neu wneud apêl, mewn</p>	
--	--

<p>cysylltiad â phenderfyniad i ddyroddi hysbysiad gwybodaeth neu gynnwys gofyniad mewn hysbysiad o'r fath, caniateir gofyn amdano neu ei wneud ar y seiliau a ganlyn yn unig—</p> <ul style="list-style-type: none">(a) ei bod yn afresymol ei gwneud yn ofynnol i'r person y dyroddwyd yr hysbysiad iddo gydymffurfio â'r hysbysiad neu'r gofyniad;(b) bod darpariaeth yn adrannau 97 i 102 yn rhwystro'r hysbysiad rhag ei gwneud yn ofynnol i'r person ddarparu'r wybodaeth neu gyflwyno'r ddogfen;(c) yn achos hysbysiad adnabod a ddyroddir o dan adran 92 neu hysbysiad cyswllt dyledwr a ddyroddir o dan adran 93, nad yw amod 4 o'r adran honno wedi ei fodloni. <p>(6) Yn achos penderfyniad i ddyroddi hysbysiad gwybodaeth neu gynnwys gofyniad penodol mewn hysbysiad o'r fath, y person y mae'r penderfyniad yn gymwys iddo at ddibenion is-adran (1) yw'r person y dyroddwyd yr hysbysiad iddo.</p> <p>(7) Caiff Gweinidogion Cymru wneud y canlynol drwy reoliadau—</p> <ul style="list-style-type: none">(a) addasu'r adran hon er mwyn—<ul style="list-style-type: none">(i) ychwanegu penderfyniad at is-adran (2) neu (3);(ii) amrywio'r disgrifiad o benderfyniad yn y naill neu'r llall o'r is-adrannau hynny;(iii) tynnu ymaith benderfyniad o'r naill neu'r llall o'r is-adrannau hynny;(b) diwygio'r Rhan hon er mwyn gwneud darpariaeth ynghylch ar ba seiliau y caniateir gofyn am adolygiad, neu wneud apêl, mewn cysylltiad â phenderfyniad apeliadwy.	
<p style="text-align: center;">RHAN 10</p> <p style="text-align: center;">DARPARIAETHAU TERFYNOL</p> <p>187A Cymhwyso i'r Goron at ddibenion Treth Trafodiadau Tir</p> <p>(1) I'r graddau y mae darpariaethau canlynol y Ddeddf hon yn gymwys i dreth trafodiadau tir, maent yn rhwymo'r Goron—</p> <ul style="list-style-type: none">(a) Rhan 3;(b) Rhan 4 (ac eithrio Pennod 6);(c) Rhan 6 (ac eithrio adrannau 157A, 160 a 161(2)(b));(d) Rhan 7 (ac eithrio adrannau 168, 169 a 170);(e) Rhan 8 (ac eithrio adrannau 172(1)(d) ac (e), (3)(b) ac (c), (4), (5) a (6), 182 a 183);(f) adrannau 190 a 191. <p>(2) Ond nid yw Rhan 4 yn gymwys i Ei Mawrhydi fel unigolyn preifat (o fewn ystyr adran 38(3) o Ddeddf Achosion yn erbyn y</p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

[Goron 1947 \(p. 44\)](#)).

187B Cymhwysio i'r Goron at ddibenion yr ardoll ymwelwyr

(1) Mae'r Ddeddf hon, i'r graddau y mae'n gymwys mewn perthynas â'r ardoll ymwelwyr, yn rhwymo'r Goron.

(2) Nid yw'r Ddeddf hon, i'r graddau y mae'n gymwys mewn perthynas â'r ardoll ymwelwyr, yn gwneud y Goron yn atebol o ran cyfraith trosedd, ond mae'n gymwys i bersonau sy'n gwasanaethu'r Goron fel y mae'n gymwys i bersonau eraill.

(3) Yn is-adrannau (1) a (2), mae cyfeiriadau at "y Ddeddf hon" yn cynnwys cyfeiriad at ddeddfiad a wneir o dan y Ddeddf hon

189 Rheoliadau

(1) Mae unrhyw bŵer i wneud rheoliadau o dan y Ddeddf hon—
 (a) yn arferadwy drwy offeryn statudol, a
 (b) yn cynnwys pŵer i wneud darpariaeth wahanol at ddibenion gwahanol.

(2) Ni chaniateir gwneud offeryn statudol sy'n cynnwys rheoliadau o dan adran 18(2), 24A(5), 122(5), 156 neu 172(7) (boed ar ei ben ei hun neu ynghyd ag unrhyw ddarpariaeth arall) oni bai bod drafft o'r offeryn wedi ei osod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru a'i gymeradwyo drwy benderfyniad ganddo.

(3) Mae unrhyw offeryn statudol arall sy'n cynnwys rheoliadau o dan y Ddeddf hon yn ddarostyngedig i'w ddiddymu yn unol â phenderfyniad Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

190 Dyroddi hysbysiadau gan ACC

(1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo darpariaeth yn Neddf Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025 (dsc 00), yn Neddfau Trethi Cymru, neu mewn rheoliadau a wneir oddi tanynt, yn awdurdodi neu'n ei gwneud yn ofynnol i ACC ddyroddi hysbysiad i berson (pa un a ddefnyddir yr ymadrodd "dyroddi" neu unrhyw ymadrodd arall) (ond gweler is-adran (9)).
 (1A) Rhaid i hysbysiad bennu'r dyddiad y'i dyroddir.

(1B) Os na all y person y dyroddir yr hysbysiad iddo ganfod yn rhesymol effaith yr hysbysiad oherwydd camgymeriad ynddo neu hepgoriad ohono (gan gynnwys camgymeriad neu hepgoriad sy'n ymwneud ag enw'r person), mae'r hysbysiad i'w drin fel pe na bai wedi ei ddyroddi.

(2) Caniateir dyroddi'r hysbysiad i'r person—
 (a) drwy ei ddanfôn yn bersonol i'r person,

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(b) drwy ei adael yng nghyfeiriad priodol y person, (c) drwy ei anfon drwy'r post i gyfeiriad priodol y person, neu (d) pan fo is-adran (3) yn gymwys, drwy ei anfon yn electronig i gyfeiriad a ddarparwyd at y diben hwnnw.</p> <p>(3) Mae'r is-adran hon yn gymwys pan fo'r person y mae'r hysbysiad i'w ddyroddi iddo wedi cytuno mewn ysgrifenedd iddo gael ei anfon yn electronig.</p> <p>(4) At ddibenion is-adran (2)(a), caniateir danfon hysbysiad yn bersonol i gorff corfforaethol drwy ei roi i ysgrifennydd neu i glerc y corff hwnnw.</p> <p>(5) Pan fo ACC yn dyroddi hysbysiad yn y dull a grybwyllir yn is-adran (2)(b), mae'r hysbysiad i'w drin fel pe bai wedi ei dderbyn ar yr adeg y'i gadawyd yng nghyfeiriad priodol y person oni bai y dangosir i'r gwrthwyneb.</p> <p>(6) At ddibenion is-adran (2)(b) ac (c), cyfeiriad priodol person yw—</p> <p>(a) yn achos corff corfforaethol, <u>naill ai—</u> (i) <u>cyfeiriad swyddfa gofrestredig neu brif swyddfa'r corff; neu</u> (ii) <u>pan fo'r ffurflen dreth ddiweddaraf a ddychwelwyd gan y corff i ACC yn cynnwys cyfeiriad sy'n honni bod yn gyfeiriad y corff, y cyfeiriad hwnnw;</u></p> <p>(b) yn achos person sy'n gweithredu yn rhinwedd partner mewn partneriaeth, <u>naill ai—</u> (i) <u>cyfeiriad prif swyddfa'r bartneriaeth, neu</u> (ii) <u>pan fo'r ffurflen dreth ddiweddaraf a ddychwelwyd gan y bartneriaeth i ACC yn cynnwys cyfeiriad sy'n honni bod yn gyfeiriad y bartneriaeth, y cyfeiriad hwnnw</u></p> <p>(c) mewn unrhyw achos arall, cyfeiriad hysbys olaf y person.</p> <p>(7) Pan fo ACC yn dyroddi hysbysiad yn y dull a grybwyllir yn is-adran (2)(c) drwy ei anfon i gyfeiriad yn y Deyrnas Unedig, mae'r hysbysiad i'w drin fel pe bai wedi ei dderbyn 48 awr ar ôl ei anfon oni bai y dangosir i'r gwrthwyneb.</p> <p>(8) Pan fo ACC yn dyroddi hysbysiad yn y dull a grybwyllir yn is-adran (2)(d), mae'r hysbysiad i'w drin fel pe bai wedi ei dderbyn 48 awr ar ôl ei anfon oni bai y dangosir i'r gwrthwyneb.</p> <p>(9) Nid yw'r adran hon yn gymwys i unrhyw hysbysiad y gall ACC—</p> <p>(a) ei ddarparu i berson o dan adran 103(4) neu</p>	
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>105(3) gan gynnwys unrhyw hysbysiad a roddir o dan adran 103(4) fel y'i cymhwysir gan adrannau 103A(4) a 103B(5)] , neu (b) ei roi i'r tribiwnlys.</p> <p>(10) Yn yr adran hon mae "hysbysiad" yn cynnwys copi o hysbysiad.</p>	
<p>191 Rhoi hysbysiadau a dogfennau eraill i ACC</p> <p>(1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo darpariaeth yn <u>Neddf Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025</u>, yn Neddfau Trethi Cymru, neu mewn rheoliadau a wneir oddi tanynt, yn ei gwneud yn ofynnol neu'n caniatáu i berson ddychwelyd ffurflen dreth neu roi hysbysiad neu ddogfen arall i ACC (pa un a ddefnyddir yr ymadrodd "rhoi" neu unrhyw ymadrodd arall) (ond gweler is-adran (4)).</p> <p>(2) Rhaid i'r ffurflen dreth, yr hysbysiad neu'r ddogfen arall— (a) bod ar ba bynnag ffurf, (b) cynnwys pa bynnag wybodaeth, (c) cynnwys gydag ef neu hi ba bynnag ddogfennau eraill, a (d) cael ei roi neu ei rhoi ym mha bynnag fodd, a bennir gan ACC.</p> <p>(3) Ond mae is-adran (2) yn ddarostyngedig i unrhyw ddarpariaeth wahanol a wneir yn Neddfau Trethi Cymru, neu yn <u>Neddf Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025</u>, neu oddi tanynt.</p> <p>(4) Nid yw'r adran hon yn gymwys i unrhyw ddogfen a roddir i ACC gan Weinidogion Cymru neu'r tribiwnlys.</p>	
<p>192 Dehongli</p> <p>(1) At ddibenion y Ddeddf hon, dyfernir yn derfynol ynghylch apêl neu atgyfeiriad— (a) pan fo wedi ei dyfarnu neu ei ddyfarnu, a (b) pan nad oes unrhyw bosibilrwydd pellach y caiff y dyfarniad ei amrywio neu ei roi o'r neilltu (gan ddiystyru unrhyw bŵer i roi caniatâd i apelio oddi allan i'r cyfnod).</p> <p>(2) Yn y Ddeddf hon— <u>mae i "ardoll ymwelwyr" ("visitor levy") yr un ystyr ag yn Rhan 3 o Ddeddf Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025 (dsc 00);</u></p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

ystyr "awdurdod lleol" ("*local authority*") yw—
(a) cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol yng Nghymru,
(b) cyngor dosbarth neu gyngor sir yn Lloegr, un o gynghorau bwrdeistref Llundain, Cyngor Cyffredin Dinas Llundain neu Gyngor Ynysoedd Scilly,
(c) cyngor a gyfansoddiwyd o dan adran 2 o [Ddeddf Llywodraeth Leol etc. \(Yr Alban\) 1994 \(p. 39\)](#), neu
(d) cyngor dosbarth yng Ngogledd Iwerddon;

ystyr "blwyddyn ariannol" ("*financial year*") yw—
(a) y cyfnod sy'n dechrau â sefydlu ACC ac sy'n dod i ben â 31 Mawrth y flwyddyn ganlynol, a
(b) pob cyfnod dilynol o flwyddyn sy'n dod i ben â 31 Mawrth;

ystyr "credyd treth" ("*tax credit*") yw credyd treth o dan reoliadau a wneir o dan adran 54 o DTGT;

ystyr "cyfnod treth" ("*tax period*") yw cyfnod y codir treth ddatganoledig ar ei gyfer;

ystyr "Deddfau Trethi Cymru" ("*the Welsh Tax Acts*") yw—
(a) y Ddeddf hon, ...
(b) DTTT, ac
(c) DTGT.

ystyr "deddfiad" ("*enactment*") yw deddfiad (pa bryd bynnag y'i deddfir neu y'i gwneir) sy'n un o'r canlynol neu sydd wedi ei gynnwys mewn un o'r canlynol—
(a) Deddf Seneddol,
(b) Deddf neu Fesur Cynulliad Cenedlaethol Cymru, neu
(c) is-ddeddfwriaeth (o fewn yr ystyr a roddir i "subordinate legislation" yn [Neddf Dehongli 1978 \(p. 30\)](#)) a wnaed o dan—
(i) Deddf Seneddol, neu
(ii) Deddf neu Fesur Cynulliad Cenedlaethol Cymru;

ystyr "DTGT" ("*LDTA*") yw [Deddf Treth Gwarediadau Tirlenwi \(Cymru\) 2017 \(dccc 3\)](#);

ystyr "DTLIG" ("*TCEA*") yw [Deddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007 \(p. 15\)](#);

ystyr "DTTT" ("*LTTA*") yw [Deddf Treth Trafodiadau Tir a Gwrthweithio Osgoi Trethi Datganoledig \(Cymru\) 2017 \(dccc 0\)](#);

ystyr "ffurflen dreth" ("*tax return*") yw ffurflen sy'n ymwneud â threth ddatganoledig;

ystyr "hysbysiad" ("*notice*") yw hysbysiad ysgrifenedig;

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>ystyr “partneriaeth” (“<i>partnership</i>”) yw—</p> <p>(a) partneriaeth o fewn Deddf Bartneriaeth 1890 (p. 39),</p> <p>(b) partneriaeth gyfyngedig a gofrestrwyd o dan Ddeddf Partneriaethau Cyfyngedig 1907 (p. 24), neu</p> <p>(c) ffym neu endid tebyg ei gymeriad a ffurfiwyd o dan gyfraith gwlad neu diriogaeth y tu allan i'r Deyrnas Unedig;</p> <p><u>ystyr “prif gyngor” (“<i>principal council</i>”) yw cyngor ar gyfer sir neu fwrdeistref sirol yng Nghymru;</u></p> <p>mae i “prynwr” (“<i>buyer</i>”) yr un ystyr ag yn DTTT;</p> <p>ystyr “setliad contract” (“<i>contract settlement</i>”) yw cytundeb a wneir mewn cysylltiad â rhwymedigaeth unrhyw berson i wneud taliad i ACC o dan unrhyw ddeddfiad;</p> <p>mae i “trafodiad tir” (“<i>land transaction</i>”) yr un ystyr ag yn DTTT;</p> <p><u>ystyr “treth a gesglir gan ACC” (“<i>WRA-collected tax</i>”) yw—</u></p> <p><u>(a) treth ddatganoledig, neu</u></p> <p><u>(b) yr ardoll ymwelwyr;”</u></p> <p><u>mae i “treth ddatganoledig” yr ystyr a roddir i “devolved tax” gan adran 116A(4) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (p. 32);</u></p> <p><u>ystyr “trethdalwr datganoledig” (“<i>devolved taxpayer</i>”) yw person sy'n agored i dalu treth ddatganoledig;</u></p> <p><u>ystyr “trethdalwr” (“<i>taxpayer</i>”) yw person sy'n atebol am dalu treth a gesglir gan ACC</u></p> <p>mae i “treth gwarediadau tirlenwi” (“<i>landfill disposals tax</i>”) yr un ystyr ag yn DTGT;</p> <p>ystyr “y tribiwnlys” (“<i>the tribunal</i>”) yw—</p> <p>(a) Tribiwnlys yr Haen Gyntaf, neu</p> <p>(b) pan bennir hynny gan neu o dan Reolau Gweithdrefn y Tribiwnlys, yr Uwch Dribiwnlys.</p> <p><u>(3) At ddibenion y Ddeddf hon, mae prif gyngor wedi penderfynu cyflwyno'r ardoll ymwelwyr os yw wedi cyhoeddi hysbysiad o dan adran 26 o Ddeddf Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025 yn datgan ei fod yn mynd i gyflwyno'r ardoll ymwelwyr.”</u></p>	
<p>193 Mynegai o ymadroddion a ddiffinnir</p> <p>Mae'r Tabl a ganlyn yn rhestru ymadroddion a ddiffinnir neu a</p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

egglurir fel arall yn y Ddeddf hon.

D. S. MAE'R TABL 1 DIWYGIEDIG AR DDIWEDD YR ATODLEN O WELLIANNAU

TABL A1 Cosb am fethu â thalu treth mewn pryd

Eitem	Y dreth ddatganoledig	Swm y dreth	Y dyddiad cosbi
1	Treth trafodiadau tir	Swm (neu swm ychwanegol) sy'n daladwy o ganlyniad i ffurflen dreth a ddychwelir gan y prynwr mewn trafodiad tir (oni bai bod y swm o fewn eitem 8 neu 9).	Y dyddiad sydd 30 o ddiwrnodau ar ôl dyddiad ffeilio'r ffurflen dreth.
2	Treth gwarediadau tirlenwi	Swm sy'n daladwy o ganlyniad i ffurflen dreth.	Y dyddiad sydd 30 o ddiwrnodau ar ôl dyddiad ffeilio'r ffurflen dreth.
<u>2A</u>	<u>Ardoll ymwelwyr</u>	<u>Swm sy'n daladwy o ganlyniad i ffurflen ardoll ymwelwyr.</u>	<u>Y dyddiad sydd 30 o ddiwrnodau ar ôl dyddiad ffeilio'r ffurflen ardoll ymwelwyr.</u>
3	Unrhyw dreth ddatganoledig	Swm sy'n daladwy o ganlyniad i ddyfarniad ACC a wneir yn lle ffurflen dreth.	Y dyddiad sydd 30 o ddiwrnodau ar ôl y dyddiad erbyn pryd y mae ACC yn credu iddi fod yn ofynnol dychwelyd y ffurflen dreth.
4	Unrhyw dreth ddatganoledig	Swm sy'n daladwy o ganlyniad i asesiad ACC a wneir yn lle ffurflen dreth (oni bai bod y swm o fewn eitem 7).	Y dyddiad sydd 30 o ddiwrnodau ar ôl y dyddiad erbyn pryd y mae ACC yn credu iddi fod yn ofynnol dychwelyd y ffurflen dreth.
5	Unrhyw dreth ddatganoledig	Swm (neu swm ychwanegol) sy'n daladwy o ganlyniad i asesiad ACC a wneir pan fo ffurflen dreth wedi ei dychwelyd.	Y dyddiad sydd 30 o ddiwrnodau ar ôl y dyddiad erbyn pryd y mae'n ofynnol talu'r swm (neu'r swm

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Eitem	Y dreth ddatganoledig	Swm y dreth	Y dyddiad cosbi
			ychwanegol).
6	Unrhyw dreth ddatganoledig	Swm (neu swm ychwanegol) sy'n daladwy o ganlyniad i ddiwygiad neu gywiriad i ffurflen dreth.	Y dyddiad sydd 30 o ddiwrnodau ar ôl y dyddiad erbyn pryd y mae'n ofynnol talu'r swm (neu'r swm ychwanegol).
7	Unrhyw dreth ddatganoledig	Swm (neu swm ychwanegol) sy'n daladwy o ganlyniad i asesiad ACC a wneir at ddibenion gwneud addasiad i wrthweithio mantais drethiannol (gweler Rhan 3A) mewn achos pan na fo ffurflen dreth y mae gan ACC reswm i gredu ei bod yn ofynnol ei dychwelyd wedi ei dychwelyd mewn gwirionedd.	Y dyddiad sydd 30 o ddiwrnodau ar ôl y dyddiad erbyn pryd y mae'n ofynnol talu'r swm (neu'r swm ychwanegol).
8	Treth trafodiadau tir	Pan wneir cais gohirio o dan adran 58 o DTTT, swm gohiriedig y mae'n ofynnol ei dalu yn rhinwedd adran 61(1) o'r Ddeddf honno.	Y dyddiad sydd 30 o ddiwrnodau ar ôl y dyddiad erbyn pryd y mae'n ofynnol talu'r swm gohiriedig.
9	Treth trafodiadau tir	Pan wneir cais gohirio o dan adran 58 o DTTT, swm a wrthodir o fewn ystyr adran 61(2)(a) o'r Ddeddf honno.	Y dyddiad sydd 30 o ddiwrnodau ar ôl y dyddiad erbyn pryd y mae'n ofynnol talu'r swm a wrthodir.
10	Treth gwarediadau tirlenwi	Swm a godir gan hysbysiad codi treth a ddyroddir o dan adran 49 neu 50 o DTGT.	Y dyddiad sydd 30 o ddiwrnodau ar ôl y dyddiad erbyn pryd y mae'n ofynnol talu'r swm.
11	Unrhyw dreth ddatganoledig	Swm gohiriedig o fewn ystyr adran 181G(2).	Y dyddiad sydd 30 o ddiwrnodau ar ôl y dyddiad y mae'r cyfnod gohirio yn dod i ben (gweler adran 181G ynglŷn â chyfrifo cyfnodau gohirio).

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Mae'r Tabl a ganlyn yn rhestru ymadroddion a ddiffinnir neu a eglurir fel arall yn y Ddeddf hon.

TABL 1

<i>Ymadrodd</i>	<i>Adran</i>
ACC (“WRA”)	adran 2(2)
Aelod anweithredol (“ <i>non-executive member</i> ”)	adran 3(4)(a)
Aelod gweithredol (“ <i>executive member</i> ”)	adran 3(4)(b)
Aelod gweithredol etholedig (“ <i>elected executive member</i> ”)	adran 3(4)(c)
<u>Ardoll ymwelwyr (“<i>visitor levy</i>”)</u>	<u>adran 192(2)</u>
Artiffisial (mewn perthynas â'r rheol gwrthweithio osgoi trethi cyffredinol) (“ <i>artificial</i> ”)	adran 81C
Asedau busnes (“ <i>business assets</i> ”)	adran 111
Asesiad ACC (“ <i>WRA assessment</i> ”)	adran 56
Awdurdod lleol (“ <i>local authority</i> ”)	adran 192(2)
Blwyddyn ariannol (“ <i>financial year</i> ”)	adran 192(2)
Credyd treth (“ <i>tax credit</i> ”)	adran 192(2)
Cyfnod treth (“ <i>tax period</i> ”)	adran 192(2)
Cyfradd llog ad-daliadau (“ <i>repayment interest rate</i> ”)	adran 163(2)
Cyfradd llog taliadau hwyr (“ <i>late payment interest rate</i> ”)	adran 163(1)
Cytundeb setlo (“ <i>settlement agreement</i> ”)	adran 184(1)
<u>Darparwr llety ymwelwyr (“<i>visitor accommodation provider</i>”)</u>	<u>adran 117A(1)</u>
Deddfau Trethi Cymru (“ <i>Welsh Tax Acts</i> ”)	adran 192(2)
Deddfiad (“ <i>enactment</i> ”)	adran 192(2)
DTGT (“ <i>LDTA</i> ”)	adran 192(2)
Dogfennau busnes (“ <i>business documents</i> ”)	adran 111

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<i>Ymadrodd</i>	<i>Adran</i>
DTLIG (“TCEA”)	adran 192(2)
DTTT (“LTTA”)	adran 192(2)
Dyddiad cosbi (“ <i>penalty date</i> ”)	adran 122(2)
Dyddiad dechrau llog ad-daliadau (“ <i>repayment interest start date</i> ”)	adran 161(4)
Dyddiad dechrau llog taliadau hwyr (“ <i>late payment interest start date</i> ”)	adrannau 157(3), 159(2) a 160(2)
Dyddiad ffeilio (“ <i>filing date</i> ”)	adran 40
Dyfarniad ACC (“ <i>WRA determination</i> ”)	adran 52(3)
Elusen (“ <i>charity</i> ”)	adran 85(3)
<u>Ffurflen ardoll ymwelwyr (“<i>visitor levy return</i>”)</u>	<u>adran 117A(1)</u>
Ffurflen dreth (“ <i>tax return</i> ”)	adran 192(2)
<u>Ffurflen treth ddatganoledig (“<i>devolved tax return</i>”)</u>	<u>adran 117A(1)</u>
Gwybodaeth warchoddedig am drethdalwr (“ <i>protected taxpayer information</i> ”)	adran 17(3) a (4)
Hysbysiad (“ <i>notice</i> ”)	adran 192(2)
Hysbysiad adnabod (“ <i>identification notice</i> ”)	adran 92(1)
Hysbysiad am gais (“ <i>notice of request</i> ”)	adran 173(1)
Hysbysiad cau (“ <i>closure notice</i> ”)	adran 50(1) (mewn perthynas ag ymholiad i ffurflen dreth) ac adran 75(1) (mewn perthynas ag ymholiad i hawliad)
Hysbysiad cyswllt dyledwr (“ <i>debtor contact notice</i> ”)	adran 93(1)
Hysbysiad gwrthweithio arfaethedig (“ <i>proposed counteraction notice</i> ”)	adran 81F
Hysbysiad gwrthweithio terfynol (“ <i>final counteraction notice</i> ”)	adran 81G
Hysbysiad gwybodaeth (“ <i>information notice</i> ”)	adran 83
Hysbysiad trethdalwr (“ <i>taxpayer notice</i> ”)	adran 86(1)

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<i>Ymadrodd</i>	<i>Adran</i>
Hysbysiad trydydd parti (" <i>third party notice</i> ")	adran 87(1)
Hysbysiad trydydd parti anhysbys (" <i>unidentified third party notice</i> ")	adran 89(1)
<u>Darparwr llety ymwelwyr ("<i>visitor accommodation provider</i>")</u>	<u>adran 117A(1)</u>
Hysbysiad ymholiad (" <i>notice of enquiry</i> ")	adran 43(1) (mewn perthynas â ffurflen dreth) ac adran 74(1) (mewn perthynas â hawliad)
Llog ad-daliadau (" <i>repayment interest</i> ")	adran 161(3)
Llog taliadau hwyr (" <i>late payment interest</i> ")	adran 157(2)
Mangre (" <i>premises</i> ")	adran 111
Mangre busnes (" <i>business premises</i> ")	adran 111
Mantais drethiannol (" <i>tax advantage</i> ")	adran 81D
Partneriaeth (" <i>partnership</i> ")	adran 192(2)
Penderfyniad apeliadwy (" <i>appealable decision</i> ")	adran 172(2) a (3)
Prif gyngor (" <i>principal council</i> ")	adran 192(2)
Prif gyngor sydd wedi penderfynu cyflwyno'r ardoll ymwelwyr (" <i>principal council that has decided to introduce the visitor levy</i> ")	adran 192(3)
Prynwr (" <i>buyer</i> ")	adran 192(2)
Refeniw posibl a gollir (" <i>potential lost revenue</i> ")	adran 134
Rhedeg busnes (" <i>carrying on a business</i> ")	adran 85
Rheol gwrthweithio osgoi trethi cyffredinol (" <i>general anti-avoidance rule</i> ")	adran 81A(2)
Sefyllfa dreth (" <i>tax position</i> ")	adran 84
Setliad contract (" <i>contract settlement</i> ")	adran 192(2)
Swyddog perthnasol (" <i>relevant official</i> ")	adran 17(2)
Trefniant (mewn perthynas â'r rheol gwrthweithio osgoi trethi cyffredinol (" <i>arrangement</i> ")	adran 81B(3)A

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi ei llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<i>Ymadrodd</i>	<i>Adran</i>
<u>Treth a gesqlir gan ACC (“WRA-collected tax”)</u>	<u>adran 192(2)</u>
Treth ddatganoledig (“ <i>devolved tax</i> ”)	adran 192(2)
<u>Trethdalwr (“<i>taxpayer</i>”)</u>	<u>adran 192(2)</u>
Trethdalwr datganoledig (“ <i>devolved taxpayer</i> ”)	Adran 192(2) <u>adran 81B(3)(c)</u>
Treth gwarediadau tirlenwi (“ <i>landfill disposals tax</i> ”)	adran 192(2)
Trefniant osgoi trethi (“ <i>tax avoidance arrangement</i> ”)	adran 81B
Y tribiwnlys (“ <i>the tribunal</i> ”)	adran 192(2)

ATODIAD 4 – Dull cyfrifo'r amcangyfrif o refeniw o'r ardoll ymwelwyr

Dull cyfrifo

Noder efallai na fydd rhai o'r cyfrifiadau a gyflwynir isod yn gwneud cyfanswm cywir. O ran cywirdeb, mae'r cyfansymiau a gyflwynir yn seiliedig ar ddefnyddio gwerthoedd heb eu talgrynnu.

Cyfraddau'r ardoll a ragdybir mewn cyfrifiadau

Cyfradd is: £0.75 fesul person, fesul noson ar gyfer pebyll ar safleoedd gwersylla / llety hostel

Cyfradd uwch: £1.25 fesul person, fesul noson ar gyfer pob math arall o lety

Cyfanswm Nosweithiau Cymru⁽¹⁾

O Arolwg Twristiaeth Prydain Fawr (2017 – 2019, cyfartaledd treigl 3 blynedd):

(L) **Arosiadau dros nos domestig yng Nghymru** = 33.898 miliwn o nosweithiau

O'r Arolwg Teithwyr Rhyngwladol (2017 – 2019, cyfartaledd treigl 3 blynedd):

(L) **Arosiadau dros nos rhyngwladol yng Nghymru** = 7.198 miliwn o nosweithiau

(L) **Felly, cyfanswm y nosweithiau a dreulir yng Nghymru yw**

$$\begin{aligned} &= (A) + (B) \\ &= 33.898 + 7.198 \\ &= \mathbf{41.096 \text{ miliwn}} \end{aligned}$$

Amcangyfrif o gyfanswm y nosweithiau mewn llety masnachol yng Nghymru

O Arolwg Twristiaeth Prydain Fawr:

Anwybyddwyd arosiadau dros nos domestig yng Nghymru sydd wedi'u labelu fel rhai sy'n digwydd yng '*Nghartref person ei hun / cartref ffrind / cartref perthynas / carafán sefydlog a berchnogir*', gan y rhagdybir eu bod y tu allan i gwmpas yr ardoll ymwelwyr. Mae'r nosweithiau hyn yn cyfrif am oddeutu 30% o'r arosiadau dros nos domestig yng Nghymru (mae'r gyfran hon yn seiliedig ar gyfartaledd o 3 blynedd ar gyfer y cyfnod rhwng 2017 a 2019).

(L) Amcangyfrif o arosiadau dros nos domestig mewn llety masnachol yng Nghymru

$$= (A) \times (1 - 30\%)$$

$$= 33.898 \times 70\%$$

$$= 23.729 \text{ miliwn}$$

O'r Arolwg Teithwyr Rhyngwladol:

Nid oes dadansoddiadau o arosiadau dros nos rhyngwladol yng Nghymru yn ôl math o lety ymwelwyr. Felly, mae data ar lefel y DU wedi'u defnyddio, sy'n dangos bod tua 44% o arosiadau dros nos rhyngwladol yn y DU yn nosweithiau a dreulir fel '*gwestai sy'n aros am ddim gyda pherthnasau neu ffrindiau*' neu nosweithiau a dreulir yng '*nghartref person ei hun*'. (Fel o'r blaen, mae'r gyfran hon yn seiliedig ar gyfartaledd o 3 blynedd ar gyfer y cyfnod rhwng 2017 a 2019, ac yn absenoldeb data penodol i Gymru, rhagdybir ei bod yn wir am Gymru).

(L) Amcangyfrif o arosiadau dros nos rhyngwladol mewn llety masnachol yng Nghymru

$$= (B) \times (1 - 44\%)$$

$$= 7.198 \times 56\%$$

$$= \sim 4.059 \text{ miliwn}$$

(L) Felly, yr amcangyfrif o gyfanswm y nosweithiau mewn llety masnachol yng Nghymru yw

$$= (D) + (E)$$

$$= 23.729 + 4.059$$

$$= \sim \mathbf{27.787 \text{ miliwn}}$$

Amcangyfrif o nosweithiau masnachol a dreulir mewn pebyll ar safleoedd gwerysilla ac mewn hostelau yng Nghymru

O Arolwg Twristiaeth Prydain Fawr:

O'r amcangyfrif o arosiadau dros nos domestig mewn llety masnachol yng Nghymru (gweler (D) uchod), mae data o Arolwg Twristiaeth Prydain Fawr ar gyfer 2017-2019 yn awgrymu bod tua 9% o'r nosweithiau hyn yn digwydd mewn pebyll a bod 1% yn digwydd mewn hostelau. (Mae'r cyfrannau hyn yn seiliedig ar gyfartaleddau o 3 blynedd ar gyfer y cyfnod rhwng 2017 a 2019).

(L) Amcangyfrif o nosweithiau masnachol domestig mewn pebyll a hostelau yng Nghymru

$$= (D) \times 10\%$$

$$= 23.729 \times 10\%$$

$$\approx 2.245 \text{ miliwn}$$

O'r Arolwg Teithwyr Rhyngwladol:

O'r amcangyfrif o arosiadau dros nos rhyngwladol mewn llety masnachol yng Nghymru (gweler (E) uchod), defnyddiwyd data o'r Arolwg Teithwyr Rhyngwladol ar lefel y DU i amcangyfrif nifer y nosweithiau sy'n digwydd mewn pebyll a hostelau (gan nad oes dadansoddiadau cyfatebol ar gael ar gyfer Cymru). Mae'r data ar lefel y DU yn dangos bod tua 12% o nosweithiau rhyngwladol mewn llety masnachol yn digwydd mewn llety '*hostel / prifysgol / ysgol*' a bod 2% o nosweithiau rhyngwladol yn digwydd mewn llety '*gwersylla / carafanau*' yn y DU. (Mae'r cyfrannau hyn yn seiliedig ar gyfartaleddau o 3 blynedd ar gyfer y cyfnod rhwng 2017 a 2019, a rhagdybir eu bod yn wir am Gymru yn absenoldeb data penodol i Gymru). Rhagdybiwyd y byddai nosweithiau rhyngwladol mewn llety '*hostel / prifysgol / ysgol*' yn cael eu codi ar y gyfradd ardoll is, ac mai dim ond hanner (h.y. 50%) o'r nosweithiau rhyngwladol sy'n digwydd mewn llety '*gwersylla / carafanau*' a fyddai'n cael eu codi ar y gyfradd is^[2].

(L) Amcangyfrif o nosweithiau rhyngwladol masnachol mewn pebyll / hostelau yng Nghymru

$$= (E) \times (12\% + (0.5 \times 2\%))$$

$$= 4.059 \times 13\%$$

$$\approx 0.542 \text{ miliwn}$$

(L) Amcangyfrifir o gyfanswm y nosweithiau masnachol a dreulir mewn pebyll ar safleoedd gwerysyla ac mewn hostelau yng Nghymru

$$= (G) + (H)$$

$$= 2.245 + 0.542$$

= 2.787 miliwn

Amcangyfrif o refeniw

(L) Amcangyfrif o refeniw o'r gyfradd is yng Nghymru = (I) x £0.75
= 2.787 x £0.75
= £2.090 miliwn

(L) Amcangyfrif o refeniw o'r gyfradd uwch yng Nghymru = ((F) – (I)) x
£1.25
= (27.787 – 2.787) x
£1.25
= 25.001 x £1.25
= £31.251 miliwn

(L) **Amcangyfrif o gyfanswm y refeniw o'r ardoll ymwelwyr yng
Nghymru**
= (J) + (K)
= £2.090 + £31.251
= £33.341 miliwn

Fel y nodwyd yn y Memorandwm Esboniadol a'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol, dylid ystyried yr amcangyfrif refeniw uchod fel uchafswm, gan nad yw'n cynnwys lwfans ar gyfer:

- (iv) ymateb ymddygiadol gan ymwelwyr tuag at yr ardoll,
- (iv) effaith unrhyw esemptiadau y gellir eu cynnwys,
- (iv) y gost o gasglu'r ardoll, ac ymhellach
- (iv) mae hefyd yn rhagdybio y bydd darparwyr llety ymwelwyr yn cydymffurfio'n llawn â'r ardoll.

^[1] [Proffiliau twristiaeth rhanbarthol a lleol: 2017 i 2019 | LLYW.CYMRU](#)

^[2] Gellid bod wedi ystyried rhagdybiaethau eraill yma. Er enghraifft, gellid bod wedi rhagdybio mai dim ond traean o'r nosweithiau rhyngwladol mewn llety 'hostel / prifysgol / ysgol' a fyddai'n cael eu codi ar y gyfradd ardoll is, ac y byddai'r rhai mewn llety 'prifysgol / ysgol' yn cael eu codi ar y gyfradd ardoll uwch. Fodd bynnag, byddai'r effaith ar gyfanswm y refeniw o'r ardoll yn yr achos hwn oherwydd y rhagdybiaeth wahanol hon yn gymharol fach (e.e. cynnydd o lai na £0.2 miliwn y flwyddyn yng nghyfanswm y refeniw o'r ardoll yng Nghymru).